

วงชะพูชะอุ : ดนตรีประกอบการแสดงชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสงขละบุรี
จังหวัดกาญจนบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2552

วงชะพูชะอุ : ดนตรีประกอบการแสดงชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสงขละบุรี
จังหวัดกาญจนบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2552

วนิดา พรหมบุตร. (2552). วงชะพูชะอู:ดนตรีประกอบการแสดงชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินิพนธ์ สป.ม.

(มานุษยวิทยาคติวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ , รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา “วงชะพูชะอู” ดนตรีประกอบการแสดงของชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และศึกษาบทบาทหน้าที่ของ “วงชะพูชะอู” ในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง โดยได้ใช้วิธีการศึกษาทางมานุษยวิทยาคติวิทยาเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งข้อมูลทั้งหมดได้จากการสำรวจ สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในภาคสนามระหว่าง พ.ศ. 2549 – 2551 ผลการวิจัยพบว่า

1. วงชะพูชะอู เป็นวงดนตรีสำหรับประกอบการแสดงของชาวกะเหรี่ยงได้แก่ รำตง รำอะเย่ และก่วยเจ๊าะ การประสมวงประกอบด้วยกลุ่มเครื่องดี (Idiophones) หรือชะพู ประกอบด้วย ตะโพ้ว (ตะโพน) ตะคู้ว (ตะโพนใบเล็ก) เป๊ว (เปิงสี้ใบในรางไม้) โหม่งวาย (ฆ้องแขวน) จ๊วว (ฆ้องแขวน) ปาตาล่า (ระนาดเหล็ก) วาละเคาะ จี (เกราะไม้ตอกติดด้วย ฉิงฝาเดียว) และเจ่งจี (ฉาบใหญ่) เครื่องเป่า (Aerophone) หรือชะอู ประกอบด้วย ชะน่วยผะดู (เป่าขนาดใหญ่) ชะน่วยปี่ (เป่าขนาดเล็ก) และตะเหลาะ (ขลุ่ย) เป็นดนตรีที่ชาวกะเหรี่ยงได้รับอิทธิพลมาจากดนตรีของชาวมอญที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่าง ทั้งสองชนชาติจนกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมร่วมกันทางดนตรี บทเพลงที่บรรเลงอยู่ในปัจจุบันส่วนมากเป็นบทเพลงที่นักดนตรีบ้านกองม่องทะ สืบทอดมาจากครูดนตรีชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสังขละบุรี ซึ่งได้เรียนมาจากครูและนักดนตรีอาชีพในประเทศพม่า จะแตกต่างกันก็เพียงชาวกะเหรี่ยงได้แต่งเนื้อร้องหรือแปลงเนื้อร้องมาเป็นภาษากะเหรี่ยง ปัจจุบัน วงชะพูชะอู มักจะบรรเลงในวันสำคัญหรือในประเพณีประจำปีที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ

2. วงชะพูชะอู มีบทบาทในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะ คือ ร่วมบรรเลงในงานบุญและประเพณี สำคัญต่างๆ เช่น งานบุญข้าวใหม่ งานบุญสงกรานต์ งานบุญเข้าพรรษา พิธีผูกข้อมือเดือนเก้า งานบุญออกพรรษา โดยจะบรรเลงสร้างบรรยากาศของงานให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้เพื่อความสนุกสนานรื่นเริงแล้วยังเป็นการทำบุญด้วยเสียงดนตรีอีกด้วยหน้าที่ของวงชะพูชะอู คือ บรรเลงประกอบการแสดงรำตง รำอะเย่ และก่วยเจ๊าะ ในบางโอกาสก็สามารถบรรเลงเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการแสดง เช่น ช่วงไหว้ครูก่อนการแสดง และการบรรเลงแห่ในขบวนต่างๆ อาทิ แห่เทียน แห่กะเตาะปวย เป็นต้น

วงชะพูชะอุ มีความสำคัญและมีบทบาทมากขึ้นในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง
บ้านกองม่องทะ ชุมชนสนับสนุนให้ลูกหลานเรียนชะพูชะอุมากขึ้นเพื่อเป็นส่วนที่เติมเต็มในด้าน
วัฒนธรรมของชุมชน ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็ง ความสามัคคี และความภูมิใจในคุณค่า
ของชาติพันธุ์ตนเอง

WONG CHAR-PHUE CHAR-AU : THE KAREN MUSIC FOR PERFORMANCE
AT KONGMONG-THA VILLAGE LAIVO SUB-DISTRICT SANGKHLABURI DISTRICT
KANCHANABURI PROVINCE

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Fine Arts degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University
March 2009

Wanida Bhrammaputra. (2009). *Wong Char-phue Char-au: the Karen music for Performance at Gong Mong-Tha Village Laivo, sub-district, Sangkhla Buri district, Kanchanaburi Province*. Master Thesis. M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Kanchana Intarasunanont, Assoc. Prof. Dr. Manop Wisuttiapat.

The purposes of the study are to investigate Wong Char-phue Char-au which is the music accompanying performance of Karen at Gong Mong -Tha Village, Laivo sub-district, Sangkhla Buri district, Kanchanaburi province and to examine role of Wong Char-phue Char-au in Karen culture according to ethnomusicology methodology. This is a field study through surveying, interviewing, and analyzing the information during 2006 – 2008 A.D. The results revealed as follows.

1. Wong Char-phue Char-au is the music accompanying performance of Karen including Tong dance, Ayei dance, and Geuy Juoe play. The music instruments are Idiophone and aerophone classifications. The idiophones or Char-phue consisting of Ta Phowe (Tabor), Ta-Kue (Small Tabor), Powe (Four Small Drums in Wooden Case), Mong-Wai (Framed Gong), Gee-Wai (Framed Gong), Patala (Xylophone), Walakeau-jee (Wooden Clapper - Cymbal) and Jang-jee (Cymbal). While the aerophones or Char-au consisting of Kanewi-Phadoo (Big Oboe) Kanewi-Pi (small Oboe) and Tahlaw (Blowhold). Wong Char-phue Char-au is Karen music instrument influenced from Burmese music which assimilates the two nations, Burma and Mon, as one culture through music. Most songs that played in the present time are songs which musicians at Gong Mong - Tha Village succeeded from Karen music teachers in Sangkhla Buri district which learnt from teachers and professional musicians in Burma. The songs are some difference and are performed in ceremony occasions.

2. Wong Char-phue Char-au is influenced in Karen culture at Gong Mong -Tha Village which is performed on traditional days as New Rice ceremony day, Songran festival days, Buddhist Lent day, Ninth Month day, and the end of Buddhist Lent day. The songs are performed contributing the ceremony circumstance to be as perfect as possible. In addition of amusement, Wong Char-phue Char-au can also be played to accompany Tong

dance, Ayei dance, and Geuy Juoe play. Sometimes it can be played without performance as well such as paying homage to teacher before performance and in the parade as candle parade, Ga Toue Puei parade, etc.

Wong Char-phue Char-au has influenced on Karen culture at Gong Mong -Tha Village, for example, in inspiring the community to encourage their children to learn more Char-phue Char-au in order to fulfill and reflect their cultural characteristics of community's strength, unity, and proud of ethnic.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

วงชะพущะอู : ดนตรีประกอบการแสดงชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสงขละบุรี

จังหวัดกาญจนบุรี

ของ

นางสาววนิดา พรหมบุตร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์)

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เลี้ยวตันอารีย์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจี ศรีสมบัติ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้และคำแนะนำในการเก็บข้อมูลทั้งหมด

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เลี้ยวตันอารีย์ ประธานสอบปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจี ศรีสมบัติ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่กรุณา สละเวลาตรวจสอบเพื่อแนะนำสำหรับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ในสาขาคูริยางคศาสตร์ไทย ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย พร้อมทั้งครู-อาจารย์ทุกท่านที่เมตตาให้ความรู้ อบรมสั่งสอนให้แก่ผู้วิจัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สมศักดิ์ รุ่งเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนอรรณพวิทยพัฒน์วิชาการ ที่สนับสนุนการศึกษา ให้อาจารย์ทำงานสำหรับผู้วิจัยได้ศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขอขอบพระคุณอาจารย์สุรศักดิ์ จันทะสารที่คอยแนะนำ ความรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์ แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณครูอภิชาติ เสตะพันธ์และครอบครัว ชาร่วมบ่อกล่อง ชาร่วมห้อง ชาร่วมกองเจียง ชาร่วมมะโขง หมอจ๋องบ่อก นักปราชญ์ท้องถิ่นผู้ให้ข้อมูล ประสานงานในพื้นที่วิจัย แปลภาษา กะเหรี่ยง คอยแนะนำความรู้ ปรึกษาต่างๆให้แก่ผู้วิจัย ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลและให้การต้อนรับอย่างดี รวมทั้งชาวบ้านกองม่งทะทุกท่านที่ผู้วิจัยไม่ได้ออกนาม

ขอขอบพระคุณอาจารย์จรัญ กาญจนประดิษฐ์ ที่แนะนำพื้นที่วิจัย ช่วยเหลือเก็บข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลและให้การช่วยเหลือในทุกด้านอย่างยิ่ง อาจารย์พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ ที่คอยตรวจสอบความถูกต้องของแบบฟอร์มงานวิจัยในครั้งนี้ อาจารย์อรอินทร์ เรืองทวีคุณ ที่คอยแนะนำช่วยเหลือเรื่องเวลาในการเก็บข้อมูลและให้กำลังใจเสมอมา นางสาวอรุณโรจน์ พรหมบุตร นางสาวที่คอยช่วยเหลือสำหรับข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต นางสาวสุชาดา สาเขตรการณและนายศุภวัฒน์ ปริญญাত্র ช่วยเหลือเรื่องโน้ตสากล

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณแม่ย่านี่ พรหมบุตร คุณพ่ออุทัย พรหมบุตร คุณป้าสมปอง บุญหนุน คุณลุงดิเรก บุญหนุน ที่คอยอบรมเลี้ยงดูผู้วิจัย อุปการะด้วยความรัก ความเมตตาตลอดจนสนับสนุนให้การศึกษาจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในครั้งนี้

วนิดา พรหมบุตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารตำราและหนังสือวิชาการ	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
3 วิธีการศึกษาค้นคว้า	22
การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล	22
การศึกษาข้อมูล	24
การวิเคราะห์ข้อมูล	26
4 การนำเสนอผลการวิจัย	26
<u>ตอนที่ 1</u> สภาพทั่วไปของหมู่บ้านกองม่องทะ.....	29
ประวัติความเป็นมาของชุมชนและการเรียกชื่อกลุ่มชน	29
ประวัติชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ	35
สภาพภูมิศาสตร์.....	38
ศาสนาและความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง.....	48
ภาษากะเหรี่ยง.....	62
การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง.....	64
การประกอบอาชีพของชาวกะเหรี่ยง.....	69
การศึกษาของชาวกะเหรี่ยง.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ตอนที่ 2 วงชะพูชะอุ ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ.....	82
ประวัติความเป็นมาของวงชะพูชะอุ.....	82
พิธีกรรมและขั้นตอนในการไหว้ครู.....	91
เครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ในวงชะพูชะอุ.....	94
วิธีการบรรเลงของวงชะพูชะอุ.....	112
การประสมวงของวงชะพูชะอุ.....	114
นักดนตรีของวงชะพูชะอุในหมู่บ้านกองม่องทะ.....	124
การสืบทอดวงชะพูชะอุ.....	127
บทเพลง.....	130
เพลงสำหรับไหว้ครู.....	130
เพลงประกอบรำตง.....	132
เพลงประกอบรำอะเย่.....	146
เพลงประกอบก่วยเจ๊าะ.....	150
ตอนที่ 3 บทบาทและหน้าที่ของวงชะพูชะอุในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง.....	160
บทบาทในประเพณีสำคัญประจำปีของชาวกะเหรี่ยง.....	161
งานทำบุญข้าวใหม่ (โบริบ้อฮ้องคู้).....	161
งานบุญวันสงกรานต์ (โบริบ่า).....	164
งานบุญเข้าพรรษา (เก่อหลูตะเคอ).....	174
พิธีผูกข้อมือเดือนเก้า (ไซ่จูหล่าเขาะว).....	178
งานบุญออกพรรษา (ตะเคอเปาะว).....	185
หน้าที่ในการประกอบการแสดง.....	188
รำตง.....	188
รำอะเย่.....	191
ก่วยเจ๊าะ.....	194

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
หน้าที่บรรเลงในโอกาสพิเศษ.....	200
ต้อนรับแขกสำคัญของหมู่บ้าน.....	200
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	201
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	201
ความสำคัญของการวิจัย	201
วิธีดำเนินการวิจัย	202
สรุปผลการวิจัย	202
อภิปรายผล	214
ข้อเสนอแนะ	215
บรรณานุกรม	217
ภาคผนวก.....	221
ภาคผนวก ก	222
ภาคผนวก ข	228
ภาคผนวก ค	234
ภาคผนวก ง	247
ประวัติย่อผู้วิจัย	260

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 เส้นทางสู่บ้านกองม่องทะ โดยเรือ (แม่น้ำรันตี).....	30
2 เส้นทางสู่บ้านกองม่องทะ โดยรถยนต์.....	30
3 ตัวหนังสือไก่เขี่ย.....	32
4 ภาพมุมสูง หมู่บ้านกองม่องทะ.....	39
5 แผนที่จังหวัดกาญจนบุรี.....	41
6 แผนที่อำเภอสังขละบุรี.....	42
7 แผนที่ตัวอำเภอสังขละบุรี.....	43
8 แผนที่รัฐกะเหรี่ยงในประเทศพม่า.....	44
9 มีหมอกหนาในช่วงเช้า บ้านกองม่องทะ กรกฎาคม 2550.....	45
10 แม่น้ำรันตี บ้านกองม่องทะ กรกฎาคม 2551.....	46
11 บริเวณสามสบ หรือสามประสบ ต.หนองลู อ.สังขละบุรี.....	47
12 ลำน้ำรันตี ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี.....	48
13 วัดกองม่องทะ.....	49
14 การกราบไหว้บูชาพระพุทธรูปในงานทำบุญเข้าพรรษา.....	49
15 หิ้งบูชาไฟฉาย (ลิ้นมังกร) บ้านของนายเนแสง บ้านกองม่องทะ.....	54
16 หิ้งไหว้ไฟฉายที่ยื่นออกมานอกบ้าน.....	55
17 หิ้งบูชาใบลิ้นมังกร (ข้างบ้าน).....	56
18 ศาลเจ้าพ่อ (เขยผะดู่) ประจำหมู่บ้านกองม่องทะ.....	58
19 การไหว้ศาลเจ้าพ่อ (เขยผะดู่) ประจำหมู่บ้านกองม่องทะ.....	59
20 การผสมผสานความเชื่อ (จรัญ กาญจนประดิษฐ์, 2547:46).....	60
21 การผสมผสานความเชื่อ (จรัญ กาญจนประดิษฐ์, 2547:47).....	61
22 ภาษากะเหรี่ยง (ป้ายผ้าวัดกองม่องทะ).....	63
23 การแต่งกายผู้ชายชาวกะเหรี่ยง ชุด ไชโพล่ง หรือไชพลู.....	64
24 การแต่งกายผู้ชายชาวกะเหรี่ยง ชุด ไชโปวกี.....	65
25 การแต่งกายของหญิงที่ยังไม่แต่งงาน ชุด ไชชู้กี.....	66
26 การแต่งกายของหญิงที่แต่งงานแล้ว.....	67
27 การแต่งกายผู้ชายชาวกะเหรี่ยงและผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงเมื่ออยู่บ้านตามปกติ.....	68

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
28 ข้าวไร่ที่ปลูกริมแม่น้ำรันตี.....	69
29 แพที่ใช้ล่องในแม่น้ำรันตีของบริษัทเอกชน.....	70
30 กิจกรรมขี่ช้าง ตามแม่น้ำรันตี ของบริษัทเอกชน.....	71
31 โรงเรียนบ้านกองม่องทะ.....	72
32 เด็กชายศักดิ์ดา ไทรสังขละทัศนีย์.....	75
33 เด็กชายสุริชัย เจนศิริ.....	76
34 เด็กชายเพ็ญทอง ไทรสังขละกรำรง.....	76
35 เด็กชายทวีชัย เจนศิริ.....	77
36 เด็กชายสุดใจ พรหมมี.....	77
37 เด็กชายคามินทร์ คงคาแก้วกล้า.....	78
38 เด็กชายจรรยา กฤตยาเลื่องลือ.....	78
39 นักดนตรีวงชะพูชะอุ้นเยาว์ กับซาร่าบองกล่อง ครูสอนวงชะพูชะอุ้น.....	79
40 ซาร่าบองกล่อง ครูจ้างสอนวงชะพูชะอุ้น.....	80
41 วงชะพูชะอุ้นหมู่บ้านกองม่องทะ.....	82
42 เครื่องดนตรีที่เก็บรักษาไว้ที่บ้าน นายแสงยะ บ้านกองม่องทะ.....	89
43 กะเต้าะปวย ประจำคณะของ วงชะพูชะอุ้น บ้านบ้านกองม่องทะ.....	91
44 ตะโพน.....	95
45 ตาคู้.....	96
46 โป้ว.....	97
47 การแสดงการตั้งเสียงกลอง.....	98
48 ปาตาล่า.....	99
49 จำนวนลูกปาตาล่า และระดับเสียง.....	100
50 จำนวนลูกปาตาล่า และระดับเสียงตามที่ซาร่าบองกล่องบอก.....	101
51 โหม่งวาย.....	101
52 ฟังลูกโหม่งวาย.....	10

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ

หน้า

53 วาละเคาะ จี.....	104
54 วาละเคาะ.....	104
55 เจ่ง จี.....	105
56 ชะน่วยผะดู.....	106
57 ลิ่นชะน่วยผะดู (ลิ่นปีใหญ่).....	107
58 ผู้บรรเลงชะน่วยผะดู.....	107
59 ชะน่วยปี	109
60 ลิ่นชะน่วยปี (ลิ่นปีเล็ก).....	109
61 ผู้บรรเลงชะน่วยปี (ปีเล็ก).....	110
62 ตะเหลาะ (ขลุ่ย).....	111
63 การบรรเลง ตะโพน-ตาคว-โป้ว.....	112
64 ผังการวางกลองและหน้าทับ.....	113
65 จีวายนผูกข้อมือ วัดศรีสุวรรณ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.....	114
66 การบรรเลงโหม่งวาย งานผูกข้อมือ วัดศรีสุวรรณ อำเภอสังขละบุรี.....	114
67 ปาตาล่า ด้านซ้ายราบบองกลอง ด้านขวาซาราคองเจ้ง.....	115
68 วงชะพูชะดู บ้านกองม่องทะ ตุลาคม 2550.....	116
69 ผังการนั่งบรรเลงวงชะพูชะดู.....	117
70 วงชะพูชะดูวงเล็กบ้านกองม่องทะ.....	119
71 โหม่งวาย.....	121
72 จี วาย.....	121
73 โป้ว วาย (เป็งมางคอก มีกลองใบเล็ก 18-21 ลูก).....	122
74 วงชะพูชะดูวงใหญ่ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี.....	123
75 วงชะพูชะดูวงเล็ก บ้านกองม่องทะ นักร้อง (นั่งทางด้านขวาของปาตาล่า).. ..	124
76 นายบ่องกลอง.....	124

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
77 นายหลัง.....	125
78 นายคงเจิ่ง.....	125
79 นายมะโชทุ.....	125
80 นายทองไข่.....	126
81 นายพู่ใจปัว.....	126
82 นายส่วยละเยอ.....	126
83 แผนผังการสืบทอดวงชะพุชะอุ ชวกะเหรียงในตำบลไล่โว่.....	127
84 การติดต่อของชวกะเหรียงฝั่งพม่ากับไทย.....	130
85 ตะเค็ง.....	162
86 สะนู.....	163
87 กิจกรรมนันทนาการ เล่นส่บ้าที่ลานวัด.....	165
88 กิจกรรมนันทนาการ เล่นวงชะพุชะอุ ที่ลานวัด.....	166
89 พระแก้ว และงาช้าง 1 คู่ ที่วัดสะเน่พ่อง.....	167
90 ชวกะเหรียงเทน้ำใสรงไม้ไผ่เพื่อสงน้ำพระสงฆ์.....	168
91 ที่สำหรับสงน้ำพระสงฆ์.....	168
92 ชาวบ้านจะก้มตัวต่อกันทำเป็นสะพานให้พระสงฆ์เหยียบเดินขึ้นวัด.....	169
93 การรดน้ำขอพรผู้อาวุโส.....	170
94 การค้าโพธิ์ และการไหว้เจดีย์ทราย.....	170
95 เครื่องหอมเพื่อขอขมาพ่อแม่.....	172
96 พิธีขอขมาพ่อแม่ล่วงลับไปแล้ว.....	172
97 พิธีขอขมาพ่อแม่ที่ยังมีชีวิตอยู่.....	173
98 ดอกข้าวโพดสำหรับไหว้พระ (โพ้ว เควอ).....	175
99 การรำอะเย่ยที่ลานวัด หลังจากพิธีที่วัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว.....	176

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
100 การตัดบาตรข้าว (โล่งหมี) ช่วงเช้าของงานเข้าพรรษา 2551.....	176
101 การเดินเทียน (ไถ่เย็บ) รอบวัด 3 รอบ ก่อนนำเทียนขึ้นถวายบนวัด.....	177
102 การบรรเลงวงชะพูชะอุ้นแห่เทียนรอบวัด.....	177
103 พิธีผูกข้อมือประจำปี จัดโดยวัดศรีสุวรรณ อำเภอสังขละบุรีเป็นเจ้าภาพ.....	180
104 อุปกรณ์สำหรับผูกข้อมือ.....	181
105 พิธีผูกข้อมือ เดือนเก้า ที่วัดศรีสุวรรณ.....	182
106 วงชะพูชะอุ้นและรำอะเย่ย์จากสามแยกด้านเจดีย์ ณ วัดศรีสุวรรณ ในงานผูกข้อมือ	185
107 การเตรียมงานกลิ้ง.....	185
108 อุปกรณ์ในงานกลิ้งที่ทางวัดกองม่อทะเลเตรียม.....	186
109 ขบวนแห่ในงานทอดกฐิน.....	187
110 ขบวนวงชะพูชะอุ้นในงานทอดกฐิน.....	188
111 ผัง การรำตงมู่หละ.....	190
112 การแสดงรำตงมู่หละของชาวกะเหรี่ยง.....	190
113 การแต่งกายรำอะเย่ย์.....	192
114 การแต่งกายรำอะเย่ย์ของผู้หญิง.....	192
115 การแต่งกายรำอะเย่ย์ของผู้ชาย.....	193
116 เวทีสำหรับกัวยเจ๊าะ.....	195
117 การแต่งกายของพิธีกร.....	198
118 นักแสดงหญิงกัวยเจ๊าะ.....	199
119 ช่วงการแสดงตลกในกัวยเจ๊าะ.....	199

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์สามารถสร้างสรรค์สิ่งต่างๆได้มากมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองด้วย ภูมิปัญญาและประสบการณ์ที่เกิดจากเรียนรู้ โดยการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งต่างๆรอบตัว วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ เป็นมรดกที่สำคัญของมนุษย์ ที่ได้สร้างขึ้นและสืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลานาน ไม่ว่าจะเป็นสังคมเล็กหรือสังคมใหญ่ ล้วนต้องมีวัฒนธรรมเป็นบรรทัดฐาน ในการอยู่ร่วมกันเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมทั้งสิ้น

วัฒนธรรม จึงเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์เป็นแนวคิดเป็นวิถีชีวิต ความประพฤติ และความเชื่อ การที่คนในสังคมมีแนวคิด วิถีชีวิต ความประพฤติ และความเชื่อ สืบทอดมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับสภาพสังคมนั้นๆ ความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมนั้นๆก่อให้เกิด ประโยชน์สุขและความกลมกลืนในสังคมเป็นอย่างดี วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากบุคคลไปสู่บุคคล และจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่อีกท้องถิ่นหนึ่งได้ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเป็นไปโดยที่มนุษย์ มีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งกันและกัน ทั้งในชนเผ่าเดียวกัน ระหว่างชนเผ่า ครอบครัวยุคเดียวกัน ระหว่างครอบครัว ระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด จนในที่สุดทั่วประเทศ และระหว่างประเทศ (ปัญญา รุ่งเรือง. 2544: 39)

การถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งทำให้เกิดเป็นลักษณะเด่นเฉพาะในสังคม วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์และคุณค่าของมนุษย์ ผลรวมของวิธีการต่างๆทำให้นุชนมีชีวิตรอยู่ได้ และมีการถ่ายทอดจากชีวิตหนึ่งไปยังอีกชีวิตหนึ่งโดยการเรียนรู้ (งามพิศ สัตย์สงวน. 2543: 5)

วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงเป็นวัฒนธรรมที่ผูกพันอยู่กับระบบนิเวศทางธรรมชาติ อย่างกลมกลืน ซึ่งมีผลต่อชีวิตของชาวกะเหรี่ยง ชาวกะเหรี่ยงจึงเชื่อว่าสรรพสิ่งมีจิตวิญญาณ เป็นเจ้าของดูแล (โกวิท แก้วสุวรรณ. 2542: 32) ชาวกะเหรี่ยงทั่วไปมีความเชื่อว่าธรรมชาติรอบตัว มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองอยู่ ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงจึงให้ความเคารพนับถือ บูชา เทพเจ้าหลายพระองค์ วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ด้วยความเคารพ ทำให้มีประเพณีเกี่ยวกับ พุทธศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตามความเชื่อ (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. 2536: 21 - 33) พิธีกรรมต่างๆ จึงมักจะเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอยู่อาศัยการทำมาหากินแทบทั้งสิ้น เช่น พิธีทำบุญข้าวใหม่

เป็นพิธีที่แสดงการขอบคุณและเคารพต่อข้าวต่อยายข้าวหรือ พิธีบิโย ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่า ข้าวมีจิตวิญญาณที่คอยดูแลต้นข้าว และพืชต่างๆในไร่เป็นจิตวิญญาณแห่งความอุดมสมบูรณ์คอยช่วยเหลือและดูแล (วุฒิ บุญเลิศ. 2536: 10 - 20) ให้พืชผลทางการเกษตรของชาวกะเหรี่ยงได้รับประโยชน์สูงสุด ปกป้องคุ้มครองจากภัยธรรมชาติ ให้กับชาวกะเหรี่ยงจึงเกิดพิธีกรรม ประเพณี การเซ่นไหว้ บวงสรวง และบูชา เพื่อวิงวอนให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ที่อยู่อาศัย ชาวกะเหรี่ยง จึงสามารถดำรงชีวิตโดยพึ่งพาอาศัยธรรมชาติด้วยความปลอดภัย ในพิธีกรรมต่างๆ มักมีดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องเสมอ เช่น ดนตรีประกอบพิธีกรรม งานทำบุญข้าวใหม่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของพิธีกรรมที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างคน และ จิตวิญญาณที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือ ชาวกะเหรี่ยง เชื่อว่า เมื่อร้องเพลงและบรรเลงดนตรีแล้ว พระแม่โพสพ จะรับรู้และลงมาสู่ประรำพิธี (จรัญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 212)

ดนตรีของชาวกะเหรี่ยงนั้น เป็นดนตรีที่แฝงจิตวิญญาณและมีไว้เพื่อรับใช้ท้องถิ่นอย่างแท้จริงมีความเป็นพื้นบ้านที่เกิดจากภูมิปัญญาของกลุ่มชน จากบรรพบุรุษสืบทอดสู่ลูกหลาน เนื้อหาทางดนตรี จึงมีเรื่องราวของชาติพันธุ์มาเกี่ยวข้องเสมอ สะท้อนออกมาโดยการร้องรำ และบรรเลงดนตรี

การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น นอกจากการศึกษาด้านวัฒนธรรมแล้วยังมีด้านวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ที่แตกต่าง แต่คล้ายคลึงกัน เช่น พิธีกรรม และประเพณีต่างๆในพิธีกรรม ประเพณีนี้ต่างก็ประกอบไปด้วย บทเพลง พิธีการ และสิ่งประกอบอื่นๆที่อยู่ในค่านิยมของกลุ่มนั้นๆ ซึ่งสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คติชาวบ้าน คำประพันธ์ต่างๆ ภาษาถิ่น และเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชาวบ้านได้ (กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2536: 52)

ดนตรีชาวกะเหรี่ยงที่มีปรากฏในตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีนั้นมีทั้งเพลงร้อง และเพลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรี เช่น ในการแสดงรำตง เนื้อร้องของเพลงรำตงมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของชาวกะเหรี่ยง การอบรมคนให้เป็นคนดี และเกี่ยวกับพุทธศาสนา เป็นต้น (มณฑล คงแถวทอง.2538: 53) เครื่องดนตรีที่นำมาบรรเลงประกอบการแสดงรำตงบ้างก็ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มชนอื่นแต่ก็ยังคงแสดงถึงวัฒนธรรมทางดนตรีของชาวกะเหรี่ยงได้ไม่น้อย เพราะบทเพลงที่ชาวกะเหรี่ยงร้องนั้นใช้ภาษากะเหรี่ยง ซึ่งเป็นภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของชาวกะเหรี่ยงเอง แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

ชุมชนชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีปรากฏทั้งดนตรีดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง และดนตรีที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอก ดนตรีดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงมีเอกลักษณ์เฉพาะตนเองที่สืบทอดมา ทั้งบทร้อง และเครื่องดนตรีต่างๆ เพลงของชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า “ละอู” มีเนื้อหาต่างๆ เช่น ประวัติชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ นิทาน ธรรมชาติ การทำมาหากินจับสว ชาวกะเหรี่ยงส่วนมากสามารถร้องลำน้าได้ เครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบการลำน้านี้เรียกว่า “นาเต่ง” ส่วนดนตรีที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอกนั้น เป็นดนตรีที่มีแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเข้ามาจากมอญ พม่า และไทใหญ่ ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะมีความคล้ายคลึงกับดนตรีมอญ พม่า และไทใหญ่ อย่างชัดเจน คือ วงปาทาล่า ชาวไทใหญ่เรียกวงนี้ว่า “วงจ๊าดไต” ซึ่งเป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดี และเครื่องเป่าชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า “วงชะพูชะอู” หมายถึง เครื่องดีและเครื่องเป่า (จรัญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 68 – 70)

วงชะพูชะอู เป็นวงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดง รำตง รำอะเย้ย และก่วยเจ้าะ เครื่องดนตรีประกอบด้วย ตะโพน ฆ้อง ฆ้อง ฆ้อง ปาทาล่า โหม่งววย วาละเคาะ จี ชะน่วย เจ่ง จี และยังเป็นวงดนตรีที่ใช้ประกอบงานต่างๆ นอกจากนี้ยังมีความสำคัญในการบรรเลงประกอบพิธีกรรมในหมู่บ้านอีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ความเชื่อและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชนเผ่า ยังคงมีการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีของชนเผ่ามาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะดนตรีของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งถือว่าเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญ มีบทบาทและหน้าที่ในพิธีกรรมของชนเผ่า “วงชะพูชะอู” มักใช้บรรเลงประกอบการแสดงของชาวกะเหรี่ยง เช่น รำตง รำอะเย้ย และก่วยเจ้าะ ในประเพณีประจำปีของชนเผ่า อีกประการหนึ่งหมู่บ้านใดสามารถตั้ง “วงชะพูชะอู” ไว้เป็นคณะดนตรีประจำของหมู่บ้านได้ ก็แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งและเป็นศูนย์กลางทางด้านดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ เพราะการที่จะสร้าง “วงชะพูชะอู” ในหมู่บ้านได้นั้นต้องอาศัยความพร้อม องค์ประกอบ และปัจจัยด้านต่างๆ เช่น เงินทุนในการสร้างเครื่องดนตรี เงินสำหรับจ้างครูสอนดนตรี และความสนใจของคนที่จะมาฝึกหัดเล่น “ชะพูชะอู” สำหรับหมู่บ้านกองม่องทะ ปัจจุบันได้เป็นแกนหลักในเรื่องดนตรีชนเผ่าเพราะมีความพร้อมทั้งเครื่องดนตรี ครูสอนดนตรี คนรุ่นใหม่ที่ต้องการสืบทอด และให้ความสนใจอย่างจริงจัง อีกทั้งยังได้การสนับสนุนจากองค์กรภายนอกจึงทำให้ “วงชะพูชะอู” ของหมู่บ้านกองม่องทะ ยังมีความมั่นคงที่สุดของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่

องค์ความรู้เรื่อง “วงชะพูชะอุ” ปัจจุบันยังมีได้มีผู้ศึกษาและจัดระบบองค์ความรู้ในเชิงวิชาการ ฉะนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อรวบรวมและจัดระบบองค์ความรู้ทางด้านดนตรีของชนเผ่าโดยเฉพาะ “วงชะพูชะอุ” ให้อยู่คู่กับวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา “วงชะพูชะอุ” ดนตรีประกอบการแสดงของชาวกะเหรี่ยง บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของ “วงชะพูชะอุ” ในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

วิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงผูกพันอยู่กับธรรมชาติ ซึ่งแฝงไปด้วยคติความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเชื่อ และนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยความเคารพ จึงเกิดพิธีกรรมที่แสดงถึงการเซ่นสรวง บูชา และวิงวอนให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองพื้นที่ที่ทำมาหากิน ในพิธีกรรมต่างๆ จึงมักมีดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องเสมอ โดยเชื่อว่าดนตรีเป็นสื่อกลางระหว่างชาวกะเหรี่ยงและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ “วงชะพูชะอุ” นั้นก็มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างมาก ทั้งบทบาทการบรรเลงประกอบในพิธีกรรม และหน้าที่บรรเลงประกอบในการแสดง เพื่อผ่อนคลายหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตในการเกษตร ซึ่งบทเพลงที่ใช้บรรเลงดังกล่าวถ่ายทอดเรื่องราว ทั้งทางประวัติศาสตร์ชนเผ่า ความเชื่อ ศาสนา ภาษา โดยมีการสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน จากรุ่นสู่รุ่น วัฒนธรรมเหล่านี้ จึงแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงอย่างแท้จริง อันเป็นมรดกที่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามหาศาลทางชาติพันธุ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะ “วงชะพูชะอุ” บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. ศึกษารวบรวมเฉพาะเนื้อหาทางด้านดนตรี
 - 2.1 ประเภทของเครื่องดนตรี
 - 2.2 การรวมวง

2.3 บทเพลง

2.4 บทเพลงที่ใช้ในการประกอบการแสดง รำตง

2.5 บทเพลงที่ใช้ในการประกอบการแสดง รำอะเขี้ยว

2.6 บทเพลงที่ใช้ในการประกอบการแสดง กว๋ยเจ๊าะ

2.7 ประวัตินักดนตรี

2.8 การสืบทอด

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำศัพท์ภาษากะเหรี่ยงที่ใช้ในปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ได้ใช้ภาษาไทยโดยให้มีคำอ่านใกล้เคียงกับสำเนียงของภาษากะเหรี่ยงมากที่สุด มิได้ยึดถือตามหลักภาษาศาสตร์แต่อย่างใด

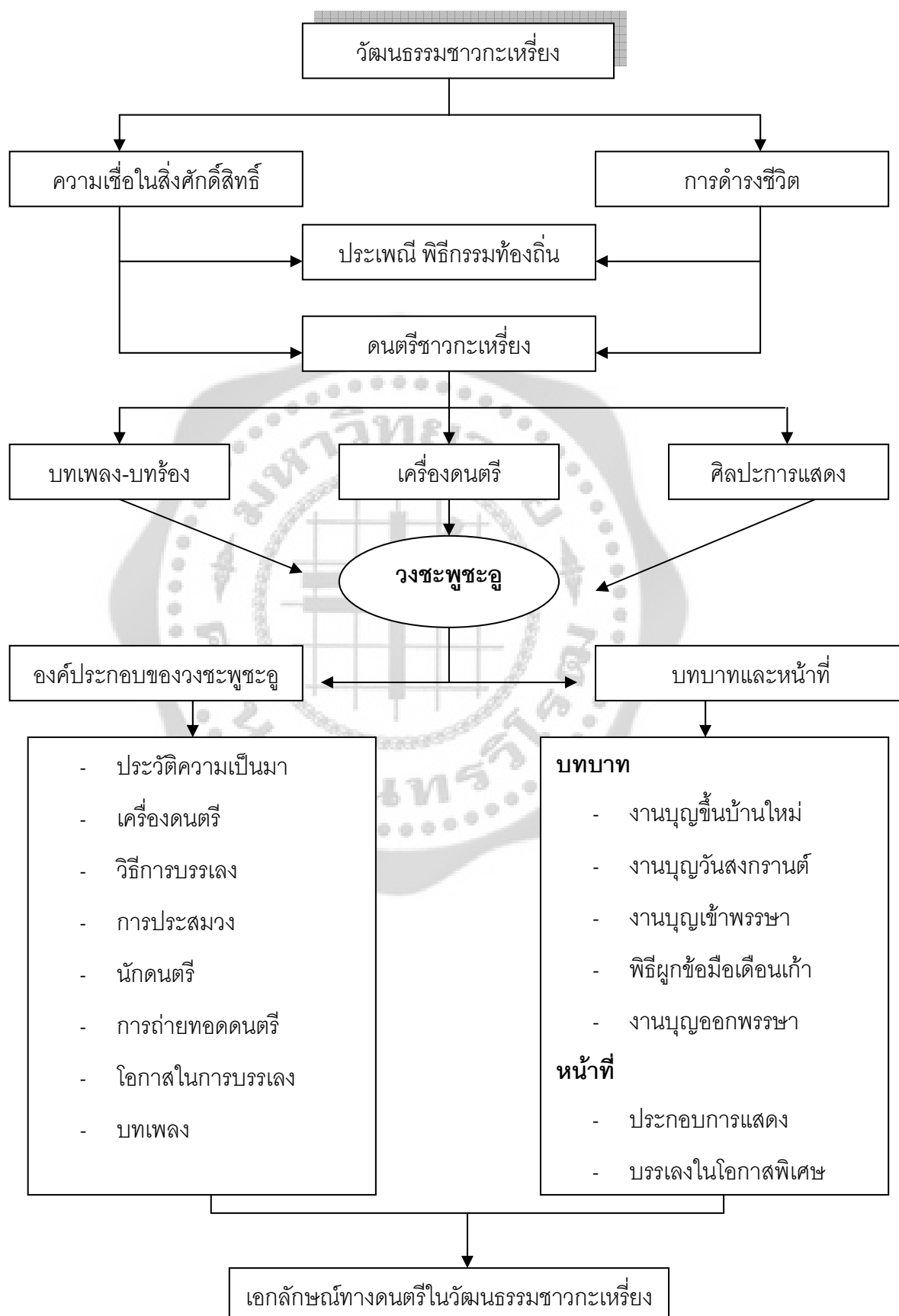
นิยามศัพท์เฉพาะ

ชะพุ	หมายถึง	เครื่องตี
ชะอุ	หมายถึง	เครื่องเป่า
วงชะพุชะอุ	หมายถึง	วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องตีและเครื่องเป่า
ปาทาล่า	หมายถึง	ระนาดเหล็ก
โหม่งวาย	หมายถึง	หม้อ (ลูกหม้อคล้ายโหม่งของไทย)
จีวาย	หมายถึง	หม้อ (ลูกหม้อคล้ายหม้อของไทย)
ตะโพ้ว	หมายถึง	ตะโพน(ใหญ่)
ตาคู้ว	หมายถึง	ตะโพน(เล็ก)
โป้ว	หมายถึง	เปิง 4 ใบ
วาละเคาะ จี	หมายถึง	เกราะไม้ มีฉิ่งฝาเดียวตอกติดอยู่ที่เกราะด้านบน
เจ่ง จี	หมายถึง	ฉาบใหญ่
เอ่อ คือ	หมายถึง	ไม้ตี
ชะน่วย	หมายถึง	ปี
ตะเหลาะ	หมายถึง	เครื่องดนตรีของชาวกะเหรี่ยงมีลักษณะคล้ายขลุ่ย
ผลี่ชะน่วย	หมายถึง	ลั่นปี

ตงมิซา	หมายถึง	รำตงชนิดหนึ่ง ที่แสดงโดยผู้หญิงที่อาวโสหรือแต่งงานแล้ว
อะเย้ย	หมายถึง	รำ ใช้เครื่องแต่งกายมีสีสันสวยงาม
ก่วยเจ๊าะ	หมายถึง	ละคร ที่มีเรื่องราว มีตัวละครตามบท หรือการแสดงเป็นชุดๆ นำมาร้อยเรียงกัน
กะเต๊าะปวย	หมายถึง	ถาดใส่เครื่องบูชาครู
ผะดู	หมายถึง	ใหญ่
ปี้	หมายถึง	เล็ก
ชาวบ้าน	หมายถึง	ชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ
ชาวกะเหรี่ยง	หมายถึง	ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง
โป้วอี	หมายถึง	ขี้กลอง ใช้สำหรับติดหน้ากลองเพื่อเทียบเสียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลต่างๆ ที่นำมาใช้ประกอบการวิจัยครั้งนี้ถือว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวิจัย แหล่งข้อมูลนี้ได้มาจากเอกสารงานวิจัย เอกสารทางวิชาการ และหนังสือตำราต่างๆ ได้นำเสนอในหัวข้อ ต่อไปนี้

1. เอกสาร ตำรา และหนังสือวิชาการ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
 - 1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์
 - 1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรีชาวกะเหรี่ยง
 - 1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บทเพลง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสาร ตำรา และหนังสือวิชาการ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

ในการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชนใดๆ จำเป็นต้องรู้ความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” จากการค้นคว้าทำให้ทราบว่าผู้กล่าวถึง วัฒนธรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2538: 757) ให้ความหมายของ “วัฒนธรรม” ไว้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งซึ่งอกงามแก่หมู่คณะ ในราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิทยาการ หมายถึง พฤติกรรม และสิ่งที่คนในหมู่คณะสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้ในหมู่คณะพวกตน ในความหมายเดียวกัน (มานพ วิสุทธิแพทย์และคณะ 2543: 6 อ้างอิงจาก นิพนธ์ สุขสวัสดิ์.ม.ป.ป.) ได้ให้คำจำกัดความ คำว่า วัฒนธรรม หมายถึง การปลูกฝังความเจริญงอกงาม การอบรมเลี้ยงดู ความดีงาม และความเป็นระเบียบวินัย ในสังคม ซึ่งอธิบายได้ว่า “วัฒนธรรม” แปลว่า ความเจริญงอกงาม ยั่งยืนถาวร

“ธรรม” หมายถึง กฎ ระเบียบข้อบังคับ มาจากรากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Culture” หรือรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Cultuar”

ในความหมายที่คล้ายคลึงกันพระยาอนุมานราชธน (2515: 2)ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรมในฐานะของนักมานุษยวิทยาว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยการเรียนรู้จากกันและสืบต่อเนื่องเป็นความเจริญก้าวหน้า และยังกล่าวอีกว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของส่วนร่วมถ่ายทอดกันและรับอย่างกัน รวมทั้งผลิตผลของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแก่ สืบทอดกันมาเป็นประเพณี ตลอดจนความรู้สึกความคิดเห็น ความประพฤติ และกิริยาอาการหรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์ในส่วนรวม เป็นรูปแบบพิมพ์เดียวกัน และปรากฏออกมาเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบ ประเพณี (แหล่งเดิม. 2525: 103) นอกจากนั้น สุพัตรา สุภาพ (2540: 6) ยังได้กล่าวถึง วัฒนธรรมที่เป็นมรดกทางสังคม มีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเองประกอบไปด้วย ความรู้ ความเชื่อ ประเพณี วิทยาการ กฎหมาย ศิลธรรม และทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้คิด และกระทำในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม วัฒนธรรมมีทั้งประเพณีที่เป็นวัฒนธรรมวัตถุ และวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุองค์ประกอบของวัฒนธรรมทั้งองค์วัตถุทั้งที่มีรูปร่างเป็นองค์การ องค์พิธีการ องค์มิติ ลักษณะของ วัฒนธรรมนั้น เป็นสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีการถ่ายทอดไว้เพื่อเป็นมรดกทางสังคม เป็นวิถีชีวิต หรือแบบการดำรงชีวิต และเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ สามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ คนตริก็จัดเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เป็นองค์วัตถุที่ไม่มีรูปร่างใช้เสียงที่ออกจากเครื่องดนตรีนั้นๆเป็นสื่อในการบอกเรื่องราวต่างๆมีการถ่ายทอดโดย การเรียนรู้จากครูดนตรีรุ่นก่อนๆ สืบทอดกันมามีความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับชีวิตของคน มีวิวัฒนาการให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

จากความหมายของวัฒนธรรมนั้นแสดงให้เห็นว่ามนุษย์กับวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กัน และยากแก่การทำความเข้าใจและอธิบายได้ ยศ สันตสมบัติ (2540: 199 – 200)ได้กล่าวถึงมนุษย์กับวัฒนธรรมว่าศาสนาเป็นประสบการณ์ยากแก่การทำความเข้าใจและอธิบายได้ ตั้งแต่รุ่งอรุณแห่งประวัติศาสตร์ มนุษย์ได้ทำการประกอบพิธีเช่นไหว้ บวงสรวงเทพยดาฟ้าดิน สร้างเทพปกรณัม ไสยศาสตร์ ความเชื่อเกี่ยวกับภูตผีปีศาจ วิญญาณและพระผู้เป็นเจ้า ศาสนามีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์และอำนาจเหนือธรรมชาติ ศาสนาโยงใยกับสถาบัน

ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ความเชื่อทางศาสนาแทรกซึมเข้าสู่ปริมณฑลของสังคม และวัฒนธรรมและประสบการณ์ของชีวิตมนุษย์ ศาสนาต่างๆของมนุษย์ มีความแตกต่าง และหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบ เช่น การจัดองค์กรและพิธีกรรม ในด้านของเนื้อหาและความเชื่อ เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์บางศาสนามีความเชื่อในเทพเจ้าหลายพระองค์บางศาสนามีความเชื่อพระเจ้าองค์เดียว บางศาสนาไม่เชื่อเลย และบางศาสนามีความเชื่อในเรื่องของวิญญาณเทพเจ้า หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในบางศาสนาไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับมนุษย์โดยตรงด้วยการให้คุณหรือโทษ ในกิจกรรมและไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวกับวิถีชีวิตประจำวันของมนุษย์ ในศาสนาที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้ามา ยุ่งเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์โดยตรง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงมีลักษณะความเกรงขาม และความหวาดกลัว ก่อให้เกิดพิธีกรรม เช่นสรวงบูชาเพื่อเอาใจ และต่อรองกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้น ศาสนาตามทัศนะทางมานุษยวิทยา จึงบ่งบอกนัยถึงการขยายความทางสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ ออกไปสู่ความสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งมีอำนาจเหนือมนุษย์

วัฒนธรรม มีความหมายโดยกว้าง และประกอบจากหลายสิ่งรวมกัน ซึ่งสามารถแบ่ง รูปแบบวัฒนธรรมให้เป็นระบบสากลได้ เพราะสังคมทั่วโลกล้วนแต่มีวัฒนธรรมด้วยกันทั้งสิ้น เพียงแต่แตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อม โดยนิยพวรรณ วรรณศิริ (2540: 47) ได้กล่าวถึงทฤษฎี เขตวัฒนธรรม (Culture Areas) และรูปแบบวัฒนธรรม (Pattern of culture) ของ (Pattern of culture) ของ Calrk Wissler(1921) ไว้ว่า เขาเป็นผู้สังเกตวัฒนธรรมของเอสกีโมและได้ทำการศึกษาวัฒนธรรม ทั่วโลก และพบว่าวัฒนธรรมทุกระบบ ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและทางจิตใจนั้นมีใช้อยู่ ในทุกสังคม ของโลก เรียกว่าระบบวัฒนธรรมสากล มีดังต่อไปนี้

1. ภาษา ทุกสังคมต้องมีภาษาพูด และภาษาเขียน และทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับภาษา เช่น นิทาน นิยาย และภาษา ท่าทาง เป็นต้น
2. วัฒนธรรมประเภทรูปธรรม (Materiel culture) ที่เกี่ยวกับการกินอาหาร ที่อยู่อาศัย สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางขนส่ง เสื้อผ้า ภาชนะของใช้ เครื่องไม้เครื่องมือ อาวุธ ยุทโธปกรณ์ อาชีพ การอุตสาหกรรม ฯลฯ
3. ศิลปะ ได้แก่ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ เช่น การแกะสลัก ปั้นรูป วาดรูป (สีน้ำ,น้ำมัน) วาดเขียน ดนตรี ขับร้อง ฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้าน การละคร และอื่นๆ

4. ระบบและรูปแบบของศาสนา ได้แก่ พิธีกรรมทางศาสนา พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความขลัง และศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ เชื้อโรค พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิด และตาย ฯลฯ

5. ระบบครอบครัว การแต่งกาย เครือญาติ และระบบทางสังคมอื่นๆที่เกี่ยวข้องแบ่งออกได้เป็นการแต่งงาน ครอบครัว การนับญาติ การสืบทอดตระกูล และการใช้ศัพท์เรียกเครือญาติ

6. ระบบเศรษฐกิจและทรัพย์สิน แบ่งออกได้เป็น ทรัพย์สินส่วนรวมและทรัพย์สินส่วนตัว ทั้งที่เป็นสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ กฎเกณฑ์และกฎหมาย ตลอดจนมาตรฐานการแลกเปลี่ยนและการค้า ระบบเงินตรา การผลิต การจำแนก แจกจ่าย และการบริโภคสินค้า ฯลฯ

7. ระบบการปกครองและรัฐบาล อันได้แก่ ระบบการเมือง ระบบนิติบัญญัติ ระบบตุลาการ และระบบควบคุมสังคม (Social Control) อื่นๆทุกประเภท

8. การศึกษา สงครามทั้งสงครามระหว่างคนต่างสังคม และสงครามที่เกิดในหมู่เครือญาติ (Feud) หรือสงครามในระหว่างคนในสังคมเดียวกัน

9. กีฬา และการละเล่น (Sports and Games) การออกกำลังกาย และนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับการนี้

10. ระบบความรู้ การศึกษา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนิทานปรัมปรา (Mythology) ซึ่งให้ความรู้แก่คนในสังคมทางอ้อม

สิ่งต่างๆที่ประกอบกันเป็นวัฒนธรรมคือสิ่งที่ทำให้ชุมชนมีคุณค่า และมีเอกลักษณ์ที่ต่างกัน แต่หากไร้ซึ่งการสืบทอดแล้ว วัฒนธรรมบางอย่างที่ดีงามก็อาจสูญหายได้ ดังนั้นการที่จะรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่หรือสามารถพัฒนาต่อไปได้นั้นจึงต้องอาศัยความเข้มแข็งของชุมชน

ในเรื่องวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน ประเวศ วะสี (2537: 4 - 6) กล่าวถึงวัฒนธรรม คือ การปฏิบัติหรือวิถีชีวิตของชุมชนหรือสังคม

การปฏิบัติหรือวิถีชีวิตสะท้อนภูมิปัญญาของชุมชนหรือสังคม ซึ่งได้มาจากประสบการณ์จริง เลือกลงร กลั่นกรอง ลองใช้ และถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติสืบทอดกันมา

อีกชื่อหนึ่งของวัฒนธรรม คือ ภูมิปัญญาดั้งเดิม (tradition knowledge)

วัฒนธรรมเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมในแต่ละแห่งแตกต่างกัน วัฒนธรรมในท้องถิ่นต่างๆจึงแตกต่างกัน ต่างจากวิทยาศาสตร์ซึ่งเหมือนกัน

วัฒนธรรมของคนในเขตหนาว เขตร้อน ริมภูเขา ริมทะเล ในทุ่งราบ ฯลฯ จึงแตกต่างกัน เรียกว่า มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ในประเทศเดียวกัน วัฒนธรรมภูมิภาคท้องถิ่นต่างๆก็แตกต่างกัน แม้แต่ในแต่ละหมู่บ้าน หรือในแต่ละครอบครัวก็อาจมีวัฒนธรรมบางอย่างที่แตกต่างกัน

วัฒนธรรมที่หลากหลาย เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือเป็นธรรมชาติ หรือเป็นความงามตามธรรมชาติ

เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นภูมิปัญญาที่ผูกติดกับแดนดินถิ่นต่างๆหรือแผ่นดิน การให้คำจำกัดความไว้ว่า วัฒนธรรมคือภูมิปัญญา (อ่านว่า พู – มิ – ปัน – ยา) จึงมีความเหมาะสม เพราะภูมิแปลว่าแผ่นดินภูมิปัญญา หมายถึง ปัญญาที่ผูกติดอยู่กับแผ่นดิน

ความเข้มแข็ง เป็นรากฐานของสังคมแต่ละสังคม สามารถเป็นเครื่องมือที่ทำให้สังคมเกิดความเข้มแข็งแบ่งคุณลักษณะของวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ออกเป็น 8 ประการ

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ จึงส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย
2. กระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น
4. มีความเป็นบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้อง และความสมดุลยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจ และจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

นอกจากนี้ กาญจนา อินทรสุนานนท์ (เจตชรินทร์ จิรสันติธรรม. 2545: 19 ; อ้างอิงจาก กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2543: 43) ได้กล่าวถึงวิธีการในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ชุมชนจะต้องมีอุดมการณ์ร่วมกัน โดยอาศัยหลักการของทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. อยู่อย่างไทย
2. ใฝ่ใจศึกษา
3. เสาะหาความรู้
4. เข้าสู่อำนาจ

5. สร้างสมอุดมการณ์
6. ประสานวัฒนธรรม
7. จัดจำประเพณี
8. ของดีศาสนา

1.2 เอกสารเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวิวัฒนาการมาจากพื้นฐานความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์กระจายอยู่ทั่วประเทศไทย

ขจิตภัย บุรุษพัฒน์ (2518: 6) กล่าวถึงลักษณะเผ่าพันธุ์ของชาวเขา

ก. ชนชาติที่อพยพจากทางทิศใต้ไปสู่ภูมิภาคทางเหนือ ชนพวกนี้เรียกว่าพวกเอเชียตะวันออกเฉียง หรือเรียกเป็นคำเฉพาะในวิชาชาติพันธุ์วิทยาว่า “Austro – Asiatic” ตัวอย่างของชนชาตินี้ได้แก่พวกที่มีเชื้อสายเดียวกันกับเผ่าว่า (Wa) ซึ่งตกค้างอยู่ในภาคเหนือขณะนี้ สาขาพวกว่า ซึ่งอาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยได้แก่ ละว้า ขมุ ข่าสอ ถิ่นและผิงตองเหลือง

ข. ชนชาติที่อพยพจากทางทิศเหนือไปสู่ภูมิภาคทางใต้ ชนชาติเหล่านี้ได้แก่พวกจีนทิเบต (Sino – Tibetan) ได้อพยพจากเหนือลงใต้ของชนชาติไทยแต่มาในระดับสูงกว่า ในขณะที่ชนชาติไทยอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในที่ราบลุ่ม ชนพวกนี้ได้อพยพตามเส้นทางอันคดเคี้ยวซึ่งทำให้การเคลื่อนย้ายเป็นไปโดยล่าช้า และได้เข้ามาอาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยประมาณ 100 ปีมาแล้ว

สมัย สุทธิธรรมและสมชาย แสงเดช (2530: 7) กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงว่าเป็นเผ่าพันธุ์มนุษย์ที่จัดอยู่ในตระกูลทิเบต – พม่า แหล่งกำเนิดเดิมอยู่ที่ดินแดนตะวันออกของทิเบต และได้อพยพเข้ามาอยู่ในจีนราว 3,238 ปีมาแล้ว จีนเรียกพวกกะเหรี่ยงนี้ว่า พวกโจว ต่อมาได้ถูกชนชาติจีนรุกรานจนแตกกระจัดกระจายพ่ายหนีมาอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง และปะทะกับชนชาติไทยจึงถอยร่นมาอยู่ตามบริเวณลุ่มแม่น้ำโขง และแม่น้ำสาละวินในพม่ามักอาศัยอยู่ในป่าลึกและภูเขาสูงๆ เนื่องจากปลอดภัยจากผู้รบกวน

มีข้อสันนิษฐานทางประวัติศาสตร์ระบุว่า มีกะเหรี่ยงบางพวกได้เคลื่อนย้ายลงมาอยู่ในตอนใต้ ก่อนชนชาติไทยจะอพยพเข้ามา แต่ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณพรมแดนไทยพม่าค่อนข้างเข้าไปในเขตพม่ามากกว่าจะอยู่ในเขตบริเวณของไทย กะเหรี่ยงพวกนี้ได้แก่ กะเหรี่ยงแดง ซึ่งอยู่ในรัฐคุยา

และกะเหรี่ยงขาวซึ่งอยู่ในรัฐก๋อตูเล และยังกระจัดกระจายอยู่ในเขาสูงในรัฐฉาน หรือ ไทยใหญ่ กับทางตอนกลางและตอนใต้ของพม่า

เจตขรินทร์ จิรสัตตธรรม (2545: 3) ได้กล่าวถึง ชนกลุ่มน้อยที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ตามพื้นที่ที่ห่างไกลการคมนาคมบริเวณภูเขาสูงทางภาคเหนือและบางจังหวัดในภาคกลางของไทย บางส่วน เข้ามาอยู่ในประเทศไทยนานแล้ว สืบเชื้อสายมาหลายชั่วอายุคน เช่น ขมุ ถิ่น ลัวะ และกะเหรี่ยง บางส่วนอพยพมาจากประเทศพม่าและลาว ได้แก่ แม้ว (ม้ง) อีเก้อ และเย้า กะเหรี่ยง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีชื่อเรียกแตกต่างกัน สุริยา รัตนกุล (2538: 1) ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง เป็นชื่อที่คนทั่วไปเรียกกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่ง ที่อาศัยอยู่หนาแน่นในบริเวณภาคเหนือ และภาคตะวันตกของประเทศไทยชื่อกะเหรี่ยงเป็นชื่อเรียกตามอย่างมอญซึ่งเรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้ว่า “กะเรง” ชนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า “ปกาเกอญอ” (ยกเว้นกลุ่มตองสู) ซึ่งแปลว่า “คน” ทางภาคเหนือของประเทศไทยและทางรัฐฉานของพม่า กลุ่มชนนี้เป็นที่รู้จักกันในนามว่า “ยาง” ซึ่งเป็นคำที่พวกขานหรือ ไทใหญ่ใช้เรียกกะเหรี่ยง พม่าเรียกกะเหรี่ยงว่า “คะหยิ่น” ซึ่งหมายถึงกะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโป นอกจากนี้แล้วยังพบว่า มีการใช้คำว่า “กะเหรี่ยงขาว” (White Karen) ซึ่งใช้เรียกกะเหรี่ยงสะกอ และกะเหรี่ยงโปส่วนทางภาคตะวันตก เช่น จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ บางครั้งจะใช้คำว่า “กะหฺร่าง” เรียกกลุ่มชนกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น

ในเรื่องเดียวกัน สุจิตต์ลักษณะ ดิณดุจ (2540: 2) กล่าวถึง กะเหรี่ยงไว้ในสารานุกรม กลุ่มชาติพันธุ์ว่า พล่ง โพล่งหรือโพล่งวู หรือปกาเกอญอคือชื่อที่กะเหรี่ยงโปใช้เรียกตัวเอง ซึ่งมีความหมายว่า “คน” ชาวพม่าเรียกกะเหรี่ยงมอญ คนไทยจะคุ้นเคยกับการเรียกกะเหรี่ยงแดงหรือ ยางแดงตามสีของเสื้อผ้า ที่สวมที่ใส่ กะเหรี่ยงเป็นกลุ่มชนชาวเขาที่มีประชากรมากที่สุด ในจำนวน ชาวเขาเผ่าต่างๆ ที่พบในประเทศไทย กะเหรี่ยงโปเป็นกะเหรี่ยงที่มีจำนวนมากเป็นอันดับสองรองจาก กะเหรี่ยงสะกอ อาศัยอยู่ในจังหวัดต่างๆ 15 จังหวัดดังนี้คือ ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุทัยธานี แม่ฮ่องสอน ตาก แพร่ และกาญจนบุรี

ในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นพื้นที่ที่มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ศุภินี ทองสะอาด (2533: 1) กล่าวว่า จังหวัดกาญจนบุรี มีพรมแดนด้านทิศตะวันตกติดต่อกับสาธารณรัฐสังคมนิยม แห่งสหภาพพม่า บริเวณนี้จึงมีการอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มจากประเทศ

สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทยพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี เช่น พม่า มอญ กะเหรี่ยง เเผ่ลัวะ หรือละว้า อินเดียน ฯลฯ เป็นต้น ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงจัดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อยที่สำคัญกลุ่มหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่บริเวณพรมแดนไทย – พม่า มานานกว่า 100 ปี และมีจำนวนค่อนข้างมาก ส่วน วรวิทย์ สุวรรณฤทธิ์(2545: 12) กล่าวถึง กะเหรี่ยง ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี ว่าเป็นกะเหรี่ยงโพล่ง มีส่วนสำคัญในการรักษาบ้านเมืองกับคนไทย มาตลอดพ.ศ.2423 ชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในพม่าถูกกดขี่อย่างหนัก จึงต้องรวบรวมกำลังเข้าต่อสู้กับพม่าโดยอาศัยรอยตะเข็บชายแดนไทยแต่ก็สู้พม่าไม่ได้แม้ว่าจะชำนาญภูมิประเทศช่วงปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมาจึงถูกพม่ากวาดล้างอย่างหนัก จึงเกิดมีคำว่า กะเหรี่ยงพุทธ กะเหรี่ยงคริสต์ กะเหรี่ยงอิสลาม

1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรีชาวกะเหรี่ยง

สมัย สุทธิธรรม (2541: 1) กล่าวว่า กะเหรี่ยงเป็นชนกลุ่มน้อยอีกกลุ่มหนึ่ง ที่มีลักษณะนิสัยชอบร้องเพลงและการเต้นรำ ในงานรื่นเริงต่างๆ หรือในพิธีกรรมใดๆ พวกเขาจะต้องมีการร้องรำทำเพลงอยู่เสมอ เช่น งานปีใหม่ งานแต่งงาน หรือแม้แต่ในงานศพ ชาวกะเหรี่ยงก็ยังร้องเพลงรำฟ้างรำพันอย่างโหยหวนเพลงพื้นบ้านแบบดั้งเดิมเรียกว่า “ทา” เครื่องดนตรีชาวกะเหรี่ยง นอกจากจะมีฆ้อง กลอง และซิง แล้วยังมีเครื่องดนตรีอีกชนิดหนึ่ง เรียกว่า กอย ซึ่งทำจากเขาควาย การเต้นรำของชาวกะเหรี่ยง มีความคล้ายคลึงกับพวกไทใหญ่ โดยจะก้าวเท้าเป็นจังหวะเร็วและแกว่งมือไปมาด้วยลีลาที่น่าดู สังคมกะเหรี่ยงในปัจจุบันนิยมร้องเพลงแบบเพลงสมัยใหม่ เรียกว่า ต้า-ชะ-หวิ ซึ่งมีรากฐานมาจากเพลงสวดในคริสต์ศาสนานั้นเอง

ดนตรีชาวเผ่ากะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรีนั้น สุจิตลักษณ์ ดีผดุง และสรินยา คำเมือง (2540: 36 - 38) ได้อธิบายว่า เพลงที่มีมาแต่เดิมในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงไปคือเพลงที่ใช้ในงานศพ และงานแต่งงาน เพลงที่ใช้ในงานศพ เป็นการร้องตอบโต้กันของหนุ่มสาว ส่วนการร้องเพลงในงานแต่งงานเป็นการร้องเพลงของผู้สาวใดที่เป็นผู้ชาย เนื้อหาส่วนใหญ่ของเพลงจะเน้น ความใจดีที่ได้มาพบกัน หรือไม่กี่บอกถึงความดีความขยันขันแข็งของทั้งฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาว และเป็นการอวยพรและสั่งสอนคู่บ่าวสาวไปด้วย ส่วนการรำตงก็เป็นวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงที่ยังพบได้ในแถบจังหวัดกาญจนบุรี ในงานพิธีกรรมใหญ่ๆ เช่น พิธีทำขวัญข้าวใหม่ บรรดาสาวผู้รำซึ่งเป็นหญิงสาวทั้งหมดนั้นมาจากบ้านกองม่องทะ และบ้านเวียดาดี การรำตงต้องใช้ผู้แสดงอย่างน้อย

12 คน นักดนตรีทั้งหมดเป็นผู้ชาย เพลงที่ใช้ประกอบในการรำตงมักเป็นเพลงนำไหว้ครู เพลงสร้างสามัคคี เพลงขอบคุณ เพลงแสดงความรักที่แยกจากพี่น้อง เพลงแสดงการใช้ชีวิตเรียบง่าย เพลงที่เล่าเรื่องราวตำนานความเป็นมาของชาวกะเหรี่ยง และเพลงเกี่ยวพาราสี เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในการรำตงนั้น นอกจากจะมีกลองยาว ซ้อง ฉิ่ง ฉาบ และระนาดเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่ใช้ประกอบในการขับร้อง ยังมีเครื่องดนตรีสมัยใหม่ เช่น แมนโดลิน และระนาดเหล็ก ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพม่าและกระบอกไม้ไผ่ที่ผ่าลักษณะพิเศษใช้สำหรับตี ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มชนอื่นเช่นกัน

ในเรื่องการแสดง มณฑล คงแถวทอง (2538: 53)กล่าวว่า ในประเพณีที่สำคัญต่างๆ ของชาวกะเหรี่ยงนั้นมักจะมี รำตง มาแสดงอยู่ทุกประเพณี เช่นงานแต่งงาน งานศพ งานทำบุญ ข้าวใหม่ งานบุญสงกรานต์ การแสดงรำตงเป็นการร้องและรำที่ใช้เสียงดนตรีประกอบในการแสดง ผู้ร่วมแสดงจะเป็นหญิงหรือชายก็ได้ เนื้อร้องของเพลงรำตงมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของกะเหรี่ยง การอบรมคนให้เป็นคนดี และเกี่ยวกับพุทธศาสนา เป็นต้น ท่าทางที่รำคล้ายกับฟ้อนพม่าในเรื่องเดียวกัน พิชฌณี เรื่องนาม (2533: 48) กล่าวถึงรำตงว่า ชาวกะเหรี่ยงที่ตำบลไผ่ล้อมมีชื่อเสียงในการแสดงรำตง ซึ่งเป็นการร้องเพลงเล่าเรื่อง ตำนาน นิทานต่างๆ ของชนเผ่า (คล้ายกับหมอลำเรื่องของชาวอีสาน) และการกล่อมเกลாதงสังคมที่มีผลมากทางหนึ่ง การรำตงของชาวกะเหรี่ยงเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของชนเผ่า

นอกจากนั้น สมชาย ศรีสุข (2545: 2-3) กล่าวถึง ความหมายของคำว่า “รำตง” ภาษากะเหรี่ยงเรียกว่า ไยตง หรือ เทอ์ตัง หมายถึง การเหยียบย่ำ หรือการเต้นรำให้เข้าจังหวะ โดยมีเครื่องเคาะจังหวะที่ทำมาจากกระบอกไม้ไผ่ หรือภาษากะเหรี่ยงเรียกว่า วาละเคาะ มาตีเพื่อประกอบการเต้นในสมัยก่อนใช้แสดงในลานฟาดข้าว หรือ หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวขึ้นยุ้งฉางแล้ว เพื่อเป็นการรำถวายขอบคุณพระแม่โพสพ จะใช้ผู้แสดงไม่น้อยกว่า 16 คน โดยแบ่งชายหญิงเท่าๆ กัน เพลงประกอบการรำเน้นบูชาพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ เพลงที่บรรยายเกี่ยวกับวิถีความเป็นอยู่ และเพลงเกี่ยวกับการเกี่ยวพาราสี เป็นต้น ปัจจุบันนี้มีผู้คิดค้นการรำท่าใหม่ๆ เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละหมู่บ้าน และคิดสร้างเครื่องดนตรีใหม่ๆ เพื่อให้ผู้แสดงและผู้ชมเกิดความเข้าใจ และซาบซึ้งถึงเนื้อหาของเพลง โดยมีเสียงดนตรีประกอบ จึงทำให้มีความไพเราะขึ้น สิ่งหนึ่งที่ทิ้งไม่ได้คือ เครื่องเคาะจังหวะ เครื่องดนตรีวาละเคาะ ประกอบการรำตง หรือ ไตร

1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บทเพลง

มานพ วิสุทธิแพทย์ (ม.ป.ป.: 43 – 87) ได้อธิบายถึงวิธีการวิเคราะห์เพลงไทยโดยใช้ข้อมูลที่เป็นบริบทอื่นๆของเพลงมาเป็นส่วนประกอบของการวิเคราะห์บทเพลงเนื่องจากบทเพลง แต่ละเพลง ความสำคัญแตกต่างกันซึ่งข้อมูลต่างๆเหล่านี้ประกอบไปด้วย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของบทเพลง เป็นการศึกษาข้อมูลต่าง ๆของบทเพลงเพื่อให้ทราบ รายละเอียดของบทเพลง ข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญได้แก่

- ประวัติที่มาของบทเพลง
- ประวัติผู้แต่ง

2. โครงสร้างของบทเพลงเป็นข้อมูลที่เป็นองค์ประกอบภายนอก เป็นข้อมูลที่สามารถ ใช้การสังเกตซึ่งเป็นการวิเคราะห์เบื้องต้น รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างของบทเพลง เช่น

- ประเภทของบทเพลง
- อัตราจังหวะ
- จำนวนท่อน
- หน้าที่ของบทเพลง
- ประเภทของวง
- โอกาสที่บรรเลง

3. รายละเอียดในการวิเคราะห์ เป็นการนำทฤษฎีทางดนตรีมาประกอบการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบไปด้วย

- บันไดเสียง
- เพลงเปลี่ยนบันไดเสียง
- วรรคเพลงและลูกตก
- ลักษณะทำนองเพลงและลักษณะเด่นของทำนอง เช่นทำนองทางขึ้นและทำนองทางกรอ หรือทำนองบังคับทาง
- รูปแบบทำนอง รูปแบบจังหวะ

2 . งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์ นรินทร์ ภักดี และ เอกราช แพร่ม่วง (2542: บทคัดย่อ) การศึกษาดนตรีของชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอในพื้นที่มูเส่ดี พื้นที่ศึกษาเป็นบริเวณต้นแม่น้ำแจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1. ดนตรีมีบทบาทต่อสังคมและวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอ 2 ลักษณะ คือ ดนตรีตามแบบแผนดั้งเดิม มีทำเป็นเพลงร้องในงานศพ เพื่อความบันเทิง และที่ได้รับอิทธิพลจากพม่าและล้านนา

2. เครื่องดนตรีมี 4 ประเภทคือเครื่องดีด มี เตหน้ากู เตหน้า เครื่องสี มี สะล้อ เครื่องตี มีกลองกบ กลองเดอและโม เครื่องเป่ามี ขลุ่ยปอู และแกว ระบบเสียงของดนตรีชนเผ่าประเภทที่ดำเนินทำนองพบว่าระบบเสียงเป็นระบบเสียงเฉพาะไม่คล้ายคลึงกับระบบเสียงใดๆของตะวันตกได้อย่างชัดเจน แต่มีแนวโน้มที่สามารถจัดให้อยู่ในลักษณะบันไดเสียงแบบ 5 เสียง(pentation) ได้

พีระชัย ลีสมบุญผล (2539: บทคัดย่อ) ผลการศึกษาพบว่าชาวกะเหรี่ยงในเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีเพลงที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตนเอง 4 ประเภท คือ เพลงกล่อมลูก เพลงเกี่ยว เพลงรำแคน และเพลงเกี่ยวกับงานศพ ทำนองเพลงแต่ละประเภทมีทำนองหลักทำนองเดียวขับร้องได้หลายเนื้อร้อง สามารถขยายหรือตัดทอนทำนองได้ตามความยาวของเนื้อร้อง เพลงกะเหรี่ยงเป็นบทเพลงพื้นบ้านที่ใช้ขับร้องกันในงานประเพณีและเทศกาลต่างๆภายในหมู่บ้าน ลีลาของจังหวะและทำนองดำเนินไปอย่างเรียบง่ายสำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับร้องปัจจุบันใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีหลักเป่าคลอไปกับเสียงขับร้อง องค์ประกอบดนตรีของเพลงกะเหรี่ยงมีทำนองที่เรียบง่ายไม่กระโดดมาก เพลงทุกประเภทใช้จังหวะปานกลางในอัตราจังหวะ 2 จังหวะเคาะ (Simple Duple Time and compound Duple Time) ไม่มีการประสานเสียงพื้นผิวเป็นแบบทำนองเดียวไม่มีการประสานเสียง (Monophonic) คีตลักษณ์ (Form) มักใช้แบบเพลงท่อนเดียว (Unitary Form)

ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี โกวิท แก้วสุวรรณ (2542) ได้ศึกษาดนตรีของชาวกะเหรี่ยงไปในหมู่บ้านเกาะสะเดิง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยสรุปพิธีกรรมเรียกขวัญที่เป็นมุมมองทางมานุษยวิทยาการดนตรีมีในพิธีกรรมต่างๆของชาวกะเหรี่ยงว่า ดูทุหล่า เป็นการสื่อสารระหว่างคนกับวิหล่า ด้วยการใช้นเสียงเคาะและเสียงสวด จากการศึกษาพบว่า เสียงเคาะและเสียงสวดนั้น

มีลักษณะเป็นดนตรี คือ 1) ผู้ประกอบพิธีกรรมมีลักษณะเป็นดนตรี 2) ด้านองค์ประกอบดูทูล่า การเคาะมีจังหวะสม่ำเสมอ และการสวดด้วยเสียงสูงต่ำอย่างมีจังหวะลีลา 3) อุปกรณ์ที่ใช้ทำให้เกิดเสียงในการทำพิธีที่ทำให้เกิดเสียงนั้นเปรียบเป็นเครื่องดนตรี และได้สรุปได้ว่า “ดูทูล่า” เป็นดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีเรียก “วีหล่า”

จรัญ กาญจนประดิษฐ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้าน กองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะมีทั้งดนตรีดั้งเดิมและดนตรีที่ได้รับอิทธิพลจากมอญและพม่า โดยแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้ 1) เครื่องดีด ได้แก่ นาเดย์ (พิณกะเหรี่ยง) และเมตารี (แมนโดลิน) 2) เครื่องตี ได้แก่ ปาตาล่า (ระนาดเหล็ก) โหม่งวาย (ฆ้องราง) ตะโพ้ว (ตะโพนใหญ่) ตาคู้ว (ตะโพนเล็ก) ปั่ว (เปิง 4 ใบ) เวหล่าเคาะจี (เกราะไม้) เจ่งจี (ฉาบใหญ่) ก้อง (กังสดาล) โครีะ (เกราะไม้ขนาดใหญ่) 3) เครื่องเป่า ได้แก่ หม่วย (ปี่เขาควาย) ชะน่วย (ปี่) และปี่บา (แคน) สำหรับเพลงร้องของชาวกะเหรี่ยง (กะฉู) นั้น เป็นเพลงดั้งเดิมที่สืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษมีเนื้อหาต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ชนเผ่า ธรรมชาติ ศาสนา บทเพลงต่างๆ นี้ยังแสดงถึงการถ่ายทอดทางวรรณกรรมและอนุรักษ์ภาษาเผลว่งไว้ด้วย บทเพลงนี้นิยมร้องเพลงประกอบการบรรเลง นาเดย์ เมตารี หรือปี่บา เพื่อความบันเทิงในโอกาสต่างๆ และประกอบพิธีกรรมโดยเชื่อว่าดนตรีสามารถเป็นสื่อกลางระหว่างชนเผลว่งและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงมีดนตรีเข้าไปมีบทบาทสำคัญในทุกช่วงชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงจีบสาว และเพลงส่งวิญญาณที่ร้องในงานศพ อีกทั้งในด้านกระบวนการการผลิตดูแลเกี่ยวข้าว จะมีเสียงหม่วย (ปี่เขาควาย) เป็นสัญญาณแห่งขวัญกำลังใจ ของการเริ่มฤดูเกี่ยวข้าว เป็นสื่อระหว่างเผลว่งกับพิบือโย (แม่โพสพ) มีเพลงฟาดข้าวที่ร้องในงานฟาดข้าว สำหรับพิธีกรรมในรอบปี เช่น พิธีทำบุญข้าวใหม่ พิธีผูกข้อมือ ดนตรีมีหน้าที่เป็นดนตรีประกอบพิธีกรรม (ceremonial Music) เป็นสื่อกลางระหว่างชาวเผลว่งกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเพื่อนำจิตใจของผู้เข้าร่วมพิธีกรรมเข้าสู่พิธีกรรมด้วยจิตใจที่มีสมาธิ ศรัทธา ย้ำเตือน ความภูมิใจทางชาติพันธุ์ของตนเอง

สำหรับแนวทางการวิเคราะห์บทเพลงตะวันตก ณัฏฐา โสคติยานุรักษ์(2542: บทคัดย่อ) ได้เสนอว่า การวิเคราะห์เพลงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจบทเพลง การที่วิเคราะห์

เพลงได้อย่างถ่องแท้เพียงใด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของ ผู้วิเคราะห์ สำหรับประเด็นต่างๆ ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. การบรรยายภาพรวมทั่วไป
 - 1.1 ประวัติเพลง
 - 1.2 ภาพรวมภายนอก
2. การวิเคราะห์ส่วนประกอบหลักของเพลง
 - 2.1 วิเคราะห์ทำนองเพลง
 - 2.2 วิเคราะห์จังหวะ
 - 2.3 วิเคราะห์เสียงประสาน
 - 2.4 วิเคราะห์เสียง
3. การวิเคราะห์ประโยคเพลง
4. การวิเคราะห์องค์ประกอบ

ส่วน อรรถาธิบาย บรรณานุกรม (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทย ชุด ดุริยางค์ศิลป์ พบว่าโครงสร้างของเพลงไทยประกอบด้วย

1. บันไดเสียง ซึ่งมี 7 เสียง มีระยะห่างของแต่ละเสียงเท่ากัน (โดยทฤษฎี) และมีทาง (บันไดเสียง) ที่ใช้บรรเลง 7 ทาง
2. จังหวะ มีอัตราจังหวะสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว
3. ทำนอง มีแนวโน้มเป็นแบบเรียงเสียง หรือเสียงกระโดดในช่วงแคบๆ และมีลักษณะเป็นวรรคเล็กๆ มาเรียงต่อเนื่องกัน
4. การประสานเสียง มีลักษณะประสานเสียงในแนวนอน
5. รูปแบบ (Form) มีการแบ่งเป็นวรรค ประโยคก่อนมีการจัดกลุ่มเพลงเป็นประเภทต่างๆ และมีรูปแบบของเพลงสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว

สำหรับแนวทางวิเคราะห์บทเพลงกลุ่มชาติพันธุ์ วิบูลย์ ตระกูลฮุ่น (2542: บทคัดย่อ) ได้เสนอแนวทางการวิเคราะห์แนวทำนองเพลงร้องของชาติพันธุ์อุยกูร์ โดยมีประเด็นต่างๆ ในการวิเคราะห์ดังนี้

1. โครงสร้าง

- 1.1 การเรียงท่อน
- 1.2 วลีเพลง
- 1.3 ส่วนย่อยของทำนอง

2. สไตล์ของทำนอง

- 2.1 โครงสร้างของทำนองเพลง
- 2.2 โครงสร้างของจังหวะ

3. ระดับเสียงหลัก

แนวดำเนินทำนองเพลงของชนเผ่ากะเหรี่ยง พบว่า การเคลื่อนที่ของทำนองมี 3 ลักษณะ คือ แบบกระโดดข้ามขั้นแบบเรียงตามลำดับขั้น และแบบซ้ำตัวโน้ต มีการใช้โน้ตแบบ Syncopation ใช้กระสวนจังหวะที่ซ้ำๆ กัน ขั้นคู่ที่แคบที่สุด คือคู่ Minor 2 ขั้นคู่ที่กว้างที่สุด คือคู่ Perfect 8 โหมดมีลักษณะ Major, Minor โดยประมาณ และ Pentatonic รูปแบบมีลักษณะแบบท่อนเดียว (Strophic Form) และแบบสองท่อน (Binary Form) พิสัยของทำนองมีระยะไม่เกิน 1 ช่วงทบเสียง (Octave)

บทที่ 3

วิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวงชะพущะอุ ชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรีในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยทางมานุษยวิทยาเชิงคุณภาพ เป็นแนวทางในการศึกษา โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราต่างๆที่เกี่ยวข้อง และการออกปฏิบัติการภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูลซึ่งได้สำรวจถึงสภาพทั่วไปของชุมชน และวัฒนธรรมด้านดนตรีที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบการบรรยาย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางวิธีการดำเนินการศึกษาดังขั้นตอนต่อไปนี้

การศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลต่างๆทั้งด้านเอกสารงานวิจัยและข้อมูลภาคสนามรายละเอียดดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากสถาบัน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ เอกสาร ตำรา วิชาการ วารสารสิ่งพิมพ์ โดยแยกเนื้อหาออกเป็น สองส่วนด้วยกัน ได้แก่ ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของชุมชน และด้านวัฒนธรรมดนตรี

แหล่งข้อมูล หอสมุดจากสถาบันต่างๆ เช่น

- สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- หอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล
- หอสมุดศิลปกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- หอสมุดแห่งชาติ

1.1 ด้านสภาพทั่วไปของชุมชน ได้แก่ ประวัติความเป็นมาและการเรียกชื่อตนเอง ประวัติชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะ สภาพภูมิศาสตร์ ศาสนาและความเชื่อ ภาษา การแต่งกาย การประกอบอาชีพ การศึกษา

1.2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรี ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของ วงชะพущะอุ พิธีกรรม และขั้นตอนการไหว้ครูของวงชะพущะอุ ลักษณะเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ของวงชะพущะอุ

ขนาดของเครื่องดนตรี ระดับเสียงของเครื่องดนตรี วิธีการบรรเลง การประสมวงดนตรี นักดนตรี บทเพลงและโอกาสในการแสดงดนตรี ในพิธีกรรมต่างๆ และการถ่ายทอดดนตรี เป็นต้น

2. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

2.1 จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เช่น ดนตรีประกอบการแสดงละคร ดนตรีประกอบพิธีกรรมทำบุญข้าวใหม่ ดนตรีประกอบการรำตง และเพลงร้องประกอบนาदे่ง เพลงร้องประกอบเมตารี เป็นต้น

2.2 จากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่มีความรู้เกี่ยวข้องกับดนตรีชาวกะเหรี่ยงดังนี้

- นายหม่องใจป้อ	ผู้นำพิธีกรรมบ้านกองม่องทะ
- นายอภิชาติ เสดะพันธ์	นักวิชาการท้องถิ่น เรื่องนาदे่ง
- นายโล่งซีโพ ไทรสังขละชาวลีน	ครูสอนนาदे่ง และภาษากะเหรี่ยง
- นายหล่ง เกียรติเกื้อกุล	ครูสอนรำตง และเมตารีบ้านกองม่องทะ
- นายคองเจ็ง	ครูสอนรำตง และ วงชะพูชะอู
- นายส่วยจีหม่ง สังขละวิมล	นักวิชาการท้องถิ่น บ้านสะเนฟอง

ก. สัมภาษณ์แบบทางการ วิธีการสัมภาษณ์แบบนี้ ผู้วิจัยจะกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยคำถามจะมีลักษณะที่ต้องการคำตอบที่เฉพาะเจาะจง ในประเด็นที่เกี่ยวกับดนตรีและบทเพลงต่างๆ ได้แก่

- ประวัติความเป็นมาของดนตรี
- เครื่องดนตรีและวัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี
- วิธีการบรรเลง
- การประสมวงดนตรี
- นักดนตรี
- การสืบทอดดนตรี
- โอกาสในการบรรเลง
- บทเพลง

ข. สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นวิธีที่ผู้วิจัยใช้มากที่สุด และใช้ควบคู่ไปกับการสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วม โดยบุคคลทั่วไปในหมู่บ้านเป็นผู้ให้ความร่วมมือ ใช้สัมภาษณ์ในเรื่องสภาพทั่วไปของชุมชน วัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชุมชน

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1. ขอลหนังสือจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นเอกสารรับรองตนเอง
2. ติดต่อและแนะนำตนเองเพื่อขออนุญาตเข้าพื้นที่ต่อผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ผู้อาวุโสที่ชุมชนให้ความเคารพนับถือล่วงหน้า
3. จัดทำแบบสัมภาษณ์
4. เข้าพื้นที่แนะนำตนเอง
5. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้านในชุมชน
6. ทำการพูดคุย สอบถามและสัมภาษณ์ จากชาวบ้านที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทย ในกรณีที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทย ต้องอาศัยคนในชุมชนที่สื่อสารภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยงเป็นล่ามในการสัมภาษณ์
7. นัดหมายกับผู้ที่ต้องการพูดคุย สัมภาษณ์แบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ รวมทั้งนักดนตรี เพื่อบันทึกข้อมูลทั้งหมดลงแถบบันทึกเสียง และเทปบันทึกภาพตามเวลาและโอกาสเหมาะสม
8. บันทึกข้อมูลทั้งหมดลงแถบบันทึกเสียง และบันทึกภาพ

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. อุปกรณ์ในการจดบันทึก แบบสัมภาษณ์และกระดาดบันทึกโน้ตดนตรี
2. เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียง
3. กล้องถ่ายภาพนิ่ง ระบบดิจิทัล
4. กล้องถ่ายทำวิดีโอและเทปบันทึกภาพ

การศึกษาข้อมูล

ศึกษาข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก และจากเอกสารตำราวิชาการต่างๆ มาเรียบเรียงเนื้อหาให้สอดคล้องกัน โดยจัดข้อมูล และแบ่งประเด็นการศึกษาทั้งด้านเอกสาร และข้อมูลภาคสนามดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านกองม่องทะ

1. ประวัติความเป็นมาและการเรียกชื่อกลุ่มชน
2. ประวัติชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ
3. สภาพภูมิศาสตร์
4. ศาสนาและความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง
5. ภาษากะเหรี่ยง
6. การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง
7. การประกอบอาชีพของชาวกะเหรี่ยง
8. การศึกษาของชาวกะเหรี่ยง

ตอนที่ 2 วงชะพู่ชะอุ ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ

1. ประวัติความเป็นมาของวงชะพู่ชะอุ
2. พิธีกรรมและขั้นตอนในการไหว้ครู
3. เครื่องดนตรีประเภทต่างๆในวงชะพู่ชะอุ
4. วิธีการบรรเลงของวงชะพู่ชะอุ
5. การประสมวงของวงชะพู่ชะอุ
6. นักดนตรีของวงชะพู่ชะอุในหมู่บ้านกองม่องทะ
7. การสืบทอดวงชะพู่ชะอุ
8. บทเพลง
 - 8.1 เพลงสำหรับไหว้ครู
 - 8.2 เพลงประกอบรำตง
 - 8.3 เพลงประกอบรำอะเย้ย
 - 8.4 เพลงประกอบก่วยเจ๊าะ

ตอนที่ 3 บทบาทและหน้าที่ของวงชะพู่ชะอุในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง

1. บทบาทในประเพณีสำคัญประจำปีของชาวกะเหรี่ยง
 - 1.1 งานทำบุญข้าวใหม่ (โบวปือสองคู้)
 - 1.2 งานบุญวันสงกรานต์ (โบวตำ)
 - 1.3 งานบุญเข้าพรรษา (เก่อหลูตะเคอว)

1.4 พิธีผูกข้อมือเดือนเก้า (ไขจุหล่าเขาอะว)

1.5 งานบุญออกพรรษา (ตะเคอวเปาะว)

2. ศึกษาหน้าที่ของวงชะพะอะอูในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง

2.1 หน้าที่ในการประกอบการแสดง

2.1.1 รำตง

2.1.2 รำอะเย่ย

2.1.3 ก่วยเจ้าะ

2.2 หน้าที่บรรเลงในโอกาสพิเศษ

2.2.1 ต้อนรับแขกสำคัญของหมู่บ้าน

การจัดทำข้อมูล

1. นำข้อมูลจากการค้นคว้า และรวบรวมเอกสารสิ่งพิมพ์ งานวิจัยและตำราวิชาการต่างๆ มาจัดเรียงลำดับตามความสำคัญของเนื้อหา

2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ และการเก็บข้อมูลภาคสนามมาจัดเรียงเรียง ให้มีความสัมพันธ์และมีความต่อเนื่องกับเนื้อหา

3. ถอดข้อมูลจากแถบบันทึกเสียง และเทปบันทึกภาพเพื่อบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

4. ศึกษาเปรียบเทียบจากเอกสาร รายงานการวิจัย ตำรา และหนังสือต่างๆ ทางวิชาการ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

5. ขอความคิดเห็นและข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงข้อมูล

6. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบแก้ไข เรียบเรียงเนื้อหา โดยจัดลำดับให้สัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก ใช้ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย ตำราหนังสือวิชาการ และหนังสือทั่วไปต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลสนับสนุน โดยมีรายละเอียดของ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านกองม่องทะ

1. ประวัติความเป็นมาและการเรียกชื่อกลุ่มชน
2. ประวัติชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ
3. สภาพภูมิศาสตร์
4. ศาสนาและความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง
5. ภาษากะเหรี่ยง
6. การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง
7. การประกอบอาชีพของชาวกะเหรี่ยง
8. การศึกษาของชาวกะเหรี่ยง

ตอนที่ 2 วงชะพู่ชะอู ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ

1. ประวัติความเป็นมาของวงชะพู่ชะอู
2. พิธีกรรมและขั้นตอนในการไหว้ครู
3. เครื่องดนตรีประเภทต่างๆในวงชะพู่ชะอู
4. วิธีการบรรเลงของวงชะพู่ชะอู
5. การประสมวงของวงชะพู่ชะอู
6. นักดนตรีของวงชะพู่ชะอูในหมู่บ้านกองม่องทะ
7. การสืบทอดวงชะพู่ชะอู
8. บทเพลง
 - 8.1 เพลงสำหรับไหว้ครู
 - 8.2 เพลงประกอบรำตง
 - 8.3 เพลงประกอบรำอะเย่
 - 8.4 เพลงประกอบก่วยเจ๊าะ

ตอนที่ 3 บทบาทและหน้าที่ของวงชะพู่ชะอูในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง

1. บทบาทในประเพณีสำคัญประจำปีของชาวกะเหรี่ยง
 - 1.1 งานทำบุญข้าวใหม่ (โบวปือสองคู้)
 - 1.2 งานบุญวันสงกรานต์ (โบวตำ)
 - 1.3 งานบุญเข้าพรรษา (เก่อหลูตะเคอว)

1.4 พิธีผูกข้อมือเดือนเก้า (ไขจูหล้าเขาะวู)

1.5 งานบุญออกพรรษา (ตะเคอวเปาะวู)

2. ศึกษาหน้าที่ของวงชะพูชะดูในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง

2.1 หน้าที่ในการประกอบการแสดง

2.1.1 รำตง

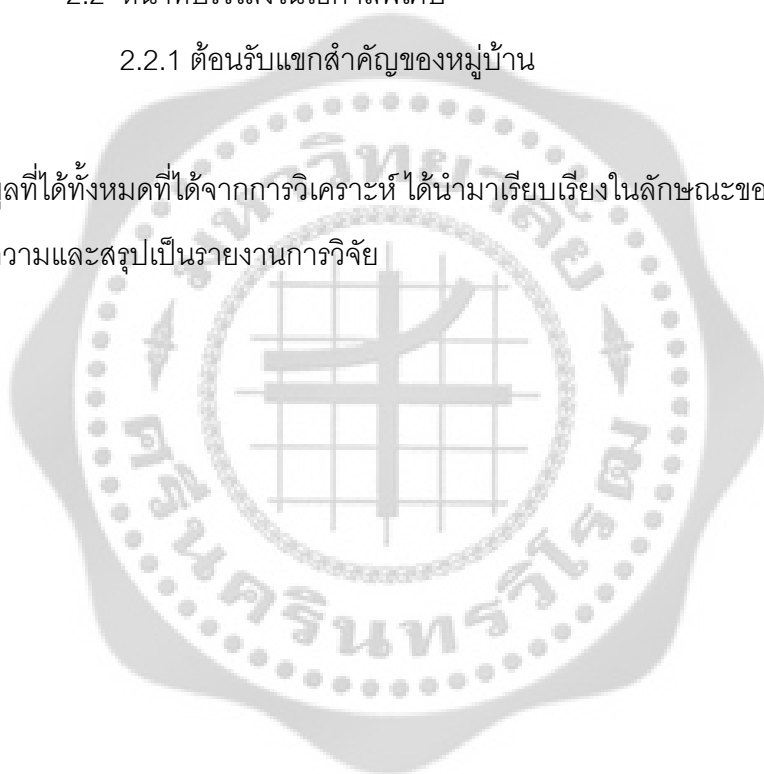
2.1.2 รำอะเย้ย

2.1.3 ก่วยเจ๊าะ

2.2 หน้าที่บรรเลงในโอกาสพิเศษ

2.2.1 ต้อนรับแขกสำคัญของหมู่บ้าน

ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดที่ได้จากการวิเคราะห์ได้นำมาเรียบเรียงในลักษณะของการพรรณนา
บรรยาย เรียงความและสรุปเป็นรายงานการวิจัย

บทที่ 4

การนำเสนอผลงานวิจัย

การศึกษานี้เป็นการนำเสนอผลงานวิจัยในเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพทางมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) เกี่ยวกับดนตรีชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยการรวบรวมข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมดนตรี และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องจากการลงพื้นที่ภาคสนาม ดนตรีของหมู่บ้านกองม่องทะนี้มีทั้งดนตรีที่เป็นแบบดั้งเดิม และดนตรีที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอก อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา ทางสังคม การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของชนเผ่าที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้น เพื่อทราบถึงโครงสร้างทางสังคมอันมีผลทำให้ดนตรีของชนเผ่าเหล่านั้นเกิดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอีกด้านหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงทางดนตรียังส่งผลต่อโครงสร้างทางสังคมด้วยเช่นกัน

วงชะพูชะอุชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ต.ไล่โว่ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านกองม่องทะ

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนและการเรียกชื่อกลุ่มชน

1.1 ประวัติตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลไล่โว่เป็นชาวกะเหรี่ยง ตามหลักฐานพบว่าชาวกะเหรี่ยงได้อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งนี้มานานกว่า 600 ปีแล้ว โดยมีตำนานเล่ากันว่าพระเจ้าแผ่นดินไทยได้มอบพื้นที่ตำบลไล่โว่ให้กับชาวกะเหรี่ยงที่หลบหนีภัยสงครามจากประเทศพม่า ให้อาศัยอยู่เพื่อประกอบอาชีพและทำที่สืบข่าวรายงานให้เมืองหลวงทราบ ส่วนการตั้งตำบลไล่โว่ขึ้นเป็นทางการนั้น คงจะหลังจากการตั้งอำเภอสังขละบุรีขึ้นเป็นอำเภอเมื่อ พ.ศ. 2445 ต่อมาพ.ศ.2445-2482 พื้นที่ตำบลไล่โว่นั้นได้แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ตำบล โดยใช้แม่น้ำกระบุรี (กะละ) เป็นเขตในการแบ่งการปกครอง

ภาพประกอบ 1 เส้นทางเรือสู่บ้านกองม่องทะ โดยใช้แม่น้ำรันตี

ภาพประกอบ 2 เส้นทางรถยนต์เข้าสู่บ้านกองม่องทะ

คำว่า “ไลโว” มีความหมายว่า ผาหินแดง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของแม่น้ำกะตริย์ (แม่น้ำกะสะ) มีหัวหน้าชุมชนเป็นกำนันปกครองติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน 10 รุ่น คือ กำนันยงโหว่ กำนันเวียตะ กำนันเทห์ง กำนันเจียนู กำนันเอ่งมา กำนันชาจี กำนันตะเลอะ กำนันชะจง กำนันไมตรี เสตะพันธ์ และกำนันคนปัจจุบันคือกำนันอานนท์ เสตะพันธ์

ตำบลไลโว ประกอบด้วยหมู่บ้านต่างๆ ดังนี้ (พ.ศ.2445 – 2482)

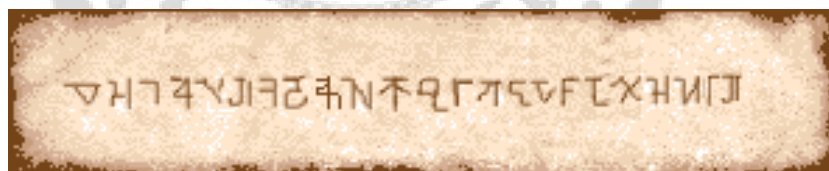
1. บ้านไลโว แปลว่า บ้านผาหินแดง
2. บ้านสะเนพ่อง แปลว่า ท่าแพ
3. บ้านกองม่องทะ แปลว่า ปลายน้ำห้วยกองม่อง
4. บ้านเกาะสะเดิง แปลว่า ซื่อตันไม้เกาะสะเดิง
5. บ้านที่มูคี แปลว่า ซื่อของตันน้ำห้วยทิมูคี
6. บ้านพุไ้ แปลว่า ซื่อตันไม้ชนิดหนึ่งคนไทยเรียกว่าตันทองหลาง
7. บ้านไลวำบอง แปลว่า ต้นไผ่สีเหลือง
8. บ้านซาลาวะ แปลว่า ต้นไผ่นำมาจักตอก เป็นเครื่องจักสาน
9. บ้านชวยไ้ แปลว่า แหล่งน้ำที่มีบู่สีแดงชุกชุม
10. บ้านที่ท่าบอง แปลว่า แหล่งน้ำที่มีลูกช็อคชุกชุม

ปัจจุบันพื้นที่ทั้งหมดของตำบลไลโว อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 และเป็นพื้นที่มรดกทางธรรมชาติของโลกเมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยมีหมู่บ้านต่างๆ กระจายอยู่ตามบริเวณชายแดนระหว่างไทย – พม่า โดยกะเหรี่ยงในพื้นที่ยังคงร่วมกันอนุรักษ์ วัฒนธรรมและธรรมชาติให้คงอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์เหมือนเช่นในอดีต ซึ่งปัจจุบันนี้หมู่บ้านต่างๆ ของตำบลไลโว ถูกยุบเหลือเพียง 6 หมู่บ้านเท่านั้น คือ หมู่ 1 บ้านสะเนพ่อง หมู่ 2 บ้านกองม่องทะ หมู่ 3 บ้านเกาะสะเดิง หมู่ 4 บ้านไลโว – ซาลาวะ หมู่ 5 บ้านที่ไลป่า และหมู่ 6 บ้านจะแก

1.2 การเรียกชื่อกลุ่มชน และตำนานชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลไลโว

ตำนานเกี่ยวกับชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง นั้นมีเรื่องเล่าอยู่หลายตำนานด้วยกันซึ่งแต่ละตำนาน มีเนื้อหาที่เหมือนและต่างกันดังนี้

ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนล้วนเป็นพี่น้องกันทั้งสิ้น โดยมีชนชาติกะเหรี่ยง เป็นพี่คนโตของคนแต่ละเชื้อชาติ ส่วนพวกน้องๆ นั้นเป็นพวกชนเผ่าอื่นๆ คือ จีน ไทย พม่า มอญ แยก และมีน้องคนสุดท้องเป็นคนผิวขาวคือ ฝรั่งเศส มนุษย์ทุกชนชาติเป็นลูกของ “ไจ่ย” อยู่มาวันหนึ่ง ไจ่ย ได้ลงมาเยี่ยมมดลูกๆ ในโลกมนุษย์ พร้อมกับนำหนังสือเงิน หนังสือทองลงมาด้วย เพื่อพวกลูกๆ จะได้อ่านเรียนรู้ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตตามหลักธรรม กะเหรี่ยงพี่คนโตต้องไปทำไร่นา เพื่อเลี้ยงดูน้องๆ ไม่มีเวลาศึกษาและอ่านทำความเข้าใจกับหนังสือเงินหนังสือทอง แต่ได้คัดลอก ลงในหนังสือและวางไว้บนตอไม้แล้วรีบกลับไปทำงานต่อพวกน้องๆ ที่อยู่บ้านก็มีเวลาอ่านหนังสือ ทำให้มีวิชาความรู้และเข้าใจหลักธรรม ในการดำเนินชีวิตส่วนน้องฝรั่งเศสผิวขาวได้เอาหนังสือติดตัวออก เดินทางไปเมืองไกล ก่อนออกเดินทางได้บอกกับพี่คนโตว่า “สักวันหนึ่งตนจะกลับมาพร้อมกับ หนังสือเงินหนังสือทอง” ส่วนกะเหรี่ยงพี่คนโตได้เพลินอยู่กับการทำไร่นาจนลืมนึกถึงหนังสือที่ตนเอง ได้คัดลอกเอาไว้ที่วางอยู่บนตอไม้ หลังจากหมดฤดูเก็บเกี่ยวแล้วกะเหรี่ยงนึกขึ้นได้ว่า ตนเองได้คัดลอก หนังสือ ลงในหนังสือจึงรีบไปดูเพื่อที่จะอ่านแต่ก็หายไปเสียแล้ว เพราะมด ปลวก และแมลงได้กัดกิน หนังสือหนังสือจึงเสียหายใช้การไม่ได้ แต่เมื่อสำรวจดูรอบๆ ตอไม้ก็พบว่ามียอยตีนไก่เขียนเต็มไปหมด จึงคัดลอกรอยไก่เขียนนั้นใส่เปลือกไม้และเอาไปเรียนรู้เป็นหนังสือและได้เรียกหนังสือไก่เขียนนั้น ว่า “ไ้เลเก” จากงานวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์ชนเผ่าชู ของเบญจมาศ ชุมวระฐายี และคณะ. 2547

ภาพประกอบ 3 ตัวหนังสือไ้เลเก (ตัวหนังสือไก่เขียน) จาก www.karen.org (ตุลาคม 2551)

ในปัจจุบันมีชาวกะเหรี่ยงในพม่าส่วนหนึ่งใช้ตัวหนังสือในลักษณะคล้ายรอยไก่เขียน แต่ใช้ในวงจำกัด ตำนานเรื่องเล่านี้ชาวกะเหรี่ยงส่วนมากจะได้ยินทั้งจากกะเหรี่ยงที่นับถือพุทธศาสนา และกะเหรี่ยงที่นับถือความเชื่อตามบรรพบุรุษ

ตำนานของกะเหรี่ยงสะกอว่าเมื่อครั้งที่กะเหรี่ยงยังอยู่ที่เมืองจีนมีคนี่เรียกตนเองว่า “ปกากะญอ” มีครอบครัวหนึ่งแม่ชื่อหน่อ โผล่ล่ง พ่อชื่อ จอ สะกอ ทั้งคู่มีลูก 7 คน เป็นหญิง 3 คนชื่อ

หน่อ บอ กลอ หน่อ เปอะ แด, หน่อ เปอะ, ลูกชายมี 4 คนชื่อ จอ เปอญ, จอ ปอเนปวา, จอ เหวอ , จอ แควะ

อยู่มาวันหนึ่งหน่อโผล่และจอสะกอกเกิดทะเลาะกันหน่อโผล่กล่าวว่าจอสะกอกไม่รับผิดชอบครอบครัวชอบดื่มสุราออกนอกบ้าน ไปคบกับหญิงอื่น หน่อโผล่ก็จะนิทาสามีให้ลูกๆ ที่อยู่กับแม่ฟังอยู่บ่อยๆ ลูกที่อยู่กับแม่ก็มีใจรักเฝ้าผู้เป็นพ่อ ส่วนจอสะกอกก็กล่าวหาหน่อโผล่ว่า ในขณะที่ตนเองไม่อยู่เข้าป่าล่าสัตว์ หาเงินทอง มาเลี้ยงดูครอบครัวนั้นหน่อโผล่ที่อยู่ทางบ้าน ได้คบหากับชายคนอื่นๆ และนิทาภรรยาของตนให้ลูกที่ติดตามตนเองได้รับฟัง เป็นเหตุให้ลูกชายที่ชอบติดตามพ่อเกิดใจรักเฝ้าผู้เป็นแม่ เมื่อถึงเวลากลางคืนสามีภรรยาคู่นี้ก็นอนหันหลังให้แก่กันลูกๆ ก็แตกความสามัคคีจนในที่สุดทั้งคู่ได้ทะเลาะวิวาทกันจนเป็นเหตุให้แยกจากกันโดยได้แบ่งลูกๆ ลูกสาวสามคนที่อยู่ใกล้ชิดกับแม่บอกว่า ตนเองเป็นเชื้อสายของผู้เป็นแม่ ลูกชายสี่คนที่ชอบติดตามพ่อบอกว่า ตนเองเป็นเชื้อสายของผู้เป็นพ่อ ด้วยเหตุนี้ลูกทั้งเจ็ดคนจึงกระจายไป ลูกสาวสามคนเป็นสายตระกูลของหน่อโผล่และลูกชายสี่คนเป็นสายตระกูลจอสะกอก สายพ่อ ทั้งสองสายตระกูลเป็นตระกูลใหญ่ ก่อนที่จะแยกจากกันนั้นได้فاะบอคนน้ำไม้ไฟและไหออกเป็นเจ็ดชิ้นมอบให้แก่ลูกๆ ทั้งเจ็ดคนคนละชิ้น แล้วบอกว่าในวันนี้ลูกแยกแยกกันแต่สักวันหนึ่งพวกลูกๆ จะกลับมาอยู่ร่วมกันในวันนั้นให้เอาชิ้นกระบอกไม้ไฟ และไห มาประกอบกันและลูกๆ จะเป็นตระกูลใหญ่

ลำนํ้าเกี่ยวกับกะเหรี่ยงสายตระกูลฝ่ายแม่และฝ่ายพ่อ

แต่ก่อนพ่อแม่มีลูกเจ็ดคน สายพ่อแม่แต่ก่อนมีเจ็ดสาย
แผ่นดินไม่สงบจึงแตกสาย สายโผล่และสายหนึ่งสายปาเกอญอสายหนึ่ง
เตรียมเก็บกระบอกน้ำไม้ไฟ เตรียมเก็บไหหนึ่งข้าว เจ็ดชิ้นเราก็นับชิ้นเดียว
เจ็ดชิ้นเราก็นับชิ้นเดียว แต่ก่อนนั้นมีเจ็ดตระกูล แต่ก็เป็นตระกูลเดียวกัน
เตรียมเก็บชิ้นกระบอกไม้ไฟ ชิ้นไห ถ้าเก็บให้สนิทแล้ว เจ็ดชิ้นคนต้นโพธิ์จะชันพัน

ในคัมภีร์ “เหมียวใจจูงยู” เป็นคัมภีร์ที่กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของชาวกะเหรี่ยงที่นับถือลัทธิฤาษี กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกะเหรี่ยงโผล่และจอสะกอก โดยผู้เขียนคัมภีร์ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของกะเหรี่ยงทั้งสองเผ่าที่จะสืบทอดวัฒนธรรมและชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โดยคัมภีร์ “เหมียวใจจูงยู” ได้กล่าวถึง ฤาษีจูงยู ได้มอบมรดกให้แก่ลูกกะเหรี่ยงทั้งสองเผ่า

เป็น "กลองมโหระทึก" ได้มอบไม้ตีกลองให้กับ ส่อง หรือสะกอ ส่วนซว หรือโผล่วงได้ตีกลอง ทั้งสองเผ่าจะต้องรักษาสิ่งที่ตนเองได้รับไว้เพื่อเป็นมรดกสืบทอดแก่ชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

ไม้ตีกลองมโหระทึกที่ภาษายูมอบให้แก่ ส่องหรือสะกอนั้น เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ หมายถึง อำนาจ การปกครอง การต่อสู้ เป็นมิติทางการเมืองที่คนกะเหรี่ยงจะดำรงชาติพันธุ์บนแผ่นดิน เป็นบทบาทของคนเผ่าสะกอ ส่วนตัวกลองมโหระทึกที่ภาษายูมอบให้แก่ซว หรือ โผล่วง เป็นเครื่องหมายในการรักษาสืบทอดมรดกทางจารีตประเพณีและวิถีวัฒนธรรม เป็นบทบาทของคนเผ่าซวหรือโผล่วง ดำเนินชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โผล่วงและสะกอ ของ วุฒิ บุญเลิศ จากงานวิจัยเรื่อง "เมื่อกะเหรี่ยงสวนผึ้ง ลุกขึ้นพูด" : 2547

ตามตำนานที่บอกเล่าในกลุ่มชาวกะเหรี่ยง กล่าวถึงถิ่นฐานดั้งเดิมของกะเหรี่ยงว่า บรรพบุรุษเคยอาศัยอยู่ดินแดนทางตอนเหนือของทิเบต ซึ่งมีคำเรียกสถานที่นั้นว่า "ที่ฉิมยั่ว (Htee Hset Met Ywa) (เนแสง, สัมภาษณ์) หมายถึง ดินแดนที่ทรายไหล (Land of Flowing Sand) ชาวกะเหรี่ยงบอกกล่าวสืบทอดกันมาว่า ถ้ามองจากถิ่นฐานที่ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในปัจจุบันดินแดนที่ฉิมยั่ว จะอยู่ที่ "ซากะซองฟองลา" หมายถึง ดินแดนใต้ กลุ่ม "ดาวช้าง" คนไทยเรียกกลุ่มดาวนี้ว่า "ดาวจระเข้" และชาวตะวันตกหมายถึง "ดาวหมีใหญ่" หรือกลุ่มดาว "กระบวยตักน้ำ" ซึ่งเป็นกลุ่มดาวที่โคจรรอบดาวเหนือนักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า ดินแดนที่ฉิมยั่วนี้ อาจจะเป็นตอนใต้ของทะเลทรายโกบี ส่วนที่เป็นพื้นที่ราบหุบเขาทางตอนเหนือของทิเบต บริเวณเหนือเทือกเขาคุนหลุน ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำสามสายคือ แม่น้ำแยงซี แม่น้ำโขง และแม่น้ำคง (สาละวิน) เริ่มอพยพลงมาทางตอนใต้ตามแม่น้ำทั้งสามสายแยกย้ายไปตามพื้นที่ต่างๆ ราว 1972 ปีก่อนพุทธกาล และตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เป็นประเทศจีนในปัจจุบันแถวยูนาน ราว 842 ปีก่อนพุทธกาล แล้วเริ่มอพยพจากยูนานเข้าตั้งถิ่นฐาน ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 585 ปีก่อนพุทธกาล

ชาวจีนเรียกชนกลุ่มกะเหรี่ยงว่า ชนชาติ "โจว" ภายหลังถูกกษัตริย์แห่งราชวงศ์ฉินของจิ๋นรุจกานเมือง พ.ศ. 207 จึงพากันแตกพ่ายหนีลงมาอยู่บริเวณลุ่มน้ำแยงซี ต่อมาเกิดปะทะกับชนชาติไทย จึงถอยร่นลงมาตามลำน้ำ แม่น้ำโขงและแม่น้ำสาละวินในเขตพม่า ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกในเขตประเทศพม่ามากกว่าอยู่ในประเทศไทย และมีรัฐเป็นของตนเองต่างหากถึงสองรัฐ คือ รัฐกะยา ซึ่งเป็นดินแดนของกะเหรี่ยงแดงกับรัฐกอดูเล อันเป็นถิ่นที่อยู่ของกะเหรี่ยงขาว กะเหรี่ยงเคลื่อนย้ายลงมาอยู่ตอนใต้แล้วเข้าสู่ประเทศไทยภายหลังชนชาติตระกูลมอญ – เขมร คือ

ชนชาติละว่า จากงานวิจัย เรื่อง “ดุทุหล่า” ในพิธีเรียกขวัญของ ชาวกะเหรี่ยงโป:กรณีศึกษากะเหรี่ยงโป บ้านเกาะสะเต็ง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี : 2542 ของโกวิทย์ แก้วสุวรรณ

2. ประวัติชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ

หมู่บ้านกองม่องทะเป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลไล่โว่ โดยเป็นหมู่ที่ 2 ของตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีราษฎรไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงปัจจุบัน

หมู่บ้านกองม่องทะมีชื่อเรียกเป็นภาษากะเหรี่ยงแยกศัพท์ออกได้เป็น 2 คำ คือ คำว่า “กองม่อง” และคำว่า “ทะ”

กองม่อง เป็นชื่อของลำห้วย และเป็นลำห้วยหนึ่งที่ไหลลงสู่แม่น้ำรันตี

ทะ หมายถึง บรรจบหรือปลาย

ดังนั้นคำว่า “กองม่องทะ” จึงมีความหมายว่า ลำห้วยที่มีน้ำไหลมาบรรจบกันหรือชื่อต้นน้ำ ลำห้วยกองม่องที่มาบรรจบกับแม่น้ำรันตี หรือแปลว่าปลายห้วยกองม่อง ก็ได้เช่นกัน

หมู่บ้านกองม่องทะ เป็นหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยงโปหรือโผล่ว มีข้อสรุปจากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุและผู้นำท้องถิ่นว่า หมู่บ้านกองม่องทะนี้เป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณ 160 กว่าปี สันนิษฐานว่าตั้งขึ้นราวพุทธศักราช 2383 โดยมีการอพยพโยกย้ายมาตามลำดับ โดยมีสาเหตุ 4 ประการดังนี้

1. พื้นที่นี้มีความอุดมสมบูรณ์ชาวบ้านไล่โว่ บ้านกองม่องทะ และบ้านปรังเผล ต้องการที่ทำกินใหม่จึงย้ายเข้ามาในพื้นที่หมู่บ้านกองม่องทะ ในครั้งแรกมีผู้อาศัยอยู่เพียงประมาณ 15 ครัวเรือน ปัจจุบันมีผู้อาศัยประมาณ 150 ครัวเรือน

2. เพื่อสะดวกในการแบ่งพื้นที่การปกครองเพราะในบริเวณทุ่งใหญ่นเรศวรมีชาวบ้านอาศัยอยู่กระจัดกระจายกัน หลังจากกำหนดอาณาเขตบริเวณชัดเจนแล้วจึงให้ชาวบ้านเขามาอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน

3. เป็นการกลับมาของผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ประมาณปี 2527

4. การอพยพเข้ามาของชาวบ้านในพื้นที่น้ำท่วมบริเวณเหนือเขื่อนเขาแหลม ราวปี 2538

เหตุการณ์ที่กล่าวข้างต้นนั้นเป็นส่วนหนึ่งจากข้อสรุปเพื่อให้เห็นภาพการเริ่มต้นทางประวัติของหมู่บ้านกองม่งทะ (อภิชาติ เสดะพันธ์.2550: สัมภาษณ์) แต่ในความเป็นจริงแล้วหมู่บ้านกองม่งทะเป็นเพียงหมู่บ้านหนึ่งในตำบลไผ่โง้วที่มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ ฉะนั้นการที่จะกล่าวถึงประวัติของชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่งทะให้ครอบคลุมและเห็นภาพชัดเจนมากขึ้นนั้น เราจำเป็นที่จะต้องศึกษาประวัติชาวกะเหรี่ยงในตำบลไผ่โง้วประกอบด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์พันธุ์ที่เป็นเหตุการณ์สำคัญของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กันทั้งในเรื่องสถานที่ บุคคลที่กล่าวถึง การอพยพและโยกย้ายถิ่นฐานจากอดีตถึงปัจจุบัน หากจะเปรียบเทียบว่า “ประวัติศาสตร์ ชาวกะเหรี่ยงตำบลไผ่โง้ว เปรียบเสมือนภูมิหลังของครอบครัวหนึ่งในบ้านเดียวกัน” และประวัติของหมู่บ้านกองม่งทะนั้น “เป็นเพียงประวัติของลูกคนที่ 2 ในบรรดาลูก 6 คนเท่านั้น” ก็จะทำให้ภาพภูมิหลังเรื่องประวัติศาสตร์ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านกองม่งทะชัดเจนมากขึ้น

บริเวณป่าทุ่งใหญ่นเรศวรตั้งแต่อดีตมีคนกลุ่มหนึ่งอาศัยอยู่ดั้งเดิมมาเป็นเวลานานก่อนที่จะชาวกะเหรี่ยงจะอพยพมาอยู่ที่นี่ จากการสอบถามผู้เฒ่าผู้แก่ชาวกะเหรี่ยง ได้เรียกกลุ่มคนที่อยู่ก่อนชาวกะเหรี่ยงว่า “ว้า” ว้า เป็นกลุ่มที่เคยอาศัยอยู่ในป่าทุ่งใหญ่นเรศวรมานานแล้วปัจจุบันไม่มีพวก “ว้า” อยู่แล้ว ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่า “ว้า” นั้นได้สูญหายไปไหน โดยไม่ทิ้งร่องรอยอะไรไว้มีเหลือแต่เพียงคำบอกเล่าต่อๆ กันมาจากปู่ ย่า ตา ยาย กลุ่มต่อมาอันคือชาวกะเหรี่ยงที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ทุ่งใหญ่นี้ (อภิชาติ เสดะพันธ์.2550: สัมภาษณ์)

มีคำบอกเล่าสืบต่อกันมาว่า ชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่อำเภอสังขละบุรีเดิมอาศัยอยู่ที่บ้านเมกะวะ เขตมะละแหม่ง ประเทศพม่า ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ได้ส่งตัวแทนเข้าไปติดต่อกับเจ้าเมืองกาญจนบุรี เพื่อขอเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณชายแดนไทย-พม่า ซึ่งอยู่บริเวณใกล้กับด่านเจดีย์สามองค์ เมื่อได้รับคำยินยอมจาก เจ้าเมืองกาญจนบุรี ผู้นำชาวกะเหรี่ยง จึงได้เข้ามาถวายบังคมแสดงความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทย ณ เมืองกาญจนบุรี (กองม่งริ) ในปี พ.ศ.2331 เสร็จแล้วจึงเริ่มอพยพมาตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามลำห้วย ลำธารต่างๆ ในบริเวณที่เรียกว่า “ปี่เหล่อไหว” หรือ “ทีเหล่อไหว” (ห้วยดินแดง คำว่า ปี่ หรือที่แปลว่า น้ำ, แม่น้ำ หรือลำห้วย, เหล่อ แปลว่า หิน, ไหว แปลว่า สีแดง) อันเป็นจุดที่ลำน้ำ 3 สายไหลมาบรรจบกัน คือ ปี่คลี ของกาเลีย และรันตี โดยเรียกพื้นที่นี้ชื่อหนึ่งว่า “สามสบ” อันเป็นจุดเริ่มต้นของลำแควน้อย อยู่มาไม่นานนักเนื่องจากการไม่คุ้นเคยกับการใช้ชีวิต

ปะปนกับคนในที่ราบชาวกะเหรี่ยงจึงได้ส่งตัวแทนไปกราบบังคมทูลต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อขออนุญาตย้ายออกไปอยู่ตามป่าเขานอกเมืองเหมือนดังแต่ก่อน ก็ทรงเข้าพระทัยจึงได้พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ชาวกะเหรี่ยงย้ายออกไปอยู่ตามป่าเขาทางด้านตะวันตกของสยามประเทศ นับแต่นั้นเป็นต้นมา (โกวิท แก้วสุวรรณ. 2542: 28)

การอพยพของชาวกะเหรี่ยงออกจากเมืองเข้าสู่ป่าในครั้งนั้น แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ด้วยกันโดยยึดเอาสายน้ำเป็นเส้นทางหลักสำหรับการเดินทาง กล่าวคือ

กลุ่มแรก ได้ย่นขึ้นไปตามลำแควน้อย ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ตามลำห้วยสาขาต่างๆ แถบอำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อำเภอสังขละบุรี ซึ่งเป็นเมืองที่เติบโตมาจากชุมชนกะเหรี่ยงและชาวกะเหรี่ยงเองก็เคยมีฐานะทางสังคมเป็นที่ยอมรับถึงกับได้รับตำแหน่งเจ้าเมืองและนายอำเภอมามากแล้วหลายคน

กลุ่มที่สอง ได้แยกกับกลุ่มแรกออกจากลำน้ำแควน้อยไปทางตะวันตกเฉียงใต้โดยการย่นขึ้นไปตามลำน้ำพาชี ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำแควน้อย กลุ่มนี้คือชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ตามป่าเขาในเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านที่ติดกับอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ในปัจจุบัน

กลุ่มที่สาม ได้อพยพขึ้นไปตามลำน้ำแควใหญ่ไปทางอำเภอศรีสวัสดิ์ในปัจจุบัน (เมืองศรีสวัสดิ์นี้ก็เคยมีคนกะเหรี่ยงเป็นนายอำเภอปกครองอยู่เหมือนกัน) เมื่อไปถึงแก่งยาวอันเป็นจุดบรรจบของลำน้ำแควใหญ่กับห้วยขาแข้งชาวกะเหรี่ยงกลุ่มหนึ่งยังคงเดินทางตามลำน้ำแควใหญ่ต่อไปและได้แยกย้ายกันไปตั้งถิ่นฐานบริเวณ “ไม้ยากล่อง” (ห้วยแม่กลอง) และห้วยไม้ย่องท่า (ห้วยแม่จันทะ) ซึ่งปัจจุบันอยู่จังหวัดตาก ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งได้แยกไปตามลำห้วยขาแข้งตลอดจนลำห้วยแม่ดี และลำห้วยสาขาอื่นๆ ซึ่งบริเวณนี้เคยมีชุมชนเก่าแก่ของชาวกะเหรี่ยงเช่นบ้านต้นตาลและบ้านกริ่งไกร แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ตั้งของชุมชนเหล่านี้ได้ถูกน้ำเหนือเขื่อนศรีนครินทร์ท่วมไปหมดจนในปัจจุบันไม่สามารถเห็นร่องรอยอะไรได้แล้ว

กลุ่มที่สี่ ได้แยกจากกลุ่มที่ 3 ตรงบริเวณบ้านลาดหญ้าขึ้นไปตามลำตะเพินย่นขึ้นทางเหนือผ่านย่านบ้านหนองรี และหนองปรือของอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี เข้าเขตอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ตอนปลายของลำตะเพินนี้ มีลำห้วยเล็กที่สำคัญอีกสองสายด้วยกันคือ ห้วยองค์พระและห้วยตะเพิน”คนโพล่ง”ที่เมืองสุพรรณก็คือชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ ซึ่งทั้งหมดก็อาศัย

ในบริเวณนี้ และตรงจุดที่เป็นแหล่งกำเนิดของลำห้วยตะเพินนั้นก็ยังมีหมู่บ้านของคนเฒ่าอยู่ตั้งอยู่ที่ชื่อว่า บ้านตะเพินคี่ คำว่า“ตะเพิน” เป็นชื่อลำห้วยตะเพิน คำว่า“คี่” ในภาษาของคนเฒ่าแปลว่าปลาย หรือยอดสุดของลำห้วย ซึ่งก็หมายความว่าหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ ณ ปลายสุดหรือจุดกำเนิดของลำตะเพิน

การอพยพของชาวกะเหรี่ยงในบริเวณนี้ได้ใช้เส้นทางจากเมืองเมาะตะมะย่อนลำน้ำต่างๆ ขึ้นมาจากเขตพม่าเข้ามาเขตประเทศไทย บริเวณแม่น้ำกษัตริย์ ชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ในป่าทุ่งใหญ่นักไม่ตัดขึ้นสันปันน้ำไปด้านเจดีย์สามองค์ แต่จะย่อนขึ้นไปตามแม่น้ำกษัตริย์ เข้าสู่ที่ราบป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ย่อนตามลำห้วยดงว่าและห้วยหม่องดง แล้วหาพื้นที่ทำกินอยู่บริเวณนั้น แล้วโยกย้ายไปตามที่ต่างๆ ปัจจุบันยังมีหมู่บ้านเก่าแก่ที่แสดงเส้นทางตามลำน้ำแม่กษัตริย์ขึ้นมา คือ หมู่บ้านทิลไต้ป่า ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่กษัตริย์ ตรงแนวชายแดนไทย-พม่า ซึ่งปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงใช้เส้นทางนี้เดินทางไปมาระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า และเชื่อกันว่าเส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชใช้เป็นเส้นทางเดินทัพจากเมืองแครงไปประเทศพม่าเข้ามาในประเทศไทย อันเป็นพื้นที่ทุ่งขนาดใหญ่ อยู่กลางป่าชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า “เวีย ฆะดู” (ทุ่งใหญ่) ก็คือพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร (โกวิท แก้วสุวรรณ. 2542: 40)

3. สภาพภูมิศาสตร์

3.1 ลักษณะทางภูมิประเทศ

อำเภอสังขละบุรีเป็นอำเภอชายแดนอยู่ตอนบนสูงสุดของจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของตัวจังหวัด ตัวอำเภอสังขละบุรีตั้งอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขาเหนืออ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม ในเขตหมู่ที่ 1 ตำบลหนองลู และตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดกาญจนบุรีตามเส้นทางหมายเลข 323 (กาญจนบุรี – สังขละบุรี) ประมาณ 230 กิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
ทิศตะวันออกและทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอทองผาภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับประเทศพม่า

ทางทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศพม่าเป็นระยะทางประมาณ 160 กิโลเมตร โดยมีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นพรมแดนธรรมชาติ และมีทางเดินโบราณติดต่อกับประเทศพม่าหลายเส้นทาง ช่องทางที่สำคัญ คือ ด้านพระเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรีมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 3,349 ตารางกิโลเมตร

อำเภอสังขละบุรีแบ่งเขตการปกครองเป็น 3 ตำบล คือ ตำบลหนองลู ตำบลปรางค์และตำบลไล่โว่ ส่วนการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วยเทศบาลตำบล 1 แห่งคือ เทศบาลตำบลวังกะ

พื้นที่ทั่วไปของอำเภอสังขละบุรีเป็นภูเขาและป่าไม้โดยมีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นพรมแดนไทยและพม่าทางทิศตะวันตก มีอ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลมอยู่ตอนกลางของพื้นที่อำเภอและแบ่งเขตพื้นที่ของอำเภอสังขละบุรีออกเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่ฝั่งตะวันออกและพื้นที่ฝั่งตะวันตกของอ่างเก็บน้ำสภาพภูมิประเทศของอำเภอสังขละบุรีแบ่งได้ 3 ลักษณะคือ

1. พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ
2. พื้นที่เขตภูเขา
3. พื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม

ที่ราบลุ่มแม่น้ำนั้นเป็นที่ราบเชิงเขาที่มีขนาดไม่กว้างนัก มีที่ราบหุบเขาประมาณร้อยละ 15 หรือ 515 ตารางกิโลเมตรประกอบด้วยที่ราบเชิงเขารอบๆ อ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลมและที่ราบลุ่มแม่น้ำสาขาต่างๆ ของแม่น้ำแควน้อย เช่น แม่น้ำบีคลี่ แม่น้ำซองกาเรีย และแม่น้ำรันตี พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอสังขละบุรี มีพื้นที่เป็นภูเขาประมาณร้อยละ 75 หรือ ประมาณ 2,500 ตารางกิโลเมตร เทือกเขาสำคัญคือ เทือกเขาตะนาวศรีทางด้านตะวันตกและเทือกเขาถนนธงชัยทางด้านทิศตะวันออก

ในพื้นที่ตำบลไล่โว่ เป็นเขตภูเขาและป่าไม้ในบริเวณทุ่งใหญ่นเรศวร เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ เป็นบริเวณที่ยังมีสัตว์ป่าและพันธุ์พืชหายากจำนวนมาก

ภาพประกอบ 4 ภาพมุมสูง หมู่บ้านกองม่องทะ

หมู่บ้านกองม่องทะ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ผืนป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยภูเขายังคงความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ พื้นที่ตั้งแต่ด้านตะวันตกเฉียงใต้เป็นหุบเขา และเป็นที่ราบติดกับบริเวณเขื่อนวชิรลงกรณ์ มีแม่น้ำที่สำคัญ ไหลผ่านหมู่บ้าน คือแม่น้ำรันตี มีต้นกำเนิดมาจากบริเวณป่าทุ่งใหญ่นเรศวร และไหลลงผ่านหมู่บ้านกองม่องทะ แล้วไหลลงไปสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิรลงกรณ์ ซึ่งแต่เดิมชื่อเขื่อนเขาแหลม ซึ่งเป็นเขื่อนที่เก็บกักน้ำจากแม่น้ำ 3 สายคือ แม่น้ำบลีลี่ แม่น้ำซอกาเรีย และแม่น้ำรันตี ไหลลงมารวมกันที่บริเวณ “สามสบ” รวมกันเป็นแม่น้ำแควน้อย ไหลลงไปสู่อำเภอเมืองกาญจนบุรี

ทิศเหนือ ติดต่อกับหมู่บ้านเกาะสะเดิง

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลปรางค์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอทองผาภูมิ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับหมู่บ้านสะเนฟอง

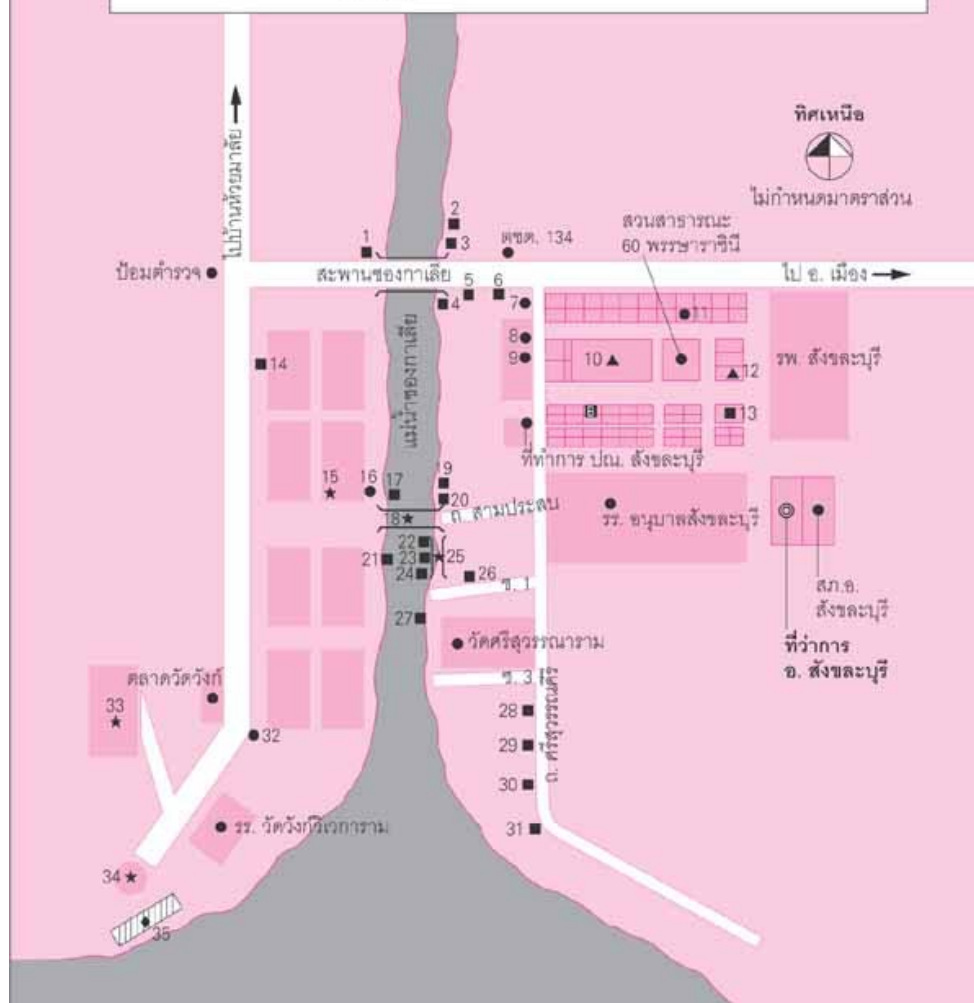

ภาพประกอบ 6 แผนที่อำเภอสังขละบุรี(www.thai-tour.com) ตุลาคม 2551

12 อ. สังขละบุรี

★ ที่เที่ยว	◆ ที่ซื้อของ		● สถานี/คิวรถ
15. หมู่บ้านมอญ	35. ย่านร้านขายของฝาก	20. สามประสบ วีรสวรรค์	7. คิวมอเตอร์ไซด์ รับจ้าง
18. สะพานไม้ อุตตมานุสรณ์ (สะพานมอญ)	■ ที่พัก	21. แพลงเนร	8. บขส.
25. สะพานไม้สร้างใหม่	1. บ้านน้ำฟ้า	22. แพร่ร่มกิ้งโกรา	9. ท่ารถสองแถว สังขละฯ-ด่าน เจดีย์สามองค์
33. วัดวังกวิเวการาม	2. ดอนคำวีรสวรรค์	23. แพร่แสงจันทร์ฉาย	11. ท่ารถตู้ไป อ. เมือง
34. เจดีย์พุทธคยา จำลอง	3. ริมน้ำเชิงเนิน	24. แพร่ของกาเลีย่น้อย	16. คิวมอเตอร์ไซด์ รับจ้าง
	4. ซองกาเลียวีรสวรรค์	26. เบอริมิชอินน์	32. คิวมอเตอร์ไซด์ รับจ้าง
	5. ไร่นาชาย	27. แพนมิตรสัมพันธ์	
▲ ที่กิน	6. ซองกาเลีย	28. ฟอริเกิตมิน็อต เอ้าส์	
10. ตลาดค้า	13. พรโพลิน ริเวอร์ไซด์	29. นพพันธ์วีรสวรรค์	
12. รุ่งอรุณ	14. สมชายกาแฟสด และที่พัก	30. ที เกสท์เฮาส์	
	17. แผลคอกบัว	31. สังขละ การ์เดินโฮม	
	19. บ้านรุ่ง		

ภาพประกอบ 7 แผนที่ตัวอำเภอสังขละบุรี(www.thai-tour.com) ตุลาคม 2551

3.2 ลักษณะภูมิอากาศ

ภาพประกอบ 9 มีหมอกหนาในช่วงเช้า บ้านกองม่องทะ กรกฎาคม 2550

หมู่บ้านกองม่องทะมีสภาพภูมิอากาศแบบมรสุม สภาพอากาศแตกต่างไปจากภาคกลางส่วนอื่นๆ กล่าวคือ ในฤดูร้อนร้อนจัด มีฝนตกหนักในฤดูฝน ส่วนฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็นและความชื้นสูงแบ่งฤดูกาล ได้ 3 ฤดูกาล ดังนี้ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน เป็นช่วงที่อากาศร้อนจัด ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายนเป็นช่วงที่ฝนตกชุกอากาศจะร้อน ในเวลากลางวันและเย็นในเวลากลางคืน มีความชื้นสูงและจะมีน้ำค้างมาก ในตอนเช้าฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ เป็นช่วงที่มีอากาศเย็นกว่าทุกจังหวัดในภาคกลางช่วงกลางวันและจะมีหมอกหนาและมีความชื้นสูง

ภาพประกอบ 10 แม่น้ำรันตี บ้านกองม่องทะ กรกฎาคม 2551

3.3 สายน้ำ

อำเภอสังขละบุรี เป็นเขตที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งน้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่าและแร่ธาตุแหล่งน้ำธรรมชาตินอกจากแม่น้ำและลำห้วยสายสำคัญแล้ว พื้นที่อำเภอสังขละบุรียังมีน้ำพุธรรมชาติหลายแห่ง มีแม่น้ำแควน้อย เป็นแม่น้ำสายที่สำคัญที่สุดของอำเภอสังขละบุรี มีต้นน้ำมาจากแม่น้ำสำคัญ 3 สายคือ แม่น้ำบีคลี่ แม่น้ำซองกาเลีย และแม่น้ำรันตี ไหลผ่านพื้นที่ของเขตอำเภอสังขละบุรี ทองผาภูมิ ไทรโยค เมืองกาญจนบุรี และกึ่งอำเภอด่านมะขามเตี้ย แม่น้ำแควน้อยนี้มีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 390 กิโลเมตร ความลึกเฉลี่ย 7-10 เมตร

ลำน้ำปักษ์ใหญ่ ลำน้ำสายนี้กำเนิดมาจากเทือกเขาตะนาวศรี บริเวณพรมแดนไทยและพม่า ในเขตตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีลำน้ำสายนี้ไหลผ่านขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่านเขาปลายลำปิล็อกเข้าเขตตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี ในช่วงนี้มีลำน้ำสาขาที่สำคัญ คือ ลำน้ำปักษ์ ซึ่งกำเนิดจากเทือกเขาตะนาวศรีบริเวณพรมแดนไทยและพม่าเช่นเดียวกันแต่อยู่ในเขตตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี แม่น้ำปักษ์ใหญ่มาบรรจบกับลำน้ำปักษ์ใหญ่ที่บ้านมอญ ตำบลหนองลู จากนั้นไหลย้อนขึ้นไปทางตะวันออกเฉียงเหนืออีกระยะหนึ่งแล้วจึงไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้สู่มแม่น้ำแควน้อยที่บริเวณสามสบ ตำบลหนองลู ลำน้ำปักษ์มีความยาวประมาณ 70 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 11 บริเวณสามสบ หรือสามประสบ ต.หนองลู อ.สังขละบุรี

ลำน้ำซองกาเรีย ลำน้ำสายนี้ไหลจากทิศเหนือสู่ทิศใต้มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาตะนาวศรี ที่บริเวณด่านพระเจดีย์สามองค์และไหลสู่มแม่น้ำแควน้อยที่ สามสบ ตำบลหนองลู

ลำนํ้ารันตี ลำนํ้าสายนี้ไหลมาจากเทือกเขาถนนธงชัยทางด้านตะวันออก แต่เดิมลำนํ้าสายนี้ไหลมาบรรจบกับแม่นํ้าซอกกาเรียดก่อนที่จะไหลลงสู่แม่นํ้าแควน้อย ปัจจุบันแม่นํ้ารันตีไหลสู่อ่างเก็บนํ้าเพื่อนเขาแหลม

ภาพประกอบ 12 ลำนํ้ารันตี ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี

4. ศาสนาและความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง

ในปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงบ้านกองมอทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ มีความเชื่อในพุทธศาสนาและความเชื่อแบบพหุชาติ ผสมผสานกัน ก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนและอยู่ร่วมกันในชนเผ่าอย่างสงบสุข ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เคร่งครัดของชาวกะเหรี่ยงได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบความเชื่อ ความศรัทธาที่ผสมกลมกลืนกันระหว่างความเชื่อในพุทธศาสนากับความเชื่อแบบพหุชาติ จึงเป็นผลทำให้พิธีกรรมต่างๆ มักมีพิธีสงฆ์เป็นศูนย์กลางของการจัดพิธีกรรม และกิจกรรมต่างๆ ผสมกับความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณควบคู่ไปด้วย

ความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณ เป็นความเชื่อแบบพหุชาติที่เป็นประเพณีปฏิบัติของชาวกะเหรี่ยง อันเป็นความเชื่อดั้งเดิมตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ แต่เมื่อพุทธศาสนาได้เข้ามามีบทบาทและสามารถ

ตอบสนอง ในแนวคิดทางอุตมคติ จึงทำให้ชาวกะเหรี่ยงเชื่อเรื่องการสร้างบุญ สะสมบุญ เพื่อที่จะทำให้ตนเองมีความสุขทั้งในโลกรนี้และโลกหน้า (จรัญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 41)

4.1 ความเชื่อในพระพุทธศาสนา

ภาพประกอบ 13 วัดกองม่องทะ

ภาพประกอบ 14 การกราบไหว้บูชาพระพุทธรูปในงานทำบุญเข้าพรรษา

ตามตำนานในการรับพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงความเชื่อดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงที่นับถือฤาษี ในสมัยนั้นชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณแต่เพียงอย่างเดียว พุทธศาสนายังไม่เข้ามา มีบทบาท มีฤาษีเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และมีบทบาทในการชี้นำสังคมได้ ฤาษีมีความเห็นว่า พุทธศาสนามีแนวคิดที่ดีอยากจะรับพุทธศาสนามาให้ชาวกะเหรี่ยงได้นับถือ จึงสอนศิษย์ ได้แก่ ย่องโท ย่องสตะและย่องเซ้หะ ให้มีความรู้ตามแบบฤาษีจนแตกฉานแล้วส่งศิษย์ทั้งสามให้เดินทางไปขอบวช และรับใช้พระศาสนาจากชนชาติมอญ พม่า และไทยมาเผยแพร่ให้ชาวกะเหรี่ยง

ในการเดินทางไปขอบวชในครั้งนั้น ทั้งสามคนต่างได้รับการปฏิเสธจากชนชาติทั้งสามทำให้ ศิษย์ของฤาษี สองท่าน คือ ย่องโท และย่องเซ้หะ ท้อใจล้มเลิกความพยายาม แต่ย่องสตะไม่ยอม ล้มเลิกจึงตัดสินใจเดินทางไปยังที่ประชุมธรรมะในประเทศพม่า ซึ่งขณะนั้นพระผู้ใหญ่มหาวงศ์แห่งประเทศพม่า กำลังสังคายนาพระไตรปิฎก และกำลังแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องมงคลสูตร ซึ่งมีคาถาว่า พุริส มงคล มุตตมัม ย่องสตะได้ลุกขึ้นตอบปัญหาและอธิบายคาถาดังกล่าว จนครบถ้วนและได้รับการยกย่องว่า มีความรู้ทางพุทธศาสนาเป็นอย่างดี แต่เมื่อย่องสตะขอบวชเป็นภิกษุก็ได้รับการคัดค้าน โดยให้เหตุผล ว่าชาวกะเหรี่ยงเป็นคนป่าไม่ควรได้รับการบวช ย่องสตะ จึงได้อ้างถึงเรื่องเล่าเมื่อครั้งพระพุทธเจ้า เสด็จจรดงค์ไปในป่าได้พบกับลูกลิงตกในลำธาร พระพุทธเจ้าได้ช่วยชีวิตลูกลิงนั้นไว้พ้นจากการจมน้ำตาย อีกทั้งเอาจีวรห่อลูกลิงนั้นไว้ ลิงซึ่งเป็นสัตว์เดียรฉานยังได้ห่มจีวรแต่ชาวกะเหรี่ยง เป็นคนทำไมไม่มีสิทธิในการบวช จากคำถามของย่องสตะนี้เอง ทำให้พระผู้ใหญ่มหาวงศ์ทั้งหลายยอมบวช ให้ย่องสตะและให้ฉายาว่า ต่าไม้ย (ตมิภิกขุ) ชาวกะเหรี่ยงเรียกกันว่า (ผู้ใดไม่ย) ชาวกะเหรี่ยงจึงได้บวช ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (โกวิท แก้วสุวรรณ. 2542: 62)

ชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบันถือว่าผู้ที่ได้ผ่านการบวชเรียนมานั้นเป็นผู้ที่น่าเคารพเลื่อมใส ผู้ที่บวชหลายพรรษาก็จะได้รับการยกย่องจากสังคมมาก การบวชเป็นโอกาสที่จะได้เรียนรู้หลักคำสอน ในพระธรรม และพระวินัย รวมทั้งคัมภีร์ต่างๆ ชาวกะเหรี่ยงจึงนิยมบวชกันหลายพรรษา และมักเดินทางไปศึกษาธรรมและเดินธุดงค์เข้าไปในประเทศพม่าทำให้ชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับชาวกะเหรี่ยงในประเทศพม่า ทางหนึ่งการศึกษาพระธรรมนั้นเป็นการเปิดโอกาส ทางการศึกษาให้กับคนในหมู่บ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ นิยมให้ลูกหลานเป็นลูกศิษย์วัดหรือบวชเป็นเณรในช่วง เข้าพรรษาที่วัดกองม่องทะ ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน และหากภิกษุหรือ สามเณรรูปใดมีความรู้ความสามารถ ก็สามารถเดินทางไปศึกษาธรรม ในสำนักเรียนต่างๆ ทั่วเมือง

จังหวัดกาญจนบุรี เช่นวัดไชยชุมพลชนะสงคราม (วัดใต้) และวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี หากเป็นผู้มีความรู้ความสามารถก็สามารถศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันบ้านกองม่องทะนี้มีผู้ที่จบหลักสูตรปริญญาตรีสาขาพุทธศาสตรบัณฑิต เอกปรัชญา ณ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ คือ นายอภิชาติ เสตะพันธ์ ในขณะที่เป็นภิกษุอยู่นั้นได้ศึกษาคัมภีร์ทั้งในวัดมอญ พม่า ไทย อีกท่านหนึ่งคือพระไทร ไทรสังขवालลิน จบสาขาวิชาศาสนศึกษา วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี 2549

สำหรับผู้ผ่านการบวชเรียนมาแล้วและมีความประพฤติที่งดงามหลังจากลาสิกขาออกไป จะได้รับการยกย่อง โดยใช้คำว่า “เน” และ “ย่อง” นำหน้าชื่อ เช่น นายเนโลง นายเนแสง นายย่องสะ เป็นต้น จากการบอกเล่าจากนายอภิชาติ เสตะพันธ์ นั้นได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า คำนำหน้าชื่อสำหรับชาวกะเหรี่ยงที่ผ่านการบวชเรียนมาแล้ว นั้นเหมือนกับ คำว่า “ทิด” ที่คนไทยเรียกสำหรับผู้ที่เป็นบวชครบหนึ่งพรรษา หรือ มากกว่าหนึ่งพรรษา แต่คำนำหน้าชื่อของชาวกะเหรี่ยงสำหรับผู้ผ่านการบวชเรียนมาแล้ว มี สองคำ คือ คำว่า “เน” และคำว่า “ย่อง”

ชาวกะเหรี่ยงมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา อันจะเห็นได้จากการที่ชาวกะเหรี่ยงร่วมกันสร้างวัดเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจโดยทุกหมู่บ้านในตำบลไล่โว่จะมีวัดประจำหมู่บ้านเพื่อประกอบกิจ และพิธีการต่างๆ ในทางพุทธศาสนา เช่น วัดสะเนฟอง วัดกองม่องทะ วัดเกาะสะเด็ง วัดทิลป่า วัดจะแก วัดไล่โว่ซำราละวะ เป็นต้น ในปัจจุบันความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะมีความมั่นคงและชัดเจนมากขึ้น โดยเห็นได้จากการจัดกิจกรรมประเพณีทางพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นงานเข้าพรรษา ออกพรรษา หรือวันพระก็ตามชาวกะเหรี่ยงยังคงร่วมมือกันจัดงานอย่างเข้มแข็ง ชาวกะเหรี่ยงที่เดินทางไปประกอบอาชีพในตัวเมือง หรือวัยรุ่นที่ไปศึกษาต่อในจังหวัดกาญจนบุรี ก็ยังคงกลับมาช่วยงานทำบุญที่หมู่บ้านเช่นเคย และด้วยการเดินทางที่สะดวกมากขึ้น รวดเร็วกว่าเดิมจึงทำให้มีชาวบ้านมาร่วมทำบุญมากขึ้น และด้วยการเดินทางที่ง่ายรวดเร็วนี้เองทำให้คนภายนอกเข้าไปร่วมทำบุญมากขึ้นด้วย ปัจจัยต่างๆ ทำให้กิจกรรมทางพุทธศาสนาของชาวบ้านมีความชัดเจน

4.2 ความเชื่อแบบฤๅษี

ความเชื่อแบบฤๅษีนี้ เป็นความเชื่อเรื่องการเกิดในชาติหน้า ต้องสะสมบุญบารมี ต้องประพฤติดีถึงจะได้เกิดในแดนอันเป็นสุขในชาติหน้า ชนเผ่ากะเหรี่ยงเชื่อว่าฤๅษีถือกำเนิดในประเทศพม่าที่หมู่บ้านแมกะนองแมกหวะ เดิมฤๅษีส่วนใหญ่จะบำเพ็ญชาติบารมีอยู่ตามถ้ำตามป่าเขาไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขทั้งหลาย ประพฤติตนเพื่อสร้างบารมีให้กับตนเอง เป็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติที่ดีงามให้กับผู้ที่นับถือ และสืบทอดต่อกันมาจนปัจจุบัน ซึ่งชาวกะเหรี่ยงเรียกความเชื่อแบบฤๅษีนี้ว่า “ตะหละโคว” คำว่า “ตะหละโคว” เป็นภาษามอญ ตะหละ คือ ผู้ถือครองโคว คือ คุณงามความดี ตะหละโคว จึงหมายถึงผู้ที่มีคุณสมบัติถือครองความจริงที่ดีที่ชอบ แต่ถ้าจะเรียกให้ตรงกับภาษาของชนเผ่ามากที่สุดคำว่า ฤๅษี หมายถึง “อิสิ” หรือ อัยสยั นั่นเอง ตะหละโควนี้ เป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา

ตำนานและเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่อแบบฤๅษีและพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ จากผู้เฒ่าผู้แก่ของชนเผ่านี้ยังมีความเชื่อถือ และยึดปฏิบัติกันมา ซึ่งในสมัยพระศรีสุวรรณหอถึกกันว่าเป็นช่วงสุดท้ายของชนเผ่าที่มีการนับฤๅษีอย่างกว้างขวางและเคร่งครัดปัจจุบันได้มีความคลี่คลายเรื่องฤๅษีไปบ้าง เพราะไม่มีฤๅษี หรือนักบวช อยู่ในบริเวณบ้านกองม่องทะ แต่ยังคงมีความเชื่อที่ถือปฏิบัติกันอยู่

โดยชาวกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่นเรศวรฝั่งตะวันตก (จังหวัดกาญจนบุรี) นั้นเชื่อว่ามี การสืบทอดต่อกันสิ้นสุดลงเพียง 7 คน แต่ทางกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่นเรศวรฝั่งตะวันออก (จังหวัดตาก) เชื่อว่ายังมีสืบทอดต่อกันมาถึงคนที่ 10 ในปัจจุบันสำนักเลตองคุ ตำบลแม่จันทะ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ซึ่งมีความเชื่อทางฤๅษีนี้ บางหมู่บ้านจะเคร่งครัดมาก คือ จะทานอาหารเจ ไม่มีการทานเหล้า ไม่เลี้ยงหมู ไม่เลี้ยงไก่ เป็นต้น (พระไทโร ไทสังขชาวลิน. 2549: 56)

ชาวกะเหรี่ยงที่มีความเชื่อเรื่องฤๅษี ยังได้ยึดพิธีกรรมผูกข้อมือด้วยด้ายสี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 สีด้วยกัน คือ ด้ายขาว ด้ายเหลือง และด้ายเขียว โดยมีความหมายดังนี้

ก. ด้ายขาว หมายถึง จักรวาล การผูกด้ายขาวเป็นการเชื่อมโยงแผ่นดิน แผ่นฟ้าเข้าด้วยกัน นอกจากนั้นยังหมายถึงคุณธรรมความดีงามอีกด้วย

ข. ด้ายเหลือง หมายถึง ศาสนา รวมถึงแผ่นดิน การผูกด้ายเหลืองเป็นการเชื่อมโยงแผ่นดินกับจักรวาลเข้าด้วยกัน

ค. ด้ายเขียว หมายถึงแผ่นฟ้าและยังเป็นสัญลักษณ์ของพระอินทร์ ซึ่งเป็นความดีสูงสุด คนที่สามารถผูกด้ายเขียวได้จะต้องมีการปฏิบัติที่เคร่งครัดมาก

ชาวกะเหรี่ยงจึงผูกข้อมือเพียงด้ายขาวและด้ายเหลือง เพราะยังไม่มีใครสามารถบรรลุความดีสูงสุดพอที่จะผูกด้ายเขียวได้ (เบญจมาศ ชุมวรฐายี: บันทึกร. 2546: 186 - 187)

ชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มด้ายขาว (ลุงอ้าว) ซึ่งยังสามารถแยกประเภทความเชื่อได้อีก มี 2 ลักษณะคือ (โกวิท แก้วสุวรรณ. 2542 : 37 - 38)

4.2.1 กลุ่มองเหม่

กลุ่มองเหม่ คือ กะเหรี่ยงที่นับถือและไม่นับถือพระพุทธศาสนา แต่จะนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ในบ้านและจะไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นอยู่ในบ้าน กลุ่มองเหม่นี้จะมีการไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบ้านปีละหนึ่งครั้ง โดยสมาชิกในตระกูลทุกคนต้องกลับมาไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์นี้ห้ามเว้นโดยเด็ดขาด ผู้ชายที่แต่งงานแล้วจะไปไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บ้านของผู้หญิง การไหว้องเหม่เริ่มจากสมาชิกในครอบครัวมานอนรวมกันที่บ้านพ่อและแม่ ส่วนบ้านที่จะทำพิธีนั้นไม่ใช่บ้านที่อยู่ตามปกติจะเป็นบ้านที่สร้างขึ้นใหม่ในบริเวณบ้านของพ่อและแม่ เพื่อทำพิธีโดยเฉพาะ บ้านที่จะทำพิธี เรียกว่า “เก้ย องเหม่” ตอนเช้าแม่บ้านจะทำข้าวห่อให้พ่อบ้านและสมาชิกผู้ชายในบ้านที่จะไปหาตัวอันซึ่งเรียกว่า “ไต่ เหม่ย ล่า” ก่อนพ่อบ้านและสมาชิกผู้ชายในบ้านจะออกไปหาตัวอันมาไหว้นั้น แม่บ้านจะเอามือกำขี้เถ้าที่อยู่ในเตาไฟ ซึ่งเป็นเตาที่วางด้วยก้อนหินสามก้อนแบบเก่า ใช้เตาแบบใหม่ไม่ได้ นำขี้เถ้าโรยหน้าบ้านก่อนออกจากบ้าน ในช่วงเวลาที่ไปหาตัวอันสมาชิกที่อยู่ในบ้านห้ามลงจากบ้านที่ทำพิธีโดยเด็ดขาด คนอื่นที่มีใช้สมาชิกก็ห้ามขึ้นบ้าน ในวันประกอบพิธีห้ามมิให้คนอื่นมาเยี่ยม สมาชิกที่เป็นผู้ชายในบ้านจะต้องร่วมใจกันหาตัวอันมาเป็นของไหว้ให้ได้ ตัวอันภาษากะเหรี่ยงเรียกว่า “ว่าคา” หากไม่ได้ภายในวันนั้นก็ต้องกลับมาที่บ้านและออกไปหาใหม่ในวันรุ่งขึ้นโดยทำวิธีการเดียวกันเมื่อได้ตัวอันมาในตอนเย็น ต้องเรียกสมาชิกทุกคนมารวมกันและเผาตัวอัน ขูดขนให้สะอาด ผ่าท้องเอาดีออก ต้มให้สุกทั้งตัว ตัวอันมีสองสายพันธุ์ อันหัวแดงตัวจะใหญ่มาก ส่วนอันหัวไม่แดงจะตัวเล็ก บางบ้านก็ใช้ “ยาพอง” (ปลา) ไหว้แทนตัวอัน

ตอนเช้าเริ่มพิธีไหว้ โดยตัดส่วนหัวของตัวอันวางบนถาด พร้อมด้วยบุหรี หมาก สายสินธ์ ส่วนตัวให้แม่บ้านนำไปประกอบอาหาร ตอนไหว้จะไหว้ที่ต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ประจำตระกูลเป็นต้นไม้ที่เลือกไว้ ห้ามตัดโดยเด็ดขาด ผู้นำในบ้านจะนำถาดของไหว้ไปที่ต้นไม้ สมาชิกคนอื่นห้ามลงจากบ้าน

ห้ามมิให้คนอื่นเดินผ่าน ผู้นำจะนำของไปไหว้โดยตอกลิ้มไม้ที่ต้นไม้เพื่อวางของไหว้ เมื่อวางของไหว้แล้วก็อธิฐานจุดเทียน แล้วนำของไหว้และหัวตัวอันกลับมาที่บ้านผ่าหัวใส่ในแกงกินร่วมกันตามลำดับ ความอาวุโสพร้อมกับการผูกข้อมือพ่อผูกให้แม่ แม่ผูกให้พ่อแล้วจึงผูกให้ลูกหลาน เป็นอันเสร็จพิธี

ชาวกะเหรี่ยงที่นับถือของเหม่ มักจะไปขอในสิ่งที่ต้องการกับต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ที่ไหว้ เพราะเชื่อว่าสิ่งศักดิ์ที่อยู่ว่าประจักษ์นั้นจะช่วยป้องกันคุ้มครองสมาชิกในครอบครัวให้ปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ เช่น ถ้าเกิดโรคระบาดก็จะไปไหว้ต้นไม้แล้วอธิฐานให้ปลอดภัยจากโรคระบาด การนับถือของเหม่ต้องปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัด เข้มงวด ห้ามดื่มเหล้า หรือแม้จะนำเหล้าขึ้นบ้านก็ไม่สามารถทำได้ ต้องเป็นคนมีคุณธรรม ทุกอย่างต้องเคร่งครัด หากทำผิดกฎก็จะถูกลงโทษ เช่น ป่วย เกิดอุบัติเหตุ บางครั้งถึงเสียชีวิต และต้องเริ่มทำพิธีใหม่ภายในปีนั้น

ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงที่ไหว้ของเหม่จะต้องเคร่งครัดในการปฏิบัติตนมาก ในระยะ 30 ปีที่ผ่านมายังมีชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านกะเหรี่ยงนับถือของเหม่อยู่เช่นบ้านครูอภิชาติ เสตะพันธ์ ขณะนั้นอายุ 15 ปี ยังได้ร่วมพิธีไหว้ของเหม่กับสมาชิกในบ้าน ด้วยความเคร่งครัดของกฎต่างๆนี้เองการนับถือของเหม่ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะและหมู่บ้านอื่นๆในตำบลไล่โว่จึงลดลง และเปลี่ยนมาไหว้โพไจแทน ซึ่งเป็นการไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบ้านเช่นกันแต่ไม่เคร่งครัดมาก ปัจจุบันหมู่บ้านกองม่องทะไม่มีครอบครัวใดไหว้ของเหม่แล้ว แต่ในตำบลไล่โว่ยังมีอยู่บ้าง (อภิชาติ เสตะพันธ์. 2551: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 15 หิ้งบูชาโพไจ (ลันมังกร) บ้านของนายเนแสง บ้านกองม่องทะ

ภาพประกอบ 16 หิ้งไหว้ไฟไฉ่ที่ยื่นออกมาจากบ้าน

4.2.2 กลุ่มไฟไฉ่ หรือบ่าไฉ่

กลุ่มไฟไฉ่หรือบางครั้งเรียกว่า บ่าไฉ่ “ไฟไฉ่” แปลว่า ดอกไม้ “บ่า” แปลว่า ไหว้ ส่วนคำว่า “ไฉ่” แปลว่า พระ แต่ไม่ได้หมายถึงพระพุทธรูป หากแต่หมายถึง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ที่บ้านคอยคุ้มครองสมาชิกในบ้านให้ปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ

ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มไฟไฉ่นี้เป็นกลุ่มที่เคยไหว้ของเหมแล้วเปลี่ยนมาเป็นไหว้ไฟไฉ่ และนับถือศาสนาพุทธเมื่อจะไหว้พระก็จะไปไหว้ที่วัด ส่วนการไหว้ไฟไฉ่จะไหว้ที่บ้านปีละหนึ่งครั้ง เหมือนกับการไหว้ของเหม โดยจะทำหิ้งบูชาไว้บนบ้าน หรือทำหิ้งยื่นออกมาจากตัวบ้านคล้ายของมอญหรือช้างบ้านตามความสะดวกของเจ้าของบ้าน

ช่วงการไหว้ไฟไฉ่ คือ ช่วงหลังสงกรานต์ประมาณเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป แต่จะไม่เกินเดือนมิถุนายน เพราะจะเป็นช่วงหน้าฝนการเดินทางไม่สะดวก สมาชิกจะไปรวมกันที่บ้านพ่อและแม่ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วก็จะกลับบ้านมาไหว้ไฟไฉ่พร้อมกับสามีและลูก โดยจะนำดอกไม้ เทียนขี้ผึ้ง น้ำหอม พร้อมด้วยของไว้ตามกำหนดไว้ของแต่ละครอบครัว เช่น อาหารคาวและขนมหวาน

ไห้วหึ่งที่บ้าน บนหึ่งมีไบลิ่นมังกรใส่ในแจกันเลี้ยงด้วยน้ำ ประกอบพิธีกรรมเรียกขวัญ(วิหล่า) ผูกข้อมือด้วยด้ายขาว จุดเทียนแล้วจึงอธิฐานขอให้มีความสุข รอจนเทียนดับจึงจะออกนอกบ้านได้เป็นอันเสร็จพิธี

การสืบทอดโพนโง่จะสืบทอดโดยลูกสาวคนโต เมื่อพ่อแม่หมดอายุไขบ้านลูกสาวคนโตจะต้องทำหน้าที่ไห้วโพนโง่ต่อไป สามเณรแต่งงานเข้าบ้านใดจะต้องไห้วตามภรรยาไม่ได้กลับไปไห้วบ้านตนเอง ส่วนน้องๆที่จริงแล้วต้องไปไห้วที่บ้านของพี่สาวคนโต แต่ก็สามารถจะคุยกับพี่ได้ว่าไห้วที่บ้านไหนไม่เคร่งครัดมากแล้วแต่ความสะดวก แต่ต้องคุยกันให้ชัดเจน

การไห้วโพนโง่นั้นถือเป็นการไห้วสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บ้านที่ดลบันดาลให้เกิดแต่สิ่งที่ดี เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจอีกทีหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งในหมู่บ้านกองมอองทะมีการไห้วโพนโง่ทุกสายตระกูล การไห้วและการนับถือโพนโง่นี้ มีความยึดหยุ่นในการปฏิบัติตนหลายอย่างจึงทำให้ความเชื่อนี้ยังคงอยู่ดำรงอยู่พร้อมกับการเปลี่ยนทางสังคมในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 17 หึ่งบูชาไบลิ่นมังกร (ข้างบ้าน)

4.3 ความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณในธรรมชาติ

วิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่กับป่า ภูเขา แม่น้ำ มีธรรมชาติที่อยู่รอบตัวธรรมชาติ เป็นผู้ให้ชีวิต และหล่อเลี้ยงชีวิต อาหารแหล่งทำกิน ที่อยู่อาศัย วิถีชีวิตตั้งแต่เกิด จนตาย ผูกพันกับธรรมชาติ อย่างลึกซึ้ง มีป่าไม้เป็นที่พึ่ง มีภูเขาเป็นเขตแดน และมีน้ำหล่อเลี้ยงชีวิต ชาวกะเหรี่ยงจึงเป็นผู้ที่มีความเคารพในผืนแผ่นดินและป่าไม้อย่างยิ่ง ด้วยความจริงของชีวิตอย่างนี้เอง ธรรมชาติจึงเป็นสิ่งหวงแหนและมีอิทธิพลทางด้านจิตวิญญาณของชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างมาก มีผลกำหนดวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงให้อยู่ในระเบียบ ประเพณีและเคารพในสถานที่ที่เชื่อว่า ทุกที่มีเทพยดาสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยคุ้มครองอยู่

ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่า ธรรมชาติ และสรรพสิ่งนั้นมีจิตวิญญาณ และเทพยดา คอยคุ้มครองธรรมชาติไม่ใช่ของผู้ใดผู้หนึ่งที่สามารถจับจองเป็นของตนเองได้ ทุกคนมีสิทธิแค่อยู่อาศัยเท่านั้น ธรรมชาติเป็นสมบัติของมวลมนุษยชาติทั้งหมดที่จะต้องรักษาไว้ ธรรมชาติหรือป่าไม้เป็นแหล่งที่พึ่งของชีวิต และเป็นแหล่งกำเนิดของทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งที่ให้คุณประโยชน์อย่างมหาศาลของทุกคน ฉะนั้นหากป่าหมด ชีวิตก็หมดลงเช่นกัน

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของธรรมชาติที่ชาวกะเหรี่ยงเคารพนับถือคือ (พระไท่ ไท่สังขวาลิน. 2549; อ้างอิงจาก กุลวดี บุญอนันต์. 2540: 57 - 59)

1. **กองคางซา** คือ เทพที่คุ้มครองธรรมชาติ หรือเจ้าป่า เป็นเจ้าสูงสุดที่มีอิทธิพลต่อชีวิตชาวกะเหรี่ยงไม่ว่าจะเป็นเรื่องทำมาหากินการเตือนให้ชาวบ้านรู้ว่าเมื่อประพฤติผิด ผ่าฝืน ข้อห้ามทางความเชื่อและวัฒนธรรมกองคางซามีหลายตน ต่างแยกกันปกป้องรักษาทุกส่วนของผืนป่าและผืนดิน กองคางซาที่ดุร้าย คือ เจ้าแห่งต้นน้ำ

2. **ซ่งทะรี** คือ เทพเจ้าผู้ดูแลแผ่นดิน หรือเทพยดาแห่งผืนดิน (แม่ธรณี) เป็นเทพธิดาผู้ปกป้องรักษาดิน ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 7 องค์ คือ วิซ่งทะรี วิซ่งทะเรีย วิซ่งเยเตาะ วิเนยากา วิซ่งกะรี วิเนการา วิสาราถิ แต่ยกให้เทพธิดาองค์แรก เป็นผู้รักษาดิน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการกำเนิดสรรพชีวิตทั้งปวงบนโลก จะมีพิธีขอขมาและรำลึกคุณเทพธิดาองค์นี้ในเดือนพฤษภาคม ในการเลือกพื้นที่ทำไร่ ชาวบ้านต้องขออนุญาตใช้ผืนดินจากกองคางซา และกรวดน้ำบอกกล่าวให้ซ่งทะรีคุ้มครองโดยชาวกะเหรี่ยงมีพิธีกรรมหลายอย่างที่เป็นการแสดงความเคารพในซ่งทะรีในช่วงของการปลูกข้าว

3. **โปโลกุหรือโพตุกู่** คือ เทพเจ้าผู้ดูแลสายน้ำ (แม่คงคา) ผู้ดูแลให้มีน้ำอุดมสมบูรณ์ เพื่อเลี้ยงชีวิตทั้งหลาย ช่วงออกพรรษา เดือนตุลาคม จะมีพิธีลอยแพไม้ไผ่บรรจุผลไม้ ดอกไม้ เทียน ขนมน แพหนึ่งลอยน้ำถวายแก่ โปโลกุ อีกแพหนึ่งวางบนดินถวายแก่ ช่งทะรี

4. **เหมยละฉา** คือ จิตวิญญาณที่มีในธรรมชาติทั้งมวล ทำหน้าที่ดูแลรักษาป่าและผู้อาศัยอยู่ในป่าทั้งหมดทั้งสัตว์ทุกชนิดรวมถึงผีป่าหรือเจ้าป่าเจ้าเขา ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามแต่ละสถานที่ เช่น เหมยละฉา ที่ดูแลรักษาต้นไม้ เรียกว่า รุกขจีอ

5. **พิบิโย** คือ เทพเจ้าผู้ดูแลต้นข้าว(แม่โพสพ)มีรูปร่างเหมือนเหยี่ยวอาศัยบนท้องฟ้า ก่อนจะลงมือปลูกข้าว 9 กอ(พิธีกรรมอย่างหนึ่งในการปลูกข้าวของชาวกะเหรี่ยง)ต้องมีพิธีอันเชิญพิบิโย มาดูแลไร่ข้าวตลอดจนการเก็บเกี่ยวแล้วเสร็จและจะอันเชิญลงมาอีกครั้งในพิธีฟาดข้าว เพื่อให้ดูแลผลผลิตในลานข้าว

6. **เซยผะดู** คือ ต้นไม้ใหญ่ ซึ่งหมายถึง ศาลเจ้าพ่อประจำหมู่บ้าน ในบริเวณศาลเจ้าจะมี ต้นไม้ใหญ่ที่ชาวบ้านเชื่อว่ามีเจ้าพ่ออยู่ประจำต้นไม้นี้ จึงสร้างบ้านหลังเล็กมีข้าวของเครื่องใช้ อยู่ภายในบ้าน เป็นสถานที่เคารพก่อนเข้าไปในบริเวณศาลทุกคนต้องถอดรองเท้าก่อนและเข้าไปด้วยความสงบ หากมีพิธีกรรมจะมี เซยผะดู เป็นผู้ประกอบพิธีกรรม หมู่บ้านกองม่องทะจะมีการตั้งศาลเจ้าพ่อ บริเวณหลังวัดของหมู่บ้าน

ภาพประกอบ 18 ศาลเจ้าพ่อ (เซยผะดู) ประจำหมู่บ้านกองม่องทะ

ภาพประกอบ 19 การไหว้ศาลเจ้าพ่อ (เซยผะดู) ประจำหมู่บ้านกองม่องทะ

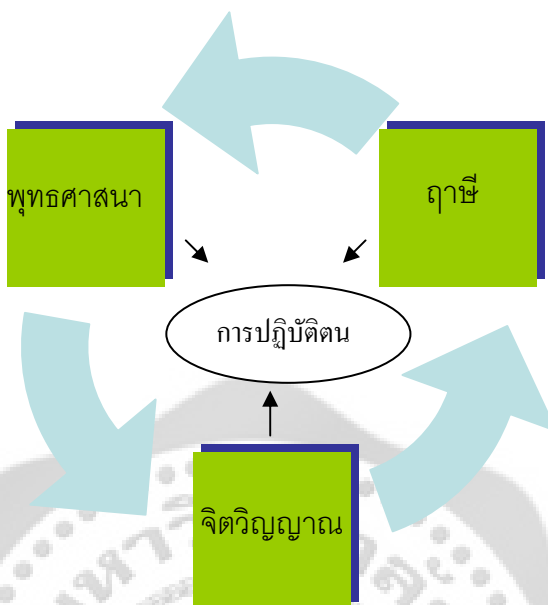
4.4 ความเชื่อเรื่องวילה่า

วילה่า เป็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงที่มีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ และสืบทอดต่อกัน มาจนถึงปัจจุบัน วילה่ามีความเกี่ยวข้องกับวัฏจักรชีวิตตั้งแต่ เกิด แต่งงาน เจ็บป่วยและตาย และเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมในรอบปี วילה่านี้มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “ขวัญ” ของไทย

วילה่า ในความหมายของชาวกะเหรี่ยง คือ จิตวิญญาณที่ก่อให้เกิดอาการต่างๆ ขึ้น เช่น ความรู้สึกหวาด ร้องไห้ และรับรู้ความอร่อยในรสต่างๆ (โกวิท แก้วสุวรรณ. 2542: 67) เมื่อวילה่าอยู่กับร่างกาย สุขภาพร่างกายก็จะเป็นปกติสุข แต่หากวילה่าออกจากร่างกายนี้ไปเมื่อใด ร่างกายก็จะมีอาการผิดปกติ หรือไม่สบายเจ็บไข้ได้ป่วยหรือเสียชีวิตได้ วילה่าออกจากร่างกายนี้เกิดจากเจ้าของวילה่า มีเหตุตกใจ การประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับวילה่าหรือเรียกวילה่ากลับคืนสู่เจ้าของวילה่า นั้น ด้วยการผูกข้อมือ การเรียกขวัญกลับมา ซึ่งเชื่อว่า ยามปกติเวลาออกไปทำอะไร หรือเข้าป่า วילה่าอาจพลัดหลงอยู่ตามที่ต่างๆ ไม่อยู่กับเจ้าของวילה่า เพราะฉะนั้นชาวกะเหรี่ยงจึงมีพิธีประจำปี เรียกวילה่ากลับมาสู่เจ้าของ วילה่า นั่นคือ พิธีผูกข้อมือประจำปี

พิธีกรรมของชีวิตที่ต้องเรียกวילה่านี้ เช่น การเกิดต้องมีการเรียกวילה่าครั้งหนึ่งในเวลา ภายหลังที่ทารกเกิดได้ 7 วัน ขณะนั้นมีการตั้งชื่อให้ทารก และเรียกวילה่าให้อยู่กับทารก อีกโอกาสหนึ่ง

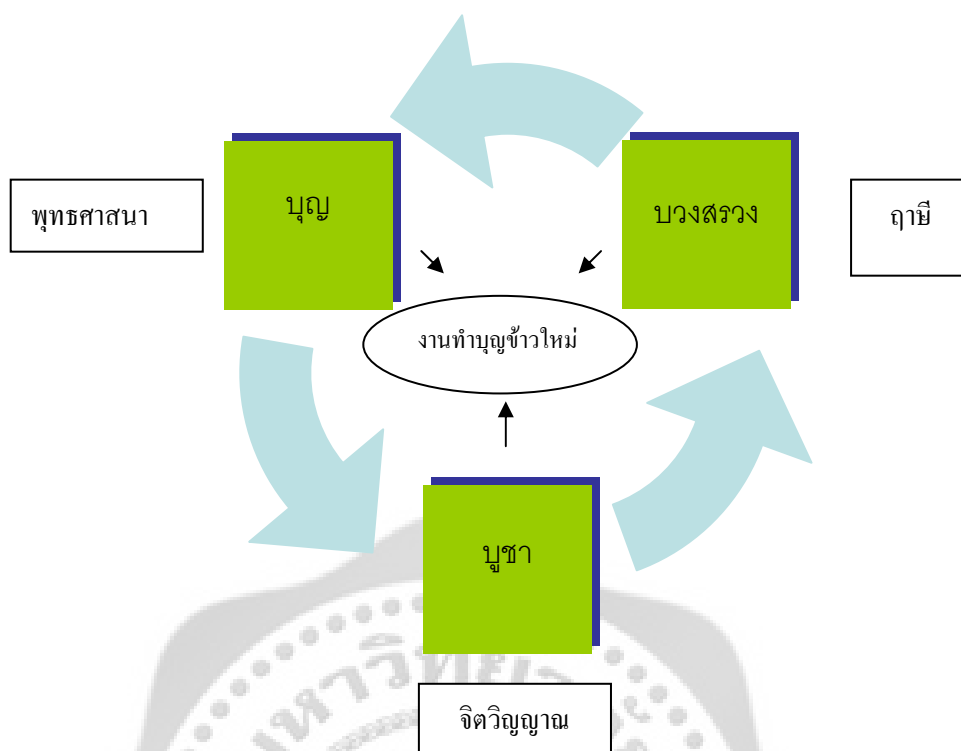
ที่เรียก วิหาล่า คือ พิธีแต่งงาน และการเรียกวิหาล่าในรอบปี เช่น พิธีทำบุญข้าวใหม่และพิธีผูกข้อมือ เดือนเก้า (จรัญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 46)

ภาพประกอบ 20 การผสมผสานความเชื่อ (จรัญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 46)

ซึ่งความเชื่อที่ผสมผสานกันดังกล่าวทำให้เกิดหลักปฏิบัติที่ดำรงในสังคมชนเผ่า และก่อเกิดรูปแบบของประเพณีและการอนุรักษ์ประเพณีไปพร้อมกันรวมถึงวัฒนธรรมที่สำคัญของชนเผ่าและวัฒนธรรมด้านดนตรีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงโดยมีความเชื่อเป็นบรรทัดฐานสำคัญในการสืบทอดและคงอยู่ของวัฒนธรรมดนตรี

ดังตัวอย่างประเพณีการทำบุญข้าวใหม่ เป็นประเพณีที่ปรากฏถึงการผสมผสานความเชื่อทั้งสามอย่าง คือ พุทธศาสนา ศาสนา และจิตวิญญาณ ซึ่งปรากฏออกมาใน 3 ลักษณะ คือ งานบุญ งานบูชาและงานบวงสรวง รวมถึงงานบันเทิง (ก่วยเจ้าะ และรำตง) ในยามค่ำคืน

ภาพประกอบ 21 การผสมผสานความเชื่อ (จรัญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 47)

ในงานทำบุญข้าวใหม่ได้มีกิจกรรมต่างๆที่ผสมผสานความเชื่อของพระพุทธศาสนา ความเชื่อของฤๅษี และความเชื่อของวิหาลา(ขวัญ)ดังนี้

กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ งานบุญชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ ในประรำพิธีบูชาแม่โพสพ ตอนเย็นของงานวันแรก ขึ้น 13 ค่ำ

กิจกรรมทางฤๅษี คือ การบวชสรองเป็นพื้นฐานความเชื่อดั้งเดิมในเรื่องดินแดนศักดิ์สิทธิ์และการบวชสรองด้วยเครื่องสังเวตต่างๆที่ไม่มีเนื้อสัตว์ในของสังเวตถือว่าเป็นหลักหนึ่งในการปฏิบัติตนในเขตสังปะไธย (ที่มีแต่คุณธรรมความดี) ภายในประรำพิธีบูชาแม่โพสพ ถือเป็นเขตหวงห้ามของคนภายนอกที่ไม่ได้ทำพิธีกรรม และห้ามคนนอกเข้าไปภายในประรำพิธีขณะทำพิธี ในเขตประรำพิธีผู้มีสิทธิ์ คือ ผู้ประกอบพิธีกรรมเท่านั้น

กิจกรรมทางจิตวิญญาณ คือ เรื่องวิหาลา หรือ “ขวัญ” การบูชาแม่โพสพ ด้วยการร้องเพลงสรรเสริญแม่โพสพ ที่เป็นจิตวิญญาณดูแลข้าว และธัญพืชต่างๆขณะเดียวกันก็ทำการผูกข้อมือเรียกขวัญของผู้เข้าร่วมพิธีในวันนั้นด้วย

การผสมผสานความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะนั้น ได้ปรากฏออกมาในลักษณะข้างต้น ซึ่งทั้งนี้ดนตรีเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้บรรยากาศพิธีกรรมนั้น สมบูรณ์มากขึ้น (จรัญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 41 - 47)

5. ภาษากะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะใช้ภาษากะเหรี่ยง ในการสื่อสารระหว่างชาวกะเหรี่ยงด้วยกันเอง การใช้ภาษาไทยในการพูดสื่อสารน้อยมาก แต่ชาวบ้านสามารถฟังภาษาไทยได้เกือบทุกคน ชาวบ้านที่ฟังภาษาไทยไม่รู้เรื่องส่วนมากเป็นผู้สูงอายุไม่ค่อยได้ติดต่อสื่อสารกับคนภายนอก ส่วนเด็กสมัยใหม่ วัยรุ่นสามารถใช้ภาษาไทยได้ดีแต่เขียนภาษาไทยยังไม่คล่อง ผู้ใหญ่วัยกลางคนที่มีโอกาสสื่อสารกับคนภายนอกก็สามารถใช้ภาษาไทยได้ดีเช่นกัน ชาวบ้านใช้ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาไทยในการติดต่อราชการต่างๆ และใช้สื่อสารกับบุคคลภายนอก และชาวบ้านอีกส่วนหนึ่งเป็นชาวกะเหรี่ยงที่ย้ายถิ่นมาจากประเทศพม่าสามารถพูด อ่าน เขียน ได้หลายภาษา คือ ภาษามอญ พม่า ภาษากะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะนี้ บางคนความรู้หลายภาษาเนื่องจากมีความใกล้ชิดและติดต่อสื่อสารกับชาวพม่าและชาวมอญเพราะส่วนมากความรู้เรื่องภาษามอญ และพม่า ชาวกะเหรี่ยงจะได้ศึกษาและคุ้นเคยเมื่อขณะบวชเป็นสามเณร หรืออุปสมบทเป็นพระภิกษุ ปัจจุบันนี้ชาวกะเหรี่ยงพยายามให้มีการฟื้นฟูภาษากะเหรี่ยงให้กว้างขวางขึ้นแต่ก่อนชาวบ้านกองม่องทะและเด็กๆจะได้เรียนภาษากะเหรี่ยงในบางช่วง บางปีเท่านั้น แต่ก็ไม่ต่อเนื่อง เพราะบางปีก็ไม่ได้มีการเรียนการสอนภาษากะเหรี่ยง ภาษากะเหรี่ยงนี้ใช้อักษร พยัญชนะของภาษามอญ และไวยากรณ์ของภาษามอญเป็นแบบในการศึกษา แต่คำสำเนียงและความหมายนั้นยังคงเป็นภาษากะเหรี่ยง เพียงแต่ใช้อักษร และไวยากรณ์เหมือนมอญเท่านั้น ตัวอักษรของภาษา มอญ พม่า และกะเหรี่ยงจึงมีความคล้ายคลึงกันมาก (จรัญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 47)

ด้วยโครงการฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษากะเหรี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในส่วนหนึ่งของเงินทุนวิจัยและสนับสนุนของสำนักงานส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยอาจารย์สุรศักดิ์ จำนงค์สาร อาจารย์จรัญ กาญจนประดิษฐ์และคณะได้จัดสนับสนุนเงินทุน อุปกรณ์การเรียน อาหารกลางวัน ขนมสำหรับเด็กที่เรียน โดยร่วมกับชาวบ้านหาเงินทุนสนับสนุนเองจากองค์การบริหาร

ส่วนตำบล และจากองค์กรภายนอก ในการสอนวัฒนธรรม ดนตรี ภาษากะเหรี่ยง โดยให้ชาวบ้านที่สามารถอ่าน เขียนภาษากะเหรี่ยงเป็นครูสอน และครูดนตรีในหมู่บ้านสอนดนตรีกะเหรี่ยง (นำเต่ง) เมื่อปี 2547 หลังจากนั้นก็มีโครงการสอนภาษา สอนดนตรี สอนรำ มาอย่างต่อเนื่องจนพบว่าในปัจจุบันมีเด็กสามารถอ่านเขียนภาษากะเหรี่ยง และยังสามารถรำ เล่นดนตรีกะเหรี่ยงได้อีกด้วย

โครงการเหล่านี้ยังคงมีต่อเนื่อง โดยได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ อาทิ เช่น โครงการอยู่ดีมีสุขของรัฐบาล เงินสนับสนุนจากโรงเรียนบ้านจอมทอง และชาวบ้านยังคงหาแหล่งเงินทุน การจัดทำโครงการสอนวัฒนธรรม ภาษา ดนตรี และรำ ต่อไป

ภาพประกอบ 22 ภาษากะเหรี่ยง (ป้ายผ้าวัดจอมทอง)

6. การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง

6.1 ชุดผู้ชาย

ภาพประกอบ 23 การแต่งกายผู้ชายชาวกะเหรี่ยง ชุด ไชโฝล่อง หรือไชพลู

6.1.1 ไชโฝล่อง หรือไชพลู เป็นเสื้อสีแดงมีลวดลายตลอดตัวเสื้อ บริเวณหน้าอก กลางหลังและสีข้างที่บริเวณส่วนล่างของตัวเสื้อมีการจก ซึ่งเสื้อแต่ละตัวจะมีลายหลักอยู่เพียง ลายเดียว เป็นเสื้อที่ชาวกะเหรี่ยงนิยมใส่อีกชนิดหนึ่งเป็นเสื้อที่หาซื้อได้ง่ายในปัจจุบัน นอกจากสีแดงแล้ว ยังมีสีต่างๆเช่น สีเขียว สีเหลือง สีน้ำเงิน ผู้ชายชาวกะเหรี่ยงไม่นิยมสวมกางเกงนิยมนุ่งโสร่งเมื่ออยู่ ที่บ้านหรือร่วมพิธีกรรมงานบุญต่างๆ ชุดเสื้อกะเหรี่ยงกับโสร่งนี้จะเห็นไม่บ่อยนัก ถ้าไม่มีงานที่สำคัญ จริงๆ ผู้ชายชาวกะเหรี่ยงวัยกลางคนในปัจจุบันมักนุ่งโสร่งกับเสื้อเข้ดสีขาวหรือเสื้ออื่นๆไปวัดร่วม ทำบุญและอยู่บ้านแทน ซึ่งก็ถือว่าสุภาพเช่นกัน แต่สิ่งที่ชาวบ้านทุกคนทราบและถือปฏิบัติมา โดยตลอด คือ ผู้ชายทั้งวัยหนุ่มและวัยกลางคนจะไม่สวมใส่กางเกงไปทำบุญที่วัด เพราะถือว่าไม่สุภาพ

หากสวมใส่กางเกงก็ต้องมีใส่ร่มสวมทับอีกครั้งหนึ่ง และจะสวมใส่กางเกงในโอกาสที่ไปติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกและใส่อยู่บ้านตามปกติโดยที่ไม่มีแขก

ภาพประกอบ 24 การแต่งกายผู้ชายชาวกะเหรี่ยง ชูด ไชโปวกี

6.1.2 ไชโปวกี เป็นชุดทรงกระสอบสีขาวคอเสื้อเป็นตัววีมีลายปักสีแดงขลิบที่ปลายแขนทั้งสองข้างและที่คอของเสื้อเป็นลายผ่ากลางตัวลงมาถึงชายเสื้อด้านล่างชายเสื้อด้านล่างนั้นมีลวดลายต่างๆมีลายแถบสีแดงยาวตลอดตัวเสื้อที่บริเวณหน้าอก กลางหลังและสีข้างเรียกว่า "คู้โหว่กู วึ่ง" หมายถึง ภูเขาแดง ที่ส่วนล่างของตัวเสื้อจะมีปักเป็นลายต่างๆ จัดเป็นชุดที่สวยงามและมีกลวิธีการทอที่ยากที่สุด ชุดเด็กกับชุดผู้ใหญ่สามารถแต่งแบบเดียวกันได้เพราะผู้ชายนั้นไม่มีการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเหมือนผู้หญิง ที่ต้องเปลี่ยนการแต่งกายหลังจากการสมรสแล้ว แต่ในปัจจุบันไม่มีให้เห็นในหมู่บ้านกองม่องทะ ผู้ที่จะสวมใส่นั้นจะเป็นผู้นำพิธีกรรมที่จะสวมใส่ในเวลาประกอบพิธีกรรมเท่านั้น

ในภาวะ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม การถ่ายทอดเรื่องการทอผ้าที่มีกลวิธีที่สลับซับซ้อนในการทอนั้นจึงลดน้อยลง เกิดสภาพที่กำลังจะเกิดการสูญหายทางภูมิปัญญา

ด้านการทอผ้า และทำให้การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงนั้นค่อยๆเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมที่มีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท การสรรหาเครื่องแต่งกายที่ง่ายรวดเร็ว ราคาถูกก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ชาวกะเหรี่ยงเริ่มหันมาแต่งกายที่ทันสมัยขึ้นสวมใส่เสื้อผ้าเช่นเดียวกับ คนพื้นราบ ในหมู่บ้านกองม่องทะนี้ยังคงมีกลุ่มทอผ้า กลุ่มนี้รวมตัวกันในหมู่บ้านทอผ้าใช้เองบ้าง ขายบ้างเพียงเล็กน้อย ทอขายเพื่อขายให้สำหรับคนที่เข้ามาเยี่ยมหมู่บ้าน และยังคงสืบทอดการทอผ้า แบบกะเหรี่ยงอยู่จนปัจจุบัน

6.2 ชุดผู้หญิง

ภาพประกอบ 25 การแต่งกายของหญิงที่ยังไม่แต่งงาน ชุดไซ้ชู้กิ

6.2.1 ไซ้ชู้กิ เป็นชุดเด็กผู้หญิง เด็กสาวก่อนแต่งงาน เป็นชุดที่เด็กสาวชาวกะเหรี่ยง ตั้งแต่เด็กจนถึงอายุ 15 ปี หรือจนกระทั่งแต่งงานใส่ชุดนี้ ซึ่งเป็นประเพณีที่ค่อนข้างเคร่งครัด ลักษณะ เป็นเสื้อทอพื้นสีขาวอันแสดงถึงความสาว ความสะอาดบริสุทธิ์ของผู้สวมใส่ ตัวเสื้อยาวถึงข้อเท้า

บริเวณไหล่และคอเสื้อจะใช้วิธีการที่เรียกว่า ฉะ หรือการปักเป็นลายเส้นสีแดง ชุดไขว้กันนี้แม่จะเป็นผู้ที่ทอและฉะ (ปัก) ให้ลูกสาวไว้สวมใส่ในงานบุญต่างๆจะมีอย่างน้อย 1 ชุด

ปัจจุบันนั้นจะเห็นชาวกะเหรี่ยงใส่เฉพาะงานทำบุญต่างๆของหมู่บ้าน และใช้การแสดงรำตงของชาวกะเหรี่ยง หากเป็นชุดที่ชาวกะเหรี่ยงใส่อยู่บ้านตามปกตินั้นจะเป็นเสื้อยืดธรรมดาหรือเสื้อคอโปโลกับผ้าถุงที่เป็นลายเฉพาะของชาวกะเหรี่ยงทอขึ้นเอง คล้ายผ้าถุงของหญิงที่แต่งงานแล้ว

ภาพประกอบ 26 การแต่งกายของหญิงที่แต่งงานแล้ว

6.2.2 ไข้หว่ หรือไข้อู่ เป็นชุดสำหรับผู้แต่งงานแล้ว หลังจากหญิงสาวชาวกะเหรี่ยงแต่งงานแล้วสถานภาพเปลี่ยนไปการแต่งกายจะเปลี่ยนตามสภาพ คือ สวมเสื้อแขนสั้น ตัวยาวแค่อว สีแดงมีลวดลายบริเวณส่วนบนของเสื้อตลอดไปถึงแขนทั้งสองข้าง ที่เรียกว่าไข้อู่ นั้นหมายถึง เสื้อจก เพราะวิธีการทอเสื้อชนิดนี้จะทอด้วยวิธีการจกและที่เรียกว่า ไข้หว่ เพราะเสื้อชนิดนี้จะนิยมทอให้มีสีแดงประดิษฐ์เป็นลวดลายดอกทั้งตัว ซึ่งลายที่เด่นจะอยู่บริเวณหัวไหล่ ชุดแต่งกาย

อีกชิ้นหนึ่งคือผ้าซิ่น หรือผ้านุ่งของหญิงที่แต่งงานแล้ว ปัจจุบันก็ยังเห็นชาวกะเหรี่ยงสวมใส่ทั้งอยู่บ้านตามปกติ และสวมใส่เมื่องานบุญต่างๆ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นหญิงชาวกะเหรี่ยงที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

ความเคร่งครัดทางสังคมของชาวกะเหรี่ยงในการยึดผ้าเดี๋ยเดียวเมียเดียวไม่ผิดลูกเมียผู้อื่น ทำให้ชาวกะเหรี่ยงต้องมีสัญลักษณ์ในการแสดงสถานภาพของตนด้วยการแต่งกาย และสาเหตุที่ผู้หญิงต้องแสดงสถานภาพนั้นก็เพราะผู้หญิงเป็นผู้สืบตระกูลและต้องรักษาจารีต จึงต้องรักษาความบริสุทธิ์ไม่ผิดจารีตที่อาจเกิดจากความไม่รู้ ซึ่งจะเกิดความไม่ดีต่อวงศ์ตระกูลได้ (ผะอบ นະมาตร์ และคณะ. 2544: 59 – 66)

ภาพประกอบ 27 การแต่งกายผู้ชายชาวกะเหรี่ยงและผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงเมื่ออยู่บ้านตามปกติ

การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบันนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม โดยชาวกะเหรี่ยงไม่เคร่งครัดมากนักในเรื่องการแต่งกาย แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ในเรื่องการแต่งกายของชนเผ่าเอาไว้ ในยามที่ไปร่วมการประกอบพิธีกรรมและการทำบุญ โดยการนุ่งโจงและผ้านุ่งลายกะเหรี่ยง

7. การประกอบอาชีพของชาวกะเหรี่ยง

ภาพประกอบ 28 ข้าวไร่ที่ปลูกริมแม่น้ำรันตี

อาชีพหลักของชาวกะเหรี่ยง คือ การทำไร่เพาะปลูกเพื่อยังชีพ และหาของป่า โดยปลูกแบบ ไร่หมุนเวียน (Land Rotation) เป็นการทำไร่แบบที่ใช้ประโยชน์จากพื้นดินในระยะเวลาที่สั้นแล้วทิ้งให้ ป่าฟื้นตัวในเวลายาวนาน อาจใช้เวลาประมาณแปดถึงสิบปีหรือมากกว่านี้ เมื่อป่าฟื้นตัวแล้ว จึงกลับมาใช้พื้นที่เดิมซ้ำอีก (Short Cultivation – Very long fallow) พื้นที่บางผืนได้รับการบอกกล่าวว่า ได้ผ่านการทำไร่ครั้งสุดท้ายเมื่อประมาณ 30 ปีมาแล้ว วิธีการเพาะปลูกแบบดั้งเดิม คือ ใช้วิธีการฟัน และเผา (Slash and burn หรือ Swidden agriculture หรือ Shifting cultivation) อุปกรณ์ที่ใช้คือมีด และเสียม ไม่มีการใช้ปุ๋ยหรือสารเคมี พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวไร่ ข้าวโพด ฝ้าย พริก เป็นต้น ซึ่งการทำไร่ แบบหมุนเวียนรูปแบบนี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นการอนุรักษ์ดินและป่าไม้ให้คงมีความหลากหลาย ทางชีวภาพ (Biological diversity) เพราะการทำไร่แบบนี้จะปลูกพืชหลากหลายชนิด ทั้งที่บริโภค และใช้ประโยชน์อื่นๆ การทำลายวัชพืชในไร่ก็ใช้วิธีการถางตัดมิได้ถอนทิ้งทำลาย อันเป็นวิธีการที่ คงพรรณไม้ดั้งเดิมในพื้นที่ไร่นั้นไม่ให้สูญหายไปเป็นการผลิตเพื่อบริโภคเมื่อเหลือจึงขาย เพราะชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่นี้มีความเชื่อว่า การผลิตเพื่อขายชักนำคนกะเหรี่ยงไปสู่ความโลภไม่รู้จักพอ เป็นการ“กินไม่เป็น” ซึ่งทำลายระบบนิเวศในที่สุด (โกวิท แก้วสุวรรณ. 2542: 50)

ปัจจุบันนี้สังคมคนกะเหรี่ยงกองมืองทะ เริ่มมีการติดต่อเชื่อมโยงกับคนเมืองภายนอก วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคม อาชีพในการทำมาหากินจากเดิมที่ทำไร่ ปลูกข้าว และหาของป่าเพื่อยังชีพนั้นยังคงทำกันอยู่ ผู้ที่มีครอบครัวมักอยู่ในพื้นที่ทำไร่ ปลูกข้าว แต่มีหนุ่มสาวบางคนก็ออกไปทำงานในเมือง หรือบางครั้งก็ย้ายออกไปทำงานในเมืองกันหมดแต่ก็ยังเป็นส่วนน้อย ด้านการค้าขายในชุมชน การค้าขายเริ่มขยายมากขึ้น เพราะการติดต่อเดินทาง จากภายนอกเข้าหมู่บ้านกองมืองทะนั้น สะดวกมากกว่า 5 หมู่บ้านที่อยู่ในตำบลไล่โว่ ฉะนั้นภาพรวม ของหมู่บ้านกองมืองทะนั้นจึงเป็นหมู่บ้านหน้าด่านที่รับวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามาในวิถีชีวิต ชาวกะเหรี่ยง นอกจากนี้หน้าแล้ง เดือนมีนาคม – เมษายน รถยนต์สามารถเดินทางเข้าหมู่บ้านได้ เพราะน้ำลดลงคนภายนอกจึงนำรถยนต์บรรทุกสินค้าต่างๆเข้าไปขายในหมู่บ้านมากขึ้น นักท่องเที่ยว มีมากขึ้นทำให้ชาวกะเหรี่ยงนั้นต้องพยายามรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับวัฒนธรรมบางอย่าง การศึกษาที่พัฒนามากขึ้น การเปิดรับวัฒนธรรมภายนอกที่มีผลมาจากระบบปกครองแบบท้องถิ่น เป็นแรงผลักดันอีกทางหนึ่งที่ทำให้สังคมหมู่บ้านกองมืองทะพัฒนาเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นโครงการที่ยังอยู่ในช่วงการศึกษาข้อมูลและผลกระทบต่างๆเพื่อตั้งกฎเกณฑ์ กฎระเบียบให้กับนักท่องเที่ยว ที่จะต้องเคารพในกฎระเบียบที่ดีงามของประเพณีวัฒนธรรม ชาวกะเหรี่ยงการประกอบอาชีพของชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองมืองทะนั้นมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไป มากขึ้นเพราะกระแสด้านต่างๆที่เข้ามาสู่สังคมกองมืองทะ (จรัญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 57)

ภาพประกอบ 29 แพที่ใช้ล่องในแม่น้ำรันตีของบริษัทเอกชน

ภาพประกอบ 30 กิจกรรมขี่ช้าง ตามแม่น้ำรันตี ของบริษัทเอกชน

จากข้อมูลเดิมที่มีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดอาชีพใหม่ แต่ยังคงอยู่ในช่วงทดลองและประเมินในเรื่องสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้กับผลเสียที่จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงไร จะมีการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง โดยชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะเลเอง ได้รวมกลุ่มจัด HOME STAY ล่องแก่ง เทียวป่า ในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ แต่เดิมมีการจัดล่องแพ ขี่ช้างของบริษัทภายนอกแต่ชาวบ้านไม่ได้รับผลประโยชน์แต่อย่างใด การล่องแพ ขี่ช้างสามารถล่องได้ ตั้งแต่ท้ายหมู่บ้านจนถึงสะพานรันตีไม่สามารถขึ้นมาล่องจากหมู่บ้านได้ แต่กลุ่มที่ชาวบ้านรวมตัวกัน สามารถพานักท่องเที่ยวพักค้างคืนในป่า 1 คืน ล่องเรือจากต้นน้ำลงมาถึงหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านได้เช่าเรือจากภายนอกมาให้บริการ นักท่องเที่ยวจะได้พักค้างคืนกับชาวบ้าน เรียนรู้การดำรงชีวิตแบบกะเหรี่ยง โดยเน้นเรื่องวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง และจัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (อภิชาติ เสดะพันธ์. 2551: สัมภาษณ์)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ ยังไม่ได้เปิดให้บริการอย่างเต็มรูปแบบยังอยู่ในช่วงการทดลอง มีนักท่องเที่ยวได้เข้ามาทดลองเป็นบางกลุ่ม ดังนั้นชาวบ้านยังคงมีอาชีพหลักคือการเกษตร ทำสวน ทำไร่เช่นเดิม ซึ่งเป็นอาชีพที่ชาวถนัดมากที่สุด

8. การศึกษาของชาวกะเหรี่ยง

ภาพประกอบ 31 โรงเรียนบ้านกองม่องทะ

ชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะแต่เดิมนั้น ก่อนที่จะมีการศึกษาในระบบเกิดขึ้น การศึกษายังอยู่ในรูปแบบของการศึกษาจากวัดโดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการศึกษา ทั้งหลักธรรมและภาษาบาลี ภาษากะเหรี่ยง ในการถ่ายทอดความรู้ ผู้ชายบรรพชาเป็นสามเณรและอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดกองม่องทะ ซึ่งเป็นวัดที่เก่าแก่ประจำหมู่บ้าน เพื่อเรียนธรรมะ บาลี รวมทั้งภาษากะเหรี่ยงที่สอนโดยพระที่มีความรู้ประจำหมู่บ้าน หรือบางที่ต้องบวชเรียนในวัดที่อยู่ในเมืองเพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ธรรม หรือบางคนบวชเรียนในฝั่งพม่าก่อนที่จะเข้าสู่บ้านจึงทำให้ชาวบ้านและผู้อาวุโสในหมู่บ้านส่วนมากมีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอนต่างๆของพุทธศาสนาได้ลึกซึ้งเป็นอย่างดี (อภิชาติ เสดะพันธ์. 2551: สัมภาษณ์)

8.1 การศึกษาในระบบ

พ.ศ. 2519 โรงเรียนบ้านกองม่องทะก่อตั้งขึ้น โดยกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย เนื่องจากยังไม่มีความพร้อมเรื่องอาคารเรียนและสิ่งอื่นๆ จึงเปิดการเรียนการสอนในปี พ.ศ.2521

โดยได้รับงบประมาณของกรมประชาสงเคราะห์ และความร่วมมือจากชาวบ้านในท้องถิ่นจนสามารถเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันการคมนาคมสะดวกมากขึ้นไม่ว่าจะทางเรือหรือทางรถสามารถเดินทางเข้าหมู่บ้านได้ทุกฤดูทำให้ชาวบ้านส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมปลายในตัวเมืองมากขึ้นโดยมักจะไปเรียนที่โรงเรียนเทพมงคลรังสี และพักอาศัยที่วัดเทวสังฆาราม (วัดเหนือ) มีความสะดวกในเรื่องที่พักสามารถรับประทานอาหารที่วัด ทั้งเช้า กลางวัน และเย็น โดยช่วงกลางวันทางโรงเรียนจะมีบัตรอนุญาตออกนอกบริเวณโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่พักที่วัดให้สามารถออกไปทานอาหารกลางวันที่วัดได้และในปัจจุบันมีนักเรียนจากหมู่บ้านกองม่องทะพักที่วัดเทวสังฆาราม (วัดเหนือ) จำนวน 6 คน

8.2 การศึกษาตามภูมิปัญญา

การศึกษาเรื่องกระบวนการสืบทอดวงชะพะพะของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไผ่โง้วนี้ผู้วิจัยประสบกับความยากลำบากเรื่องการเก็บข้อมูลและการลำดับเนื้อหาเนื่องจากความยากลำบากในการเข้าพื้นที่และปัญหาในการสื่อสาร แต่ก็ได้อาศัยความช่วยเหลือจากผู้รู้ และชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ซึ่งการสรุปและประมวลความรู้จำเป็นต้องเชื่อมโยงความรู้ด้านต่างๆ ของชาวกะเหรี่ยงหลายด้านรวมกัน อีกทั้งต้องอาศัยการสังเกตและจดจำเรื่องต่างๆ ได้แม่นยำในช่วงระยะเวลาอันสั้นอาจทำให้ข้อมูลดังกล่าวไม่สมบูรณ์ที่สุด แต่ก็ยังเป็นช่องทางเบื้องต้นที่จะพัฒนาความรู้ด้านการสืบทอดวงชะพะพะของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไผ่โง้วต่อไป

8.2.1 การเรียนการสอนวงชะพะพะ

ตำบลไผ่โง้ว มี 6 หมู่บ้าน คือ บ้านสะเนฟอง บ้านกองม่องทะ บ้านเกาะสะเดิง บ้านไผ่โง้วชะละวะ บ้านทิไผ่ป่า และบ้านจะแก ทั้ง 6 หมู่บ้านนี้มีกิจกรรมทางดนตรีโดยเฉพาะวงชะพะพะ ตามโอกาสและความจำเป็นของแต่ละหมู่บ้านที่จะต้องเป็นแกนหลักในการเป็นเจ้าภาพจัดงานประเพณี ทำบุญข้าวใหม่ ที่จะต้องเวียนกันไปทุกปี หมู่บ้านไหนที่ติดต่อและเดินทางสะดวกเยาวชน มีความพร้อมและรวมตัวเล่นดนตรีกันได้ ก็จะเชิญครูมาสอน 2-3 เดือนเพื่อใช้แสดงในงานประจำปี เพื่อเป็นการแสดงความพร้อมและความสามัคคีและทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายแด่พระมหากษัตริย์

ชาวราเปียวเคยสอนให้กับเด็กๆหมู่บ้านเกาะสะเด็ง 3 เดือน จนเด็กๆ ที่นั่นมีวิชาติดตัวสามารถแสดงออกงานได้ในช่วง 2544-2546 ต่อมาเมื่อสมาชิกในวง จำเป็นต้องทำงานนอกหมู่บ้านจึงไม่มีผู้สานต่อในที่สุดวงชะพูชะอุของหมู่บ้านเกาะสะเด็งก็หายไป

หมู่บ้านสะเนฟองเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่พยายามสอนดนตรีและรำตงให้กับเด็กๆ รุ่นใหม่ๆ ทดแทนอยู่ตลอดเวลา คล้ายกับการรักษาชื่อเสียงของหมู่บ้านไว้ที่เคยมีชื่อเสียงเรื่องดนตรีและรำตงมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันไม่มีคนในหมู่บ้านที่มีฝีมือด้านวงชะพูชะอุที่สามารถสอนเด็กๆ ได้ทางหมู่บ้านจึงได้รับความร่วมมือจาก องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ไร่ สนับสนุนงบประมาณหาครูมาสอนดนตรีเป็นระยะเวลา 3 เดือน ชาวราเปียว อายุ 51 ปี มีบ้านเกิดอยู่ที่บ้านมิวะ โจ โป่ว เป็นเกาะในทะเลใกล้กับเมืองย่างกุ้ง เดินทางข้ามมาฝั่งไทยเมื่อ 20 ปีก่อนมีอาชีพเป็นนักดนตรีอิสระ และรับสอนดนตรีให้กับเด็กๆ ปัจจุบันสอนดนตรีให้กับหมู่บ้านสะเนฟอง ชาวราบองกล่องพักอาศัยอยู่กับนายโจวเลี้ยวที่บ้านสะเนฟอง ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะและรับผิดชอบดูแลคณะดนตรีและนักแสดงให้กับบ้านสะเนฟอง ต่อมาก็มาสอนในหมู่บ้านกองม่องทะ

หมู่บ้านกองม่องทะ เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่เดินทางเข้าออกสะดวกมากกว่าหมู่บ้านอื่นๆ โดยทางเรือ ทางเท้า และทางรถ สมัยก่อน ชาวราเปียว ชาวราบองกล่องเคยมาสอนดนตรีให้กับเด็กหมู่บ้านกองม่องทะ แต่ต่อมาหน้าที่หลักเป็นของชาวราคองเจ็งเพราะชาวราคองเจ็งอยู่ที่บ้านกองม่องทะ ทำให้มีเวลาใกล้ชิดกับเด็กๆ ในหมู่บ้านเรียกฝึกซ้อมได้ง่าย การเรียนชะพูชะอุของหมู่บ้านกองม่องทะจะได้เรียนกันต่อเนื่องในช่วงเดือนเมษายนทุกปี เป็นช่วงที่ชาวบ้านได้หยุดพักผ่อนจากงานในไร่ เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านปิดเทอม ช่วงเดือนเมษายนนี้เป็นช่วงที่ชาวบ้านกองม่องทะจัดการเรียนการสอนภาษากะเหรี่ยงทุกปี และพยายามสอดแทรก เรื่องต่างๆ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สมุนไพร รำตง นาแดง (พิณกะเหรี่ยง) รวมถึง วงชะพูชะอุ การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้จะยังคงเป็นต่อไป จำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุน ในด้านต่างๆ จากทางราชการและหน่วยงานอื่นๆ ที่ยื่นมือเข้ามาช่วย จะยังยืนอยู่ต่อไปก็ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคนโดยเฉพาะชาวบ้านที่จะต้องเป็นกำลังหลักในการทำงานที่จะรักษาวัฒนธรรมที่มีค่าของตนเองไว้ให้นานที่สุด

ชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะได้จัดการเรียนการสอนตามภูมิปัญญาที่ได้สืบทอดกันมา คือ การเรียนภาษากะเหรี่ยง การเรียนดนตรี และการเรียนรำตง ชาวกะเหรี่ยงที่สามารถอ่าน เขียน ภาษากะเหรี่ยง ช่วยเป็นครูสอนในช่วงปิดภาคฤดูร้อน คือ นายเนโหล่ง นายโจงจี โดยรับนักเรียน

ในหมู่บ้านและหมู่บ้านอื่นที่สนใจเข้าเรียน โดยได้รับการสนับสนุนจากหลายองค์กร มีระยะเวลาในการเรียนขึ้นอยู่กับเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุน โดยเงินสนับสนุนจะใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์การเรียนอาหารกลางวัน ค่าตอบแทนครูผู้สอน ส่วนการเรียนดนตรีของชาวกะเหรี่ยง ครูอภิชาติ นายหล่ง เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การตีด้นาเด่ง เมตารี ให้กับเด็กๆ ส่วนเด็กผู้หญิงให้เลือกเรียนรำตง ทั้งหมดโดยใช้อาคารเรียนของโรงเรียน รวมทั้งบริเวณวัดในการเรียนการสอน เมื่อถึงช่วงพักกลางวัน เด็กทุกคนก็จะมารวมกันที่วัดเพื่อรับประทานอาหารร่วมกัน

การเรียนการสอนทั้งหมดนี้จะเริ่มช่วงปิดภาคฤดูร้อน โดยได้เริ่มตั้งแต่ ปี 2547 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีโครงการเรียนดนตรีเพิ่มเติมจากการเรียนช่วงปิดภาคฤดูร้อน โดยเป็นการเรียนวงชะพูชะอู ซึ่งชาวบ้านได้หาทุนสนับสนุนจากโครงการอยู่ดีมีสุข ของ สสส. และงบประมาณจากโรงเรียนบ้านกอม่องทะจ้างครูจากพม่า คือ ชาร่าบองกล่อง มาสอนวงชะพูชะอูทั้งวง โดยให้ค่าตอบแทนครูผู้สอนเดือนละ 5,000 บาท มีนักเรียนที่เป็นนักดนตรีรุ่นเยาว์ 7 คน ดังนี้

1. เด็กชายศักดิ์ดา ไทรสังชะทศนีย์

เกิดวันที่ 17 ตุลาคม 2539 อายุ 12 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 6/พ บ้านกอม่องทะ

เล่น ปาตาล่า

ภาพประกอบ 32 เด็กชายศักดิ์ดา ไทรสังชะทศนีย์

2. เด็กชายสุธิชัย เจนศิริ

ไม่ทราบวันเกิด อายุ 9 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 64 หมู่บ้านกองม้องทะ

เล่น โหม่งว้าย

ภาพประกอบ 33 เด็กชายสุธิชัย เจนศิริ

3. เด็กชายเพียงทอง ไตรสังขละกรธำรงค์

ไม่ทราบวันเกิด อายุ 9 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 28/3 หมู่บ้านกองม้องทะ

เล่น วาเละเคาะจี

ภาพประกอบ 34 เด็กชายเพียงทอง ไตรสังขละกรธำรงค์

4. เด็กชายทวีชัย เจนศิริ

เกิดวันที่ 31 มกราคม 2539 อายุ 12 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 64 หมู่บ้านกองม้องทะ

เล่น โฟ้ว (ตีกลอง)

ภาพประกอบ 35 เด็กชายทวีชัย เจนศิริ

5. เด็กชายสุดใจ พรหมมี

ไม่ทราบวันเกิด อายุ 11 ปี

อยู่บ้านเลขที่ - หมู่บ้านกองม้องทะ

เล่น จีว้าย

ภาพประกอบ 36 เด็กชายสุดใจ พรหมมี

6. เด็กชายคามินทร์ คงคาแก้วกล้า

เกิดวันที่ 24 ตุลาคม 2540 อายุ 11 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 96/12 หมู่บ้านกองม่องทะ

เล่น เจ่งจี , ตะโพน (กลอง)

ภาพประกอบ 37 เด็กชายคามินทร์ คงคาแก้วกล้า

7. เด็กชายจรรณ กฤตยาเลื่องลือ

เกิดวันที่ 9 มกราคม 2539 อายุ 12 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่บ้านกองม่องทะ

เล่น ตะโพน , โหม่งวาย

ภาพประกอบ 38 เด็กชายจรรณ กฤตยาเลื่องลือ

ภาพประกอบ 39 นักดนตรีวงชะพูชะอุ่นเยาว์ กับซาร่าบองกล่อง ครูสอนชะพูชะอุ่น

นักดนตรีวงชะพูชะอุ่นเยาว์ รุ่นนี้ เริ่มเรียนชะพูชะอุ่นกับซาร่าบองกล่อง(ครูจากพม่า)ตั้งแต่วันที่ 6 มิถุนายน 2551 – ปัจจุบัน (5 กันยายน 2551) เป็นเวลา 3 เดือนช่วงหลังเลิกเรียนทุกวัน เริ่มหัดเพลงแรกคือ “เพลงกะลุทองพวย” ซึ่งเป็นเพลงสำหรับฝึกหัดเริ่มแรก ซาร่าบองกล่องจะจัดให้นักเรียนเรียนเครื่องดนตรีหลัก คือ โหม่งว้าย จีว้าย ตะโพน ฆ้อง ฆ้องวง ฆ้องวงเล็ก ส่วนเครื่องประกอบจังหวะอย่างอื่นให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้สลับสับเปลี่ยนกันไป และเครื่องดนตรีที่ไม่มีนักเรียนเรียน คือ ชะน่วย เพราะเป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงยากจึงไม่ได้ถ่ายทอดให้นักเรียน หากมีบรรเลงในงานซาร่าจะเป็นผู้เป่าชะน่วยเอง

นอกจากโครงการเรียนชะพูชะอุ่นนี้แล้วครูอภิชาติ เสตะพันธ์ยังได้สอนนาฏที่โรงเรียนบ้านกองม่งทะรวมกับหลักสูตรของทางโรงเรียนอีกด้วย

ภาพประกอบ 40 ชาร่าบองกล่อง ครูจ้างสอนวงชะวอ

ชาร่าบองกล่องเกิดที่เมืองมยอง – มยา อยู่ตอนใต้ของเมืองพะสิม ทางด้านฝั่งขวาของปากแม่น้ำอิระวดีห่างจากนครย่างกุ้งประมาณ 100 กิโลเมตร เป็นชุมชนกะเหรี่ยงทางตะวันตกของพม่า เรียกว่า “กะเหรี่ยงบองกล่อง” หรือโผล่ของบองกล่อง สำเนียงพูดไม่เหมือนกับชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะ แต่คล้ายกันสามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ ชาร่าบองกล่อง ชื่อภาษาไทย คือ นายวันชัย แต่ชาวบ้านกองม่องทะ เรียก “ชาร่าบองกล่อง” ตามกะเหรี่ยงเผ่าบองกล่องที่อาศัยอยู่ในประเทศพม่า กะเหรี่ยงเผ่าบองกล่องนี้อาศัยอยู่ในเมืองย่างกุ้งเป็นจำนวนมากและมีบทบาทสำคัญอีกทั้งยังเป็นผู้นำในสังคมชาวกะเหรี่ยงทั้งหมด อาทิเช่น เป็นกลุ่มที่จัดสถานที่วิทยุกระจายเสียงในประเทศพม่า และเป็นกลุ่มที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงในสาขาต่างๆ

ชาร่าบองกล่องเริ่มเรียนดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี เครื่องดนตรีชนิดแรกที่เริ่มเรียนคือเปียโน โดยฝึกหัดเพลง “ทาน ตรา ตี เซ” เป็นเพลงแรก ซึ่งเป็นเพลงพื้นฐานของการเรียนเปียโน แล้วจึงเรียนวงชะวอ หรือที่ประเทศพม่าเรียกวงปาดาล่า เรียนเครื่องมือเอก คือ ปาดาล่า ชาร่าบองกล่องเรียนวงชะวอที่บ้านของครู เทย์ เต เว้ย โดยเข้าไปอยู่ที่บ้านครู กินนอนที่นั่น เรียนดนตรี ฝึกซ้อมดนตรี

ทั้งวัน อาศัยอยู่กับครู 5 ปี ออกแสดงและเล่นงานต่างๆมีรายได้จากการแสดงงาน ซาร่าบองกลอง จึงไม่สามารถทำอะไรได้อย่างที่ชาวกะเหรี่ยงทั่วไป

ซาร่าบองกลอง มีอาชีพเป็นนักดนตรี ครูสอนดนตรี สามารถเล่นดนตรีได้หลายชิ้น ทั้งดนตรีพม่า และดนตรีสากล เช่น เปียโน อิเลคโทน ปาตาล่า โหม่งวาย จีววย ตะโพน ขะน่วย รวมทั้งสามารถเล่นซอซก๊อก (พิณพม่า) ได้ด้วย นอกจากนั้น ซาร่าบองกลองยังสามารถอ่านโน้ตสากลได้อย่างคล่องแคล่วเป็นผู้มีความรู้ทางด้านดนตรีสากลในระดับดีมากสามารถอธิบายเรื่อง chromatic scale ในดนตรีพม่าได้อย่างชัดเจน และศึกษาเรื่องการใช้น้ตแบบอังกฤษที่สอนให้กับชาวพม่ามาแต่อดีต

ตอนที่ 2 วงชะพูชะอุ ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ

1. ประวัติความเป็นมาของวงชะพูชะอุ

ภาพประกอบ 41 วงชะพูชะอุหมู่บ้านกองม่องทะ

วงชะพูชะอุ คือ วงดนตรีชนิดหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ เพื่อบรรเลงประกอบการแสดงนาฏศิลป์ของชาวกะเหรี่ยง คำว่า “ชะพู” หรือ “เซอพู” ภาษากะเหรี่ยง แปลว่า เครื่องตี คำว่า “ชะอุ” หรือ “เซออุ” แปลว่าเครื่องเป่า วงชะพูชะอุ จึงหมายความว่า “วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องตีและเครื่องเป่าของชาวกะเหรี่ยง” หรือหากเชื่อมโยงความหมายของคำว่า วงชะพูชะอุ ของชาวกะเหรี่ยงมาเทียบเคียงกับการประสมวงดนตรีไทยที่เป็นดนตรีประจำชาติ ลักษณะวงดนตรีที่ประกอบด้วย เครื่องตี และเครื่องเป่านี้ ตามหลักการประสมวงดนตรีของไทยเรา เรียกว่า “วงปี่พาทย์” กล่าวคือ เราสามารถที่จะเรียก วงชะพูชะอุ นี้ว่า **วงปี่พาทย์กะเหรี่ยง** ก็น่าจะให้ความชัดเจนในการสื่อความหมายได้ระดับหนึ่ง ในขณะที่ คำว่า “ชะพูชะอุ” เป็นคำกลางที่ชาวกะเหรี่ยงทุกคนรู้จัก และเรียกววงดนตรีประเภทนี้มาช้านาน เพราะภาษากะเหรี่ยงไม่มีคำศัพท์ คำว่า ดนตรี เป็นคำกลางเรียกอย่างชัดเจน ฉะนั้นเครื่องดนตรีและวงดนตรีของชาวกะเหรี่ยง

จึงมีชื่อเฉพาะที่เป็นภาษาของชนเผ่า มีงานวิจัยทางมานุษยวิทยาวงศ์วิทยา เรียก วงชะพูชะอุ ว่า “วงปาดาล่า” ซึ่งได้เทียบเคียงกับวงปาดาล่าที่เป็นวงดนตรีประเภทหนึ่งในวัฒนธรรมของชาวพม่า ซึ่งมีลักษณะของเครื่องดนตรีคล้ายคลึงกับวงชะพูชะอุของกะเหรี่ยงที่ตำบลไล่โว่และคำว่า วงปาดาล่า ก็สามารถสื่อสารให้ชาวกะเหรี่ยงเข้าใจได้เช่นกัน

จากคำบอกเล่านายพู่ใจปอง(2551: สัมภาษณ์)อายุ 78 ปีผู้นำทางพิธีกรรมบ้านกองม่องทะ ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการถ่ายทอดการร้องจากบรรพบุรุษ กล่าวถึง วงชะพูชะอุและว่า

“สมัยก่อนเริ่มหัดร้องครั้งแรกตอนอายุ 18 ปี และก็เรียนร้องเพลงที่ใช้ร้องไป
พร้อมกันเพลงแรกที่เรียน เป็นเพลงที่เกี่ยวกับพุทธทำนาย ร้องที่ฝึกครั้งแรกคือ
ตงมู่หะ ซึ่งเป็น ร้องของกะเหรี่ยงแท้ๆ นักปราชญ์ของชาวกะเหรี่ยงคนหนึ่งชื่อ
พู่หย่องโด เป็นคนคิดร้องตงมู่หะขึ้นมา”

นายพู่ใจปองเองเล่นเครื่องดนตรีอื่นๆ ไม่เป็น แต่พ่อของนายพู่ใจปอง ชื่อ พู่หม่องกองมะ เป็นคนที่เป่าขะน่วย(เป้)เก่งมากและยังเป็นชาว(ครู)สอนเป่าขะน่วย(เป้)ให้กับผู้ที่สนใจด้วย แต่สำหรับ นายพู่ใจปองนั้นสนใจเฉพาะร้องเท่านั้นจึงไม่ได้สืบทอดการเป่าขะน่วย(เป้)จากพ่อมาแต่อย่างใด และยังได้กล่าวถึงเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการร้องในสมัยก่อนที่นายพู่ใจปองได้พบเห็นด้วยตนเอง อีกคือ **ปั่ว**(กลอง), **ขะน่วย**(เป้) **วาละเคาะ**(เกราะไม้), **เงงจี**(ฉาบ)

จากคำบอกเล่า นายหล่ง เกียรติกิจกุล (2551: สัมภาษณ์) อายุ 53 ปี เป็นชาว(ครู) สอนเมตารีและร้องบ้านกองม่องทะกล่าวถึง วงชะพูชะอุ ว่า วงชะพูชะอุ เป็นวงดนตรีที่มีอยู่ใน วัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่มานานแล้ว แต่หาคนที่เล่นเครื่องดนตรีในวงชะพูชะอุ้นยากมาก คนที่เล่นเป็นมีน้อยและปัจจุบันลูกหลานเล่นดนตรีไม่ค่อยได้เป็นเพราะผู้เฒ่าผู้แก่ที่เล่นได้ก็ตายจากไป พร้อมกับวิชาวงชะพูชะอุ ที่ปรากฏในตำบลไล่โว่นั้นจึงเกือบจะสูญหายไปพักหนึ่ง เพราะขาดผู้มีความรู้ อยู่ในพื้นที่และสืบทอดต่อให้ลูกหลานแต่สมัยปัจจุบันทุกคนได้พยายามฟื้นฟู วงชะพูชะอุ ขึ้นมาโดยที่ ในบางครั้งจะเรียกนักดนตรีในวงชะพูชะอุจากหมู่บ้านต่างๆในตำบลไล่โว่มาช่วยเล่นในวงเพื่อบรรเลง ประกอบการแสดง ร้อง รำอะเย้ย และก่วยเจ๊าะในงานประเพณีที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยง เช่น งานทำบุญข้าวใหม่ งานสงกรานต์ งานเข้าพรรษา งานออกพรรษา เป็นต้น และหนทางในการอนุรักษ์วง ชะพูชะอุของชาวกะเหรี่ยงไล่โว่ที่เป็นทางออกอีกทางหนึ่ง คือ การเชิญชาว(ครู)สอนดนตรี

ชาวกะเหรี่ยงมาจากประเทศพม่ามาช่วยสอนลูกหลานชาวกะเหรี่ยงโดยไม่คิดค่าตอบแทน ชาวไร่จะมาด้วยน้ำใจและความรักในชนเผ่าเดียวกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามเจ้าของหมู่บ้านที่เชิญชาวไร่มาต้องดูแลชาวไร่เรื่องอาหารการกิน และที่หลับที่นอนอย่างดีตามอัธยาศัยที่มีอยู่ แต่เมื่อถามถึงวงชะตุมะตูในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในเขตประเทศพม่านั้นจากประสบการณ์ของนายหล่งเอง ได้กล่าวว่าชาวกะเหรี่ยงในเขตประเทศพม่านั้นเล่นวงชะตุมะตูกันมากหลายหมู่บ้านและมีชาวไร่ที่เก่งๆ หลายคน

ในช่วงปี พ.ศ.2540 -2551 นั้นหมู่บ้านต่างๆ ในตำบลไล่โว่ยังมี คณะรำตงและวงชะตุมะตูอยู่หลายหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านสะเนฟ่อง หมู่บ้านกองม่องทะ หมู่บ้านเกาะสะเด็ง หมู่บ้านทิล่ป่า ทั้งสี่หมู่บ้านนี้หากจัดลำดับความเข้มแข็งของวงชะตุมะตู (วงปีพาทย์กะเหรี่ยง) โดยดูจากความสามารถ ความอาวุโสและความเชี่ยวชาญในประสบการณ์ การบรรเลงของนักดนตรีแล้วสามารถจัดได้ดังนี้ คือ

1. คณะบ้านกองม่องทะ
2. คณะบ้านทิล่ป่า
3. คณะบ้านสะเนฟ่อง
4. คณะบ้านเกาะสะเด็ง

ทั้งสี่คณะและสี่หมู่บ้านนี้ ในช่วงเวลา ปี พ.ศ. 2540 -2551 นั้นมีบทบาทและบรรเลง ในงาน และประเพณีต่างๆ ของชาวกะเหรี่ยงในไล่โว่ ขอยกตัวอย่างมาดังนี้

พ.ศ.2546 คณะบ้านทิล่ป่า บรรเลงประกอบละครก่ายเจ๊าะ ที่บ้านทิล่ป่า งานทำบุญข้าวใหม่ ควบคุมการบรรเลงโดย ชาวไร่เปียว

พ.ศ. 2546 คณะบ้านกองม่องทะ บรรเลงในงานศพ ควบคุมการแสดงโดย ชาวไร่หม่องโก

พ.ศ. 2546 คณะบ้านกองม่องทะ บรรเลงประกอบการรำอะเย่ย งานพิธีผูกข้อมือ เดือนเก้า ที่หมู่บ้านกองม่องทะ ควบคุมโดย ชาวไร่คองเจ็ง

พ.ศ. 2546 คณะบ้านเกาะสะเด็ง ฝึกซ้อมวงชะตุมะตูและรำอะเย่ยตอนเย็นที่หมู่บ้าน ควบคุมการฝึกซ้อมโดย นายโจ้วได้ดี พนาพิทักษ์สกุล ครูสอนรำอะเย่ย และสอนเมตารีจากบ้านเกาะสะเด็ง

พ.ศ. 2547 คณะบ้านกองม่องทะ บรรเลงประกอบรำอะเย่ย และก่ายเจ๊าะในงานพิธีทำบุญข้าวใหม่ ที่ลานหน้าวัดกองม่องทะ ควบคุมการบรรเลงโดย ชาวไร่เปียว

พ.ศ.2550 คณะบ้านสะเนฟอง บรรเลงประกอบการรำอะเย่ย์ ในงานทำบุญสงกรานต์ที่วัดสะเนฟอง ควบคุมการแสดงโดย ชารำบองกล่อง

พ.ศ.2551 คณะบ้านกองม่องทะ บรรเลงประกอบการรำอะเย่ย์ รำต่งในงานทำบุญเข้าพรรษาที่วัดกองม่องทะ ควบคุมการแสดงโดย ชารำบองกล่อง และชารำคองเจ้ บรรเลงประกอบการรำอะเย่ย์ในงานฉลองกฐิน ณ วัดกองม่องทะ วันที่ 24 ตุลาคม 2551 โดยเด็กในหมู่บ้านอายุประมาณ 8 – 12 ขวบ ที่ได้รับการสืบทอดจาก ชารำบองกล่องและชารำคองเจ้ ในงานเดียวกันยังมีการแสดงวงชะพูชะอูประกอบการแสดงรำอะเย่ย์และก่วยเจ้โดยชารำที่มีชื่อเสียงของชาวกะเหรี่ยงประกอบด้วย ชะน่วยโดยชารำบองกล่อง โหม่งววยโดย ชารำคองเจ้ กลองโดยชารำเปี้ยว ร้องเพลงโดยชารำหล่ง ตีเง่จีโดยชารำโท

ในการแสดงและบรรเลงแต่ละครั้ง นักดนตรีที่มีฝีมือจะได้รับเชิญไปร่วมบรรเลงในเกือบทุกงานนักดนตรีที่ได้รับคำเชิญจะเสียสละเวลาและเต็มใจเดินทางไปช่วยบรรเลง ให้กับหมู่บ้านต่างๆ เสมอเมื่อได้คำรับเชิญและบอกกล่าวให้ไปช่วยงาน เช่น ชารำเปี้ยว จากวัดศรีสุวรรณ ชารำคองเจ้ จากกองม่องทะ และชารำหล่ง จากกองม่องทะ เป็นต้น

ในปัจจุบันนี้ วงชะพูชะอู ในตำบลไล่โว่ที่ยังมีกิจกรรมต่อเนื่อง อย่างมีชีวิตชีวาและดำเนินภารกิจในฐานะตัวแทนทางศิลปะที่สะท้อนตัวตนของชาวกะเหรี่ยง เหลือเพียง สองหมู่บ้านเท่านั้น คือ หมู่บ้านสะเนฟอง และหมู่บ้านกองม่องทะ

จากการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์และในตำนานเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของชาวกะเหรี่ยงพบว่า ชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ หรือกลุ่มคนที่เรียกตนเองว่า “โผล่วง” นั้น มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชนชาติมอญมาช้านานการนับถือพุทธศาสนานั้นได้รับอิทธิพลมาจากชาวมอญ ทางด้านภาษาและประเพณีอื่นๆ ก็มีความคล้ายคลึงกันมาก ในอดีตชาวมอญเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมและแพร่อิทธิพลหลายอย่างมาในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฉะนั้นวงชะพูชะอูของชาวกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ก็อาจจะได้รับอิทธิพลมาจากดนตรีของชาวมอญ

ประวัติความเป็นมาของวงชะพูชะอู ของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีนั้นอยู่ในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงมาตั้งแต่เมื่อใดนั้นยังไม่สามารถหาล่องลอยและจุดเริ่มต้นได้ชัดเจน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในภาคสนามสามารถประมวลข้อมูลในเบื้องต้นได้

ดังนั้นคือ นายพู่ใจปอง (2551: สัมภาษณ์) อายุ 78 ปี เป็นผู้ให้ข้อมูลว่า เมื่อสมัยอายุ 18 ปี ก็เห็น วงชะพูชะดู อยู่แล้วโดยที่พ่อของนายพู่ใจปองเอง ก็เป็นผู้เป่าชะน่วย(เป้) ด้วยเช่นกัน แสดงว่า ช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในราวปี พ.ศ.2490 ซึ่งช่วงระยะเวลานี้ เป็นช่วงเวลาที่ความรู้ภูมิปัญญาด้านต่างๆ ของชาวกะเหรี่ยงนั้นเคลื่อนไหวและเอาใจใส่ศึกษากันมากยุคสมัยหนึ่ง เช่น ผู้ชายนิยมไปบวชเรียน ที่ประเทศพม่า ณ เมืองมณฑลพะเยา เพราะถ้าใครจบการศึกษาจากที่เมืองมณฑลพะเยาจะได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความรู้สูงมาก ส่วนในประเทศไทยนิยมไปศึกษาที่วัดมอญ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เมื่อจบการศึกษาจะกลับมาอยู่ในหมู่บ้านเพื่อถ่ายทอดให้กับลูกหลานต่อไป เช่น ความรู้ในด้านการรักษาโรคด้วยสมุนไพร มีผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ คือ พู่กะบ่องจากหมู่บ้านทิล่ป่า โดยมีความเชี่ยวชาญเรื่องการผสมยาสมุนไพร นายหม่องย่องมุง ที่หมู่บ้านทิมูคี มีความเชี่ยวชาญด้าน บทเพลง และแนวคิดด้านพุทธปรัชญา ต่อมาในช่วงเวลา พ.ศ. 2495 ผู้รู้ได้เสียชีวิต สิ้นอายุไขไปอย่างน่าใจหาย ทั้งพระภิกษุ และผู้รู้เก่งๆ ที่เป็นชาวบ้านด้วย ความรู้ความสามารถต่างๆ ได้สูญหายไปด้วย เช่น ด้านสมุนไพร ด้านเวทมนต์คาถา ด้านการถักทอ การจักสานฯลฯ

ประวัติวงชะพูชะดูนั้นได้ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงไล่โว่ค่อนข้างชัดเจนมากที่สุด จากคำบอกเล่า ย้อนหลังไปเมื่อประมาณ 60 ปีที่ผ่านมา ใช้สำหรับบรรเลงประกอบในการรำตงของชาวกะเหรี่ยง เช่น ตงมู่หละ และรำอื่นๆ อีกหลายชุด ในบางครั้งก็ไม่จำเป็นต้องมีเครื่องดนตรีในวงชะพูชะดูครบวงก็สามารถบรรเลงประกอบการแสดงได้ มีเพียง โป้ว (กลองสองหน้า), วาละ และ เคาะ จี(เพราะไม้ ตอกติดด้วยฉิ่งฝาเดียว), และชะน่วย(เป้) หรือบางครั้ง อาจจะมีเฉพาะโป้ว (กลองสองหน้า), และวาละเคาะ จี ก็บรรเลงประกอบรำตงได้เช่นกัน ซึ่งถ้าหากใช้การสันนิษฐานในเชิงมานุษยวิทยา โดยศึกษาจากประวัติศาสตร์ชนเผ่ากะเหรี่ยงเพื่อหาต้นกำเนิดและที่มาของวงชะพูชะดูของชาวกะเหรี่ยงนั้นก็อาจจะสันนิษฐานได้ว่า วงชะพูชะดู ของชาวกะเหรี่ยงนั้นอาจจะได้รับอิทธิพลมาจากดนตรีของชนชาติมอญตั้งแต่สมัยที่มอญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมมาแต่อดีต ซึ่งอาจจะแพร่เข้าสู่วัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงพุทธหรือชาวเผล่งในช่วงนี้ก็เป็นได้ ซึ่งเป็นยุคสมัยที่ชนชาติมอญเรืองอำนาจมาร่ำรวยทางวัฒนธรรม เป็นศูนย์กลางแห่งพุทธศาสนาและศิลปะวิทยาการต่างๆจนถึง ยุคของพระเจ้าอนรรักษ์ไตรย์พม่า จากพุกามยกทัพไปแย่งชิงพระไตรปิฎกและพระบรมธาตุ จากพระเจ้ามัญหะกะษัตริย์มอญซึ่งครอง เมืองสะเทิม และฝ่ายพระเจ้ามัญหะ ก็พ่ายแพ้ กองทัพของพระเจ้าอนรรักษ์ไตรย์พม่าในที่สุด ทำให้มอญอพยพหลบหนีพร้อมกับชาวเผล่ง ขึ้นไปอยู่

ตามป่าเขา ในเมืองตองอู เข้ามาอยู่ในล้านนาและเทือกเขาชายแดนไทย-พม่า ซึ่งสอดคล้องกับประวัติศาสตร์บอกเล่าของชาวกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ที่กล่าวถึงสงครามแย่งพระไตรปิฎก ว่าหลังจากที่ชาวกะเหรี่ยง ชื่อ **พู่ไต่โก่** ได้แปลพระไตรปิฎกเป็นภาษากะเหรี่ยง ชูว(ไผ่ล่ง) ในปี พ.ศ.1601 กษัตริย์พม่าพระเจ้า อนนรรธา ยกมาตีเมืองสะเทิม **พู่ไต่โก่** ซึ่งเป็นอำมาตย์หลวงของกษัตริย์มอญ ได้วางแผนรวบรวมกำลังผู้คนเป็นชาย 40 คน นำพระไตรปิฎกฉบับที่ได้แปลออกมาเป็นภาษากะเหรี่ยง ชูว (ไผ่ล่ง) หนีออกมาในเวลากลางคืนมาจนถึงเมือง **ท่งวะเผ่อ (ดินแดนของละว้า)** คือเมืองไทยในปัจจุบัน

พระไตรปิฎก ที่พู่ไต่โก่ แปลเป็นภาษากะเหรี่ยง ในปี พ.ศ.1601 นี้เอง ทำให้ศาสนาพุทธนั้นได้เริ่มเป็นรากฐานแห่งความศรัทธาให้กับชาวกะเหรี่ยง(ไผ่ล่ง) เรื่อยมา ตามคำบอกเล่าของปราชญ์ชาวบ้านกองม่องทะท่านหนึ่ง คือ นายอภิชาติ เสตะพันธ์ นั้นได้ศึกษาภาษาบาลี-ไทยบาลี-กะเหรี่ยงและบาลี-มอญ ได้กล่าวว่า ภาษาบาลีได้แพร่เข้ามาในตำบลไล่โว่นั้นมีอยู่ 2 ยุคด้วยกันคือ

1. บาลียุคพู่ไต่โก่ คือ สมัยที่มอญ และขอมมีอำนาจอยู่ในสุวรรณภูมิ
2. บาลียุคพู่ไต้มัย คือ สมัยที่พม่าครองเมืองสุวรรณภูมิ

กะเหรี่ยงไผ่ล่งและชาวมอญนั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมายาวนาน ก็อาจเป็นไปได้ที่ชาวกะเหรี่ยงจะเลือกรับและปรับใช้วัฒนธรรมด้านดนตรีมาจากชาวมอญ แต่ก็ไม่สามารถสร้างเครื่องดนตรีให้ประณีตงดงามและมีระบบระเบียบการบรรเลงและการประสมวงให้ครบสมบูรณ์อย่างดนตรีของชาวมอญได้ เนื่องจากบริบทและวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงนั้นชอบที่จะอยู่กับป่าเขา ต้นน้ำมากกว่าที่จะอยู่ในเมือง และต้องอพยพโยกย้ายเนื่องจากสงครามอยู่บ่อยครั้งช่วงระยะเวลาที่สงบสุขไม่เพียงพอที่จะสั่งสมภูมิปัญญาและมีมือในการสร้างวัฒนธรรมดนตรีให้วิจิตรตรงตามได้ ผิดกับสภาพสังคมที่ถูกบีบคั้นจากชนชาติที่คอยรุกรานอยู่ตลอดเวลา ชาวกะเหรี่ยงจึงได้ปรับดนตรีที่เคยสัมผัสมาจากมอญปรับมาให้เหมาะสมกับสภาพวิถีชีวิตแบบกะเหรี่ยง นั่นก็คือ วงดนตรีที่ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า “วงชะพูชะอู”

1.1 แหล่งที่มาของเครื่องดนตรี

การเก็บข้อมูลเรื่อง วงชะพูชะอู ดนตรีประกอบการแสดงชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ในครั้งนี้ พบว่า วงชะพูชะอูที่มีชื่อเสียงและยังมีบทบาทในตำบลไล่โว่นั้นมีอยู่ 2 คณะด้วยกัน คือวงชะพูชะอูของบ้านสะเนพ่อง และวงชะพูชะอู

ของบ้านกองม่องทะ ในปัจจุบันวงชะพูชะอุ บ้านกองม่องทะ นั้นมีเครื่องดนตรีในหมู่บ้านทั้งหมด 2 วงด้วยกัน คือ

1.1.1 วงชะพูชะอุ คณะดั้งเดิมของหมู่บ้าน

เครื่องดนตรีในวงชะพูชะอุ คณะดั้งเดิมของหมู่บ้านนั้น เป็นเครื่องดนตรีที่หมู่บ้านเก็บรักษา มาตั้งแต่สมัยก่อน ประกอบด้วย

1. ตะโพน(ตะโพนใหญ่)
2. ตาคู้ว(ตะโพนเล็ก)
3. โป้ว (เปิง 4 โป)
4. โหม่งวาย(ฆ้องแมง)
5. ปาตาล่า(ระนาดเหล็ก)
6. ชะน่วย (ปี่)
7. วาละเคาะ จี(เกราะไม้ ตอกติดด้วยฉิ่งฝาเดียว)
8. เจ่งจี(ฉาบใหญ่)

ข้อมูลจากนายอภิชาติ เสตะพันธ์ (2550: สัมภาษณ์) ทราบว่า เครื่องดนตรีในวงชะพูชะอุ ของหมู่บ้านกองม่องทะ ชุดนี้ได้มอบหมายให้นายเส่งยะ เก็บรักษาไว้ที่บ้าน ในฐานะเป็นประธาน ด้านศิลปวัฒนธรรมของหมู่บ้านกองม่องทะเครื่องดนตรีที่เป็นของเก่าไม่ทราบแหล่งที่มา แต่สันนิษฐานว่า ชาวบ้านรุ่นก่อนได้ร่วมมือสร้างเครื่องดนตรีขึ้นมาเอง ประกอบด้วยตะโพน (ตะโพนใหญ่), ตาคู้ว(ตะโพนเล็ก), โป้ว(เปิง 4 โป), วาละเคาะ จี(เกราะไม้ ตอกติดด้วยฉิ่งฝาเดียว), และโหม่งวาย(ฆ้องแมง)

ภาพประกอบ 42 เครื่องดนตรีที่เก็บรักษาไว้ที่บ้าน นายแสงยะ บ้านก่องม่งทะ

ส่วนปาดาล่า(ระนาดเหล็ก)นั้น นายอภิชาติ เสตะพันธ์ได้เป็นผู้ไปซื้อมาจากหมู่บ้านมอญ ฝั่งประเทศพม่าด้วยราคา 800 บาท เมื่อประมาณสิบกว่าปีก่อนในสมัยที่นายอภิชาติ เสตะพันธ์ อุปสมบทเป็นภิกษุ และได้เดินทางไปหมู่บ้านมอญ พร้อมกับได้ซื้อปาดาล่า แบกกลับมาที่ฝั่งไทย และได้นำมาที่หมู่บ้านก่องม่งทะ ปาดาล่า(ระนาดเหล็ก)รางนี้ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2546 วงชะพูชะอุ หมู่บ้านเกาะสะเดิง ได้ขอยืมไปให้เยาวชนที่หมู่บ้านเกาะสะเดิงฝึกซ้อม โดยเก็บปาดาล่าไว้ที่บ้าน นายโจ้วได้ดี พนาพิทักษ์สกุล ครูสอนรำของหมู่บ้านเกาะสะเดิง แต่ปัจจุบันนี้วงชะพูชะอุ หมู่บ้านเกาะสะเดิง ได้ขาดช่วงไม่สามารถตั้งคณะดนตรีและรำประจำหมู่บ้านได้ เนื่องจากสมาชิกในวงบางคน ได้ย้ายออกไปหางานทำตามสถานที่ต่างๆ จึงทำให้ไม่ครบวง และที่สำคัญ คือ ไม่มีซาร่า หรือครูผู้มีความรู้ด้านดนตรี (วงชะพูชะอุ) อยู่ในหมู่บ้านเกาะสะเดิง หากจะตั้งวงต้องจ้างซาร่า(ครูสอนดนตรี) มาจากตัวเมืองสังขละบุรี ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกซ้อมอย่างน้อย 2-3 เดือนและต้องใช้ค่าใช้จ่าย ประมาณ 3,000 - 5,000 บาท ด้วยเหตุผลนี้วงชะพูชะอุของบ้านเกาะสะเดิงจึงแยกย้ายไปคงเหลือแต่บ้านสะเนฟองและบ้านก่องม่งทะ เท่านั้น ซึ่งในอนาคตอันใกล้วงชะพูชะอุของหมู่บ้านเกาะสะเดิง ก็อาจรอคอยที่จะกลับมามีบทบาทอีกครั้งก็เป็นได้

สำหรับชะน่วย (ปี) เป็นเครื่องดนตรีส่วนตัวของนักดนตรี ชะน่วย(ปี) จะถูกเก็บและรักษาโดยชะน่วย ซา (ชะน่วย หมายถึง ปี, ซา เป็นคำที่ แสดงความเป็นเจ้าของและบทบาทหน้าที่คน) “ซา” ในที่นี้จึงอาจกล่าวได้ว่า เป็นคำแทนคำว่า “นักดนตรี” ก็ได้ ชะน่วย ซา หรือ นักปีประจำหมู่บ้าน กองม่องทะนี้ ปัจจุบัน คือ นายหม่องโก่ จะเก็บรักษาชะน่วย ซึ่งเป็นสมบัติส่วนตัวไว้ที่ตัวเอง

ปัจจุบันปี 2551 หมู่บ้านกองม่องทะได้รับเงินสนับสนุน จากโครงการยุติมีสุขทำให้การสอนวงชะน่วยให้กับเด็กๆยังคงมีอย่างต่อเนื่องมา และได้ย้ายเครื่องดนตรีมากเก็บที่บ้านของนายเจ็ดเต เพื่อความสะดวกในการฝึกซ้อม

1.1.2 วงชะน่วยฐานะของนายบุญโกย ยืนเครือ

เครื่องดนตรี วงชะน่วย ของนายบุญโกย ยืนเครือ นั้นเป็นเครื่องดนตรีชุดใหม่ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุน SIP ซึ่งเป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และได้นำมาซื้อเครื่องดนตรีชุดใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2542 เมื่อได้เครื่องดนตรีมาใหม่ นายบุญโกย มีความมุ่งมั่นที่จะสืบสานให้กับเยาวชนรุ่นใหม่เล่นดนตรีและรำของชนเผ่าซึ่งก็ได้รับการตอบรับที่ดีจากชุมชน และได้รวบรวมผู้มีความสามารถในหมู่บ้านมาช่วยกันสอนและบรรเลงออกงานในสถานที่ต่างๆ ที่ได้รับเชิญและว่าจ้าง ในขณะที่เยาวชนที่ร่วมคณะนั้นก็ได้มีรายได้พิเศษเป็นค่าขนม จากการไปแสดงตามที่ต่างๆ นอกหมู่บ้านแต่ในเวลาต่อมาปัญหาต่างๆ ได้บีบคั้นและสร้างความไม่เข้าใจกัน ในระหว่างสมาชิกจึงทำให้สมาชิกบางคนได้ออกจากคณะไปในปัจจุบันนายบุญโกย ก็ยังมีบทบาทในชุมชนด้านวงชะน่วย อยู่ โดยได้สอนรำให้กับนักเรียนในโรงเรียนบ้านกองม่องทะ

2. พิธีกรรมและขั้นตอนในการไหว้ครู

2.1 ความเชื่อในการบรณเฑาะ

2.1.1 พิธีบูชาครู

พิธีบูชาครู หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติแสดงความเคารพครูที่เป็นจิตวิญญาณและครูที่เป็นบุคคล สำหรับวงชะพูชะดู ของชาวกะเหรี่ยงนั้นมีสิ่งที่เป็นตัวแทนของครูและมีความสำคัญมากที่สุดของคนะ คือ กะเตาะปวย

ภาพประกอบ 43 กะเตาะปวย ประจำคณะของ วงชะพูชะดู บ้านบ้านกองม่องทะ

กะเตาะปวย เป็นถาดหรือกะละมังเล็กใส่เครื่องบูชาครู ประกอบด้วย

- ลูกมะพร้าวมีหัว 1 ลูก
- กล้วย 1 หวี
- น้ำส้มป่อย 1 แก้ว
- ฐูป
- เทียน
- ดอกไม้
- เงิน

เปรียบเสมือนตัวแทนของสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือครูที่เป็นจิตวิญญาณ และคอยดูแลคนดนตรี และคณะละครให้สมาชิกอยู่ดีมีสุขเป็นสิ่งที่จำเป็นที่คณะวงชะพูชะดู จะต้องบูชากะเต๊ะปวยนี้ หัวหน้าคณะจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบประกอบพิธีบูชากะเต๊ะปวยเป็นประจำอยู่ที่บ้านของเจ้าของคณะเอง

2.1.2 การบูชาครูที่บ้าน

เนื่องจากกะเต๊ะปวยเป็นตัวแทนของสิ่งศักดิ์สิทธิ์และตัวแทนของครูและอาจแฝงปะปนกับจิตวิญญาณของเจ้าพ่อที่ดูแลหมู่บ้านที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือ ฉะนั้นจำเป็นที่จะต้องคอยดูแล ถาดหรือกะละมังสำหรับไหว้ครูนี้ให้ดีและเป็นประจำ เครื่องบูชาครู หรือกะเต๊ะปวยนี้ จะต้องวางไว้ให้สูงจากพื้นบ้าน ของที่ใส่ในถาดนั้นจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนบ่อยมากที่สุด คือ กกล้วย และดอกไม้ กล่าวคือ การถวายนิยมใช้กล้วยดิบ และดอกไม้สด เมื่อนานไป กล้วยเริ่มสุก สีเหลือง เป็นสัญญาณ บ่งบอกให้ผู้บูชา(หัวหน้าคณะ)ทราบว่า ต้องเปลี่ยนใหม่ ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของกะเต๊ะปวย ในทางมานุษยวิทยา ก็คือ เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงความเป็นเจ้าของคณะ เป็นผู้นำของชุมชน ในเรื่องการจัดการและรับผิดชอบในเรื่องดนตรีของหมู่บ้าน ที่จะต้องนำคณะดนตรีไปแสดงประกอบ พิธีกรรมต่างๆ และประเพณีต่างๆ ทั้งภายในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน

หากไม่ได้ไหว้กะเต๊ะปวยก็จะมีเหตุให้นักดนตรีหรือสมาชิกในวงนั้นล้มปวย การซ่อมที่บ้าน โดยที่ครูสอนนั้น ก็ต้องไหว้กะเต๊ะปวย ครูผู้สอนจะเป็นคนจุดเทียนไหว้กะเต๊ะปวยก่อน (ชาวบองกล่อง, 2550: สัมภาษณ์)

ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมผัสการไหว้ครูก่อนซ่อมของวงชะพูชะดูรุ่นเยาว์ ชาวบองกล่องจุดเทียน ไหว้ครูและสวดเป็นภาษากะเหรี่ยงอริยฐานที่กะเต๊ะปวย นักดนตรีคนอื่นๆไม่อยู่ตรงนั้นก็ได้ แต่เมื่อ ชาวบองกล่องไหว้ครูเสร็จนักดนตรีรุ่นเยาว์ทุกคนก็ประจำที่และเริ่มตีเพลงสั้นๆ 1 เพลง เมื่อซ่อมเสร็จ แล้วทุกคนก็แยกย้ายกลับบ้าน ผู้วิจัยมีโอกาสได้พูดคุยกับชาวบองกล่องต่อเรื่องดนตรี ในขณะที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ อยู่นั้น กะเต๊ะปวยส่งสัญญาณความศักดิ์สิทธิ์ มะพร้าวแห้งในกะเต๊ะเขย่าถึง 2 ครั้งแสดงให้เห็น ถึงความเชื่อ ความศรัทธาให้เห็นกับตาของผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าเรื่องเล่าต่างๆในการไหว้ครู หรือการไหว้กะเต๊ะปวยของวงชะพูชะดูนั้นเป็นเรื่องจริง และต้องเคร่งครัดในการดูแลกะเต๊ะปวย อย่างจริงจัง

2.1.3 การบูชาครู ณ สถานที่แสดง

การแสดงดนตรีในแต่ละครั้งทั้งในหมู่บ้าน และนอกหมู่บ้านนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่หัวหน้าวง จะต้องนำกะเตี๊ยะปวย ติดตามคณะไปด้วย เริ่มจากการไหว้และบอกกะเตี๊ยะปวยที่บูชาในบ้านก่อน ออกจากบ้าน เมื่อตั้งเครื่องดนตรีเสร็จ นักดนตรีนั่งพร้อมอยู่ในวง แล้วหัวหน้าวงจะเป็นผู้ เริ่มจุดเทียน ธูปที่ถาดกะเตี๊ยะปวย อธิษฐานขอพร ขณะนี้สมาชิกในวงก็สงบจิตพร้อมกัน ถือเป็นเสร็จพิธี บางครั้ง บางคณะก็จะจบพิธี ด้วยการพรมน้ำส้มป่อย ให้กับเครื่องดนตรีทุกชิ้น รวมทั้งพรมให้กับสมาชิก ในวงด้วย เพราะน้ำส้มป่อยนี้ เปรียบเสมือนน้ำมนต์ และน้ำที่เป็นมงคลสำหรับทุกคนเช่นกัน

เมื่อเสร็จขั้นตอนการบูชากะเตี๊ยะปวยแล้ว นักดนตรีจะต้องบรรเลงเพลงนาโตส้อง เพื่อเป็นการแสดงความเคารพครู ด้วยเสียง เพลงนาโตส้อง เป็นเพลงที่มีทำนองสั้นๆ ทุกครั้งจะต้องบรรเลงซ้ำ สามรอบ ก่อนบรรเลงเพลงอื่นๆ ซาร่าห์หล่ง นักดนตรีประจำหมู่บ้านกองม่องทะ ให้ข้อมูลว่า

“ เพลงนาโตส้อง เป็นเพลงสำหรับไหว้ครู ที่ต้องเล่นวนสามครั้ง ก็เพื่อบูชาครู ครูสูงสุด ของเราก็คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์”

2.2 ความเชื่อเรื่องบทบาทของชาย - หญิง ในการเป็นนักดนตรี

ในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงบทบาทหน้าที่ของชายและหญิงมีการแบ่งบทบาทกันอย่าง ชัดเจน เช่น ผู้ชาย มีหน้าที่ทำงานในไร่ พันไร่ เตรียมไร่สำหรับเพาะปลูก สำหรับผู้หญิงมีหน้าที่ รับผิดชอบการหุงหาอาหาร ดูแลบ้านเรือน รวมทั้งการอบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดี ในอดีตพิธีกรรม ต่างๆ ในบ้านนั้นผู้หญิงจะเป็นผู้นำพิธีกรรม สำหรับในเรื่องของดนตรีโดยเฉพาะวงชะพูชะอุนี้ บทบาท ในเรื่องเพศไม่ได้มีกำหนดเป็นกฎ หรือระเบียบในการบรรเลงไว้อย่างเคร่งครัด การบรรเลง ในวงชะพูชะอุ เป็นไปตามบรรยากาศของชาวบ้านที่มีความรักความสามัคคี และรักในเสียงดนตรี ในวงชะพูชะอุนี้จึงมีทั้งผู้ชายและผู้หญิงรวมอยู่ในวง ส่วนมากนักดนตรีที่บรรเลงเครื่องดนตรี ในวงจะเป็นผู้ชาย ผู้หญิงมักจะมีหน้าที่ร้องเพลงหรือเล่นเครื่องประกอบจังหวะเท่านั้น ในสมัยก่อน วงชะพูชะอุของชาวกะเหรี่ยงนี้เกิดขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพื่อใช้บรรเลงในพิธีกรรมต่างๆ ของชาวบ้าน เช่น งานทำบุญข้าวใหม่ งานบุญสงกรานต์ งานบุญออกพรรษา เป็นต้น เพราะฉะนั้นผู้ชายจึงเหมาะ ที่จะทำหน้าที่เป็นนักดนตรีโดยส่วนใหญ่บรรเลงดนตรีให้กับผู้หญิงที่มีหน้าที่เป็นนางรำ การรำที่ว่านี้ เป็นรำที่มีมาดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง คือ รำตง ซึ่งเป็นประเพณีของชาวกะเหรี่ยงที่การรำตง จะต้องเป็นผู้หญิงรำเพียงเท่านั้น

ฉะนั้นในการแบ่งบทบาทหน้าที่ของชายหญิงในการบรรเลงวงชะพูชะอู่นั้น จึงสืบเนื่องมา ทำให้เห็นภาพของนักดนตรีทั้งหมดเป็นหน้าที่ของผู้ชาย การรำเป็นหน้าที่ของผู้หญิง

3. เครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ในวงชะพูชะอู

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คำว่า “ชะพู” หรือ “เซอพู” ภาษากะเหรี่ยง แปลว่า เครื่องดี ส่วนคำว่า “ชะอู” หรือ “เซออู” แปลว่า เครื่องเป่า วงชะพูชะอู ตามความหมายของชาวกะเหรี่ยง จึงหมายความว่า “วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดีและเครื่องเป่าเป็นหลัก” ซึ่งได้แบ่งเครื่องดนตรีตามความหมายของชื่อที่ชาวกะเหรี่ยงเรียกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

เครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องดี (ชะพู)

เครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องเป่า (ชะอู)

3.1 เครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องดี (ชะพู)

3.1.1 ตาคู้ว

3.1.2 ตะโพน

3.1.3 โป้ว

3.1.4 ปาตาล่า

3.1.5 โหม่งวาย

3.1.6 วาละเคาะ จี

3.1.7 เจ่ง จี

3.1.1 ตะโพน หรือ ตะโพนใหญ่

ภาพประกอบ 44 ตะโพน

ลักษณะ ตะโพนเป็นเครื่องดนตรีที่อยู่ปัจจุบันในตระกูลเครื่องหนัง ซึ่งเสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของแผ่นหนัง ตัวกลองชุดเป็นกลองเสียงเป็นตัวกลองมีลักษณะเป็นทรงป่องกลาง (Conical) มีรูปร่างคล้ายกับตะโพนมอญ และตะโพนไทย จัดอยู่ในเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องตี ส่วนประกอบของตะโพน ประกอบด้วย

- หุ่นกลอง เป็นรูปทรงป่องกลาง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 45 เซนติเมตร
- หน้ากลอง ด้านใหญ่เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 45 เซนติเมตร
- ด้านเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 35 เซนติเมตร
- ขาตั้ง ทำจากไม้ตอกเป็นฐานรองรับรูปตัว X สำหรับตั้งตัวกลอง

วัสดุที่ใช้ในการทำ

- ไม้เนื้อแข็งทั้งต้น สำหรับชุดเนื้อไม้เพื่อทำเป็นหุ่นกลอง
- ไม้เนื้อแข็ง สำหรับทำขาของตัวกลอง
- หนังสัตว์ สำหรับึงเป็นหน้ากลองทั้งสองด้าน และทำเป็นสาย สวากลองสำหรับปรับ

ซึ่งหน้ากลองให้ตึง มีเสียงดังตามที่ต้องการ

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงชะพูชะอู

3.1.2 ตาคู้ว หรือ ตะโพนเล็ก

ภาพประกอบ 45 ตาคู้ว

ลักษณะ ตาคู้วเป็นเครื่องดนตรีประเภทกลอง คือ เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของแผ่นหนัง ตัวกลองชุดเป็นกลองเสียงเป็นตัวกลองมีลักษณะเป็นทรงป่องกลาง (Conical) มีรูปร่างคล้ายกับตะโพนมอญ และตะโพนไทย จัดอยู่ในเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องตี ส่วนประกอบของตาคู้วประกอบด้วย

- หุ่นกลอง เป็นรูปทรงป่องกลาง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 30 เซนติเมตร
- หน้ากลอง ด้านใหญ่เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 30 เซนติเมตรด้านเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 20 เซนติเมตร

- ขาตั้งทำจากไม้ตอกเป็นฐานรองรับรูปตัว X สำหรับตั้งตัวกลอง

วัสดุที่ใช้ในการทำ

- ไม้เนื้อแข็งทั้งต้นสำหรับชุดเนื้อไม้ดอกเพื่อทำเป็นหุ่นกลอง
- ไม้เนื้อแข็ง สำหรับทำขาของตัวกลอง
- หนังสัตว์สำหรับซึ่งเป็นหน้ากลองทั้งสองด้าน และทำเป็นสายสาวกลองสำหรับปรับซึงหน้ากลองให้ตึง มีเสียงดังตามที่ต้องการ

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงตะพุดตะลุง

3.1.3 โป้ว หรือ เปิง 4 ใบ ใส่ในรางไม้

ภาพประกอบ 46 โป้ว

ลักษณะ โป้วเป็นเครื่องดนตรีประเภทกลองคล้ายเปิงมางในวงปี่พาทย์มอญ เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของแผ่นหนัง ตัวกลองชุดเป็นกลองเสียงเป็นตัวกลองมีลักษณะเป็นทรงป่องกลาง (Conical) มีรูปร่างคล้ายกับเปิงมางคอก วางกลองเรียงตามขนาดเล็ก-ใหญ่ จำนวน 4 ใบอยู่ในรางไม้ จัดอยู่ในเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องตี ส่วนประกอบของโป้วประกอบด้วย

- หุ่นกลอง เป็นรูปทรงป่องกลาง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใบใหญ่สุดประมาณ 25 เซนติเมตร สูงประมาณ 35 เซนติเมตร
 - หน้ากลอง ด้านใหญ่เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 25 เซนติเมตรด้านเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 15 เซนติเมตร
 - กล่องไม้ ทำจากไม้ประกอบเป็นกล่องสี่เหลี่ยมสำหรับใส่กลอง 4 ใบ
- วัสดุที่ใช้ในการทำ**
- ไม้เนื้อแข็ง สำหรับชุดเนื้อไม้เพื่อทำเป็นหุ่นกลอง
 - ไม้เนื้อแข็ง สำหรับทำกล่องหรือกระบะใส่กลอง 4 ใบ

- หนังสือสำหรับซึ่งเป็นหน้ากลองทั้งสองด้าน และทำเป็นสายสาวกลองสำหรับปรับซึ่งหน้ากลองให้ตึง มีเสียงดังตามที่ต้องการ

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงชะพูชะอู

ภาพประกอบ 47 การแสดงการตึงเสียงกลอง

ระดับเสียงที่ใช้เทียบกลอง

1. ตะโพน หน้ากลองด้านซ้าย ซึ่งเป็นหน้าที่มีขนาดใหญ่ เทียบเสียงเป็นเสียง **มี** ส่วนหน้ากลองด้านขวา เป็นหน้าที่มีขนาดเล็กกว่าไม่เทียบเสียง

2. **ตาควัว** หน้ากลองด้านซ้าย ซึ่งเป็นหน้าที่มีขนาดใหญ่ เทียบเสียงเป็นเสียง **ฟา** ส่วนหน้ากลองด้านขวา เป็นหน้าที่มีขนาดเล็กกว่า เทียบเสียงเป็นเสียง **โด** และสามารถเทียบเสียงเป็นเสียง **มี** ได้ด้วย

3. **ปั่ว** กลองใบแรกนับจากซ้ายมือของผู้บรรเลง เทียบเสียงเป็นเสียง **ซอล**
 กลองใบที่ 2 นับจากซ้ายมือของผู้บรรเลง เทียบเสียงเป็นเสียง **โด**
 กลองใบที่ 3 นับจากซ้ายมือของผู้บรรเลง เทียบเสียงเป็นเสียง **ฟา**
 กลองใบที่ 4 นับจากซ้ายมือของผู้บรรเลง เทียบเสียงเป็นเสียง **โดสูง**

3.1.4 ปาตาล่า คือ ระนาดเหล็ก

ภาพประกอบ 48 ปาตาล่า

ลักษณะ ปาตาล่า เป็นเครื่องดนตรีเครื่องดีคล้ายระนาดเหล็กของไทย คือ เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของมวลวัตถุ ลูกปาตาล่าทำจากแผ่นโลหะต่อกด้วยตะปูยึดกับรางปาตาล่า ที่ทำจากไม้ประกอบเป็นกล่องสี่เหลี่ยมผืนยาวตามจำนวนลูกปาตาล่ารางนี้ทำหน้าที่เสียงเป็นกล่องเสียง จัดอยู่ในเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องดี เป็นเครื่องดนตรีกลุ่มหลักใน วงชะวະພູຮູ ເປັນກຸ່ມ ເຄື່ອງດົນຕີທີ່ສ້າງສຽງ ໃຫ້ເກີດທຳນອງເພລງທີ່ຫລາກຫລາຍ ສ່ວນປະກອບຂອງປາຕາລ່າປະກອບດ້ວຍ

- **ลูกปาตาล่า** ทำจากแผ่นโลหะ หนาประมาณ 1 เซนติเมตร ตัดเป็นแผ่น จำนวน 19 ลูก เรียงลำดับตามจากขนาดใหญ่ไปหาเล็กตามระดับเสียงต่ำไปหาสูง ความยาวลูกปาตาล่าที่ใหญ่สุดประมาณ 25 เซนติเมตร ความยาวลูกเล็กสุดประมาณ 15 เซนติเมตร ระดับเสียงที่แตกต่างกันของลูกปาตาล่าแต่ละลูก อยู่ขนาดสั้น- ยาว ของลูกปาตาล่า

- **รางปาตาล่า** ทำจากไม้ประกอบเป็นกล่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยาวประมาณ 125 เซนติเมตร รางปาตาล่าทำหน้าที่เป็นกล่องเสียง

- **ไม้ตี** ทำจากไม้ ความยาวประมาณ 20 เซนติเมตร หลาวให้มีหัวไม้บางครั้งใช้ผ้าพันหัวไม้ เพื่อให้เสียงมีความนุ่มนวลขึ้น

วัสดุที่ใช้ในการทำ

- ไม้เนื้อแข็ง สำหรับทำเป็นรางปาตาล่า ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า
- โลหะ สำหรับทำเป็นลูกปาตาล่า มีขนาดและระดับเสียงเรียงลำดับไปตลอดทั้งราง

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงชะวະພູຮູ

F#	G	A#	C	C#	D#	E	F#	G#	A	B	C	D	E	F#	G#	A#	B	C
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

ภาพประกอบ 49 จำนวนลูกปาตาล่า และระดับเสียง

F	G	A	B	C	D	E	F	G	A	B	C	D	E	F	G	A	B	C
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

ภาพประกอบ 50 จำนวนลูกปาดาล่า และระดับเสียงตามที่ชาวบองกลองบอก

ระดับเสียงที่ใช้เทียบปาดาล่า

3.1.5 โหม่งวาย คือ ห้องแขวง

ภาพประกอบ 51 โหม่งวาย

ลักษณะ โหม่งวาย เป็นเครื่องดนตรีประเภทห้อยที่เรียงเป็นแถวบางครั้งเรียกห้อยแขวงก็ได้ คือ เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของมวลวัตถุ ประเภทห้อย (Gong) ลูกโหม่ง มีจำนวน 18 ลูก

ทำมาจากโลหะผสมหล่อ ลักษณะคล้ายโหม่งของไทย คือ มีปุ่มตรงกลาง ระดับเสียงแตกต่างกันตามขนาดของลูกโหม่งแต่ละลูกผูกยึดติดกับกรอบไม้ 3 ชั้นส่วนประกอบกันเป็นแผง โหม่งวายนี้นี้เป็นเครื่องดนตรีที่จัดอยู่ในกลุ่มเครื่องดี ส่วนประกอบของโหม่งวายนี้นี้ประกอบด้วย

- **ลูกโหม่งวายน** ทำจากแผ่นโลหะผสม หนาประมาณ 0.5 เซนติเมตร ลักษณะเหมือนโหม่งของไทย มีปุ่มตรงกลางใบใหญ่สุดมีเสียงต่ำสุด ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 20 เซนติเมตร ลูกเล็กเสียงสูงสุดมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณประมาณ 10 เซนติเมตร ระดับเสียงที่แตกต่างกันของลูกโหม่งแต่ละลูก อยู่ที่ขนาดเล็ก -ใหญ่ ของโหม่งวายน

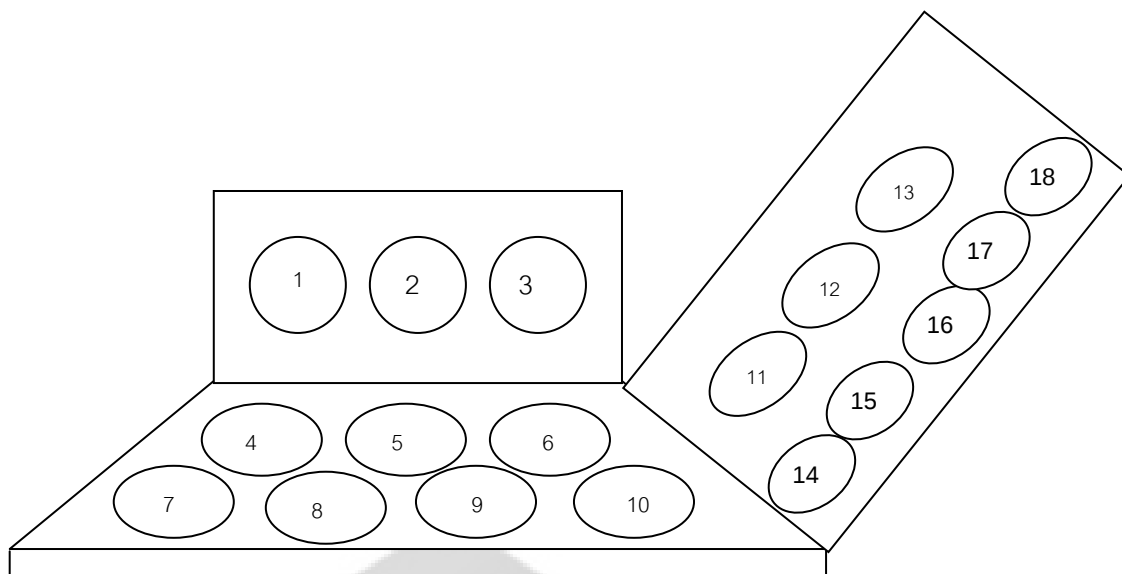
- **กรอบไม้** ทำจากไม้ประกอบเป็นกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้า สามชั้น ยาวประมาณ 135 เซนติเมตรสำหรับผูกยึดติดกับลูกโหม่ง กรอบด้านบนแขวนลูกโหม่งขนาดใหญ่ 3 ใบ กรอบด้านล่างแขวนลูกโหม่งขนาดกลาง 7 ใบ 2 แถว แถวบน 3 ใบ แถวล่าง 4 ใบ และกรอบด้านขวามือของนักดนตรีแขวนลูกโหม่งขนาดเล็ก 8 ใบ มี 2 แถว แถวบน 3 ใบ แถวล่าง 5 ใบ

- **ไม้ตี** ทำจากไม้ ความยาวประมาณ 20 เซนติเมตร เหล่าให้มีหัวไม้บางครั้งใช้ผ้าพันหัวไม้เพื่อให้เสียงมีความนุ่มนวลขึ้น

วัสดุที่ใช้ในการทำ

- ไม้เนื้อแข็ง สำหรับทำเป็นกรอบของโหม่งวายน ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า
- โลหะผสม สำหรับทำเป็นโหม่ง มีขนาดและระดับเสียงเรียงลำดับไปตลอดทั้งแผง

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงซะพูชะดู หากมีการบรรเลงเป็นขบวนแห่จะใช้แผงวงซะพูชะดูกรอบด้านขวามือของนักดนตรี ใช้เชือกผูกห้อยคอ แล้วเดินตีไปพร้อมกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นในขบวนแห่ หรือมีคนยกให้ทั้งคู่แล้วเดินแห่ไปพร้อมกัน

ภาพประกอบ 52 ฟังลูกโหม่งวาย

ระดับเสียงที่ใช้เทียบโหม่งวาย

ลูกที่ 1 ของโหม่งวายมีเสียงตรงกับลูกที่ 1 ของปาดาล่า คือ เสียง ฟา

3.1.6 วาละเคาะ จี (“วา” แปลว่า ไม้ไผ่ “ละ” แปลว่า มือ “เคาะ” แปลว่า ตี จี แปลว่า ทองเหลือง)

วาละเคาะ หมายถึง เกราะไม้ ส่วนจี หมายถึง ฉิ่งฝาเดียว บ้างอันตอก จี ติดกับเกราะ ด้านบนใช้ตีไปพร้อมๆ กัน จึงเรียกรวมกันว่า วาละเคาะ จี

ภาพประกอบ 53 วาเลเคาะจี

ภาพประกอบ 54 วาเลเคาะ

ลักษณะ วาเลเคาะจี เป็นเกราะไม้ที่ใช้ไม้ประกอบกันเป็นกล่องเสียง เดิมวาเลเคาะจี ทำจากกระบอกไม้ไผ่ เจาะผิวไม้เป็นช่องแนวยาวตามความยาวของกระบอกไม้ไผ่ ด้านบนใช้ฉิ่งหรือฉาบเล็กตอกติดกับกระบอกไม้ไผ่ แต่ในปัจจุบันนี้รูปร่างลักษณะของวาเลเคาะ นั้นมีความแปลก

แตกต่างกันออกไปตามจินตนาการของผู้ทำ แต่หลักๆ ก็คือเป็นกลองจากไม้เนื้อแข็งที่ทำให้เกิดเสียง บางอันมีฉาบเล็กฝาเดียวตอกติดกับเกราะด้านบน มีไม้สำหรับตีที่ตัวเกราะไม้ ทำให้เกิดเสียง และมีฉาบเล็กอีกฝาหนึ่งใช้ตีฝาฉาบเล็กอีกฝาที่ติดกับตัวไม้ แต่บางครั้งไม่มีก็ใช้ไม้ตีแทน

วัสดุที่ใช้ในการทำ

- ไม้เนื้อแข็ง สำหรับทำเป็นกลองเสียง ส่วนประกอบไม้อื่นๆ ใช้ตามที่ได้ในท้องถิ่น
- ทองเหลือง สำหรับทำฉาบเล็ก ส่วนมากซื้อมาประกอบเข้ากับตัวเกราะ

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงชะพูชะอุ

3.1.7 เจ่ง จี คือ ฉาบใหญ่

ภาพประกอบ 55 เจ่ง จี

ลักษณะ คล้ายฉาบใหญ่ของดนตรีไทยแต่มีฝาเดียว พบในภาคสนามเพียงฝาเดียว ตามความเป็นจริงแล้วในการบรรเลงวงชะพูชะอุก็ต้องการที่จะใช้ฉาบ 2 ฝาเหมือนของไทย แต่ปัจจุบันมีใช้เพียงฝาเดียวเนื่องจากสูญหาย จึงเป็นมาใช้ไม้ตีที่ฝาเวลาบรรเลง เส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 30 เซนติเมตร มีเชือกร้อยตรงกลางสำหรับถือ

วัสดุที่ใช้ในการทำ ทำมาจากทองเหลือง

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงชะพูชะอุ

3.2 เครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องเป่า (ชะอู)

3.2.1 ชะน่วยผะดู

3.2.2 ชะน่วยปี่

3.2.2 ตะเหลาะ

3.2.1 ชะน่วยผะดู คือ ปี่ขนาดใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องเป่าที่มีลิ้น

ลักษณะ ที่เลาชะน่วยผะดู มี 7 รูใช้สำหรับปิด-เปิด มีลิ้นทำจากใบตาล ชะน่วยผะดูมีเสียงคล้ายเสียงของปี่มอญ คือ ถ้าปิดหมดทุกรูเทียบเสียงเป็นเสียง โด ซึ่งตรงกับลูกที่ 5 ของปาทาล่า

วัสดุที่ใช้ในการทำ ทำมาจากไม้เนื้อแข็ง

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงชะพูชะอู

ภาพประกอบ 56 ชะน่วยผะดู

ภาพประกอบ 57 ลั่นชะน่วยผะดู (ลั่นปีใหญ่)

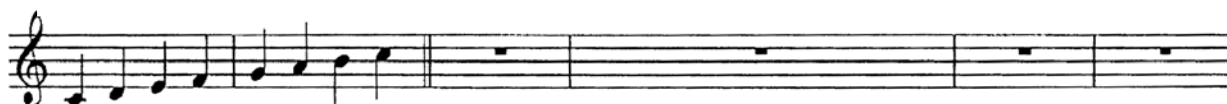

ภาพประกอบ 58 ผู้บรรเลงชะน่วยผะดู

ระดับเสียงที่ใช้เทียบขะน่วยผะดู

โด	เร	มี	ฟา	ซอล	ลา	ที	โด สูง

3.2.1 ขะน่วยผะดู

3.2.2 ขะน่วยปี่ คือ ปี่ขนาดเล็ก เป็นเครื่องดนตรีกลุ่มเครื่องเป่าที่มีลิ้น

ลักษณะ ที่เลาขะน่วยปี่ มี 7 รูใช้สำหรับปิด – เปิด มีลิ้นปี่ทำจากใบตาล มีขนาดเล็กกว่าขะน่วยผะดู ขะน่วยปี่มีเสียงคล้ายปี่ชวา คือ ปี่อันเล็กถ้าปิดนิ้วหมดทุกรูเทียบเป็นเสียง ซอล ซึ่งตรงกับลูกที่ 9 ของปาดาล่า

วัสดุที่ใช้ในการทำ ทำมาจากไม้เนื้อแข็ง

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงชะพูชะดู

ภาพประกอบ 59 ฆะน่วยปี

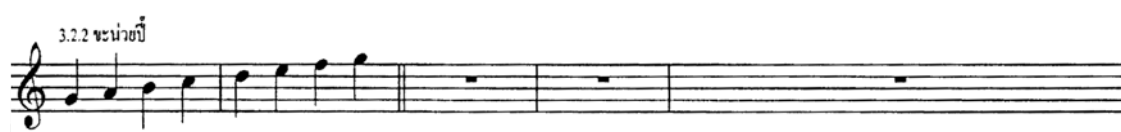
ภาพประกอบ 60 ลิ่นฆะน่วยปี (ลิ่นปีเล็ก)

ภาพประกอบ 61 ผู้บรรเลงระนาดปี่ (ปี่เล็ก)

ระดับเสียงที่ใช้เทียบระนาดปี่

ซอล	ลา	ที	โด	เร	มี	ฟา	ซอล สูง

3.2.3 ตะเหลาะหรือขลุ่ย

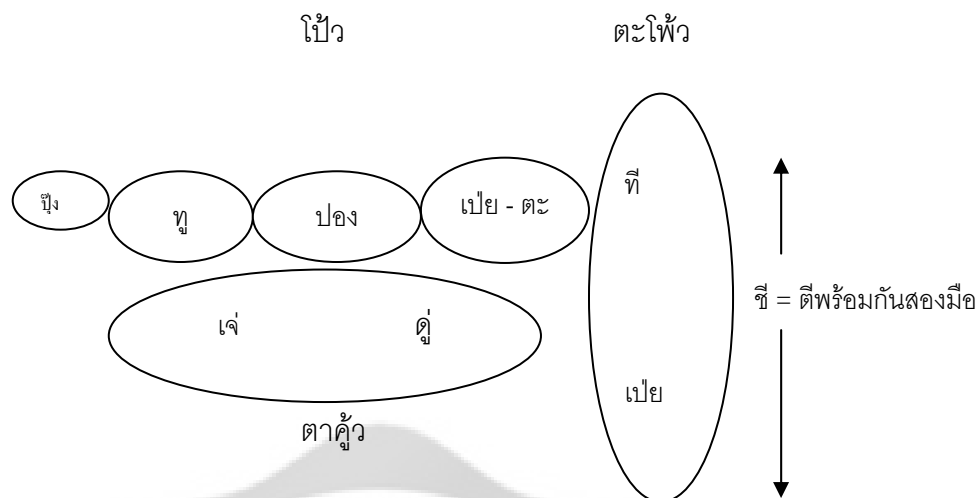
ลักษณะ เป็นเครื่องดนตรีที่ไม่มีลิ้น มีขนาดเล็กสามารถพกพาได้ ที่เลาตะเหลาะมีรู 7 รู รูด้านล่างเป็นใหญ่เรียงขึ้นด้านบนรูค่อยๆ เล็กลง เว้นไปประมาณ 1 นิ้ว มีปากนกแก้ว และเจาะรูด้านหลัง 1 รู ถ้าปิดนิ้วหมดทุกรูเทียบเป็นเสียง ซ ซึ่งตรงกับลูกที่ 9 ของปาทาล่า

วัสดุที่ใช้ในการทำ ทำมาจากท่อ พีวีซี 2 ท่อน ต่อกัน

โอกาสที่ใช้ บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงชะพูชะกู แล้วแต่ว่าจะมีนักดนตรีบรรเลงหรือไม่

ภาพประกอบ 62 ตะเหลาะ (ขลุ่ย)

ภาพประกอบ 64 ผังการวางกลองและหน้าทับ

ตะโพ้ว-ตาควัว-ปัว (กลอง 6 ใบ) นี้เป็นเครื่องกำกับจังหวะที่มีความสำคัญมากที่สุดของวงชะพูชะอูที่มีหน้าที่เป็นผู้นำ ควบคุมจังหวะช้า - เร็วในบทเพลงต่างๆ ก่อนขึ้นเพลง กลองจะเป็นผู้นำ กลองทั้ง 6 ใบนี้ ต้องตั้งเสียงกลองให้เข้ากับเสียงของโหม่งวาย และปาดาล่า เนื่องจากในบางโอกาสกลอง 6 ใบนี้จำเป็นที่จะต้องตีคลุกเคล้าไปกับทำนองเพลง

การวางเครื่องดนตรีและทำนอง

ตะโพ้ว	วางไว้ด้านซ้ายมือผู้บรรเลง
ปัว	วางไว้ด้านหน้าของผู้บรรเลง
ตาควัว	วางไว้ด้านหน้าผู้บรรเลงติดกับปัวด้านหน้า

ท่าทางการนั่งและวิธีการบรรเลงผู้บรรเลงนั่งขัดสมาธิ โดยมีกลองทั้ง 6 ใบวางอยู่ด้านซ้ายและด้านหน้า เมื่อถึงเวลาตีตะโพ้ว ผู้บรรเลงก็ต้องหันมาด้านซ้าย และเมื่อตีปัว ก็หันกลับไปตีด้านหน้า และเมื่อจะต้องตีตาควัว ก็ต้องโน้มตัวไปด้านหน้าข้ามปัวไป ตีตาควัว การบรรเลงกลอง 6 ใบนี้ ผู้บรรเลงจะต้องมีความคล่องแคล่วว่องไว เนื่องจากจำเป็นจะต้องเปลี่ยนทิศทางการตีอยู่ตลอดเวลา และที่สำคัญผู้บรรเลงจะต้องรู้ทำนองเพลงทั้งหมดที่บรรเลง รู้ขึ้น รู้ลง รู้เร็ว รู้ช้า ตามลีลาของทำนอง เพื่อจะตีจังหวะกลองให้เข้าและเหมาะสมกับทำนองเพลงในลักษณะต่างๆ

4.2 จีวายเป็น โหม่งวาย

ภาพประกอบ 65 จีวายเป็นงานผูกข้อมือ วัดศรีสุวรรณ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพประกอบ 66 การบรรเลงโหม่งวาย งานผูกข้อมือ วัดศรีสุวรรณ อำเภอสังขละบุรี

จีวายเป็น และโหม่งวาย เป็นเครื่องดนตรีตระกูลฆ้อง(Gong) ทั้งจีวายเป็นและโหม่งยายนั้น มีลักษณะรูปร่างเหมือนกัน จะต่างกันตรงที่ลักษณะเนื้อของโลหะที่นำมาหล่อเป็นลูกฆ้องหากมอง

ด้วยตา จีวายเป็นมีลักษณะคล้ายลูกข่างของไทย มีปุ่มตรงกลาง เนื้อโลหะผสมเป็นสีทอง แต่โหม่งวายนากมอญด้วยตามีลักษณะคล้ายโหม่งของไทย คือ ผิวบางมีสีดำ มีการเขียนลวดลายบนลูกข่าง

การวางเครื่องดนตรีและทำนอง

ถึงแม้ชื่อเรียกเครื่องดนตรีจะต่างกัน แต่ลักษณะการบรรเลงนั้นเหมือนกัน กล่าวคือ วางไว้ด้านหน้าของผู้บรรเลง ผู้บรรเลงนั่งขัดสมาธิ การจับไม้ตี จับส่วนปลายของไม้ตี ลักษณะการบรรเลงการบรรเลงมีการใช้มือหลายรูปแบบตามทำนองของเพลง คือ ตีมือพร้อม คู่ 8 (แตง) ตีสลับมือคู่แปด (ทิง-แตง) ตีสลับมือ 3 เสียง เป็นต้น

4.3 ปาตาล่า

ภาพประกอบ 67 ปาตาล่า ด้านซ้ายชาวบองกลอง ด้านขวาชาวคองเจ็ง

ปาตาล่าเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีกลุ่มเครื่องดำนันทอนอีกชนิดหนึ่งในวงชะพูชะอู ลักษณะคล้ายระนาดเรียงลูกจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง ปาตาล่าเป็นเครื่องดนตรีอีกชิ้นหนึ่งที่มีความสำคัญเพราะคนที่เล่นปาตาล่าต้องมีความแม่นยำในการบรรเลงเพลงมาก ซึ่งจะตีดำเนินทำนองสอดประสาน และมีบางทำนองที่ตีเหมือนกับโหม่งวายนากมอญและจีวายนากมอญ

การวางเครื่องดนตรีและทำนอง ผู้บรรเลงนั่งขัดสมาธิ โดยมีปาดาลำวางอยู่ด้านหน้าของผู้ตี คล้ายกับระนาดของไทย มีไม้สำหรับตี 1 คู่ในการบรรเลง ใช้ไม้ตีสลับกัน และพร้อมกันบ้าง ตามลักษณะของเพลง

5. การประสมวงของวงชะพูชะอุ

การประสมวง วงชะพูชะอุ ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 2 กลุ่มหลักๆ คือ กลุ่มที่บรรเลงโดยการเครื่องตี และกลุ่มที่บรรเลงโดยการเป่า เนื่องจากคำว่า “วงชะพูชะอุ” เป็นภาษากะเหรี่ยง มีความหมายดังนี้

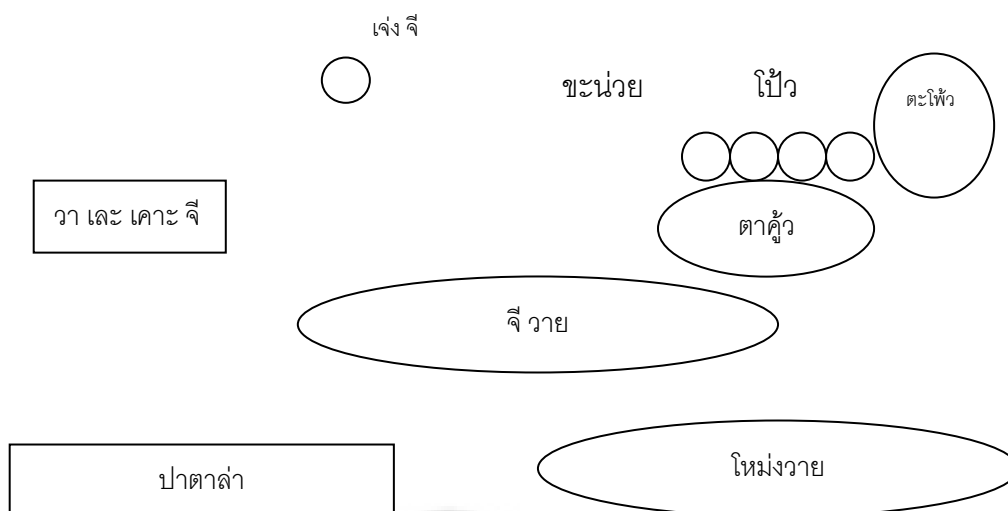
ชะพู แปลว่า เครื่องตี ประกอบด้วย ปาดาลำ โหม่งว้าย, จี ว้าย วาละเคาะ จี เจ่งจี

ชะอุ แปลว่า เครื่องเป่า ประกอบด้วย ชะน่วย

ฉะนั้นชื่อวงจึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการนำเครื่องดนตรีมาประสมวง หากเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางดนตรีไทย วงที่ประกอบด้วยเครื่องตีและเครื่องเป่าประสมอยู่ในวง คือ วงปี่พาทย์ วงชะพูชะอุสามารถเรียกได้อีกชื่อหนึ่งเพื่อสื่อสารให้นักดนตรีเข้าใจกันง่ายขึ้นก็น่าจะได้ คือ **วงปี่พาทย์กะเหรี่ยง**

ภาพประกอบ 68 วงชะพูชะอุ บ้านกองม่องทะ ตุลาคม 2550

ภาพประกอบ 69 ผังการนั่งบรรเลงวงชะพูชะอู

ลักษณะการประสมวงของชะพูชะอู ของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ มีรูปแบบการประสมวง โดยใช้นักดนตรีบรรเลง 6 คน มีเครื่องดนตรีหลัก ๆ คือ

1. ตะโพ้ว – ตาควัว - ป๊าว (กลอง 6 ใบ)
2. โหม่งวอย, จิวาย (ซอแง)
3. ปาตาล่า (ระนาดเหล็ก)
4. ชนะวอย (ปี่)
5. วาและเคาะ จี (เกราะไม้ ตีติดขาเล็ก)
6. เจ๋ง จี (ฉาบใหญ่)

ซึ่งในการบรรเลงแต่ละครั้งจะมีเครื่องดนตรีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความพร้อมของเครื่องดนตรีและนักดนตรี การวางเครื่องดนตรีก็ตามความสะดวกของพื้นที่ในการแสดง ไม่เคร่งครัดมากนัก

1. ความพร้อมของนักดนตรี ในการประสมวงแต่ละครั้งนั้น บางครั้งในการแสดงอาจมีนักดนตรีไม่ครบวง เนื่องจากหลายกรณี เช่น นักดนตรีไม่อยู่ในหมู่บ้านอยู่ในไร่หรือไปอยู่กับญาติพี่น้องที่หมู่บ้านอื่น หรืออาจจะเกิดจากเจ็บไข้ได้ป่วย จึงไม่สามารถมาร่วมบรรเลงได้ ซึ่งในกรณีนี้สามารถเกิดขึ้นได้กับ ชะน่วยซา (คนเป่าปี่) เนื่องจากส่วนมากคนที่เป่าชะน่วยได้นั้นมักจะเป็นผู้สูงอายุ บางครั้ง

จึงไม่มีชะน่วย(เป็)ประสมอยู่ในวง นั้นหมายความว่า วงชะพูชะอุก็ยังสามารถบรรเลงต่อไปได้ แต่นักดนตรีที่จำเ็นและยังบรรเลงต่อไปได้ คือ ปาตาล่า ตะโพ้ว ตาคู้ว โหม่งวาย จี วาย วาละเคาะ จี

2. ความพร้อมด้านเครื่องดนตรี ในแต่ละหมู่บ้านหรือในแต่ละคณะจะมีจำนวนเครื่องดนตรีไม่เท่ากันแล้วแต่การสนับสนุนของชาวบ้านหรือองค์กรปกครองในระดับท้องถิ่นที่จะสร้างขึ้นหรือซื้อมาให้กับหมู่บ้าน นั้นแสดงให้เ็นว่าการที่จะสร้างคณะดนตรีวงชะพูชะอุ นั้นต้องมีปัจจัยเรื่องเงินทุนมาเกี่ยวข้องทั้งยังเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของวงดนตรีแต่ละวง เพราะปัจจุบันเครื่องดนตรีที่มีอยู่ในแต่ละหมู่บ้านนั้น ก็เป็นเครื่องดนตรีเก่าที่สืบทอดมาจากรุ่นก่อนบ้าง ผู้ที่สนใจและรักดนตรีเก็บสะสมไว้เองบ้าง จึงทำให้เครื่องดนตรีบางครั้งไม่ครบวง จะเล่นแต่ละครั้งก็ต้องหยิบยืมจากหมู่บ้านอื่นๆ มาเพื่อให้ครบวง เครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุดของวงอย่างน้อย 3 ชิ้น ที่จำเป็นจะต้องมีในวงชะพูชะอุของชาวกะเหรี่ยง คือ 1. กลอง(ตะโพ้ว-ตาคู้ว-โป้ว) ไว้สำหรับควบคุมจังหวะที่มีลีลาต่างๆ ในแต่ละบทเพลง 2.เครื่องดำเนินทำนองอาจจะเป็นโหม่งวาย(ฆ้องแผง)หรือปาตาล่า(ระนาดเหล็ก)ก็ได้ อย่างไรก็ตาม มีความสำคัญ คือ บรรเลงดำเนินทำนอง เพื่อให้ทราบว่เพลงที่บรรเลงนั้นคือเพลงอะไรและที่ขาดไม่ได้ คือ 3. วาละเคาะ จี (เกราะไม้ติดขาบเล็ก)

สิ่งสำคัญในปัจจุบันก็ คือ หากต้องการตั้งคณะวงชะพูชะอุ ขึ้นมาใหม่นี้ต้องซื้อเครื่องดนตรีมาจากชาวกะเหรี่ยงหรือชาวมอญในเขตประเทศพม่าเท่านั้นเนื่องจากในเขตประเทศไทยไม่มีใครสร้างเครื่องดนตรีชนิดนี้ จึงทำให้ในบางครั้งเครื่องดนตรีที่ซื้อมามีคุณภาพเป็นเพียงเครื่องดนตรีเก่าหรือเครื่องดนตรีมือสองเท่านั้นเนื่องจากมีงบประมาณ จำกัด ราคาเครื่องดนตรีแต่ละชนิดในปัจจุบันมีดังนี้

1. โหม่งวาย ราคาประมาณ 10,000 - 12,000 บาท ขึ้นอยู่กับคุณภาพของลูกโหม่ง
2. ปาตาล่า ราคาประมาณ 5,000 - 8,000 บาท
3. กลองทั้ง 6 ใบ ราคาประมาณ 10,000 - 15,000 บาท
4. ชะน่วย(เป็) ราคาประมาณ 500 - 1,000 บาท

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้ ขนาดวงของแต่ละหมู่บ้านมีวงชะพูชะอุ้งเล็ก-ใหญ่แตกต่างกัน ตามปัจจัยที่กล่าวมา ซึ่งจากการเก็บข้อมูลภาคสนามนี้ทำให้ทราบข้อมูลเรื่อง วงชะพูชะอุ้ง เพิ่มเติม และน่าสนใจ พบความเหมือนและแตกต่างในการประสมวงอยู่บ่อยครั้ง โดยแบ่งลักษณะการประสม วงของวงชะพูชะอุ้งได้ดังนี้ คือ

ภาพประกอบ 70 วงชะพูชะอุ้งเล็กบ้านกองม่องทะ

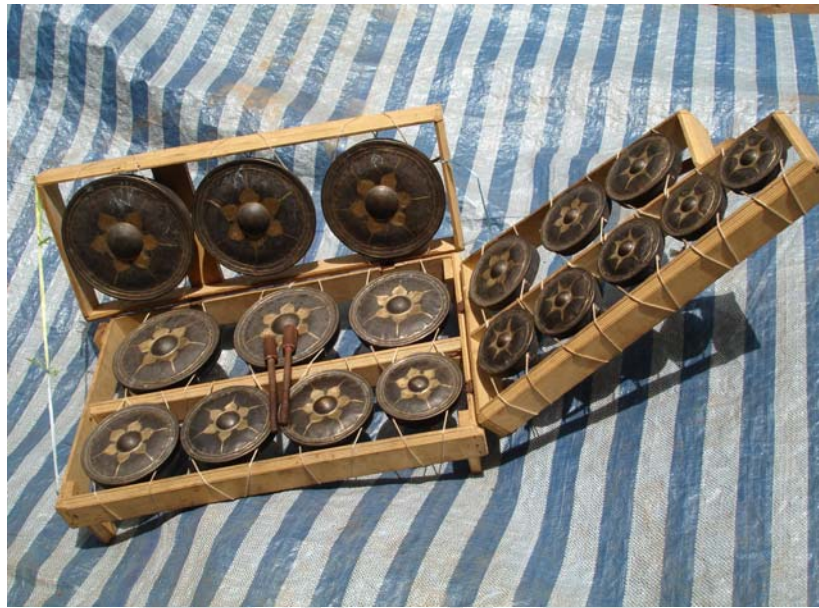
5.1 วงชะพูชะอุ้งเล็ก เป็นวงดนตรีที่ใช้ประกอบรำตงและรำอะแยย, บางครั้งก็ใช้ประกอบ กว๋ยเจ๊ะ (ดิเกะเหรียง) ประกอบด้วยเครื่องดนตรีอย่างน้อย 6 ชนิด ซึ่งเป็นวงที่ชาวบ้านมีทุนทรัพย์พอที่จะสร้างได้ แต่วงชะพูชะอุ้งเล็กนี้ในบางครั้งก็มักจะขาดคนเป่า (ชะน่วยซา) เพราะเป็นเครื่องดนตรีที่มีผู้ที่สามารถบรรเลงได้เฉพาะผู้สูงอายุเท่านั้น ยังไม่มีคนรุ่นใหม่สืบทอด วงชะพูชะอุ้งเล็ก ประกอบด้วย

1. ตะโพน – ตาคู้ว- โป้ว (กลอง 6 ใบ)
2. โหม่งวาย (ฆ้องแขง)
3. ปาตาล่า (ระนาดเหล็ก)
4. วาละเคาะ จี (เกราะไม้ ตีตฉาบเล็ก)
5. เจ่งจี (ฉาบใหญ่)
6. ชะน่วย (เป่า)

5.2 วงชะพูชะอุงใหญ่ เป็นวงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงรำอะเข้ย และการแสดงก่วยเจ้าะ (ลิเกกะเหรียง) ที่มีจำนวนเครื่องดนตรีมากขึ้น กว่าวงเล็ก เป็นวงที่มีโอกาสพบเห็นได้น้อยครั้งเนื่องจากในแต่ละวงหรือแต่ละหมู่บ้านจะมีเครื่องดนตรีไม่มากนักเนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องนักดนตรีมีผู้เล่นได้น้อยคน จะเห็นรวมเป็นวงใหญ่ได้ก็เนื่องจากการรวมกันของ วงดนตรีสองคณะหรือสองหมู่บ้านพร้อมใจกันมาเล่นหรือบรรเลงรวมกันในโอกาสพิเศษเท่านั้น เครื่องดนตรีที่เพิ่มในวงนี้ คือ

1. ตะโพน – ตาคู้ว- โป้ว (กลอง 6 ใบ)	1	ชุด
2. โหม่งวาย(ฆ้องแมง)	2-3	เครื่อง
3. จีวาย(ฆ้องแมง)	2-3	เครื่อง
3. ปาตาล่า (ระนาดเหล็ก)	1-2	เครื่อง
4. ขะน่วย(ปี)	1	เลา
5. วาละเคาะ จี (เกราะไม้ ตีติดาบเล็ก)	1	อัน
6. เจ่ง จี (ฉาบใหญ่)	1	อัน
7. โป้ว วาย (เปิงมางคอก)	1	คอก (หาคคนเล่นได้ยาก)

จำนวนเครื่องดนตรีที่เพิ่มมานี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับเครื่องดนตรีตระกูลฆ้อง คือ โหม่งวาย และจีวาย กล่าวคือ โหม่งวาย คือฆ้องแมง ลูกโหม่งมีสีดำลักษณะคล้ายโหม่งของไทย เรียกว่า โหม่งวาย ส่วนจี วายนั่น ก็คือ ฆ้องแมงเช่นกันแต่ต่างจากโหม่งวาย คือ เนื้อโลหะที่หล่อเป็นลูกฆ้องนั้น เป็นโลหะผสมมีสีเหลืองทอง หนากว่าโหม่งวาย มีลักษณะเหมือนลูกฆ้องของไทย

ภาพประกอบ 71 โหม่งว้าย

ภาพประกอบ 72 จี๋ว้าย

ภาพประกอบ 73 เปี้ยว วาย (เป็งมางคอก มีกลองใบเล็ก 18-21 ลูก)

เครื่องดนตรีอีกชนิดหนึ่งที่หาคนเล่นเป็นได้น้อย คือ เปี้ยว วาย หรือเป็งมางคอกมีลูกเป็งจำนวน 18-21 ลูก โอกาสที่ได้เห็นเปี้ยว วายเล่นรวมในวงชะพุทะอุก็มีโอกาสน้อยเช่นกัน เพราะการประสมวงขนาดใหญ่ขนาดนี้ส่วนมากมักจะเล่นดนตรีประกอบกัวยะเีาะ ในงานทำบุญข้าวใหม่ประจำปีของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งมีปีละหนึ่งครั้งเท่านั้น และที่สำคัญ คือ นักดนตรีที่สามารถเล่นได้ต้องมีฝีมือมาก เพราะต้องตีเป็นทำนองคล้ายกับเครื่องดนตรีดำเนินทำนองเครื่องอื่นๆ ที่ปรากฏในอำเภอสังขละบุรี ขณะนี้มีอยู่ ท่านเดียวเท่านั้นที่ยังสามารถตีเปี้ยว วายได้ คือ ชาร่า เปี้ยว ซึ่งเป็นครูสอนชะพุทะอุอยู่ที่วัดศรีสุวรรณ ในตัวอำเภอสังขละบุรี

ภาพประกอบ 74 วงชะพูชะอูงใหญ่ ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การเรียกชื่อวงชะพูชะอูงเล็ก และวงชะพูชะอูงใหญ่นั้น ได้ใช้ชื่อเรียกตามจำนวนเครื่องดนตรี ประการหนึ่งและอีกประการหนึ่งก็จากความรู้สึกของนักดนตรี ชาวกะเหรี่ยงเอง จากคำบอกเล่า นายหล่ง เกียรติเกื้อกุล (2550: สัมภาษณ์) ชาวราชนราตงและเป็น นักดนตรีประจำหมู่บ้านได้ให้ข้อคิดเรื่องการประสมวงชะพูชะอูงว่า“วงชะพูชะอูงที่เราเล่นอยู่ที่บ้านของม่อ งทะเป็นวงเล็กๆมีเครื่องดนตรียังไม่ครบเท่าไร ที่จริงต้องมีเยอะกว่านี้ แต่เราก็เล่นแบบนี้มานานแล้วมี เท่าไรก็เล่นเท่านั้น ในวง มี ตะโพน - ตาคู้ว - ไป้ว, โหม่งวาย, ปาตาล่า, วาละเคาะ จี พวกนี้ บางทีก็ พอแล้ว ถ้างานไหนคนเป่าชะน่วย(เป้)อยู่ก็จะมีชะน่วย(เป้)ด้วย บางทีเล่นแค่ สอง สามชิ้นก็ได้แล้ว”บาง งานก็มีนักร้องร้องเพลงในวงด้วย

ภาพประกอบ 75 วงชะพูชะอุ่งเล็ก บ้านกองม่องทะ นักร้อง (นั่งทางด้านขวาของปาดาล่า)

6. นักดนตรี ของวงชะพูชะอุ่งบ้านกองม่องทะ

1. ชื่อ นายบองกล่อง(วันชัย) นามสกุล - อายุ 51 ปี

ภูมิลำเนา มยอง - มยา (Mayong - maya)

อาชีพ นักดนตรี

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านสะเนฟอง (บ้านของใจเฉลี่ยไ้),

บ้านกองม่องทะ(บ้านนายเจ็ด)

ความสามารถ บรรเลงเครื่องดนตรีในวง วงชะพูชะอุ่ง, อีเลคโทน

ประวัติการเรียน ฝึกหัดจาก นายเทีย

ภาพประกอบ 76 นายบองกล่อง

ภาพประกอบ 77 นายหล่ง

2. ชื่อ นายหล่ง นามสกุล เกียรติก้องกุล อายุ 56 ปี
 ภูมิลำเนา ประเทศพม่า (มีนาคม 2479)
 อาชีพ ทำไร่
 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 29 หมู่ 2 บ้านกองม่องทะ อำเภอสังขละบุรี
 จังหวัดกาญจนบุรี
 ความสามารถ รำตง นาเต่ง เมตารี วงชะพูชะอุ ก่วยเจ้าะ
 ประวัติการเรียนรู้ ฝึกหัดจาก นายเทย์ ที่ประเทศพม่า

ภาพประกอบ 78 นายคองเจ็ง

3. ชื่อ นายคองเจ็ง นามสกุล - อายุ 42 ปี
 ภูมิลำเนา บาซองทะ ประเทศพม่า (9 มกราคม 2511)
 อาชีพ ทำไร่ สอนวงชะพูชะอุที่กองม่องทะและในตัวอำเภอสังขละบุรี
 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 1 / พ บ้านกองม่องทะ อำเภอสังขละบุรี
 จังหวัดกาญจนบุรี
 ความสามารถ รำตง วงชะพูชะอุ บรรเลงได้ทุกเครื่องมือ เครื่องมือที่
 ถนัดที่สุดคือ โหม่ง และร้องเพลง
 ประวัติการเรียนรู้ ฝึกวงชะพูชะอุ ตอนอายุ 10 ขวบ จากครูชื่อ ร่าเต้ย
 ที่หมู่บ้านโดวลี (หมู่บ้านเก่า) อายุ 19 ปี มาที่เกริงกาเวีย

ภาพประกอบ 79 นายมะไซทุ

4. ชื่อ นายมะไซทุ นามสกุล - อายุ 49 ปี
 ภูมิลำเนา ที่หมู่บ้านผ้าปล่ อำเภอเจสียี จังหวัดเกาะแกะ พม่า พ.ศ.
 2504
 อาชีพ ทำไร่ ทำนา
 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 35/1 บ้านกองม่องทะ อำเภอสังขละบุรี
 จังหวัดกาญจนบุรี
 ความสามารถ รำตง วงชะพูชะอุ เมตารี ก่วยเจ้าะแสดงเป็นตัวตลก
 ประวัติการเรียนรู้ อายุ 17-18 ปี เริ่มเรียนเมตารีที่พม่า พ.ศ. 2523

เริ่มฝึกวงชะพูชะอุกับคองเจ็งที่กองม่องทะ

ภาพประกอบ 80 นายทองไข่

5. ชื่อ นายทองไข่ นามสกุล - อายุ 43 ปี
 ภูมิลำเนา -
 อาชีพ ทำไร่ สอนรำตงที่กองม่องทะ
 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านกองม่องทะ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
 ความสามารถ รำตง ก่วยเจ๊าะ รำอะเย้ย
 ประวัติการเรียนรู้ อายุ 17-18 ปี เริ่มเรียนรำตง ที่หมู่บ้านทะฮ้อง

ภาพประกอบ 81 นายพูใจไปว

6. ชื่อ นายพูใจไปว นามสกุล - อายุ 78 ปี
 ภูมิลำเนา หนองปะโต (จมน้ำไปแล้ว)
 อาชีพ ทำไร่
 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านกองม่องทะ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
 ความสามารถ รำตงมูหละ ผู้นำทางด้านประเพณีความเชื่อ
 ประวัติการเรียนรู้ เรียนจากปู่ป้าหนองไผ่ ซึ่งเป็นอา เรียนเพลงแรกคือ
 พุทธทำนวย เรียนร้องเพลงได้ 12 พรรค และเรียนกับพู่ของโด
 ซึ่งเป็นคนคิดรำตง

ภาพประกอบ 82 นายส่วยละเยอว

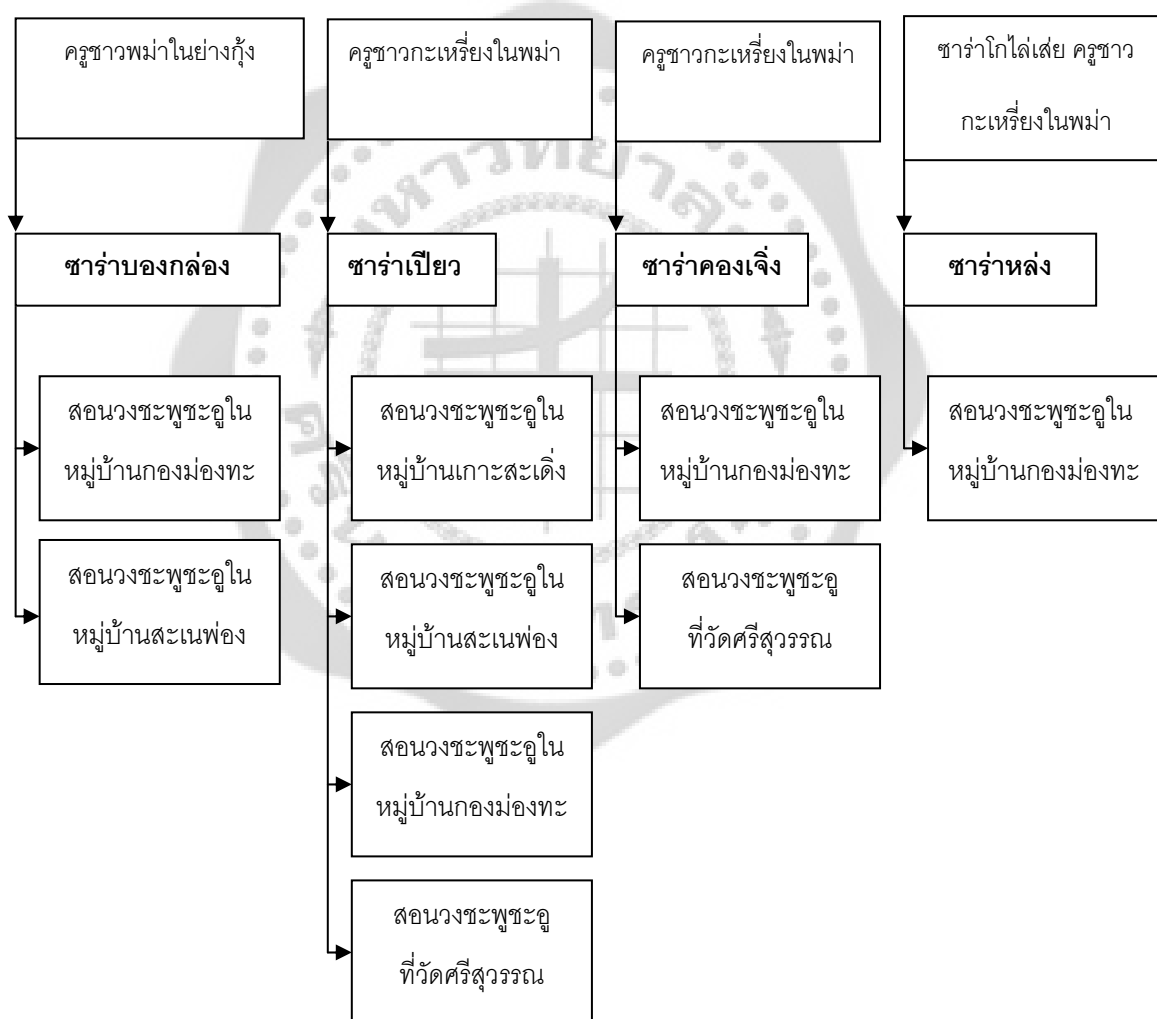
7. ชื่อ นายส่วยละเยอว นามสกุล ไทรสังขละทัศนีย์ อายุ 56 ปี
 ภูมิลำเนา กองม่องทะ
 อาชีพ ทำไร่
 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 28 หมู่ 2 บ้านกองม่องทะ อำเภอสังขละบุรี
 จังหวัดกาญจนบุรี
 ความสามารถ รำตง
 ประวัติการเรียนรู้ ฝึกรำตงตอนอายุ 10 ขวบสามารถเล่นละคร
 ได้เรียนจากชาว่า จาบอง ที่พม่า

7. การสืบทอดวงชะตูปุชะอุ

7.1 การสืบทอดวงชะตูปุชะอุ ชาวกะเหรี่ยงในตำบลไผ่

ในหมู่บ้านกองม่องทะมีครูสอนวงชะตูปุชะอุ 4 คน คือ

1. ชาร่าบองกล่อง
2. ชาร่าเปี้ยว
3. ชาร่าคองเจ้ง
4. ชาร่าหล่ง

ภาพประกอบ 83 แผนผัง การสืบทอดวงชะตูปุชะอุ ชาวกะเหรี่ยงในตำบลไผ่

ภาพรวมการสืบทอดวงชะตชะตชะต ในตำบลไล่โว่ ปัจจุบันนี้ต้องอาศัยการแบ่งอาณาเขตในปัจจุบันมาเป็นกรอบความคิด โดยใช้ชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และประเทศ เป็นส่วนช่วยอธิบายให้มองเห็นขอบเขตและการเชื่อมโยงติดต่อสัมพันธ์ของชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบัน สาเหตุที่กล่าวชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอในปัจจุบันนั้น เนื่องจากในอดีตพื้นที่บริเวณอำเภอสังขละบุรี ทางราชการได้เปลี่ยนแปลงแบ่งเขตการปกครองหลายครั้ง โดยการยุบหมู่บ้าน การเปลี่ยนที่ตั้งอำเภอสังขละบุรี

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กระบวนการการสืบทอดวงชะตชะตชะตของชาวกะเหรี่ยงเกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากเขตพื้นที่ชายแดนติดต่อกัน บริเวณนี้เป็นเขตชายแดนไทย-พม่าและมีช่องทางติดต่อกันหลายเส้นทาง เส้นทางบางเส้นทางสามารถเดินเท้าข้ามเขตแดนได้ จุดที่สำคัญคือด่านเจดีย์สามองค์ ถึงแม้ชาวกะเหรี่ยงจะถูกกั้นแบ่งแยกด้วยเขตแดนตามแผนที่ แต่แท้จริงแล้วไม่ว่าจะชาวกะเหรี่ยงฝั่งไทยหรือชาวกะเหรี่ยงฝั่งพม่ามิได้มีความแบ่งแยกออกจากกันเหมือนเขตแดนแต่ยังคงใช้ชีวิตและไปมาหาสู่กันเช่นที่เคยปฏิบัติมาทำให้ภาพของความสัมพันธ์ภายในชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

7.2 การสืบทอดจากครูชาวกะเหรี่ยงในประเทศพม่า

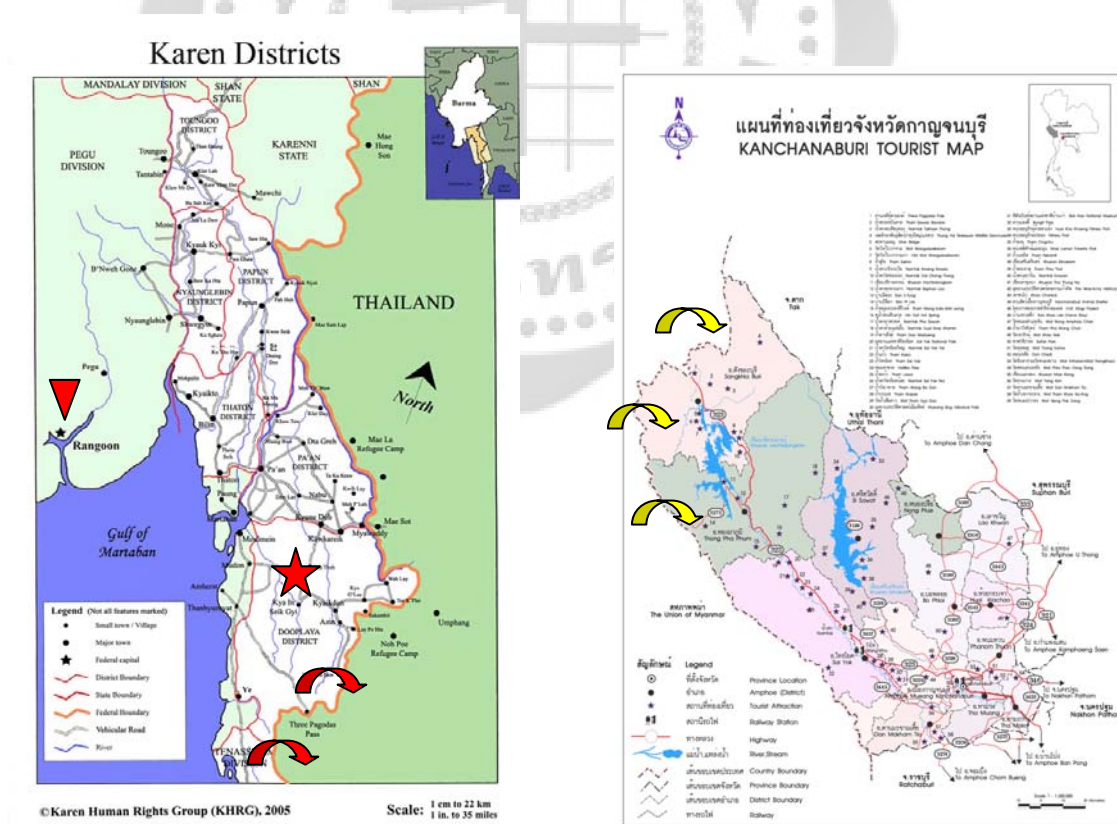
ชาว(ครู)สอนวงชะตชะตชะตในตำบลไล่โว่ ได้สืบทอดการเล่นดนตรีวงชะตชะตชะตจากครูชาวกะเหรี่ยง ในประเทศพม่าทุกคน เนื่องจากภูมิลำเนาของครู ทั้งหมดอยู่ในประเทศพม่าบริเวณที่ใกล้กับชายแดนไทย-พม่า แล้วย้ายถิ่นฐานมา อยู่อาศัยและตั้งหลักแหล่ง ในประเทศไทยบริเวณอำเภอสังขละบุรีนี้ เมื่อ 20-60 ปีที่ผ่านมา ชาว(ครู)ที่มีฝีมือเป็นที่ยอมรับและมีประสบการณ์การสอนและแสดงดนตรี ในตำบลไล่โว่ มีอยู่ 4 ท่าน คือ ชาว(ครู)บองกล่อง ชาว(ครู)เปี้ยว ชาว(ครู)คองเจ็ง และชาว(ครู)หล่ง ทั้งสี่คนนี้ได้รับวิชาถ่ายทอดมาจากครูชาวกะเหรี่ยงในรัฐกะเหรี่ยงฝั่งประเทศพม่าทุกคน ยกเว้นชาว(ครู)บองกล่องเท่านั้นที่ได้ฝึกมาจากครูชาวพม่าที่เมืองย่างกุ้ง

ชาว(ครู)หล่ง จากหมู่บ้านกองม่องทะ ได้รับการถ่ายทอดวิชาดนตรี รำ และแสดงละครมาจากชาว(ครู)โกไล่เสีย ชาว(ครู)กะเหรี่ยงในประเทศพม่า จากคำบอกเล่าพบว่าชาว(ครู)โกไล่เสีย เป็นคนที่มีชื่อเสียงทางด้านดนตรีมาก มีลูกศิษย์อยู่ในอำเภอสังขละบุรีหลายคนแสดงให้เห็นว่าจุดศูนย์กลางทางดนตรีโดยเฉพาะ วงชะตชะตชะตนั้น อยู่ที่หมู่บ้านชาว(ครู)กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในฝั่งประเทศพม่าเป็นสำคัญ แล้วถึงค่อยแผ่ขยายกว้างออกมาสู่ประเทศไทย

7.3 การสืบทอดจากครูชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสังขละบุรี

ปัจจุบันเยาวชน และคนทั่วไปในตำบลไล่โว่ จะรู้จัก ชาว้าทั้งสี่คนที่กล่าวมา คือ ชาว้าเปี้ยว ชาว้าบองกล่อง ชาว้าห่อง และชาว้าคองเจ็ง เพราะทั้งสี่คนนี้เป็นแกนหลักในการถ่ายทอดและสอนเด็กรุ่นใหม่ ชาว้าทั้งสี่คนนี้รู้จักและเคยร่วมบรรเลงในวงชะพูชะอูงเดียวกันมาตั้งแต่อดีต บางคนท่องเที่ยวเดินทางไปสอนและแสดงไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตลอดทั้งปี เนื่องจากมีอาชีพเป็นนักดนตรีหาเลี้ยงชีพ โดยไม่ได้ทำไร่ ไม่ได้ปลูกข้าวและมีบ้านอาศัยเป็นหลักแหล่งอย่างเช่น ชาว้าบองกล่อง ครูสอน วงชะพูชะอูง เป็นต้น สำหรับชาว้าที่งานหลักคือการทำไร่ปลูกข้าว งานรองเป็นงานสอนและแสดงดนตรี คือ ชาว้าห่อง และ ชาว้าคองเจ็ง ในหมู่บ้านกองม่องทะ เป็นต้น ในฐานะที่ได้รับการยกย่องให้เป็นชาว้า (ครู) ด้านดนตรีนี้ ทำให้ทั้งสี่คนนี้มีภาระหน้าที่มากกว่าชาวกะเหรี่ยงคนอื่น ที่บางครั้งต้องเสียสละเวลาและงานส่วนตัวไปช่วยเล่นดนตรีตามหมู่บ้านต่างๆ ตลอดเวลา และการเดินทางแต่ละครั้งนั้นบางครั้งต้องเดินเท้าไป 2-3 วัน

การติดต่อของชาวกะเหรี่ยงฝั่งพม่ากับฝั่งไทย

สัญลักษณ์

- เมืองย่างกุ้ง
 เมืองพะอาน
 การติดต่อจากฝั่งพม่าเข้ามาฝั่งไทย
 การติดต่อกับฝั่งพม่าเข้ามาใน จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพประกอบ 84 การติดต่อของชาวกะเหรี่ยงฝั่งพม่ากับฝั่งไทย

8. บทเพลง

8.1 เพลงสำหรับไหว้ครู

8.1.1 เพลงนาโตส้อง เป็นเพลงที่บรรเลงเพื่อไหว้ครูก่อนการแสดงวงชะพูชะอู รำตง รำอะเย้ย รวมถึงก๊วยเจ้ายะด้วย เพื่อเป็นการบอกกล่าวครูบา- อาจารย์หลังจากที่ยกกะเต๊าะป่วย เรียบร้อยแล้ว เมื่อบรรเลงเพลงนาโตส้อง 3 รอบแล้วจึงทำการแสดง

ก. ทำนองเพลงนาโตส้อง

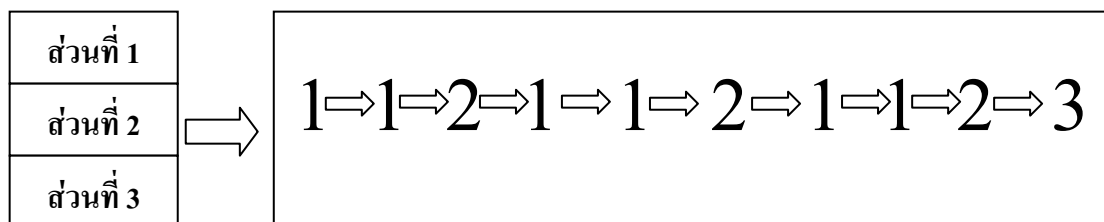
----	---ด	---ร	---ฟ	---ล	-ช-ฟ	---ร	---ด
----	---ฟ	---ล	-ช-ฟ	---ร	---ฟ	---ร	---ด

----	---ฟ	---ช	---ร	---ฟ	---ช	---ฟ	---ช
---ท	---ฟ	---ช	---ร	---ฟ	---ฟ	---ร	---ด
---ท	---ท	---ม	---ช	---ฟ			

ลงจบด้วย

---ม	---ท	---ด	---ช	---ด
------	------	------	------	------

ข. ลักษณะของเพลง

- เป็นเพลงท่อนเดียว

- ในท่อนแบ่งเป็น สามส่วนคือ ส่วนที่ 1 ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3

ส่วนที่ 1 บรรเลง 2 รอบ

ส่วนที่ 2 บรรเลงต่อจากส่วนที่ 1 แล้วบรรเลงซ้ำทั้งหมด 3 รอบ

ส่วนที่ 3 เป็นทำนองที่บรรเลงต่อจากส่วนที่ 2 เมื่อบรรเลงซ้ำทั้งหมด 3 รอบแล้วเป็นการบรรเลงเพื่อจบเพลง

ค. กลุ่มเสียง

ลำดับ	1	2	3	4	5	6
เสียงหลัก	ฟ	ช	ด		ด	ร
เสียงรอง				ท		

เพลงนาโตะส้องเป็นเพลงที่ใช้กลุ่ม ฟชด ดร เป็นกลุ่มเสียงหลักและมีเสียง ที่ เป็นเสียงรอง เนื่องจากในบทเพลงมีการใช้เสียง ฟชด ดร เป็นเสียงที่ใช้มากที่สุดและถูกตกสำคัญในแต่ละวรรค เป็นเสียงที่มีอยู่ในกลุ่มเสียง ฟชด ดร โดยมีเสียง ที่ ปรากฏในบางทำนองของเพลงเท่านั้น

8.2 เพลงประกอบรำตง

รำตง หรือภาษากะเหรี่ยงเรียกว่า เทอ ลี โตว เป็นนาฏศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวกะเหรี่ยง ในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงนั้นมีหลายตงหรือหลายชุด แต่ตงมู่หละนี้เป็นรำตงเฉพาะของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่

8.2.1 **รำตงมู่หละ** ตงมู่หละ คือ รำที่เป็นมรดกของชาวบ้านกองม่องทะที่ได้สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนมากกว่าร้อยปี มู่หละ หรือ “มู่ละ” หมายถึง ดั้งเดิม รากฐาน (อภิชาติ เสงตะพันธ์. 2550: สัมภาษณ์) ปัจจุบันผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงยังคงสามารถรำตงมู่หละนี้ได้และมักจะแสดงในงานบุญต่างๆอยู่เสมอ รำตงมู่หละนี้คนรำจะต้องรำไปพร้อมกับการเล่นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาความเชื่อรวมถึงประเพณีของชาวกะเหรี่ยง เนื้อหาของเพลงเป็นของเก่าที่ไม่ทราบประวัติความเป็นมา มีหลายวรรคแต่ด้วยการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ นั้นทำให้เนื้อร้องบางส่วนสูญหายไป แต่ปัจจุบันชาวบ้านกองม่องทะได้พยายามรักษาและรวบรวมไว้ได้อยู่เพียง 10 วรรค เนื้อร้องรำตงมู่หละนี้เป็นเนื้อร้องที่ใช้ร้องรำตงมู่หละในปัจจุบัน

ก. **เนื้อร้องและคำแปลเพลงรำตงมู่หละ** การแปลยึดความหมายเป็นหลัก ไม่ได้แปลคำต่อคำ แปลโดยครูอภิชาติ เสงตะพันธ์ และนายหล่ง เกียรติก้องกุล

วรรคที่ 1

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เสอ เม่ง	เอ่ง	โควงใจย	โทส้อง
เทวดา	เปื่องบน	คุณพระพุท	พระธรรม พระสงฆ์

คำแปลภาษาไทย

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

ตีเวียะตำ	เอ่ง	เปลอ	เปอะม่อง	จูเหลือชี	เหม่อ	เปอदैย	โทง
เทวดา	เปื่องบน	พรหม	ดูแลรักษา	สิบนิ้ว	จะ	บอก	ขึ้น

คำแปลภาษาไทย

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

ซ่าทุ	ซ่าทุ	เหม่อ	บาเว่อ	หล่อง	****ดนตรีรับ
สาธุ	สาธุ	จะ	กราบ	ลง	

คำแปลภาษาไทย

หมายถึง ขอแนบสิบนิ้วกราบเทพเปื่องบน พระพุท พระธรรม พระสงฆ์
พร้อมทั้งพระพรหมที่ดูแลรักษา สาธุ สาธุ จะก้มลงกราบ

วรรคที่ 2

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

กาหล่า โตงโย่ว ไจ่หล่อง ลู่ก่วย

คำแปลภาษาไทย

เวลา รำตงนี้ เดินลง เล่น

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

มวย เป๋อซี เป๋อบา หม่วยเอ๊ะ ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

ใช่ พวกเราเก่ง พวกเราถูก ไม่ใช่

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

กาสะฉี โฮ่พอง ซีเฮ สะเลเดาะ เบอง เป๋อเมอลู่ก่วย ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

อายบ้าง เพื่อนทั้งหลาย มาร่วมงาน บุญ พวกเรามาเล่น

หมายถึง พวกเรามาเล่นรำตงในเวลานี้มิใช่มาประกาศตัวเองว่าเก่งแต่พวกเราต่างมา
ทำบุญร่วมกัน

วรรคที่ 3

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เป๋อ หม่อ โล่วไถ่ ซัก เหล่ กาลล่า เมอ โล่ว ไถ เว เลอศาสนา*ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

พวกเรา จะ พูดถึง เกี่ยวกับ กาล จะ เล่า ถึง นี้ ศาสนา

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

นึ่ง เยหยะ เอ๋อเปล ทองบ่า

คำแปลภาษาไทย

สองพัน ห้าร้อย ที่เหลือ ขึ้นไป

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เฮอเฮอมะเล็ง พู มะเล็ง พู เก เลาะเจีย ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

คนไม่ดี ลูก คนไม่ดี ลูก มา ครอบ

หมายถึง พวกเราจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับศาสนาที่ลุล่วงเลยผ่านมากกว่า 2,500 ปี
คนที่ไม่ได้จะครอบงำจิตวิญญาณเรา

วรรคที่ 4

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เลาะเน่อ เลาะเห่อ กู้เอ้อฮา บาอะหยัง อะหยัง ก่อง มิจจา ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

หมด เหน่ หมด พวกเรา ทุกคน ถูกวิญญาณ วิญญาณ กรรม ผิด

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

บา ก่อง มิจจา อะคู้ เอ้อฮ่วย เฮอสะมะพู เมลิ่งพู โป่วไน๋ อิง ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

ถูก กรรม ผิด ควัน ไอน้ำ ลูกคนไม่ดี คนไม่ดี ปัจจุบัน นี้

หมายถึง เดียวนี้พวกเราทั้งหลายต้องเป็นไปตามกรรม

วรรคที่ 5

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

มูฮา คู้ว ไบ๋นี กูเกลียว ซองซ่า เกล๊าะ เลอ เย้าะ หล่อง ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

โมหะ ควัน ปิด โลก สังสารวัตร ภาพ ถึง ลวง ลง

หมายถึง ความหลุมหลงที่เป็นภาพลวงตาได้ครอบงำโลกทั้งโลกในชาตินี้

วรรคที่ 6

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เฮก้อ เสาะ นักชะ ฮกอง กู๋ เซ้อ โลง ตะเราะ ไคว่ ละ เฟ็ง ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

ได้ยิน สู่ นัย ร้อง เรียก ทัก ตาม ทรัพย์ เมือง โลก นี้

หมายถึง ได้ยินเสียงร้อง เรียกตามหาทรัพย์สิน เงินทองทั่วบ้านทั่วเมือง

วรรคที่ 7

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

อา เหล่อซีเล่อ ลือเพีย อู๋ย อองหย่าเฮ้าะ เราะโด่ง โล่ว กี่ ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

มาก ไม่พอ โลกะ ไอ แย่งชิง เมือง โลก กี่

หมายถึง ความโลภที่มีในใจ ไม่มีคำว่าพอ มีแต่แย่งกันทั้งเมือง

วรรคที่ 8

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เนหล่อ โออ เตาะเรอะ เตอะไป เลอ ฮู้ย โถโถ เคอลอง ใจ๋****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

เชื่อ กิน ทรัพย์สมบัติ สมบูรณ์ ไม่ ปฏิบัติ ธรรม ครรลอง พระพุทธเจ้า

หมายถึง ตามครรลองของพระพุทธเจ้า สอนว่าหากมีเงินทองพร้อมแล้วให้ศึกษาพระธรรม

วรรคที่ 9

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เอถ่ง เอค่า เปอ เอ้ บา ไถ่ กะโร่ง บา ไถ่ เปี้ยว เยอว ไค่ ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

ถึง กาล พวกเรา เวลา ต้อง กลับ พร้อม ต้อง กลับ ตาม ยมทูต หลัง

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

อองย่า หล่าน่อง เปอ ลู อี้ไ่ ชู เด จี้ ท่ง เลอ ยู ไถ่ ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

ขอร้อง ถึงแม้กัน พวกเรา เสี่ยง อ่อนนอนให้รางวัล กับ เงิน ทอง ไม่ มอง กลับ

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

ไถ่เลเล่เล่ เก้ เปอ เปอ ลู มวย สี่ หล่า****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

กลับ เกิด พวก เพื่อน ไซ้ คีล

หมายถึง ถึงเวลาพวกเราก็ต้องตาย ถึงแม้จะขอร้อง อ่อนนอนเพียงใด หรือให้เงิน ให้ทองก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ สุดท้ายสิ่งที่ติดตัวเราก็คือศึกลั่นเอง

วรรณคดี 10

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

ใจ กู้ เหลียว พยาธิเจียเรีย เปอ บา โจว หล่อง เราะะ กยา ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

ตรัส บอก ตาม ชรา พวกเรา ต้อง พิจารณา ลง ฐูป กาย

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เปอโม่ ทองไถ่ เพียเหวียเนียะ ไถ่ เก้ เปอ สู้ มวย ซี้ ลา ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

ทอง ขึ้นไป ภาวนา ไป เกิดขึ้น พวกเรา เพื่อน ไซ่ คีล

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

ไถ่เลเล่ เลเก้ เปอ เปอ เปอ สู้ มวย ซี้ ลา ****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

ไป ไป พวกเรา เพื่อนเรา คีล

หมายถึง พระพุทธเจ้า ตรัสว่า เราต้องคิดถึงตัวเราเอง คิดถึง ภาวนา และต้องรักษาศีล

ข. เนื้อร้องและทำนองเพลงรำตงมูหละ

คำร้องที่ชาวกะเหรี่ยงท่องไปตามทำนองในช่วงซ้อมรำมูหละ ซึ่งเป็นทำนองรับในแต่ละวรรคของรำตงมูหละ วงชะพูชะอุก็จะมีบรรเลงทำนองนี้เป็นวรรครับเช่นกัน

ดนตรี	--- ล	- ซ - ซ	- ม - ม	- ร - <u>ว</u>	- ด - ทุ	- ล - ด	- ซ - ล	- ซ - <u>ด</u>
คำร้อง	--- ต้า	- นา - ตา	- นา - ตา	- นา - ตา	- นา - ตา	- นา - ตา	- นา - ตา	- นา - ต้า
ดนตรี	--- ล	- ซ - ล	- ด - ร	- ด - <u>ซ</u>	○ จังหวะตีวาละเคาะ			
คำร้อง	--- ตา	- หน้า - ต้า	- นา - ต้า	- นา - เฮ้				

เริ่มต้นเพลงรำตงหมู่หละ****ดนตรีนำ (ไม่มีร้อง)

--- ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ช - ล	- ช - ด
--- ล	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ช				

วรรคที่ 1

ดนตรี	--- ด	--- ล	--- ช	----	--- ม	- ร - ม	--- ช	----
เนื้อร้อง	-- เสอ	-- เม่ง	-- เอ่ง	----	-- ไควง	- ใจ-โท	--- ส้อง	----

ดนตรี	--- ช	--- ม	--- ร	----	--- ม	- ช - -	- ม - ด	----
เนื้อร้อง	--- ดี	-- เวียะ	-- ต่า	----	-- เอ่ง -	- เปลอ--	- เปอะ-ม่อง	----

ดนตรี	--- ม	--- ม	--- ด	----	--- ด	- ด - ร	--- ม	----
เนื้อร้อง	--- จู	--- เหล่อ	--- ชี	----	--- หม่อ	- เปอ-เต้ย	--- โทง	----

ดนตรี	--- ล	- ช - ล	--- ด	----	- ล - ด	----	- ร - ด	----
เนื้อร้อง	--- ซ่า	- ทุ - ซ่า	--- ทุ	----	- หม่อ-บา	----	- เว่อ-หล่อง	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

--- ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ช - ล	- ช - ด
--- ล	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ช				

วรรคที่ 2

ดนตรี	--- ช	- ล - ด	--- ล	----	--- ช	--- ด	- ร - ม	----
เนื้อร้อง	-- กา	- หล่า-โตง	--- โยว	----	--- ใจ	--- หล่อง	- ลู-ก่วย	----

ดนตรี	--- ม	--- ด	--- ร	----	- ม - ฑ	- ล - ฑ	----	----
เนื้อร้อง	---มวย	---เป๋อ	--- ซี	----	-เป๋อ-บา	-หม่วย-เอ๊ะ	----	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

---	ล	- ฑ - ฑ	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ฑ	- ล - ด	- ฑ - ล	- ฑ - ด
---	ล	- ฑ - ล	- ด - ร	- ด - ฑ				

ดนตรี	---	ฑ	----	- ฑ - ฑ	----	---	ล	- ฑ - ม	---	ด	----
เนื้อร้อง	---	กา	----	- สะ- จี	----	---	ไ้	- พอง- ซี	---	เฮ	----

ดนตรี	---	ร	- ม - ฑ	---	ม	---	ฑ	---	ฑ	----	- ม - ด	----
เนื้อร้อง	---	เส่อ	-เล-เดาะ	---เบอง	---เป๋อ	---เมอ	----	-ลู่-ก้วย	----			

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

---	ล	- ฑ - ฑ	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ฑ	- ล - ด	- ฑ - ล	- ฑ - ด
---	ล	- ฑ - ล	- ด - ร	- ด - ฑ				

วรรคที่ 3

ดนตรี	----	---	ฑ	---	ล	---	ฑ	----	---	ด	----	----
เนื้อร้อง	----	---	เป๋อ	---เหม่อ	---	โล่ว	----	---	ไ้	----	----	----

ดนตรี	----	---	ม	---	ม	---	ม	----	---	ด	----	----
เนื้อร้อง	----	---	เป๋อ	---เหม่อ	---	โล่ว	----	---	ไ้	----	----	----

ดนตรี	--- ม	- ช - ม	--- ม	----	--- ช	- ม - ล	----	----
เนื้อร้อง	--- เปอ	-เหม่อ-โล่ว	--- ไถ่	----	---เหล่อ	-กา-หล่า	----	----

ดนตรี	--- ดั	--- ช	- ม - ด	----	--- ม	- ร - ร	----	----
เนื้อร้อง	--- เมอ	--- โล่ว	-ไถ-เว่	----	--- เลอ	-ศาส-น่า	----	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

---	ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ช - ล	- ช - ด
---	ล	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ช				

ดนตรี	--- ช	- ล - ด	--- ล	----	--- ช	--- ม	--- ร	--- ด
เนื้อร้อง	--- นี	-ท่ง-เย	--- หย๊ะ	----	--- เอ่อ	--- เปล	--- ทอง	--- บ่า

ดนตรี	--- ด	- ม - ช	--- ด	- ร - ด	--- ล	--- ด	--- ร	--- ด
เนื้อร้อง	--- เสอ	-เสอ-มะเล็ง	--- พู	-มะ-เล็ง	--- พู	--- เก	--- เลาะ	--- เจีย

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

---	ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ช - ล	- ช - ด
---	ล	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ช				

วรรคที่ 4

ดนตรี	----	--- ช	----	--- ม	----	--- ม	----	--- ด
เนื้อร้อง	----	---เลาะ	----	--- เนอ	----	---เลาะ	----	--- เห้อ

ดนตรี	----	----	----	----	----	--- ลุ	--- ทุ	--- ม
เนื้อร้อง	----	----	----	----	----	--- ู้	--- เอ	--- ฮา

ดนตรี	----	----	----	----	--- ทุ	--- ม	--- ด	----
เนื้อร้อง	----	----	----	----	--- บา	--- อะ	---หยอง	----

ดนตรี	- ล - ด	--- ู	----	- ู - ด	----	----	----	----
เนื้อร้อง	-อะ-หยอง	--- -ก่อง	----	- มิจ-ฉา	----	----	----	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

---	ล	- ทุ - ทุ	- ม - ม	- ู - ู	- ด - ทุ	- ลุ - ด	- ทุ - ลุ	- ทุ - ด
---	ลุ	- ทุ - ล	- ดุ - ู	- ดุ - ทุ				

ดนตรี	--- ทุ	- ทุ - ทุ	--- ทุ	----	- ม - ู	--- ม	--- ทุ	----
เนื้อร้อง	-- -บา	-ก่อง-มิจ	--- ฉา	----	-อะ-ู้	--- เอ	--- ุ่ย	----

ดนตรี	--- ทุ	- ทุ - ล	--- ทุ	----	--- ลุ	- ทุ - ด	--- ู	--- ด
เนื้อร้อง	---เฮอ	-สะ-มะ	--- พู	----	--- เมลิ่ง	-พู-โปว	--- ไ	--- อิง

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

---	ล	- ทุ - ทุ	- ม - ม	- ู - ู	- ด - ทุ	- ลุ - ด	- ทุ - ลุ	- ทุ - ด
---	ลุ	- ทุ - ล	- ดุ - ู	- ดุ - ทุ				

วรรณคดี 5

ดนตรี	--- ล	- ฑ - ดั	--- ม	--- ร	--- ลุ	--- ฑ	----	----
เนื้อร้อง	--- มู	- ห่า-คั่ว	--- ไป	--- หนี	--- กุ	---เกลียว	----	----

ดนตรี	----	--- ม	--- ม	--- ฑ	----	- ร - ม	--- ด	----
เนื้อร้อง	----	--- ซอง	--- ซ่า	---เกลี้ยว	----	-เลอ-เย้าะ	---หล่อง	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

--- ล	- ฑ - ฑ	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ฑ	- ลุ - ด	- ฑ - ลุ	- ฑ - ด
--- ลุ	- ฑ - ล	- ดุ - รุ	- ดุ - ฑ				

วรรณคดี 6

ดนตรี	--- ม	- ม - ม	--- ฑ	----	--- ด	--- ลุ	--- ฑ	----
เนื้อร้อง	---เฮกั๋อ	-เสาะ-นั๊ก	--- ฆะ	----	---ฮกของ	--- กู้	--- เซ้อ	----

ดนตรี	--- ม	--- ม	--- ม	----	----	- ฑ - ม	----	--- ด
เนื้อร้อง	---โลง	--- ตะ	---เราะ	----	----	-โต่ว-ละ	----	--- ผึ่ง

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

--- ล	- ฑ - ฑ	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ฑ	- ลุ - ด	- ฑ - ลุ	- ฑ - ด
--- ลุ	- ฑ - ล	- ดุ - รุ	- ดุ - ฑ				

วรรณคดี 7

ดนตรี	--- ม	----	- ร - ม	--- ช	--- ร	--- ม	--- ด	----
เนื้อร้อง	--- อา	----	-เหลือ-ชี	---เลื่อ	--- ลือ	-- เพีย	อุย	----

ดนตรี	----	--- ม	----	- ม - ช	--- ม	- ร - ม	--- ด	----
เนื้อร้อง	----	-- -ออง	----	-หย่า-เฮ้าะ	---เราะะ	-โด่ง- โล้ว	--- กี่	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

--- ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ช - ล	- ช - ด
--- ล	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ช				

วรรณคดี 8

ดนตรี	----	----	----	--- ม	----	- ด - ม	--- ช	--- ด
เนื้อร้อง	----	----	----	--- เน	----	-เหลือ- โอง	---เตาะะ	---เรอะะ

ดนตรี	--- ช	--- ด	----	----	--- ช	----	- ม - ช	----
เนื้อร้อง	---เตอะะ	--- ไป	----	----	---เลอ	----	-ฮู้-โกโก้	----

ดนตรี	----	- ล - ช	----	--- ด	----	----	----	----
เนื้อร้อง	----	-เคอ-ลอง	----	ไจ๋ย	----	----	----	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

--- ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ช - ล	- ช - ด
--- ลุ	- ช - ล	- ด - ุ	- ด - ช				

วรรคที่ 9

ดนตรี	--- ช	- ด - ด	--- ม	--- ช	--- ม	--- ร	--- ด	----
เนื้อร้อง	--- เอ	- ถ - เอ	--- คำ	--- เปอ	--- เอ	--- บา	--- ไถ่	----

ดนตรี	--- ม	- ล - ช	--- ด	----	--- ม	- ร - ร	----	----
เนื้อร้อง	--- กะ	- รัง - บา	--- ไถ่	----	--- เปียว	- เขอว - ไค่	----	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

--- ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ช - ล	- ช - ด
--- ลุ	- ช - ล	- ด - ุ	- ด - ช				

ดนตรี	--- ช	- ช - ล	--- ช	----	--- ช	- ม - ร	--- ด	----
เนื้อร้อง	--- อง	- ย่า - หล่า	--- นอง	----	--- เปอ	- ลู - อี้	--- ไอ่	----

ดนตรี	--- ลุ	- ช - ด	--- ม	--- ช	----	- ม - ด	----	----
เนื้อร้อง	--- ชู	- เด - จี	--- ท่ง	--- เลอ	----	- ยู - ไถ่	----	----

****ดนตรีรับ(ไม่มีร้อง)

--- ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ช - ล	- ช - ด
--- ล	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ช				

ดนตรี	--- ล	--- ช	--- ช	--- ม	--- ช	---	--- ด	---
เนื้อร้อง	--- ไถ่	--- เล	--- เล	--- เล	--- แก่	---	--- เปื่อ	---

ดนตรี	--- ช	---	--- ด	---	--- ช	---	- ม - ด	---
เนื้อร้อง	--- เปื่อ	---	--- ส	---	--- มวย	---	- ช - ลา	---

วรรคที่ 10

ดนตรี	--- ช	--- ด	--- ด	--- ม	--- ช	--- ม	--- ด	---
เนื้อร้อง	--- ใจ	--- ภู	--- เหลียว	--- พยา	--- ธิ	--- เจีย	--- เรีย	---

ดนตรี	--- ม	- ล - ช	--- ด	---	--- ม	- ร - ร	---	---
เนื้อร้อง	--- เปื่อ	- บา - ใจ	--- หล่อง	---	--- เราะ	- กา - ยา	---	---

****ดนตรีรับ(ไม่มีร้อง)

--- ล	- ช - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ช - ล	- ช - ด
--- ล	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ช				

ดนตรี	--- ชู	- ชู - ล	--- ชู	----	--- ม	- ร - ด	----	----
เนื้อร้อง	--- เป๋อ	-ไม่ - ทอง	--- ไถ่	----	--- เพี้ย	-เหวี่ยง-เนี้ยะ	----	----

ดนตรี	--- ชู	- ด - ด	--- ม	--- ชู	----	- ม - ด	----	----
เนื้อร้อง	--- ไถ่	-แก้ - เป๋อ	--- สู้	--- มวย	----	- ซี้ - ลา	----	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

---	ล	- ชู - ชู	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ชู - ล	- ชู - ด
---	ล	- ชู - ล	- ด - ร	- ด - ชู				

ดนตรี	---	ล	---	ชู	---	ชู	---	ม	---	ชู	---	ด	---
เนื้อร้อง	---	ไถ่	---	เล	---	เล	---	เล	---	แก้	---	เป๋อ	---

ดนตรี	---	ชู	---	ด	---	ม	---	----	---	ชู	---	----	- ม - ด	----
เนื้อร้อง	---	เป๋อ	---	เป๋อ	---	สู้	---	----	---	มวย	---	----	- ซี้ - ลา	----

****ดนตรีรับ (ไม่มีร้อง)

---	ล	- ชู - ชู	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ทุ	- ล - ด	- ชู - ล	- ชู - ด
---	ล	- ชู - ล	- ด - ร	- ด - ชู				

8.3 เพลงประกอบรำอะเย่

รำอะเย่นั้นชาวกะเหรี่ยงได้รับอิทธิพลมาจากชาวพม่า ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความใกล้ชิดกัน ไม่ใช่การแสดงของชาวกะเหรี่ยงโดยแท้ แต่ยังมีเล่นในหมู่ชาวกะเหรี่ยง การแต่งกายก็คล้ายกับการแสดงของชาวมอญ เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบในรำอะเย่นั้น มักจะนำเพลงที่บรรเลงประกอบการแสดงรำตงนำมาบรรเลงประกอบในรำอะเย่ด้วยและยังสามารถนำเพลงที่บรรเลงในรำอะเย่ไปบรรเลงในก่วยเจ๊าได้ด้วย

8.3.1 เพลงโพ่วเจีย โพ่วเจียเป็นภาษากะเหรี่ยง โพ่ว แปลว่า ดอกไม้ เจีย

แปลว่า ชีวิตที่เกิดมาในหนึ่งชาติ เนื้อหาของเพลงจึงเกี่ยวกับการเปรียบเทียบถึงสังขรณ์ของชีวิตมนุษย์ โดยใช้ดอกไม้เป็นสื่อเปรียบเทียบในเนื้อเพลงและได้แฝงคติเตือนใจในการใช้ชีวิตให้มีความสุข นักแสดงสามารถรำเดี่ยว รำคู่ หรือสามารถแสดงเป็นหมู่คณะได้และสามารถนำเพลงไปบรรเลงในก่วยเจ๊าได้

ก. เนื้อร้องเพลงโพ่วเจีย

ท่อนที่ 1

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

โพ่ว เส่ อา ลุย ไต่ นิเอ่อ เลอ เนอ บาส่า

คำแปลภาษาไทย

ดอกไม้ มาก เลือก เสียบ เอา ที่ เธอ ต้องการ

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

กู่เกลี้ยง คูดำ ผ่า ทอง อ้าเมื่อยะ

คำแปลภาษาไทย

โลก บน บาน ขึ้น มากมาย

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

สะหนีโก่ สะหนีล้า เอ่อไก่งง เนอ บ่าชีย่า

คำแปลภาษาไทย

ท่าเรือ คดงอ เธอ น่าจะรู้

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เออคี ไถ่ เนอ เลอซีย่า โพว เออเจีย บา หล่อง ยั่ว
คำแปลภาษาไทย	ปลาย ต้น เธอ ไม่รู้ ดอกไม้ ชาตินี้ ต้อง ลง ไหล

หมายถึง ดอกไม้ที่หลากหลายเผ่าพันธุ์เหมือนกับมนุษย์ที่ดีชั่วต่างกัน เราควรรู้จักเลือกคบคนที่ดี เหมือนกับเลือกดอกไม้ที่สวยงามและสมบูรณ์ถ้าไม่พิจารณาเลือกคบคนที่ดีชีวิตก็จะไร้ค่าเหมือนดังดอกไม้ที่ลอยกลางลำธารที่เปล่าประโยชน์ หากสาวเจ้าจะรักและเลือกคู่ครองก็ควรจะเลือกคนดี

ท่อนที่ 2

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เว ไหลว เซอไคล์ เลอเออคองไถ่ พือ โย เน มา
คำแปลภาษาไทย	พี่ บอก คำพูด เริ่มต้น น้อง นี่ เชื้อ ด้วย

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	ที ชู เลอป่า นองกำ หล่อง ยั่ว เปี้ยวเมย เออเจีย ซองซ่า กล่า
คำแปลภาษาไทย	เพื่อนๆ ไม่มี ลักคน ลง ไหล ตามไป ชาตินี้ สังสารวัตร ท่ามกลาง

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	มาเซอไม ไหลวโป ด้ กล่า หล่อง เบอ ทอง โพว เออ บล่อง บล่อง
คำแปลภาษาไทย	มหาสมุทร คลื่น ใหญ่ ท่ามกลาง ลง จม ขึ้น ลอย ครั้งแล้วครั้งเล่า

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	พือ เซวไถ่ คี สู่ เนอ เออเจีย
คำแปลภาษาไทย	น้อง ใหญ่ในน้ำ ปลาย เหมือน เธอ ชาตินี้

หมายถึง พี่นู้พูดเตือนน้องแล้ว แต่ก็ไม่มีใครเชื่อฟัง ขาดสติที่จะทำความดี ชีวิตไร้ค่า ล่องลอยไร้จุดหมายปลายทาง

ข. เนื้อร้อง ทำนองเพลงโพวเจีย

ท่อนนำ (ไม่มีร้อง)

--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ฟ	--- ม	--- ร	--- ด	--- ฟ
-ลชฟ	ชลชฟ	ชลชฟ	ชลชด	-ลชฟ	- ด - ร	- ล - ด	- ร - ฟ

ท่อน 1

ดนตรี	--- ล	--- ช	--- ล	--- ช	- ล - ด	- ล - ช	- ฟ - ช	ฟ ม - ร
เนื้อร้อง	-- โพว	--- เส	--- อ้า	--- ลุย	- ได้ - นี	- เอ้อ - เลอ	- เนอ - บา	--- ส่า

ดนตรี	--- ล	- ด - ม	- ร - ด	- ฟ - -	--- ช	- ล - ด	- ล - ม	- ร - -
เนื้อร้อง	--- กู	- เกลียง	--- คู	--- ด่า	--- ผ่า	-ทอง - อ้า	----	เมื่อยะ

ดนตรี	- ช - ช	- ช - ล	- ฟ - ช	- ล - -	- ฟ - ล	- ช - ฟ	- ช - ม	- ร - ด
เนื้อร้อง	- สะ-หนี่	- ไถ่ - -	- สะ-หนี่	- ล้า - -	-เอ้อ - ไถ่	- กัง - เนอ	- บ่า - ซี้	- ย่า - -

ดนตรี	- ด - ล	ช ฟ - ร	- ฟ - ช	- ฟ - -	--- ม	- ร - ร	- ด - ท	- ล - -
เนื้อร้อง	----	----	----	----	---เออ	- คี - ไถ่	-เนอ- เลอ	- ซีย่า - -

ดนตรี	- ล - ช	- ล - ด	- ท - ล	- ช - ฟ
เนื้อร้อง	- - โพว	- เออ- เจีย	-บา-หล่ง	- ยัว - -

บรรเลงรับด้วยท่อนนำ 1 รอบ (ไม่มีร้อง)

--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ฟ	--- ม	--- ร	--- ด	--- ฟ
-ลชฟ	ชลชฟ	ชลชฟ	ชลชด	-ลชฟ	- ด - ร	- ล - ด	- ร - ฟ

ท่อน 2

ดนตรี	--- ซ	--- ล	--- ฟ	--- ซ	- ล - ท	- ล - ม	- ร - ด	- ฟ - -
เนื้อร้อง	- - - เว	- - - โหล่ว	- - - เซอ	- - - ไคล	-เลอ-เอ่อ	-คอง-ไถ่	-ฟือ-โย	-เน-มา

ดนตรี	- ร - ร	- ม - ร	- ด - ท	- ล - ท	- ด - ม	- ท - ด	- ซ - ล	- ซ - -
เนื้อร้อง	-ที -ซู่	-เลอ-ป่า	-นอง-กำ	-ลอง-ยั่ว	-เปี้ยว-เม้ย	-เออ-เจีย	-ซอ-ซ่า	- กล่า - -

ดนตรี	--- ม	- ร - ด	- ฟ - ซ	- ฟ - ซ	- ล - ท	- ซ - ล	--- ดี่	--- รี่
เนื้อร้อง	- - - มา	-เซอ -ไม่	-โหล่ว-โป	-ตู้ -กล่า	-หล่อง-เบ่อ	-ทอง-โพว	-เอ่อ-บล่อง	- - - บล่อง

ดนตรี	----	--- ล	----	--- ดี่	- ล - ซ	- ฟ - ดี่	--- รี่	--- ดี่
เนื้อร้อง	----	--- ฟือ	----	--- เซว	- ไถ่ - คี	- สู้ - เนอ	--- เอ่อ	--- เจีย

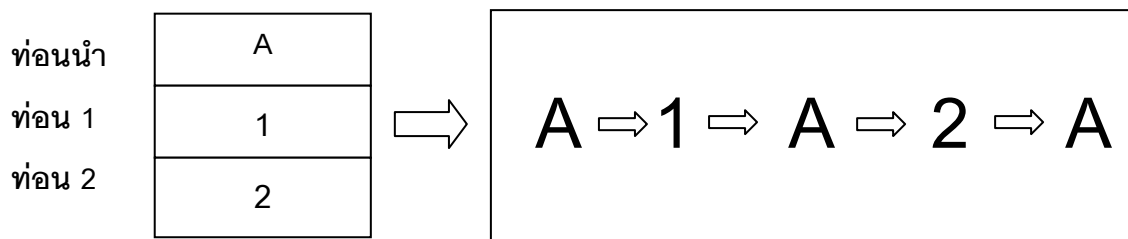
บรรเลงรับด้วยท่อนนำ 1 รอบ (ไม่มีร้อง)

--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ฟ	--- ม	--- ร	--- ด	--- ฟ
-ลซฟ	ซลซฟ	ซลซฟ	ซลซด	-ลซฟ	- ด - ร	- ล - ด	- ร - ฟ

ค. ลักษณะของเพลง

- เป็นเพลง 2 ท่อน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ท่อนนำ ท่อน 1 และ ท่อน 2 กำหนดให้ท่อนนำ

แทนด้วย (A) Form ของการบรรเลง คือ

ง. กลุ่มเสียง

ลำดับ	1	2	3	4	5	6
เสียงหลัก	ฟ	ช	ล		ด	ร
เสียงรอง				ท		

เพลงโฟ้วเจียเป็นเพลงที่ใช้กลุ่ม ฟชล ดร เป็นกลุ่มเสียงหลักและมีเสียง ที และ เสียง มี เป็นเสียงรอง เนื่องจากในบทเพลงมีการใช้เสียง ฟชล ดร มากที่สุด โดยมีเสียง ที และมี ปรากฏในบางทำนองของเพลงเท่านั้น นอกจากนั้นลูกตกในแต่ละวรรคก็เป็นเสียงที่มีอยู่ในกลุ่มเสียง ฟชล ดร

8.4 เพลงสำหรับประกอบกัวยเจ้ายะ

เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบกัวยเจ้ายะนั้น มักจะนำเพลงที่บรรเลงประกอบรำอะเย้ย รำตง มาบรรเลงในแต่ละส่วนของกัวยเจ้ายะ นอกจากการบรรเลงของวงชะพูชะดูแล้วยังมีการบรรเลงเพลงจากเครื่องดนตรีอื่นๆด้วย เช่น เมตารี นาเตง หรืออาจเป็นการร้องเพลงทั้งหมดรวมเรียกว่า กัวยเจ้ายะเช่นกัน

8.4.1 ละคร เทอลี ปานามาคลองไถ่ (เพลงรำ ปานามาคลองไถ่)

ละคร เทอลี ปานามาคลองไถ่ เป็นเพลงชุดที่บรรเลงประกอบรำอะเย้ย ส่วนมากมักจะบรรเลงเพลงนี้จากเพลงนาโตล้อง (เพลงไหว้ครู) เพลงชุดละคร เทอลี ปานามาคลองไถ่เปรียบเสมือนการเบิกโรงเนื่องจากคำว่าปานามา แปลว่าเริ่มต้น(ละคร แปลว่า เพลง เทอลี แปลว่า รำ) เพลงชุดละคร เทอลี ปานามาคลองไถ่นี้ มีทั้งหมด 3 เพลง

เพลงที่ 1 คือ ละคร ตะว่อง เหม่ยล้า มี 2 ท่อน เนื้อหา กล่าวถึงหมู่บ้านกองม่องทะที่มีธรรมชาติสวยงามรวมถึงการต้อนรับ

เพลงที่ 2 คือ โฟ้วเต่อ จิเตาะ มี 3 ท่อน เนื้อหา กล่าวถึงการรักษาประเพณีและวัฒนธรรม

เพลงที่ 3 คือ ละคร อะเหม่ย อะไซ่ เยาะเม้ย หรือเพลงอบายมุข มี 2 ท่อน เนื้อหา กล่าวถึงให้ทุกคนห่างไกลจากอบายมุขทั้งหลาย

เพลงในชุด ละคร เทอ ลี ปานามา คงได้เป็นเพลงเก่าที่มีใช้ในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง มอญ พม่า แต่เรียกชื่อต่างกันตามภาษาและเนื้อหา ของบทเพลง กล่าวคือ แต่ละหมู่บ้านในของชาวกะเหรี่ยง หรือของชาวมอญและพม่าก็ตาม สามารถที่จะประพันธ์เนื้อเพลงขึ้นมาใหม่ให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ของแต่ละหมู่บ้านก็ได้ อีกประการหนึ่งเพลงต่างๆซึ่งเป็นเพลงสำหรับ กวैयाะในพื้นที่วิจัยนี้ไม่มีการเรียกชื่อเพลงแบบเฉพาะเจาะจง ชื่อเพลงจึงมักนำมาจากเนื้อร้องบางท่อนบางตอน เป็นส่วนมาก

สำหรับเพลงละครตะว่องเหมยล้าที่อยู่ปัจจุบันนี้ กะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะเลเรียกทำนองนี้ว่า “เหมยล้า” ภาษาพม่าเรียกว่า “ช่วยมันลี้ตุ” ภาษามอญก็เรียก ช่วยมันลี้ตุ เช่นกัน สำหรับเพลง

ก. **เนื้อร้องละคร เอ๋อคงไถ่ “เกอ หลู ทองใจย”** หมายถึง การเริ่มต้นของเพลงเกอ หลู ทองใจย ซึ่งมีความหมายเพื่อกราบไหว้พระพุทธรูป ธรรม สังฆ์ ก่อนจะมีการแสดง

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	โบว ด้า ใจย เดอะ ซา เกอ หลู ย่า ไควง ทอง ป่า ผ่ง ผลิ
คำแปลภาษาไทย	พระพุทธรูปเจ้า ขอกราบไหว้ คุณ ขอ ให้พ้นจากความทุกข์ยาก ลำบาก
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	ล้า ไล่ เซอ ซอง เซอ ยา ตะเต้า หม่วย เล้า ชละ กอง หม่อง หมิง คว่า
คำแปลภาษาไทย	ทั้งหมด ชาวกองม่องทะเลที่มาถึง
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เอ๋ ถ่อง บา ซุง เคล้ง หล่า เนอ เม็ง เบ้ โพ สู้ ตง เป้า ต่า บา
คำแปลภาษาไทย	ขอให้ร่มเย็น มีความสุข ขอให้หอมอบอวนเหมือนดอกไม้
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	อุ ใจยกะ สา สู้ ตง เป้า ต่า หย่า ไควงชี นอง บ่า กู้ อา2 รอบ ****ดนตรีรับ
คำแปลภาษาไทย	พระพุทธรูปเจ้าเราขออธิฐาน ขอนับถือพระพุทธรูปคุณ กราบไหว้ทุกคน

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เลอ ซี้ เลอ บ้า เก่อ ลอย กู้ สา ออง ย่า โล้ว เอ็ง มู หม่อง หมวย เล้า คล่า****ดนตรีรับ เอ มา เอ ปังเปิ้ล เต่ว ล้า ไล่ โก้ว ลอย ยา ทะเนี้ย ****ดนตรีรับ
คำแปลภาษาไทย	ถึงจะรำไม่ดีในกลุ่มเราทุกคนนั้น ขอให้ ผู้ชมทุกคน ถ้าผิดพลาดไป ขอให้ภัย กลุ่มเราด้วย
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เฮ้ ถ่ง บา ชู เคล้ง หล่ากู้ สา เนอง เม่อง ล้า เบ โฟ้ว สะว่า 2 รอบ****ดนตรีรับ
คำแปลภาษาไทย	มาถึงขอให้จิตใจเย็นสบายทุกคน หอมอบอวนเหมือนดอกไม้
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	บึง เว้ มู หม่อง กู้ เอ่ สา บ่อง เผล่ ล้า ไล่
คำแปลภาษาไทย	พ่อ แม่ทุกคนถ้ามีความทุกข์ขอให้หาย
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	ซา ร่า สะ มา ผึง เว้ มู มอง กู้ เว้ สา เต่อ ไป ล้า ไล่ ซา ร่า สะ มา พอง เพล ลา ไล่ เต่อ ไป ล้า ไล่ เปอ โกง ลอย สู้ตอง เปอะ ตำ บา
คำแปลภาษาไทย	ขอให้พ้นจากภัย ขอให้เพียบพร้อมไปด้วย ขออวยพรให้ทุกท่าน

หมายถึง ชาวกองม่องทะทั้งหมดที่มาถึงขอกราบนมัสการพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ขอ ให้เราทั้งหมดพ้นจากความทุกข์ยากลำบากขอให้ร่มเย็น มีความสุข

ขอให้สดชื่นเหมือนดอกไม้ เรายำให้ผู้ชมทุกคนดู ถ้าในกลุ่มเรารำผิดพลาดไป

ขอให้ภัยกลุ่มเราด้วย หากมาถึงแล้วขอให้จิตใจเย็นสบายทุกคน สดชื่นเหมือนดอกไม้

พ่อ แม่ทุกคนถ้ามีความทุกข์ขอให้หาย ขอให้พ้นจากภัย ขอให้เพียบพร้อมไปด้วย

ขออวยพรให้ทุกท่าน

(****ดนตรีรับ เรียกว่า เปียวโด) เมื่อดนตรีรับแล้วต่อจากนั้น เป็นการบรรเลงนาโตสั่งไม่มี
เนื้อร้อง มีแต่ทำนอง เล่น 3 รอบ แล้วเล่นอีก 3 เพลง เช่น

เพลงที่ 1 ละครเตว่องเหม่งล้ำ

ท่อนที่ 1

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เหม่ง ล้ำ เตอ ว่อง คูลุง ค่อง ไถ่ ชู เมอะ ระ ย่า
คำแปลภาษาไทย	หมู่บ้านป่า อยู่เชิงเขา อยู่สุขสบาย
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เลอ ตะ ว่อง ไหน่ ที่ คลุ หล่อง ยั่ว เนอ เม็ง ทอง โพ มีอ ซ่า ผ่า
คำแปลภาษาไทย	มีแม่น้ำไหล หอมดอกกล้วยไม้บาน
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	คุ หล่อง ดุ ไท่ ดี เสี้ย ดี กว่า โพ ลิ
คำแปลภาษาไทย	ภูเขา สูง ใหญ่ ทั้งต้น ไม้ ดอกไม้
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	โอ เสาะ เปียะ เอ้ เอ้ ถ่ง พิ พู เออ หล่อง ด่า
คำแปลภาษาไทย	ดอกไม้ นานา ชนิด ถ้าเธอมาถึง ที่อยู่ปัจจุบันของปู่ย่า ตา ยาย
เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	มะ ออง ฮา จู้ เต้ มี หนิง เอ่ง อั่ว ****ดนตรีรับ
คำแปลภาษาไทย	จะขอต้อนรับด้วยรอยยิ้มใส สะอาด

หมายถึง หมู่บ้านป่าอยู่เชิงเขา สุขสบาย มีแม่น้ำไหลผ่าน หอมดอกกล้วยไม้บาน มีภูเขาสูงใหญ่
มีทั้งต้น ไม้ ดอกไม้นานาชนิด ถ้าเธอมาถึงที่นี้ที่อยู่ปัจจุบันของปู่ย่า ตา ยาย
เราขอต้อนรับด้วยรอยยิ้มที่สดใส และจริงใจ

ท่อนที่ 2

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เฮ้ เอ่ ถ่ง กอง หม่อง ตะว่อง เน็ง เม็ง โพ่ ผ่า ทอง

คำแปลภาษาไทย

มาถึงหมู่บ้านกองม่องทะ หอมดอกไม้บาน

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

ที่ ชู หล่อง ไผ่ลวง เซอะ คีย หล่า เต้ ไผ่ลวง สำ บอง มะออง ฮา จูง หล่อง
กู๋ ฮา ไฮ (2 รอบ)

คำแปลภาษาไทย

มีน้ำไหลลงน้ำตก การละเล่นของชาวกะเหรี่ยงรุ่นหลัง ขอต้อนรับทุกคน

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เหน่อ เอ่ เฮ้ ทอง เลอ กอง หม่อง ตะว่อง

คำแปลภาษาไทย

ถ้าเธอมาที่บ้านกองม่องทะ

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เด่ คู่ หล่อง เปอ ย่า อะ โส่ โทะ

คำแปลภาษาไทย

เทือก เขาสูง สลับ ชับซ้อน

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เหน่อ เมอ ต้า จู เซง เต้ ว่า ไผ่ล่ สะม่ เด่ หลี่ อู่

คำแปลภาษาไทย

เธอจะมองเห็น ป่าไม้ที่ไป มีลมพัดพริ้ว

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เกอ เลี้ยว โพ่ ทุ ดอง ผ่า เส้ง ไถ่ โทะ

คำแปลภาษาไทย

ดอกกล้วยไม้บาน ถึงไม้สูง

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เต้ ส่อง โหว่ ทุ ฮ้วง ออง ฮา หล่อง * 2 รอบ

คำแปลภาษาไทย

มีนกร้องทัก

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เฮ้ เฮ้ ถั่ง กอง หม่อง ตะว่อง แม่ ออง ฮา หล่อง เด่ มิ นี เ่อง บ่อง
คำแปลภาษาไทย	มาถึงกองม่องทะ ยินดีต้อนรับด้วยรอยยิ้ม

หมายถึง หมู่บ้านกองม่องทะ มีแม่น้ำไหลผ่าน หอมดอกไม้บาน

เราขอต้อนรับด้วยการละเล่นของชาวกะเหรี่ยงรุ่นหลัง

ถ้าเธอมาถึงบ้านกองม่องทะ หมู่บ้านที่มีเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน ดอกกล้วยไม้

มีเสียงนกกร้องทัก เธอจะมองเห็นป่าไม้ที่มีลมพัดพลั่ว

ชาวกองม่องทะยินดีต้อนรับ

เพลงที่ 2 : โฟ่ เต่อ จิ เตาะ (รักษวัฒนธรรม) ดอก ไม้ หลัก ธนาคาร

ท่อนที่ 1

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	โผล่วงุ ส่อง พุ ภู ห่า ป่า เหล่อ วิ ไถ่ ล้า ไล่
คำแปลภาษาไทย	โผล่วงุ ส่อง ทุกคน ดู แลรักษาหนังสือ

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เด่ ผีเยย ส่า เซอะฮั้ง หล่า เปื่อ ส่า บอง หล่อง บา อ ต่า
คำแปลภาษาไทย	ภาษา วัฒนธรรม กลุ่ม เยาวชนต้องเริ่มรักษา

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เว้ง เหล่อ ฮี หนอ เซ่อ กะ ได้ ไถ่ หล่า ภู สกา ฮา****ดนตรีรับ
คำแปลภาษาไทย	อย่า ขี้ เกียจ คิด ถึง ย้อนกลับทุกคน

หมายถึง กลุ่มเยาวชนชาวกะเหรี่ยงทุกคนต้องดูแลภาษาวัฒนธรรม

ทุกคนอย่าขี้เกียจให้คิดย้อนถึงผลที่จะมีต่อไป

ท่อนที่ 2

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

โผล่วง พลุ ภู ฮกา ส่อง พู ภู ฮกา โผล่วง สีอ พู

คำแปลภาษาไทย

โผล่วง ทุกคน ส่องทุกคน เชื้อชาติ กะเหรี่ยง

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เหมียย เสย อะด่า เฮ้ (เหนือ เหย่อ เป้อ เส่ ภู ฮาเบ้ เมอ ทอง ไร่
เลอ ย่า) (2 รอบ)

คำแปลภาษาไทย

ประวัติศาสตร์ของ เรา ทุกคน ขอ ให้ เจริญไปข้างหน้า

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เบ เมอ ถ่ง โพ เต่อ เกล สี ถ่า ไถ้ เปีย****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

ขอให้ถึงหลักชัย ช่วยกันใช้ความสามารถ

หมายถึง โผล่วงส่องทุกคนเชื้อชาติกะเหรี่ยง เราทุกคนช่วยกันใช้ความสามารถสืบสานให้เฝ้าของเรา
เจริญไปข้างหน้าถึงหลักชัย

ท่อนที่ 3

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

โผล่วง ส่อง พู ภู ฮกา เปอ ไล้ เล เด เซอ คี๊ยะลา

คำแปลภาษาไทย

โผล่วง ส่องทุกคน ภาษา วัฒนธรรมของเรา

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

ทู ภู เมอ เปีย เส เล้า ขล้า ฟิง พุ่ง พลุ โถ หล่อง

คำแปลภาษาไทย

ประเพณีทั้งหมด ปู ยา ตา ยาย สืบทอดให้

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	คง เอ เปอ บ้า หม่า
คำแปลภาษาไทย	เป็นมรดกที่เราต้องรับ

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	(ไล่ ดิ เพีย ซ่า เด เซอะ อั้ง หล่า) *** 2 รอบ
คำแปลภาษาไทย	หนังสือ ภาษา วัฒนธรรม ช่วยกัน

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เกอ บู หม่า เซอ ล้า****ดนตรีรับ
คำแปลภาษาไทย	เถิด นนา

หมายถึง ภาษา วัฒนธรรมประเพณี ของเราทั้งหมดนี้ปู่ ย่า ตา ยาย สืบทอดให้เป็นมรดก
ที่ชาวกะเหรี่ยงทุกคนต้องช่วยกันอนุรักษ์

เพลงที่ 3 ละคู่อะเหมย อะไปเยาะเหมย (สะดีย์ หล่า = สวยงาม) เพลงอบายมุข

ท่อนที่ 1

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	ผง เพียง สุรา หมวย เซอ เลอ ฮี อัว เอ้ เหนิง ท่อง หยู่
คำแปลภาษาไทย	ฝัน กัญชา สุรา ไม่ใช่ ของดี ถ้าเมามัน

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	ล่า เอ่อ ไซ มีอ ห้า เส่ อ้า ดู๋ แผล เกว่ จี ซา
คำแปลภาษาไทย	ใจจะมีดบาด ดมเห มากรื่น เล่นไฟ เล่นเงิน

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เส่ หมวย เซอ เล้อ ฮี อัว ผง เพียง สุรา อะ ไป เยาะ เมีย
คำแปลภาษาไทย	ไม่ใช่ สิ่ง ดีงาม ฝัน กัญชา สุรา เป็นอบายมุข

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	ดิง โส้ง เวียง ปวย ล้า**** <u>ดนตรีรับ</u>
คำแปลภาษาไทย	ควร เว้น ห่างไกล

หมายถึง ผีน กัญชา สุรา เป็นอบายมุข เป็นของไม่ดี ถ้ามีแล้วจะเกิดเป็นภัยต่อชีวิต
การพนันไม่ใช่สิ่งดีงามควรละเว้นและห่างไกล

ตอนที่ 2

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เก้ ทอง เมอ นึ่ง กู ฮกา อา จ้า โต เบ้ เมอ คี๋ย หล่า
คำแปลภาษาไทย	เกิดมาเป็นมนุษย์ทุกคน ชีวิตที่จะงดงาม

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เส่อ เล้อ มี เอ็ง ไถ่ เส่ เลอ พา ดิง โส้ง
คำแปลภาษาไทย	สิ่งที่มีดีบอด ควรหลีกเลี่ยง ห่างไกลทุกคน

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	เวียง ปวย หลากู ฮา กอง หม่อง สะคี่ หล่า
คำแปลภาษาไทย	ห่างไกล ทุกคน กองม่องทะเลสวยงาม

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง	ไฮ เปี้ย สะ บอง มิง คว่า เอ้ มิต ตา เสิง สะ เสาะ เกีย
คำแปลภาษาไทย	เรี่ยวแรงของเยาวชน ชาย หญิง รัก จิต ใจศรัทธา ความเชื่อ

เนื้อร้องภาษากะเหรี่ยง

เมอ ไหล่ว ไช้ ไปว พื สะ ไต้ ภู่ ฮา****ดนตรีรับ

คำแปลภาษาไทย

จะพยายามบอก สอน เตือน สติ

หมายถึง เกิดมาเป็นมนุษย์ทุกคนชีวิตจะงดงามควรหลีกเลี่ยงอบายมุข

เยาวชนชายหญิงของกองมืองะจะเป็นคนดี

ตอนที่ 3 บทบาทและหน้าที่ของวงชะพูชะอุในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง

วงชะพูชะอุ เป็นดนตรี ที่ใช้ประกอบการแสดงของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี อย่างน้อย 50-60 ที่ผ่านมา ความเป็นไปได้ทางหนึ่งก็คือ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมทางด้านดนตรี มาสู่วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงโดยมอญ และพม่า ที่อยู่ใกล้ชิดกัน เมื่อปี พ.ศ.2492 กลุ่มชาวมอญพลัดถิ่นจากฝั่งประเทศพม่า ได้อพยพย้ายถิ่นฐาน มาฝั่งไทยที่อำเภอสังขละบุรีโดยการชักชวน และนำมาของหลวงพ่อดุตตะมะ ซึ่งเป็นพระที่ชาวมอญ และชาวกะเหรี่ยงนับถือ การอพยพโยกย้ายของชาวมอญในครั้งนี้ ดูเหมือนว่าจะไม่ใช่เพียงการอพยพ ผู้คนเท่านั้น แต่ยังได้นำวัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญ ที่อยู่ในสายเลือดอย่างเข้มข้นติดตัวมาด้วย เมื่อเริ่มอยู่อย่างสงบสุข และมีความสุขมากขึ้นจึงมีเวลาที่จะสร้างสรรค์ประเพณีทั้งหลายของตนเอง ให้สมบูรณ์เหมือนครั้งที่อยู่ในฝั่งประเทศพม่ามากขึ้น ดนตรีก็เช่นกัน ชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่นั้น ส่วนหนึ่งได้อาศัยอยู่ในป่าเขาต้นน้ำ ลำห้วยต่างๆ บริเวณป่าทุ่งใหญ่นเรศวร เช่นบริเวณแม่น้ำรันตี แม่น้ำปีคลี่ และแม่น้ำของกาเรียว และมีดนตรีของชนเผ่าอยู่มาก่อนต่อมาจึงได้รับอิทธิพลดนตรีของ ชาวมอญมาในที่สุด

พุทธศาสนา ภาษาและดนตรีของชาวมอญเริ่มแพร่สู่วัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ มากขึ้น กะเหรี่ยงกลุ่มนี้จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กะเหรี่ยงมอญ” นั่นหมายถึง บทบาทหน้าที่ของดนตรี ที่ชาวกะเหรี่ยงมีอยู่ในปัจจุบันส่วนหนึ่งได้แบบมาจากดนตรีของมอญ ซึ่งเป็นชนชาติที่มีวัฒนธรรม รุ่งเรืองมาก่อนแต่อดีต

ดนตรีของชาวมอญ อำเภอสังขละบุรี เรียกว่า ก่วนกวีาน เป็นวงดนตรีที่ใช้ประกอบการ รำโบราณของมอญ คือ รำหงส์ ซึ่งมีมาตั้งแต่ครั้งหงสาวดีเป็นเมืองหลวง รวมทั้งบรรเลง ประกอบการรำชุดต่างๆของมอญอีกหลายชุด ชนชาติพม่าก็มีดนตรีลักษณะคล้ายคลึงกันเรียกว่า วงปาดาล่า ซึ่งทั้งสามชนชาตินี้ มีลักษณะของเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงคล้ายคลึงกันมาก รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของดนตรีก็เช่นกัน

ปี่พาทย์มอญ	เรียกว่า	ก่วนกวีาน	ใช้ประกอบการแสดง
ปี่พาทย์พม่า	เรียกว่า	วงปาดาล่าหรือชาวาย	ใช้ประกอบการแสดง
ปี่พาทย์กะเหรี่ยง	เรียกว่า	วงชะพูชะอุ	ใช้ประกอบการแสดง

1. บทบาทในประเพณีสำคัญประจำปีของชาวกะเหรี่ยง

1.1 งานทำบุญข้าวใหม่ (โบวปือสองคู้)

งานบุญข้าวใหม่หรือโบวปือสองคู้ หมายถึง งานบุญที่ทำบุญเพื่อจะเริ่มต้นในการทำไร่ใหม่ บางท่านก็ว่าถือเป็นการทำบุญถวายข้าวใหม่แด่พระพุทธเจ้าด้วย ซึ่งในงานบุญนี้จะมีพิธีกรรมที่สำคัญ คือ พิธีบูชาแม่โพสพและผูกข้อมือผู้มาร่วมในงาน งานบุญข้าวใหม่นี้ ชาวกะเหรี่ยงจะจัดในช่วงเดือน มกราคมเป็นธรรมเนียมของชาวกะเหรี่ยงในตำบลว่าถ้าหมู่บ้านใดจัดประเพณีฟาดข้าวก็ต้องจัดทำ บุญข้าวใหม่ด้วย ในงานจะมีประรำพิธีบูชาแม่โพสพเป็นสถานที่สำคัญของงาน นอกจากนั้น จะมีการสร้างขี้ข้าว (ปือฟ่องช่องหล่อง) เพื่อให้ชาวบ้านได้นำข้าวเปลือกมาทำบุญในขี้ข้าว เพื่อถวายวัดเมื่องานบุญเสร็จ

เรียกวันแรกเริ่มงานว่า วันโบวหล่อง หรือวันงานลง ช่วงเช้ายังไม่มีกิจกรรมใดๆแต่ชาวบ้าน ก็จะมาช่วยกันจัดสถานที่ดูแลความเรียบร้อยของประรำพิธีบูชาแม่โพสพ(พื๋อโหย่ว)

เมื่อเริ่มเปิดงาน พระสงฆ์จะให้ศีล ผู้นำจะอาราธนาพระปริตร จากนั้นพระสงฆ์เจริญ พระพุทธรูป ชาวบ้านจะนำขันใส่น้ำมาวางในประรำพิธี เพื่อให้ให้น้ำเป็นน้ำพระพุทธมนต์และ เกิดสิริมงคล เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์แล้วสามารถนำไปประพรมที่บ้านได้ ในการเจริญ พระพุทธรูปก็จะมีบทสำหรับสวดโดยเฉพาะ ไม่มีปรากฏทั่วไป และถือเป็นการเชิญแม่โพสพให้ลงมา ในประรำพิธี พระสงฆ์สวดมนต์ด้วยทำนองมอญ เมื่อเสร็จพิธีจะมีการแสดง เช่น วงชะพุชะอู นาเต่ง เมตารี รำตง รำอะเย้ยของชาวบ้านเพื่อให้ผู้มาร่วมงานได้ชมตลอดคืน

สำหรับวันที่ 2 ชาวบ้านจะทยอยมาที่วัดเพื่อรับศีล และตักบาตรทำบุญในช่วงเช้า จากนั้น ก็จะมีการถวายข้าวพระพุทธ และถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ เวลาประมาณ 09.00 น. ก็จะเริ่มพิธี บูชาแม่โพสพ และพิธีผูกข้อมือ โดยประรำพิธีจะทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส โดยการสานไม้ไผ่เป็นเขตกัน มีทางเข้า 4 ทาง จะมีการประดับตรงประตูด้วยต้นกล้วย ต้นอ้อย ดอกหงอนไก่สีเหลือง และแดงจากไร่ และก้านระกำปักฉัตรทางเข้าทั้ง 4 คู่ ส่วนด้านในนั้นจะมีการสร้างร้านไม้ไผ่ขึ้นตรงกลางไว้วางอุปกรณ์ ต่างๆที่ใช้ในการประกอบพิธี เช่น บาตรน้ำมนต์สำหรับพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ในตอนคืน วันแรก,แม่ข้าว (ปือมู) จากที่ใช้ในงานประเพณีฟาดข้าว,ตระกร้าสำหรับตวงข้าว(ตอง) นอกจากนั้น จะมีมะพร้าว,กล้วย,หวี,ชินกะเหรี่ยง,เสื้อผู้หญิง,เส้นผมผู้หญิง,กำไล,กระຈ,ตุ้มหู 1 คู่,เงินแท้ 1 บาท กล่องปุ่น,เป็นปักผม วางอยู่ในร้านตรงกลางที่ทำขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นของใช้ของผู้หญิงถือเป็นการแทน

แม่โพสพเช่นเดียวกัน ส่วนรอบๆของร้านที่ยกขึ้นก็จะละเตี้ง 108 ชั้น (รูปร่างคล้าย หอก ทำจากการตัดต้นระกำเป็นทงกรวยมีปลายแหลมปักตรงปลายไม้ไผ่เล็กๆ) และสนุ 108 ชั้น (รูปร่างเหมือนธงเล็กๆที่ใช้ปักเจดีย์ทราย) ซึ่งทั้งสองอย่างนี้เปรียบเสมือนอาวุธเพื่อป้องกันสิ่งชั่วร้ายต่างๆมิให้เข้ามาในบริเวณประรำพิธีนั้น นอกจากนั้นจะวางอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำมาหากินวางอยู่ด้วยเช่น เสียม มีด เคียว เป็นต้น

ภาพประกอบ 85 ละเตี้ง

ภาพประกอบ 86 สะนุ

เมื่อได้เวลาอันสมควรแล้วชาวบ้านก็จะมารวมตัวกันที่บริเวณวัด จะมีการเชิญคู่สามีภรรยา ที่ได้รับการยอมรับในหมู่บ้านว่าเป็นผู้มีศีลธรรม ปัจจุบันไม่มีลูกด้วยกันแล้ว โดยจะต้องสวมชุด กระเหรี่ยงเท่านั้นจึงจะสามารถเข้าในประรำพิธีได้ โดยทั้ง 4 คู่จะเข้าแต่ละประตูและปิดประตูในระหว่าง ประกอบพิธี โดยจะมีกระดังสำหรับทั้ง 4 คู่ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับผูกข้อมือ ซึ่งจะมีด้าย น้ำ ข้าวเหนียวห่อ กล้วย งาดำ อ้อย ใบเถาหลอด (ทุไก่) ดอกไม้ ไม้พายเป็นสำหรับเคาะขอบกระดัง ใบมีดโกน ระหว่างทำพิธีนั้นจะปิดประตูรั้วที่สานจากไม้ไผ่ตลอดไม่ให้อะไรเข้าไป หลังจากนั้นผู้ชาย ทั้ง 4 ที่อยู่ในประรำพิธีท่านก็จะเดินออกมาจากประรำพิธีพร้อมไม้ขนาดเล็กๆ ยาวพอประมาณออกมา เคาะพื้นดินด้านนอกของประรำพิธีโดยจะไปกับคนละทิศตามประตูทางออกเพื่อเป็นการบอกกล่าว แม่โพสพให้รับรู้ว่าจะเริ่มพิธีเรียกขวัญแม่โพสพแล้ว หลังจากนั้นกลุ่มนักดนตรีและหนุ่มสาวตลอดจน ผู้มาร่วมงานก็จะร้องเพลงเชิญและสรรเสริญขอบคุณแม่โพสพ และลงมาเพื่อให้ผูกข้อมือแก่แม่โพสพ

และผู้ร่วมงานถือเป็นการขอบคุณแม่โพสพที่ได้คอยดูแลอยู่ตลอดเวลาในระหว่างการทำมาหากิน และจากนั้นผู้ร่วมงานทุกท่านก็จะมาจับต่อกันจากประรำพิธีต่อกัน เพื่อร่วมกันเรียกขวัญให้แม่โพสพ โดยผู้ชาย ในประรำพิธีก็จะเคาะขอบกระดังด้วยไม้พายหรือเศษไม้ไผ่เป็นจังหวะๆ ส่วนภรรยาจะเตะขอบกระดังไว้ ระหว่างนั้นจะมีท่านผู้หนึ่งอ่านการเรียกขวัญเป็นภาษากะเหรี่ยง มีเนื้อหาให้ขวัญได้กลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว อย่าได้ไปไหน อย่าไปหลงเชื่อภูตผี ให้กลับมากินของที่เตรียมไว้ เมื่อจบคำสวดเรียกขวัญแล้วก็จะถามว่า ขวัญได้กลับมายังทุกคนหรือยัง ผู้มาร่วมงานก็จะตอบพร้อมกันว่าขวัญได้กลับมาอยู่กับตัวเรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้ชาย 4 ท่าน ในประรำพิธีก็จะผูกข้อมือให้ภรรยาก่อนถือเป็นตัวแทนแม่โพสพ จากนั้นภรรยาก็ผูกข้อมือให้สามีต่อ โดยจะตัดด้ายเก่าทิ้ง นำด้ายขาวใหม่มาจุ่มน้ำเล็กน้อยนำมาผูกข้อมือ 2-3 รอบ ให้เหลือเศษด้ายไว้เพื่อตัดออก จากนั้นจะนำเศษด้ายเก่าและใหม่มามัดผสมกับเศษพืชต่างๆ อย่างละเล็กน้อยที่มีอยู่ในกระดังนั้น แล้วจุ่มน้ำอีกแล้วรวมมือทั้งสองข้างเข้าด้วยกันลูบกวาดขึ้นไปยังไหล่ทั้งสองข้างแล้ววางไว้บนบ่า เพื่อให้ขวัญได้กลับมากิน จากนั้นก็สามารถนำไปเก็บไว้ที่อื่นได้ ต่อจากนั้น สามีภรรยาทั้ง 4 คู่ก็จะเปิดรั้วประรำพิธีเพื่อผูกข้อมือให้กับผู้ร่วมงานทุกท่าน จนครบทุกคนก็เสร็จพิธีในการบูชาแม่โพสพ (พระไพโรจน์ พิศาลมงคล 2549: 105)

1.2 งานบุญวันสงกรานต์ (บวต๋า)

งานบุญสงกรานต์ชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ จะจัดโดยไม่นับวันตามปฏิทินสากล แต่ชาวบ้านจะนับตามจันทรคติ คือ เริ่มจากขึ้น 13 ค่ำถึงแรม 1 ค่ำ แต่จะจัดเหลื่อมกันไปตามความสะดวกของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้หมู่บ้านอื่นๆ ได้มาร่วมงาน หรือบางหมู่บ้านก็จัดพร้อมกัน แต่จะจัดในเดือนเมษายนเหมือนกัน โดยปกติงานบุญสงกรานต์จะจัด 3 วัน 4 คืน ซึ่งในแต่ละวันก็จะมีกิจกรรมแตกต่างกันตามความเชื่อทางพุทธศาสนาพิธีที่มีความสำคัญ คือ พิธีค้ำโพธิ์ (บุงโคลง) พิธีไหว้สะพาน (บุงถ่ง) และพิธีไหว้เจดีย์ทราย(บุงกลุ่มปะตี)ซึ่งจะทำในวันเดียวกัน

ตอนเย็นวันแรก (วันบวต๋าหล่ง ในวันขึ้น 13 ค่ำ) งานบุญจะเริ่มจัดขึ้นในตอนเย็น จะตีเกราะ (ขลุ) เป็นสัญญาณเพื่อให้ชาวบ้านทราบว่าได้เวลามาที่วัดเพื่อเริ่มงานบุญวันแรก เวลา ประมาณ 17.00 น. จะตีเกราะ 3 ครั้งเป็นช่วงๆ เพื่อให้ชาวบ้านทราบ หลังจากตีเกราะครั้งที่ 3 นั้นก็เริ่มประกอบพิธีเจริญพระพุทธมนต์ (โวมะหนือ) ชาวบ้านจะนำขันใส่น้ำหรือกระตักน้ำเพื่อทำน้ามนต์มาที่วัด โดยจะมีน้ำส้มป่อยหรือแป้งน้ำใส่ลงไปได้ และจะมีกิ่งดอกไม้ลงไปด้วย เมื่อมาถึงวัดแล้วก็จะนำไป

รวมกันในส่วนที่พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เมื่อเริ่มพิธีชาวบ้านก็จะรับศีลและฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เป็นภาษามอญ ภาษามาลี ซึ่งภาษามาลีจะมีสำเนียงต่างจากที่พระสงฆ์ไทยสวด เมื่อฟังพระเจริญพระพุทธมนต์เรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านจะไปรับขันน้ำมนต์ของตนเองคืน โดยทุกคนสามารถพรมน้ำมนต์ให้กับตนเองและผู้อื่นได้ จากนั้นนำน้ำกลับไปพรมที่บ้านเพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล ในงานบุญสงกรานต์นี้ก็สามารถบรรพชาสามเณรได้ในคืนแรกหลังจากมีการเจริญพระพุทธมนต์เสร็จแล้ว และกิจกรรมหลังจากนี้ก็จะเป็นการละเล่นต่างๆ

วันแรกของงาน (วันขึ้น 14 ค่ำ) ในเช้าตรู่วันแรกของงาน เวลาตั้งแต่ 05.00 น. ชาวบ้านนำข้าวต้มพร้อมกับขนมต่างๆที่ทำจากบ้านมาถวายพระสงฆ์ สามเณร และแม่ชี การที่ถวายภัตตาหารแต่เช้านั้น เนื่องจากพระสงฆ์จะได้ฉันภัตตาหารรองท้องไปก่อนในช่วงสายจะมีการประกอบพิธีอีกหลายขั้นตอน และเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งว่าช่วงรอยต่อระหว่างความมืดกับความสว่าง ต้องถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์และเทพดาเบื้องบน (สิ่งกรวด) เพื่อเป็นการทำบุญรับงานบุญ นอกจากนี้ ชาวบ้านยังปักไม้ไผ่ที่ผ่าปลายเป็นซี่ ตั้งไว้หน้าบ้าน ที่ซี่ไม้ไผ่นั้นสำหรับวางขัน ในขันมีลูกส้มป่อย ซึ่งได้ตำจนละเอียดผสมลงในน้ำ แป้งน้ำ น้ำอบ ผสมใส่ลงไปและประดับด้วยดอกไม้ต่างๆ ถือเป็นการเชิญเทพ

ภาพประกอบ 87 กิจกรรมนันทนาการ เล่นสละน้ำที่ลานวัด

ภาพประกอบ 88 กิจกรรมนันทนาการ เล่นวงชะพูชะอุ ที่ลานวัด

ในช่วงสายจะตีเกราะอีกครั้งหนึ่งเป็นสัญญาณให้ชาวบ้านมาที่วัดอีกครั้งหลังจากได้ถวายข้าวต้มและขนมต่างๆแล้ว ก่อนทำพิธีทางสงฆ์ ชาวบ้านต้องไปที่ศาลเจ้าพ่อประจำหมู่บ้านก่อนเพื่อไปไหว้และถวายอาหารในงานบุญต่างๆทุกครั้ง แล้วจึงไปวัด เพื่อทำบุญตักบาตรต่อไป และจะถวายอาหารเพล ให้พระสงฆ์ ก็เป็นอันเสร็จพิธี หลังจากนั้นก็จะช่วยกันทำความสะอาดลานวัดล้างจานชาม และร่วมกันเล่นส่ำในช่วงกลางวัน ในช่วงเย็นชาวบ้านจะขึ้นวัดเพื่อรับศีล สวดมนต์ทำวัตรพร้อมกับพระสงฆ์ ต่อจากนั้นเป็นกิจกรรมนันทนาการ เช่น รำตง เล่นชะพูชะอุ บ้างก็เล่นส่ำที่ลานวัด

ภาพประกอบ 89 พระแก้ว และงาช้าง 1 คู่ ที่วัดสะเนฟอง

วันกลางของงาน (วันพระขึ้น 15 ค่ำ) ในวันที่สองของงานบุญจะตรงกับวันพระ วันขึ้น 15 ค่ำ (หว่าเขว) เสมอทุกงานบุญที่จัดขึ้นสามวัน ในวันที่กิจกรรมช่วงเช้าจะเป็นการรับศีลตักบาตร ถวายภัตตาหารเพล เช่นเคย ส่วนช่วงบ่ายจะมีการตีเกราะอีกครั้งเป็นสัญญาณว่าให้ชาวบ้าน มารวมตัวกันอีกเพื่อส่งน้ำพระต่อไป โดยจะมีการนำพระพุทธรูปองค์เล็กมาจำนวนหนึ่งที่มีบนวัด มาวางบนโต๊ะที่ได้เตรียมไว้หรือนำพระพุทธรูปสำคัญมาร่วมพิธี เช่นที่หมู่บ้านสะเนฟองนั้นจะนำ พระแก้ว ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่ชาวกะเหรี่ยงเคารพนับถือและภาคภูมิใจมาก พร้อมทั้งงาช้างที่แกะสลัก อย่างสวยงามเป็นของมีค่าคู่บ้านคู่เมืองที่ชาวกะเหรี่ยงหวงแหนมากนำมาตั้งที่โต๊ะเพื่อให้ชาวบ้าน ได้ส่งน้ำ ชาวบ้านจะนำขันหรือกระติกน้ำที่ใส่แป้งหอม น้ำมันหรือน้ำส้มป่อยมาพร้อมกับกิ่งดอกไม้ มาประพรมพระพุทธรูป (ถือเป็นการส่งน้ำพระพุทธรูป) โดยเริ่มต้นที่พระสงฆ์เป็นผู้ประพรมก่อน ตามด้วยสามเณร แม่ชี ต่อจากนั้นจึงเป็นชาวบ้าน หลังจากทีส่งน้ำพระพุทธรูปเสร็จ ก็จะเป็นการ ส่งน้ำพระสงฆ์ สามเณร แม่ชี ตามลำดับ ตลอดจนผู้อาวุโสในหมู่บ้าน น้ำที่ชาวบ้านส่งพระพุทธรูป จะไหลผ่านพระพุทธรูปและไหลลงถังและขันน้ำที่ชาวบ้านเตรียมไว้สำหรับรองน้ำเพื่อจะได้นำน้ำนั้น

ไปประพรมที่บ้านถือเป็นน้ำมนต์หรือน้ำศักดิ์สิทธิ์ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อและความศรัทธา
ในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

ภาพประกอบ 90 ชาวกะเหรี่ยงเทน้ำใส่รางไม้ไผ่เพื่อสงวน้ำพระสงฆ์

ภาพประกอบ 91 ที่สำหรับสงวน้ำพระสงฆ์

ภาพประกอบ 92 ชาวบ้านจะก้มตัวต่อกันทำเป็นสะพานให้พระสงฆ์เหยียบเดินขึ้นวัด

สำหรับการสรงน้ำพระสงฆ์ ชาวบ้านจะทำที่สรงน้ำ โดยนำผ้ามากันเป็นสี่เหลี่ยมและนำไม้ไผ่ 2 -3 ปล้องเจาะทะลุแต่ละลำปล้องทำเป็นรางน้ำเพื่อให้ น้ำไหลผ่านได้วางต่อกันมาจนถึงที่สรงน้ำ เมื่อได้เวลาชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์ลงจากศาลาเพื่อสรงน้ำ โดยจะให้พระสงฆ์ล้างหน้าล้างตา ล้างตัวก่อน ก่อนที่จะสรงน้ำทั้งตัว ชาวบ้านจะนำน้ำที่เตรียมไว้เทใส่ในรางไม้ไผ่ เมื่อพระสงฆ์สรงน้ำเสร็จชาวบ้านก็จะนำแป้งมาโรยหรือทาที่พระสงฆ์ได้ เป็นอันเสร็จพิธีสรงน้ำพระสงฆ์

หลังจากนั้นชาวบ้านจะก้มตัวต่อกันทำเป็นสะพาน หากเป็นพระสงฆ์รูปที่สนิทสนมกันก็จะหยอกล้อกันโดยยกตัวสูงขึ้นให้เดินลำบากขึ้นหรือไม่ก็ทำสะพานในยาวคดเคี้ยวไกลออกไป การทำสะพานสามารถทำได้ทั้งผู้หญิงผู้ชาย เด็กและผู้ใหญ่ หลายคนต่อกันยาวจนถึงศาลาวัด พระก็จะเหยียบที่หลังทุกคนเดินไปจนถึงศาลาวัดมีผู้ชายสองคนคอยจับแขนพระสงฆ์และพยุงเวลาเดิน โดยที่เท้าพระสงฆ์ไม่เปื้อนดินเลยหลังจากสรงน้ำเสร็จ เมื่อพระสงฆ์ถึงที่ศาลาแล้วทุกคนก็จะกล่าว “สาธุ” ดังๆพร้อมกัน ทำเช่นนี้กับพระสงฆ์ทุกรูป ซึ่งชาวกะเหรี่ยงเชื่อได้บุญมาก

ภาพประกอบ 93 การรดน้ำขอพรผู้อาวุโส

ส่วนการสรงน้ำขอพรผู้อาวุโสนั้นก็ทำที่วัดเช่นกันแต่จะเชิญผู้อาวุโสในหมู่บ้านทุกคนมานั่งที่เก้าอี้ ซึ่งทางวัดได้จัดไว้ครบตามจำนวนเรียงตามความอาวุโสผู้นำก็จะมอบของที่ระลึกคือ ผ้าขนหนูหรืออาจจะเป็นของอย่างอื่นก็ได้ให้กับผู้อาวุโส เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้นำก็จะสวดบทขอมาผู้อาวุโสเป็นภาษากะเหรี่ยง แล้วนำสรงน้ำขอพรผู้อาวุโส ช่วงเย็นชาวบ้านก็จะมารับศีล ทำวัตรสวดมนต์

ภาพประกอบ 94 การค้าโพธิ์ และการไหว้เจดีย์ทราย

วันสุดท้ายของงาน (วันโบวเว วันแรม 1 ค่ำ) ช่วงเช้ามีการรับศีล ตักบาตร ถวายภัตตาหารเพลตามปกติ ช่วงสายจะมีพิธีค้าโพธิ์ การไหว้เจดีย์ ล้างสะพาน หลังจากทำบุญช่วงเช้าเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านจะกลับไปเตรียมอุปกรณ์ในพิธีค้าโพธิ์ เมื่อตีเกราะอีกครั้งชาวบ้านจะมารวมกันที่ลานวัดใต้ต้นโพธิ์ที่วัดอุปกรณ์ที่ชาวบ้านเตรียมนั้นมีไม้ไผ่ลำเล็กๆยาวพอประมาณคนละ 1 ลำ กรวยดอกไม้และเทียนขี้ผึ้ง คนละ 2-3 ชุด กระบอกไม้ไผ่ตัดสั้น ลำเล็กๆสามารถใส่ไปได้ คนละ 1 ลำ ถังน้ำซึ่งมีแบ่งน้ำหอมผสมเรียบร้อยแล้ว เมื่อมาถึงที่วัดผู้นำจะนำสวดเป็นภาษากะเหรี่ยง เนื้อหาเกี่ยวกับการขอขมาต้นโพธิ์ และขอให้ต้นโพธิ์อยู่นานๆหลังจากนั้นทุกคนจะนำน้ำที่อยู่ในกระบอกไม้ไผ่ไปล้างที่ต้นและโคนต้นโพธิ์ที่เหลือก็จะนำไปตั้งที่โคนต้นโพธิ์ส่วนไม้ไผ่ที่ยาวจะนำไปค้าที่กิ่งต้นโพธิ์ที่โน้มลงมาจากต้น การค้าต้นโพธิ์ไม่จำเป็นจะต้องเป็นต้นโพธิ์ที่อยู่วัด สามารถค้าต้นใดก็ได้ในป่าก็ได้ หรือที่ใกล้บ้านก็ได้ ตามความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงนั้นเชื่อว่าเป็นการสร้างกรรมเย็นเหมือนน้ำที่หล่อเลี้ยงต้นโพธิ์ให้ชุ่มช่ำอยู่เสมอหรือเป็นนัยว่าน้ำร้อนต้นโพธิ์จะขาดน้ำแต่เมื่อได้น้ำที่อยู่ในกระบอกไม้ไผ่ก็จะทำให้ต้นโพธิ์สามารถหล่อเลี้ยงต้น ใบ ให้อยู่ผ่านหน้าร้อนนี้ไปได้เพราะชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าต้นโพธิ์เป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์จึงต้องดูแลบรรพบุรุษจึงสร้างความเชื่อขึ้น เมื่อเสร็จจากการค้าโพธิ์แล้วก็จะเป็นการไหว้เจดีย์ทราย ชาวบ้านจะนำทรายใส่ถังมาโรยเป็นกองทรายข้างต้นโพธิ์ เมื่อพร้อมผู้ประกอบพิธี (โบวคู) ก็จะสวดเป็นภาษากะเหรี่ยงแล้วนำกรวยดอกไม้ เทียนขี้ผึ้ง ปักที่เจดีย์ทรายนั่นๆจะมีหลายกองก็ได้ หากมีคนร่วมพิธีจำนวนมาก ต่อจากนั้นก็นำกรวยดอกไม้อีกชุดวางที่โคนต้นโพธิ์ เป็นอันเสร็จพิธี

หลังจากที่ทำพิธีค้าโพธิ์และไหว้เจดีย์ทรายที่วัดเรียบร้อยแล้วนั้น ชาวบ้านก็จะเดินไปที่ทำน้าหลังวัดที่มีสะพานข้ามแม่น้ำรันตี เป็นสะพานเล็กๆ เป็นแค่ไม้พาดข้าม ชาวบ้านจะเดินแห่ไปที่สะพานพร้อมๆกัน มีกลองยาว ฉาบ เกราะ ตีเป็นจังหวะไปพร้อมกับการเดินไป เมื่อไปถึงที่สะพานผู้นำพิธีก็จะสวดเป็นภาษากะเหรี่ยงหลังจากนั้นก็จุดเทียนขี้ผึ้งที่เตรียมมาแล้วนำไปวางใกล้ๆสะพาน ชาวบ้านส่วนหนึ่งก็จะทำการล้างสะพาน แล้วกล่าว “สาธุ” ดังๆพร้อมกัน เป็นอันเสร็จพิธี ต่อจากนั้นก็แยกย้ายกันกลับบ้าน แต่ก็มีชาวบ้านส่วนหนึ่งที่เดินเรียไรเงินทำบุญตามบ้าน และเล่นสาดน้ำสงกรานต์ไปด้วย

การล้างสะพานก็ไม่จำเป็นที่ต้องเป็นสะพานหลังวัด หากชาวกะเหรี่ยงคนใดใช้สะพานใดเป็นประจำก็มักจะไปทำพิธีล้างสะพานนั้น เพื่อเป็นการขอขมาหรือเป็นนัยว่า เมื่อใช้ก็ต้องดูแลรักษาสะพานนั้นด้วย

ภาพประกอบ 95 เครื่องหอมเพื่อขอมาพ่อแม่

ภาพประกอบ 96 พิธีขอมาพ่อแม่ลวงดับไปแล้ว

ภาพประกอบ 97 พิธีขอขมาพ่อแม่ที่ยังมีชีวิตอยู่

ในช่วงนี้บางครอบครัวก็จะทำพิธีขอขมาพ่อแม่ โดยเตรียมดอกไม้ เทียนขี้ผึ้ง น้ำสะอาด ขมิ้นผง น้ำหอม เมื่อทุกคนในครอบครัวมาพร้อมกันที่บ้านพ่อกับแม่แล้ว ลูกชายคนโตจะนำสวดขอขมาที่บ้านผีเรือนก่อนหรือพ่อแม่ที่เสียชีวิตไปแล้ว โดยสวดขอขมาเป็นภาษากะเหรี่ยงและจุดเทียนขี้ผึ้งไว้ที่ข้างฝาบ้าน ประพรมน้ำหอมที่ฝาบ้าน และรอจนเทียนขี้ผึ้งดับ แล้วจึงมาขอขมาพ่อแม่ที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยปฏิบัติเช่นเดียวกันสวดขอขมาเป็นภาษากะเหรี่ยงจุดเทียนขี้ผึ้งตั้งไว้ใกล้ๆ ต่อจากนั้นเทน้ำที่หลังมือแม่ แม่ให้พร เป็นอันเสร็จพิธี และหลังจากนั้นใครที่เป็นลูกในครอบครัวนั้นก็จะเทน้ำที่หลังมือพ่อแม่เพื่อเป็นการขอพรกับพ่อแม่ตนเองเช่นกัน

ในตอนค่ำของวันสุดท้าย เมื่อมีการตีเกราะเป็นสัญญาณให้มาวัดแล้ว ชาวบ้านจะมีพิธีถวายต้นผ้าป่า โดยบ้านที่มีจิตศรัทธาจะหาของมาถวายพระ 4-5 หรือมากกว่านั้นก็ได้ ทำร่วมกันก็ได้ โดยจะเรียกว่า “กะเต๊าะปวย” เป็นเหมือนสังฆทาน จะมีการจัดของต่างๆ ที่จะถวายพระโดยจะนำก้านไม้ไผ่มาเหลา แล้วนำเงิน ขนม ลูกอม เทียน ลูกมะพร้าว กล้วยเป็นหวี ผ้า สมุด ปากกา ฯลฯ และของใช้สอยที่เหมาะสมกับพระสงฆ์ มัดติดกับไม้ไผ่ให้เป็นช่อรวมกัน แล้ววางลงในกะละมังหรือถาด และเมื่อมาถึงวัดแล้วชาวบ้านก็จะนำต้นผ้าป่าตามที่ได้รวบรวมกันมาเพื่อมาแห่รอบวัด 3 รอบ และขณะเดียวกันก็จะมีการทำบุญด้วยการนำเงินไปใส่ในบาตร (สโรได้ย) จะมีผู้อาวุโสคอยอนุโมทนาท่านหนึ่ง และเมื่อมีใครมาใส่ก็จะตักงาตาลอันเล็กและให้พร คนที่เห็นว่ามีคนมาทำบุญใส่เงินลงไป ในบาตรก็จะพูดเสียงดังพร้อมกันว่า “สาธุ” โดยตามความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงนิยมนำเหรียญ

หรือธนบัตรของตนไปแต่ละคนรู้จักตามที่ต้องการ โดยความเชื่อว่าชาติหน้าจะมีโอกาสได้พบกันอีก เมื่อได้เวลามีการรวมตัวกันแล้วก็จะมีการเดินเวียนรอบวัดทางขวามือ 3 รอบ โดยผู้ที่มีจิตศรัทธาที่ทำ ต้นผ้าปามานั้นจะทูนไว้บนหัวจะเดินนำหน้าขบวน ส่วนผู้ร่วมงานก็จะเดินตาม ในช่วงเดินแห่รอบวัด 3 รอบ วงชะพุชะอุก็จะเดินบรรเลงแห่รอบวัดด้วยเช่นกัน โดยมีชะน่วยเป็นเครื่องดนตรีหลัก พร้อมโหม่งวอยซึ่งนำมาเพียง 1 แผงขวามือ ทำเป็นเชือกคล้องคอ เจ่ง จี วาละเคาะะ จี และตะโพ้ว ทำเป็นเชือกคล้องคอ บรรเลงตลอด 3 รอบ

1.3 งานบุญเข้าพรรษา (เก๋อหลูตะเคอ)

งานบุญเข้าพรรษากวายเป็นและสังฆทาน (โบวปะโนเตอ และ ชะองชะโอ)พิธีกรรมที่สำคัญคือ พระสงฆ์และชาวบ้านจะทำพิธีขอมาและปวารณาเข้าพรรษา และนำต้นเทียนถวาย พระสงฆ์ในงานบุญเข้าพรรษานั้นถือว่ามีความสำคัญสำหรับชาวกะเหรี่ยงที่นับถือพระพุทธศาสนา จะเริ่มจัดงานตั้งแต่ 13 ค่ำ ถึงแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ตามปฏิทินสากลเช่นกัน โดยพิธีกรรมสำคัญ พิธีปวารณาเข้าพรรษาร่วมกับพระสงฆ์(เก๋อหลูตะเคอ)โดยวันเริ่มงานในช่วงตอนค่ำ พิธีเจริญพระพุทธมนต์ ชาวบ้านแต่ละครอบครัวจะนำน้ำ 1 ชัน ก้อนหินสีขาว 7 ลูก ใบมะพร้าว 3 ใบ น้ำหอมจากไม้จันทน์ หรือแป้งหอม ประพรมบ้านเรือน ก่อนหินวางไว้บนหัวนอนและหิ้งบูชา ในโถงน้ำรอบๆ บ้านในสวน เพื่อสะเดาะเคราะห์พ้นจากการเจ็บป่วย และป้องกันภัยอันตรายจากสิ่งต่างๆ เช่น ผีร้ายได้ แต่บางครอบครัวก็ไม่เคร่งครัดมากไม่ทำก็ได้ หากบ้านใดมีผู้เฒ่าผู้แก่ก็จะมีเตรียมอุปกรณ์เหล่านี้ ครบตามความเชื่อ ครอบครัวใดเป็นครอบครัวยุคใหม่ก็จะไม่เคร่งครัดมาก แต่จะเข้าร่วมพิธีที่วัดตามปกติ

ส่วนกิจกรรมในตอนเช้าจะมีการทำบุญตักบาตร รับศีล กรวดน้ำ ช่วงบ่ายชาวบ้านโดยเฉพาะผู้มีอายุทำความสะอาดรอบๆ วัด

ภาพประกอบ 98 ดอกข้าวโพดสำหรับไหว้พระ (โพ่ว เคอว)

ในช่วงค่ำ จะมีพิธีที่สำคัญคือการทำพิธีปวารณาเข้าพรรษา (เกอหลูตะเคอ) ซึ่งประกอบด้วย ห่อดอกไม้ หมายพลู ยาเส้น ไม้ไผ่ชิ้นเล็กๆ 3 ชิ้น เทียน 3 เล่ม ดอกไม้ เช่น ดอกข้าวโพด(ปือเค่โพ) หรือดอกมะระกอ (โก่วจีโพ) เพื่อขอขมาพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ พร้อมกับการนำขี้ผึ้ง(ซุว) มาถวายพระสงฆ์เพื่อให้ได้ใช้ตลอดพรรษา การทำพิธีขอขมาพระรัตนตรัยก่อนเข้าพรรษานี้ผู้อาวุโสหรือมัคทายก (โบวคฺ) จะเป็นผู้นำสวด โดยทุกคนจะจุดเทียนขณะสวดคำปวารณา เมื่อเสร็จแล้วก็จะรวบรวมถวายพระสงฆ์เพื่อนำไปบูชาพระพุทธเจ้าที่ฐานบูชาพระพุทธรูปอีกครั้ง หลังจากนั้นมีการแสดง รำตง รำอะเย้ย และเล่นชะพุชะดู

ภาพประกอบ 99 รำอะเขยที่ลานวัด หลังจากพิธีที่วัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ช่วงเช้าอีกวันก็จะทำบุญตักบาตร กรวดน้ำ ผู้นำหมู่บ้านทั้งหมดจะมีขันในขันประกอบด้วย ดอกไม้และเทียนขี้ผึ้ง ทำพิธีสวดมนต์เป็นภาษากะเหรี่ยง ภาษามอญ และบาลีบ้างสลับกับพระสงฆ์ เสร็จแล้วแม่บ้านก็เตรียมตักบาตร เริ่มจากแม่ชี ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสตามลำดับ เป็นอันเสร็จพิธีช่วงเช้า

ภาพประกอบ 100 การตักบาตรข้าว (โล่งหมี) ช่วงเช้าของงานเข้าพรรษา 2551

งานบุญเข้าพรรษานี้ จะมีคนนอกหมู่บ้านมาร่วมทำบุญและร่วมถวายต้นเทียนที่วัดด้วย ส่วนชาวบ้านจะมีหน้าที่คอยต้อนรับคณะที่มาทำบุญ พร้อมจัดการแสดง รำตง และวงชะพูชะอูในงานทำบุญนี้และจัดวงชะพูชะอูแห่เทียนรอบวัดก่อนนำเทียนถวายพระสงฆ์ที่วัด ชาวบ้านจะนำสิ่งของมาถวายพระสงฆ์เพื่อใช้สอยในช่วงเข้าพรรษาด้วย

ภาพประกอบ 101 การแห่ต้นเทียน (ไก่อ่ เปี้ย) รอบวัด 3 รอบ ก่อนนำเทียนขึ้นถวายบนวัด

ภาพประกอบ 102 การบรรเลงวงชะพูชะอูในขบวนแห่เทียนรอบวัด

วันที่สาม ช่วงเช้า รับศีล ตักบาตร สวดมนต์ในช่วงค่ำ มีกิจกรรมเวียนรอบวัด โดยเวียนทางขวา 3 รอบมีการทูลตันผ้าป่าหรือสังฆทานที่จะถวายพระไว้บนศีรษะ แล้วแต่ว่าครอบครัวใดจะร่วมทำบุญและจะมีการเล่นดนตรีแห่งนคร 3 รอบแล้วค่อยขึ้นวัดกรวดน้ำ ในตอนเย็นมีการทำบุญโดยให้ชาวบ้านร่วมกันทำบุญด้วยเงินใส่บาตรที่ตั้งไว้ (สโรได้ย) ให้ชาวบ้านได้มาใส่พร้อมให้พรแก่ผู้ให้และผู้ที่จะนำเงินมาใส่บาตรนั้นสามารถแตะกับทุกคนที่ต้องการ โดยมีความเชื่อว่าชาติหน้าหรือภพต่อไป จะได้มาเจอกันอีก จากนั้นชาวบ้านก็จะขึ้นวัดเพื่อทำพิธีถวายตันผ้าป่าให้พระสงฆ์ต่อไปแล้วกรวดน้ำร่วมกัน

1.4 พิธีผูกข้อมือเดือนเก้า (ไข้จุหล่าเขาวะ)

เป็นประเพณีผูกข้อมือเพื่อเรียกขวัญให้กำลังใจ เป็นพิธีที่มีความสำคัญและมีความหมายต่อชาวกะเหรี่ยงมาก เพราะถือเป็นการเรียกขวัญของชาวกะเหรี่ยงให้กลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว ความเชื่อเรื่องขวัญหรือวิหล่าเขาวะนี้ ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าขวัญสามารถออกจากร่างกายเราได้หลายกรณี เช่น เจอเหตุการณ์ตกใจ หรือพบกับสิ่งอันตราย ทำให้จิต ขวัญหรือ วิหล่าเขาวะนั้น ออกจากร่างกายไปอยู่ในที่ต่างๆ ทำให้เจ้าของขวัญนั้นเจ็บป่วยดังนั้นในหนึ่งรอบปีจะมีการทำพิธีเรียกขวัญกลับมาอยู่กับเจ้าของขวัญ เพื่อให้มีกำลังใจในการที่จะดำเนินชีวิตต่อไป ในอดีตทุกคนในครอบครัวจะต้องทำพิธีและทำกันโดยเฉพาะครอบครัวเท่านั้น โดยมีหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ทำพิธีและสมาชิกที่เป็นผู้หญิงต้องกลับมาบ้านเพื่อร่วมพิธีกรรมนี้เพราะผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดพิธีกรรมนี้

ตำนานเรื่องพิธีผูกข้อมือ

ผูกข้อมือเดือนเก้านี้มีประวัติความเป็นมาว่า แต่เดิมสมัยบรรพบุรุษชาวโผล่ง(ชู่) มีเชื้อสายจากชาวมองโกเลีย ซึ่งอาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเทือกเขาปาร์มีย (อยู่ในประเทศจีนปัจจุบัน) ต่อมาประชาชน จึงได้อพยพมาทางใต้ของทะเลทรายโกบีจนถึงลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียงประมาณก่อนศักราชสองพันหกร้อยกว่าปี

บรรพบุรุษของโผล่ง ได้อพยพข้ามทะเลทรายโกบี ตอนนั้นได้รับความทุกข์ทรมานมากจากความอดอยากหิวโหย และโรคภัยไข้เจ็บทั้งกายและใจจากธรรมชาติอย่างแสนสาหัสทำให้ขวัญหนีดีฝ่อ ผู้นำชนเผ่าตอนนั้นชื่อว่า “พู่ปึงถูก่อ” แปลว่าบานเต็มโลก จึงได้รวบรวมเอาลูกหลานทำการเรียกขวัญ

ผูกข้อมือนักขบถด้วยด้ายขาว ซึ่งตรงกับฤดูฝนในเวลานั้น โดยมีจุดประสงค์ให้ขวัญและกำลังใจกลับคืนมาอยู่กับเนื้อกับตัว และให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนด้ายที่ผูกข้อมือนั้นเป็นสัญลักษณ์ให้รู้ว่า จงมีความสามัคคีกัน จึงทำให้เกิดประเพณีผูกข้อมือเดือนเก้าของชนเผ่าและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาทุกปี (เบญจมาศ ชุมวรฐายี และคณะ. 2546: 92) ความอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดพิธีเรียกวิหาล้านนั้นก็คือ ในช่วงเดือนสิงหาคม มักเกิดน้ำหลากท่วมพื้นที่ลุ่มต่างๆ ทำให้การเดินทางไปมาไม่สะดวก ซึ่งมีสภาพคล้ายคลึงกับเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นกับบรรพบุรุษของชาวกะเหรี่ยง และยังมีความหมายในฐานะของพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตคน ซึ่งผ่านเหตุการณ์ยากลำบากที่สุดในรอบปีของการทำมาหากินครั้งสุดท้าย (โกวิท แก้วสุวรรณ. 2542: 93)

ซึ่งคล้ายกับอีกตำนานหนึ่งที่กล่าวถึง การเริ่มมีการผูกข้อมือว่ามีมาแต่ครั้งที่ชาวกะเหรี่ยงอพยพมาจากดินแดน”ดินแดนใต้กลุ่มดาวช้าง(ซาเกอซองฟองฟองลา)” หรือเรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า “ทีฉีมีหยั่ว (Htee Hset Met Ywa:ลำน้ำทรายไหล)” ในการอพยพครั้งนั้นชาวกะเหรี่ยงได้อพยพลงมาทางใต้ตามลำน้ำสายต่างๆ และประสบกับอุทกภัยอย่างหนักน้ำได้พัดพาชาวกะเหรี่ยงกระจัดกระจายไปตามที่ต่างๆ และในระหว่างการอพยพนั้นตายาคู่หนึ่งเห็นว่าบรรดาลูกหลานที่อพยพตามกันมานั้น ต่างประสบกับความทุกข์ยากลำบากแสนสาหัสไม่ยากอพยพต่อไปบ้างก็แยกย้ายกันอพยพไปเส้นทางอื่น จึงคิดหาวิธีให้บรรดาลูกหลานที่พลัดหลงกันนั้นได้รับรู้ความเป็นเครือญาติและเผ่าพันธุ์ของกะเหรี่ยง ซึ่งภาวะเช่นนั้นก็มีสมบัติติดตัวก็เพียงด้ายดิบที่ใช้สำหรับทอผ้า ตากับยายจึงนำด้ายดิบมาผูกข้อมือบรรดาลูกหลานทุกคนเชื่อว่าเมื่อพลัดหลงกันจะได้ตระหนักถึงความเป็นเครือญาติและเผ่าพันธุ์ กะเหรี่ยงที่อพยพมาพร้อมกันนั้นได้เห็นตากับยายผูกข้อมือลูกหลานก็เฝ้าอย่าง จึงนำเอาด้ายดิบมาผูกข้อมือให้กับสมาชิกในสายตระกูลของตนเอง โดยแต่ละสายตระกูลมีสีด้ายที่แตกต่างกัน ปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงจึงต้องผูกข้อมือเพื่อแสดงความเป็นญาติแสดงความเป็นเผ่าพันธุ์กะเหรี่ยง (พระไพโร ไทรสังขชาลิน. 2549: 110 – 111)

ตำนานนี้ตรงกับปัจจุบันที่แต่ละครอบครัวจะผูกข้อมือให้สมาชิกที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งปัจจุบันนี้มีการผูกข้อมือ 2 แบบ คือ

1. ผูกข้อมือแบบดั้งเดิม คือผูกกันเองในครอบครัว ลูกอยู่ที่ไหนก็กลับมาให้พ่อแม่ผูกให้ แต่ต้องอยู่ในช่วงเดือนเก้าจะได้กลับมาเจอกันกัน หมู่บ้านกองม่องทะหรือหมู่บ้านอื่นก็ยังทำแบบนี้อยู่

2. เนื่องจากการจัดระบบการปกครองท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วม การอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิม จึงสร้างงานขึ้นมาให้เป็นพิธีที่ใหญ่ขึ้นมีศูนย์กลางในการจัดงาน พิธีการแล้วก็เป็นเรื่องดี และนำดนตรีเข้าไปร่วมในงานอย่างเหมาะสม

ภาพประกอบ 103 พิธีผูกข้อมือประจำปี จัดโดยวัดศรีสุวรรณ อำเภอสังขละบุรีเป็นเจ้าภาพ

ประเพณีผูกข้อมือนั้นได้มีการเติบโตขยายตัวขึ้นตามสังคมเพื่อให้ประเพณีคงอยู่ โดยหมุนเวียนกันไป แต่ละหมู่บ้านเพื่อเป็นเจ้าภาพ ซึ่งชาวบ้านก็ไม่รื่องานใหญ่ผูกในครอบครัวตนเอง

พิธีกรรมเรียกขวัญประจำปี (เหล่าเขาคัดยจุ) อย่างเป็นทางการนี้มีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับ พิธีกรรมเรียกขวัญที่ไม่เป็นทางการ การจัดพิธีผูกข้อมือนี้อาจใช้เวลาด้วยกัน 2 วัน แต่กิจกรรมหลัก คือ พิธีกรรมผูกข้อมือเจ้าของขวัญมี พระภิกษุ สามเณร และคนในชุมชนทั่วไปร่วมงาน ใช้วัดเป็นสถานที่ ประกอบพิธีกรรม อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมได้แก่

1. อุปกรณ์เรียกขวัญประกอบด้วยไม้พาย บันได ข่าไฟ ภาชนะใส่อุปกรณ์ผูกข้อมือ
2. อุปกรณ์สำหรับผูกข้อมือประกอบด้วยด้ายดิบ และมีด
3. อุปกรณ์สำหรับให้ขวัญประกอบด้วย อ้อย กัลลวย มะพร้าว ข้าวแดง ข้าวเหนียวห่อ ข้าวสุก น้ำ เงิน ดอกไม้ ฯลฯ

ภาพประกอบ 104 อุปกรณ์สำหรับผูกข้อมือ

สิ่งที้นำมาใช้ประกอบในพิธีนั้นล้วนมีความหมาย ซึ่งสิ่งที่สำคัญมีอยู่ 7 อย่างคือ

- กล้วยน้ำหว่า (ชากุยชา) มีความหมายว่า ชาวกะเหรี่ยงต้องอยู่อย่างกล้วย เกาะกลุ่มกันให้ดีเรียบร้อยเรียงรายเหมือนเครือกล้วยเป็นที่น่าสนใจ ใครเห็นก็อยากรักใคร่ชื่นชม
- ข้าวเหนียว (หมี่อ้าย) มีความหมายว่าชาวกะเหรี่ยงต้องอยู่อย่างข้าวเหนียวห่อ เกาะกลุ่มกันให้เหนียวแน่น เหนียวเหมือนข้าวเหนียวจะอยู่ที่ไหนก็ไม่แตกแยก
- ข้าวสวยปั้น (หมี่ทองดู)มีความหมายว่า ชาวกะเหรี่ยงต้องอยู่อย่างข้าวสวยปั้น มีประโยชน์ต่อมวลมนุษย์เมื่อได้ทานก็อิ่มมีแรง ซื่อสัตย์ บริสุทธ์ ชาวสะอาด อยู่กันอย่างมีความสามัคคี เหมือนข้าวปั้นเป็นก้อนเดียวกัน
- ดอกเข็มลาย (โพววี)มีความหมายว่าดอกเข็มลายเป็นพืชตระกูลที่มีรากแข็งแรง ทนทานต่อแดดและฝน ๗ ไม่ว่าจะปลูกที่ใดก็ขึ้นได้ทุกที่ ตายยาก มีกิ่งก้านแผ่กระจายไปทั่ว สมแก่การเป็นพืชตระกูลสูง
- ด้ายขาว (ลู่อั่ว) มีความหมายว่า ชาวกะเหรี่ยงต้องอยู่อย่างด้าย เป็นคนอ่อนช้อย อายุมันขวัญเย็น อายุยืนยาวเหมือนด้าย ด้านเส้นเดียวเราสามารถดึงขาดได้ แต่ถ้ามารวมกันหลายๆ เส้นแล้วไม่สามารถดึงขาดได้ ดังเส้นด้ายที่พันกันอยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อน

- น้ำ (ที) มีความหมายว่า ชีวิตชาวกะเหรี่ยงต้องอยู่อย่างน้ำ ไสสะอาด บริสุทธิ์ ซื่อสัตย์ เยือกเย็น เป็นสิ่งที่ใคร ได้ดื่มแล้วชื่นใจ
- อ้อย (ซีพู) มีความหมายว่า ความเจริญก้าวหน้า ต้องทำอย่างอ้อย จากปล้องหนึ่งขึ้นไปอีกปล้องหนึ่งจนกว่าจะสูงสุด และเป็นแบบอย่างในการพัฒนาชีวิต ต้องพัฒนาไปตามขั้นตอน (พระไพโร ไทรสังขชาวลิน. 2549: 112)

ภาพประกอบ 105 พิธีผูกข้อมือ เดือนเก้า ที่วัดศรีสุวรรณ

ผู้ประกอบพิธีกรรมคือ มัคทายกหรือตะก่าเกีย โดยแบ่งหน้าที่เป็นผู้นำพิธีกรรม คือ โบวคู ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่เคาะฆ้องกระดังงาสำหรับใส่อุปกรณ์ผูกข้อมือ ผู้เข้าร่วมพิธีเป็นสมาชิกในชุมชน จะแต่งกายโดยสวมชุดประจำเผ่า คือ ผู้ชายสวมเสื้อกะเหรี่ยงสีแดงทับเสื้อเชิ้ตสีขาวแขนยาว นุ่งโสร่ง ส่วนผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานสวมชุดกะเหรี่ยงสีขาว ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วสวมเสื้อกะเหรี่ยงหลากสี นุ่งผ้าถุงทอด้วยผ้าลายกะเหรี่ยง

แต่กิจกรรมนั้นได้เริ่มตั้งแต่ก่อนวันงาน โดยเวลากลางวันของวันแรก มีการแบ่งหน้าที่กัน เพื่อเตรียมอุปกรณ์ต่างๆที่ต้องใช้ในพิธีกรรม เช่น คนหนุ่มสาวในชุมชนไปตัดหญ้าไปไผ่แล้วมาช่วยกัน ห่อข้าวเหนียวเพื่อนำไปต้มเป็นข้าวห่อ ในขณะที่บางส่วนนั่งข้าวเหนียว คั่วงา แล้วเอามาตำ

หากเรียกขวัญเป็นหมู่คณะก็ใช้คำสวดแบบกลางๆ ไม่เจาะจงชื่อผู้ใด แต่จะบอกให้มาร่วมในงานหลังจากเสร็จพิธีเรียกขวัญแล้ว นักดนตรีก็ผลัดเปลี่ยนกันเล่นดนตรีต่อไป (เจริญ กาญจนประดิษฐ์. 2547: 248 - 219)

ส่วนคำว่า ปฐูที่ชาวกะเหรี่ยงใช้ขึ้นต้นเรียกขวัญนั้น กล่าวกันว่าเป็นคำที่ “ตมิกิษุ (ผู้ต่ำไมย)” ซึ่งเป็นพระภิกษุรูปแรกที่มีเชื้อสายกะเหรี่ยงเป็นผู้วิสันนาข้อปจจาคาถา “พฐุหิ มงฺคลมุตฺตม” อ่านเป็นสำเนียงสวดตามแบบกะเหรี่ยง คือ “ปฐูระไฮย มงเกียเหลียะเมาะวุตะมุง” ซึ่งเป็นบทชดคาถา (คาถานำ) มูลเหตุของบทสวดมงคลสูตรในพระไตรปิฎก เมื่อครั้งที่ผู้ต่ำไมยขอบวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาและจัดวิธีการเรียกวิหาล่า (ขวัญ) ให้เป็นระเบียบแบบแผนด้วยการนำคาถา พฐุหิ มงฺคลมุตฺตม) ซึ่งบทคาถานำในวรรคที่ 4 ของบทสวดมูลเหตุของมงคลสูตร หมายถึง “จงกล่าวมงคลสูงสุดที่ยังความเจริญงอกงามให้เกิดแก่มนุษย์ทั้งปวงเกิด” โดยย่อแต่เพียงคำว่า “ปฐู” ที่หมายถึงความงอกงามเท่านั้น (โกวิท แก้วสุวรรณ. 2542: 117)

หลังจากพิธีกรรมบนศาลาวัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะเป็นการแสดงดนตรีกะเหรี่ยง ทั้ง นาदे่ง เมตารี และวงชะพูชะอู งานผูกข้อมือที่วัดศรีสุวรรณนี้ มีการแสดงรำอะเขียหลายชุด แสดงโดยเด็กและผู้ใหญ่ และรวบรวมนักดนตรีจากตำบลใกล้เคียงมาร่วมบรรเลงในงานบุญครั้งนี้ด้วย

ภาพประกอบ 106 วงชะพูชะตูและรำอะเย้ยจากสามแยกด้านเจดีย์ ณ วัดศรีสุวรรณ ในงานผูกข้อมือ

1.5 งานบุญออกพรรษา (ตะเคียวเปอะว)

งานบุญออกพรรษาเป็นงานบุญที่มีความสำคัญอีกงานหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง ในงานบุญออกพรรษานี้ ชาวบ้านจะเตรียมงานต้อนรับคณะกฐินที่มาทำบุญทอดกฐินที่วัดกองม่องทะ ซึ่งในปี 2551 นี้ คุณยายนวลจันทร์ นวลสุวรรณ มีจิตศรัทธาทอผ้ากฐินที่วัดกองม่องทะในวันเสาร์ที่ 25 ตุลาคม 2551

ภาพประกอบ 107 การเตรียมงานกฐิน

ภาพประกอบ 108 อุปกรณ์ในงานกุสินที่ทางวัดกองม่องทะเลเตรียม

ก่อนวันงานชาวบ้านจะช่วยกันจัดสถานที่เพื่อประกอบพิธีที่ศาลาวัด และอุปกรณ์ต่างๆ พร้อมทั้งกุสินสงเคราะห์ และผ้าป่าทางกุสิน นอกจากนั้นชาวบ้านจะเตรียมเวทีสำหรับการแสดงต่างๆ เพื่อแสดงในวันงาน

พิธีกรรมที่สำคัญคือ การไหว้เจดีย์ไฟ (กลุ่มมี) ซึ่งถือเป็นการไหว้เพื่อสะเดาะเคราะห์ ในตอนกลางคืน ในช่วงกลางวันมีการตักบาตร ทำบุญ แล้วเพิ่มการทำแพใส่ขนมต้ม กล้วย อ้อย แดงโม ผลไม้ ดอกไม้ ลอยไปในน้ำ (บุ่งสะกุงที) แพไปติดที่ไหนผู้คนก็กินขนมพืชพรรณหรืออาหารนั้น ได้เป็นการบังสุกุลเพื่อบูชาเทพแห่งสายน้ำผู้มีพระคุณด้วย ส่วนแพอีกอันหนึ่งจะวางบนดิน ถวายแก่ ช่งทะรีหรือพระธรณี (บุ่งสะกุงคุง)

วันแรกของงาน ขึ้น 13 ค่ำ ช่วงเช้า ชาวบ้านทุกคนช่วยทำความสะอาดวัด แล้วกันเสาไม้ไผ่ รอบๆศาลาวัด ทั้งหมด 8 เสา สำหรับ 8 ทิศ มีชื่อเรียกว่า สะนะสะรอยเท็ง เพื่อให้เป็นบริเวณสำหรับ พระเทศน์ เสาประกอบด้วยต้นกล้วย ต้นอ้อย ดอกไม้ ไม้ไผ่สานเป็นแผ่นมัดติดกับทุกเสา ทำเพื่อ ป้องกันสิ่งร้ายผีร้ายเข้ามารบกวนพื้นที่ฟังเทศน์ รอบๆศาลาจะปักประดับด้วยใบสนธูลา 1,000 ใบ ใบสะเด็งลา 1,000 ใบ ดอกไม้ 1,000 ดอก เทียน 1,000 เล่ม ใบพลูม้วน 1,000 ม้วน โดยมีขันนํ้ามนต์ ประกอบด้วย น้ำ ก้อนหินเล็กๆ 7 ก้อน น้ำหอม ฝนจากไม้ หรือแป้งหอมขมิ้นผง ผักส้มป่อย ยอดมะพร้าว กิงยอดไม้ ดอกไม้ตั้งไว้บูชาพระสงฆ์

ช่วงค่ำ รับศีล สวดมนต์ นำน้ำมันต์กลับบ้าน นำก้อนหินใส่ยั้งข้าวสาร ซึ่งชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่า จะทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ มีโชคลาภ และป้องกันผีร้าย

วันที่สอง รับศีล พระสวดภาษาบาลี แต่ออกเสียงสำเนียงภาษากะเหรี่ยงเมื่อฟังพระสวด เสร็จเจ้าอาวาสนัดหมายเวลาและการประกอบพิธีพຸ່ງนี้เข้า หลังจากนั้นชมการแสดงของชาวกะเหรี่ยง เช่น รำตง รำอะเย่ย การบรรเลงนาเด่ง ก่วยเจ๊าะ

วันที่สาม รับศีล ใสบาตร ช่วงสายตั้งขบวนแห่กฐินรอบศาลา วัด 3 รอบก่อนเข้าประกอบพิธี ถวายผ้ากฐินในศาลา ขบวนแห่นำด้วยกลองยาวจากทางเจ้าภาพ ต่อด้วยผ้ากฐิน และขบวน ชะพุทะอุร่วมในขบวนแห่ พร้อมทั้งชาวบ้านกองม่งทะ

ภาพประกอบ 109 ขบวนแห่ในงานทอดกฐิน

ภาพประกอบ 110 ขบวนวงชะพูชะอุในงานทอดกฐิน

เมื่อเสร็จในช่วงแห่แล้ว ทุกคนเข้าในศาลาเพื่อประกอบพิธีทางศาสนาต่อไป ไหว้พระ และกรวดน้ำ เป็นอันเสร็จพิธี

2. หน้าที่ของวงชะพูชะอุในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง

บทบาทหน้าที่ของวงชะพูชะอุ ชาวกะเหรี่ยงที่มีในปัจจุบัน สามารถ สรุปได้ 2 บทบาท คือ

2.1 หน้าที่ในการประกอบการแสดงเป็นหน้าที่หลักของวงชะพูชะอุในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งจะมีการบรรเลงวงชะพูชะอุประกอบการแสดงชาวกะเหรี่ยง เช่น การรำตง การรำอะเย่ และก่วยเจ๊าะ

2.1.1 รำตง

ก. ประวัติความเป็นมา

รำตง หรือภาษากะเหรี่ยงเรียกว่า เทอ ลี ไตว เป็นนาฏศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวกะเหรี่ยง ในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงนั้นมีหลายตงหรือหลายชุด แต่ตงหมู่หละนี้ เป็นรำตงเฉพาะของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่

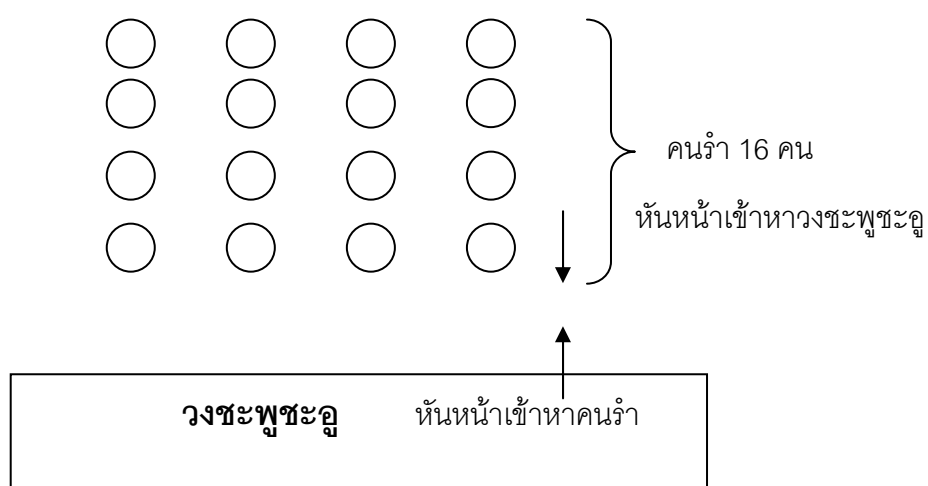
“ตง” หรือ “โตว” หมายถึง การรำ ชาวกะเหรี่ยงมีการรำหลายตง นั้นหมายถึงมีหลายชุด เช่น ตงมู่หละ ตงมิซา ตงกะแซะ การรำตงมู่หละของชาวกะเหรี่ยงมีมาแต่ดั้งเดิมเชื่อกันว่ามีมานานกว่า 200 ปี คำว่า ตงมู่หละ เป็นคำโบราณ ส่วนคำว่า ตงมิซา เป็นคำใหม่ แต่หมายถึง การแสดงชุดเดียวกัน ตงมิซามักใช้ผู้อาวุโสแสดงแต่การแสดงทั้งสองใช้คนรำเป็นหญิงล้วนเช่นกัน

ตงมู่หละ คือ รำที่เป็นมรดกของชาวบ้านกองม่องทะที่ได้สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน มู่หละ หรือ “มูละ” หมายถึง ดั้งเดิม รากฐาน (นายอภิชาติ เสตะพันธ์. 2550: สัมภาษณ์) ปัจจุบัน ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงยังคงสามารถรำตงมู่หละนี้ได้และมักจะแสดงในงานบุญต่างๆ อยู่เสมอ รำตงมู่หละนี้คนรำจะต้องรำไปพร้อมกับการร้องเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาความเชื่อรวมถึง ประเพณีของชาวกะเหรี่ยง เนื้อหาของเพลงเป็นของเก่าที่ไม่ทราบประวัติความเป็นมา มีหลายวรรค แต่ด้วยการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะทำให้เนื้อร้องบางส่วนสูญหายไป แต่ปัจจุบันชาวบ้านกองม่องทะได้ พยายามรักษาและรวบรวมไว้

ตงมู่หละ เป็นรำตงของชาวกะเหรี่ยงตำบลไล่โว่แท้ๆ ไม่ปรากฏรำตงมู่หละนี้ในตำบลอื่นและ เชื่อว่าหมู่บ้านกองม่องทะเป็นผู้สืบทอดกันมายาวนานตงมู่หละเกิดขึ้นที่ตำบลไล่โว่ เพราะเป็น ภาษามอญในยุค พุเตโก ซึ่งเป็นภาษาโบราณศัพท์ เก่าแก่ น่าจะมีที่มาจากปองผะเล (ปริงเผล) มีทำนองเดียวซ้ำกลับไปกลับมา แต่มีเนื้อร้องสอดแทรกเนื้อหาต่างๆ หลายเรื่องหลายตอนเป็นมรดก สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนมากกว่าร้อยปี ปัจจุบันผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงยังคงสามารถรำตงมู่หละนี้ และร้องไปพร้อมกับการรำได้อย่างคล่องแคล่วและชำนาญ นอกจากนี้เนื้อหา เนื้อร้องหลายวรรคหลาย ตอนในปัจจุบันที่หมู่บ้านกองม่องทะจำได้ยังคงมีการถ่ายทอดให้ลูกหลานต่อไป

ข. รูปแบบการแสดง

ในการแสดงจะใช้ผู้แสดง 16 คน หรือน้อยกว่า 16 ก็ได้แต่ต้องเป็นจำนวนคู่ ตั้งแต่ 4 คน ใช้นักแสดงหญิงล้วน คนรำต้องร้องเพลงไปพร้อมกับการรำตง โดยจะมีวงฆะพูชะอูคอยบรรเลง รับ - ส่ง ทำนองเพลงเป็นช่วงๆ และมีการแปลแถวเป็นวงกลม เดินสลับกัน จับกลุ่มกัน การแสดงมักจะแสดงที่ลานกว้างๆ เช่น ลานวัดซึ่งเป็นลานกิจกรรม ผู้ชมจะยืนดูรอบ นักดนตรีตั้งวงหันหน้าเข้าหาผู้แสดงดังนี้

ภาพประกอบ 111 ผัง การรำตงมู่หะ

ค. การแต่งกาย

ผู้แสดงรำตง จะแต่งกายชุดประจำเผ่ามี 2 แบบ คือ ชุดกะเหรี่ยงที่แต่งงานแล้ว กับแบบที่ยังไม่ได้แต่งงาน สามารถรำด้วยกันได้ แต่จะให้คนที่แต่งงานแล้วหรือผู้อาวุโสอยู่ด้านหน้า ส่วนเด็กสาว ๆ ที่ยังไม่ได้แต่งงานรำอยู่ด้านหลัง

ภาพประกอบ 112 การแสดงรำตงมู่หะของชาวกะเหรี่ยง

ง. โอกาสที่ใช้แสดง

รำตงเป็นการแสดงที่ชาวกะเหรี่ยงมีความภาคภูมิใจมาก จึงมักแสดงในงานประเพณีที่มีจุดประสงค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมเป็นหลัก และเพื่อความบันเทิงเป็นรอง การแสดงรำตงจะแสดงในโอกาสต่างๆที่มีการจัดกิจกรรมตามประเพณีในรอบปีของหมู่บ้าน เช่น งานเข้าพรรษา ออกพรรษา สงกรานต์ ผูกข้อมือเดือนเก้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงเมื่อมีแขกมาเยี่ยมชมหมู่บ้าน หรือผู้ที่มาศึกษาวัฒนธรรมประเพณี

จ. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

สมัยโบราณใช้เครื่องดนตรีประกอบเพียงไม่กี่ชิ้น คือ โป่ว วาละเคาะ จี เท่านั้นก็แสดงได้ เพราะเนื้อหาสาระของการรำตงอยู่ที่เนื้อหาของเพลงร้องที่คนรำต้องร้องไปพร้อมกับการรำ ในสมัยปัจจุบันมีการคลี่คลายมากขึ้น คือ สามารถนำวงชะพูชะอูว์เด็กมาบรรเลงประกอบการรำตงได้เช่นกัน เนื่องจากความสามารถของนักดนตรีที่มีมากขึ้น สามารถบรรเลงต้นทำนองไปพร้อมกันทำนองร้องเพลงของการรำตงได้ จังหวะของการรำตงจะช้า รำตามจังหวะการร้องเพลง ส่วนเนื้อหาของบทเพลงเกี่ยวกับประวัติชนเผ่า เรื่องพุทธศาสนา เรื่องจารีตประเพณี

2.1.2 รำอะเย่ย์

ก. ประวัติความเป็นมา

รำอะเย่ย์นั้นชาวกะเหรี่ยงได้รับอิทธิพลมาจากชาวมอญ และพม่า ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความใกล้ชิดกัน มิใช่การแสดงของชาวกะเหรี่ยงโดยแท้ แต่ยังมีเล่นในหมู่ชาวกะเหรี่ยงยังคงการแต่งกายที่คล้ายกับการแต่งกายของชาวมอญ อีกทั้งอากัปกิริยา อาการในการแสดงนั้นคล้ายกับการแสดงของมอญอีกด้วย

ข. รูปแบบการแสดง

รำอะเย่ย์มีทั้งรำเดี่ยว รำคู่ รำเป็นหมู่คณะ มีจังหวะช้าและจังหวะเร็ว โดยปกติจะแสดงบนเวที แต่หากไม่มีเวทีก็แสดงบริเวณลานกว้างก็ได้ไม่มีการแปลแถว นักแสดงชายและหญิงมีท่ารำเหมือนกัน และแตกต่างกันบางท่ารำเท่านั้น มีวงชะพูชะอูว์คอยบรรเลง รับ – ส่ง ทั้งยังมีคนร้องคอยร้องเป็นหลักส่วนนักแสดงร้องไปพร้อมกับแสดงท่ารำด้วย

ภาพประกอบ 113 การแต่งกายรำอะเย่ย์

ค. การแต่งกาย

การแต่งกายของรำอะเย่ย์จะแต่งกายมีสีสันสดใส สวยงาม อย่างมอญและพม่า บางครั้งก็แต่งชุดชนเผ่ากะเหรี่ยงที่มีสีสันต่างๆ ก็สามารถรำได้เช่นกัน นักแสดงชาย หญิงแต่งกายแตกต่างกัน แต่เป็นไปในแนวทางเดียวกันคือคล้ายการแสดงของมอญ

ภาพประกอบ 114 การแต่งกายรำอะเย่ย์ของผู้หญิง

ภาพประกอบ 115 การแต่งกายรำอะเย่ย์ของผู้ชาย

ง. โอกาสที่ใช้แสดง

รำอะเย่ย์มีความหลากหลายในเรื่องเพลง และการแต่งกาย ทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจ จึงนิยมนำมาแสดงในงานต่างๆ มากกว่ารำตง และกวยเจ้ายะ รำอะเย่ย์มักแสดงในงานงานประเพณีที่มีจุดประสงค์เพื่อความบันเทิงเป็นหลัก รำอะเย่ย์จะแสดงในโอกาสต่างๆที่มีการจัดกิจกรรมตามประเพณีในรอบปีของหมู่บ้าน เช่น งานเข้าพรรษา ออกพรรษา สงกรานต์ ผูกข้อมือเดือนเก้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงเมื่อมีแขกมาเยี่ยมชมหมู่บ้าน หรือผู้ที่มาศึกษาวัฒนธรรมประเพณี

จ. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

ทำนองเพลงรำอะเย่ย์ของแต่ละหมู่บ้านอาจเหมือนกัน จะแตกต่างกันที่เนื้อร้องเพราะ บางครั้งนักดนตรีแต่งเนื้อร้องใหม่ให้เข้ากับสภาพของหมู่บ้านของตน เช่น เพลงกองม่องทะลาซู้ เป็นเพลงที่กะเหรี่ยงรู้จักและนิยมเล่นในหลายหมู่บ้าน ส่วนเนื้อร้องหมู่บ้านกองม่องทะนำมาแต่งใหม่เกี่ยวกับภูเขาของบ้านกองม่องทะ ส่วนหมู่บ้านอื่นๆก็มีเนื้อร้องอื่นตามแต่นักดนตรีในหมู่บ้านจะคิดขึ้น แต่เป็นทำนองเพลงเดียวกัน นอกจากหมู่บ้านอื่นในฝั่งประเทศไทยแล้วฝั่งประเทศพม่าก็มีทำนองนี้เช่นกัน (ชาวบองกลอง.2552: สัมภาษณ์) ลักษณะการแสดงที่มีทำนองเดิมอยู่แล้วแต่แต่งเนื้อร้องใหม่คือ ลักษณะของเพลงประกอบรำอะเย่ย์ทั้งสิ้น รำอะเย่ย์นั้นนิยมใช้วงชะพูชะดู วงเล็กบรรเลง

ประกอบการแสดงมีนักร้องร้องเพลงประกอบการแสดงเป็นหลัก ส่วนนักแสดงร้องเพลงไปพร้อมกับการรำด้วย เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบรำอะยิยนั้น สามารถนำไปบรรเลงประกอบในกวยเจ๊าะได้

2.1.3 กวยเจ๊าะ

ก. ประวัติความเป็นมา

กวยเจ๊าะเป็นละครที่ได้แบบอย่างมาจากมอญ และพม่าเช่นกัน วงชะพูชะอุที่ใช้บรรเลงประกอบนั้นมีความสำคัญที่จะต้องบรรเลงอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งเนื้อเรื่องนิยมใช้วงชะพูชะอุวงใหญ่ บรรเลงประกอบ ส่วนเพลงที่ใช้บรรเลงในกวยเจ๊าะนั้น มักจะนำเพลงที่บรรเลงประกอบรำอะยิย และรำตงมาบรรเลงในแต่ละส่วนของกวยเจ๊าะ นอกจากการบรรเลงของวงชะพูชะอุแล้วยังมีการบรรเลงเพลงจากเครื่องดนตรีอื่นๆด้วย เช่น เมตารี นาเต็ง หรืออาจเป็นการร้องเพลงทั้งหมดรวมเรียกว่า กวยเจ๊าะ

นอกจากนี้การเล่นหรือการบรรเลงเป็นรายการที่ไม่มีเรื่องราวต่อเนื่อง เช่น การบรรเลงดนตรีอื่นๆ การเล่นตลก การเล่นนิทาน หากนำรายการต่างๆมาเรียงแล้วเล่นรวมที่เวทีเดียวกัน ก็เรียกว่า กวยเจ๊าะเช่นกัน

ข. รูปแบบการแสดง

ภาพประกอบ 116 เวทีสำหรับก๋วยเจ๋ง

ขั้นตอนในการแสดงก๋วยเจ๋ง

ลำดับ	รายการ	ฉาก	ดนตรี	หมายเหตุ
1	เตรียมฉาก	-	-	
2	เวลาประมาณ 17.00 น. วงชะพูชะอุ พร้อม ติดหน้ากลอง และเตรียม อุปกรณ์ให้พร้อม	-	-	
3	เวลาประมาณ 17.30 น. เป่านกหวีดให้สัญญาณเริ่มงาน		เริ่มบรรเลง เปิดวงชะพูชะอุ	
4	กะหล่ำ ออก จำ = ไหว้ครู ไหว้พร ที่วงชะพูชะอุทุกคน นักแสดงทุกคน อยู่บนเวที นั่งไหว้ กราบ บนเวที โดยจะไหว้ 3 จบ	เปิด	บรรเลงดนตรี วงชะพูชะอุ	

ลำดับ	รายการ	ฉาก	ดนตรี	หมายเหตุ
5	(เปี้ยวโด) บรรเลงเปี้ยวโด 3 ครั้ง นักแสดง นิ่งเฉย เตรียมจุดธูปเทียน นั่งไหว้กะเตี๊ยะปวย	ปิด		
6	บรรเลงเพลงไหว้ครูเพลงนาโตล้อง เพื่อยกครูกะเตี๊ยะปวย	ปิด	บรรเลงวงชะพูชะ อู	
7	คนรำกลับหลังจาก บรรเลงเพลงต่อ	ปิด	บรรเลงวงชะพูชะ อู	
8	มีคนถือหนังสือ (พิธีกร)เดินมาจาก หลังจากเพื่อแนะนำเรื่องราว	เปิด	บรรเลงวงชะพูชะ อู	
9	พิธีกรพูดจบ	ปิด		
10	ร้องก่อน ปานามะ (ยังไม่มีรำ)	ปิด	บรรเลงวงชะพูชะ อู	
11	ปานามะ เพลงที่ 1= ตะว่องเหม้ยลา ต่อด้วยปานามะ ก็ชุดก็ได้ แล้วแต่ ช่วงเวลา (ทั้งหมด คือ อะเฮ้ย)	ปิด	บรรเลงวงชะพูชะ อู เป็นช่วง	
12	โอเปต้า = นิทานตัวอย่างแสดงไป ด้วยประมาณครึ่งชั่วโมง	ปิด	บรรเลงวงชะพูชะ อู เป็นช่วง	

ลำดับ	รายการ	ฉาก	ดนตรี	หมายเหตุ
13	เปียซา = คีฬา หรือเหตุการณ์ปัจจุบันเชื่อมให้ชาวบ้านสนใจการเมืองก็ได้คือ ช่วงที่มีคนสนใจมากที่สุด ดูเสร็จจากกลับก่อนวัยรุ่นชอบ ปัญญาชน ชอบบางคณะแทรกรำดาบ มายากล ไซวี่ฝีมือต่างๆได้	ปิด	-	(ละครถ้ามีกะเตี๊ยะปวยจะเล่นเรื่องอะไรก็ได้ การแสดงแต่ละครั้ง ต้องนัดหมายกันว่า จะต้องเล่นเพลงอะไร บ้าง)
14	เซอหล่องนี้ เซอหล่องถือสะคือตลก คุยหรือเล่นเรื่องอะไรก็ได้ให้ตลก ให้คนดูสนใจ พุด - ร้อง - ร้อง - รำ หรือเล่าเรื่องราว เป็นชุดจะเล่นหลาย คน โดยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง	ปิด	-	
15	นี่กำเซอลีสง คือ พระเอก นางเอก ทุกคนออกมาว่าจะแสดงรำอะเยี้ยก็ ได้หรือให้คนดูขึ้นมาร้องเล่นเมตารีก็ ได้ เล่นนาเตงก็ได้ และก็จะมีการให้ รางวัลได้ด้วย	ปิด	หากมีอะเยี้ยก็ บรรเลงวงชะพูชะ อู	
16	การแสดงตลกเพื่อให้เกิดความ สนุกสนานเพิ่มมากขึ้น เรื่องราวอาจ ล้อเล่นเรื่องการเมือง หรืออื่นๆ	เปิด - ปิด		แล้วแต่มุขที่เล่น
17	การแสดงรำเดี่ยว ต้องให้นางเอก ออกมารำ เป็นการค่าเวลา เพื่อให้คน อื่นไปเตรียมตัว			

ลำดับ	รายการ	ฉาก	ดนตรี	หมายเหตุ
18	นักแสดงเริ่มนิทาน ร้อง ไป ที่ เล่น ตามตัวอย่างจนสว่าง เช่น สุวรรณสาม พยานความรักแม่น้า รันตี เลือสมิง		ดนตรีรับไป เป็น ช่วงๆ จะใช้วงชะพู ชะอุเพลงอะไร ก็ ชนิดอยู่ที่เรื่องราวว่า	
19	ถ้ายังไม่สว่างนักแสดงรำ ลา คนดู เพลงอำลา			
20	บรรเลงเพลง ไหว้ พระพุทธรูป พระ ธรรม พระสงฆ์ พระอรหันต์ ทุก คนต้องร้องทั้งคณะ		บรรเลงเพลงจบ (ไม่มีเนื้อร้อง)	

ค. การแต่งกาย

การแต่งกายของกัวยเจ้านั้นแล้วแต่ชุดที่แสดง คล้ายกับชุดรำอะเขย์ คือได้รับอิทธิพลมาจากมอญและพม่า มีสีสันสดใสมีเครื่องประดับหูหระ กายแต่งการของพิธีกรผู้ดำเนินรายการสวมเสื้อยืด นุ่งโจงกระเบนหรือเสื้อกางเกงแสดงความเป็นเอกลักษณ์

ภาพประกอบ 117 การแต่งกายของพิธีกร

ภาพประกอบ 118 นักแสดงหญิงกวยเจ้ายะ

ภาพประกอบ 119 ช่วงการแสดงตลกในกวยเจ้ายะ

ง. โอกาสที่ใช้แสดง

กวยเจ้ายะที่เก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นกวยเจ้ายะที่มีการรวบรวมนักแสดงนักดนตรีของชาวบ้านในตำบลไผ่โง มาร่วมแสดงในงานบุญทอดกฐินของคุณยายนวนจันทร์ นวลสุวรรณ ซึ่งมีจิตศรัทธาถวายผ้ากฐิน ณ วัดทองม่งทะ จึงได้จัดกวยเจ้ายะและการแสดงอื่นๆ เพื่อให้งานเกิดความสมบูรณ์

มากขึ้น ซึ่งก๋วยเจ๋งจะครั้งนี้แสดงได้ไม่เต็มรูปแบบมากนัก เนื่องจากตามปกติก๋วยเจ๋งจะแสดงในช่วงหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้ว นั้นหมายถึงจะไม่มีอุปสรรคในเรื่องสภาพอากาศ คือ ฝนไม่ตก ในปัจจุบันก๋วยเจ๋งที่แสดงครบขั้นตอนต้องไปดูฝั่งพม่า

จ. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง

วงชะพูชะอุจะนั่งบรรเลงหันหน้าเข้าเวที เพื่อความสะดวกในการบอกเพลงและนัดแนะการแสดงกับนักแสดง ดนตรีจะบรรเลงรับ – ส่ง กับร้อง มีนักร้องคอยร้องเพลงเป็นหลัก ส่วนนักแสดงร้องเพลงไปพร้อมการรำ วงชะพูชะอุที่ใช้บรรเลงในก๋วยเจ๋งประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้

1. ปาตาล่า
2. โหม่งวาย
3. ตะโพน โป้ว ตาคู้ว
4. เจ่ง จี
5. เวหล่า เคาะ จี
6. ชะน่วยปี ชะน่วยผะดู
7. ตะเหลาะ หรือ ชลุ่ม (บรรเลงเป็นบางเพลง)

2.2 บรรเลงในโอกาสพิเศษ

2.2.1 ต้อนรับแขกสำคัญของหมู่บ้าน

การแสดงของชาวกะเหรี่ยงเป็นการแสดงที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยงมีความห่วงใยในศิลปวัฒนธรรมของตนเอง มีการอนุรักษ์และยังคงสืบทอดให้กับลูกหลาน เมื่อมีแขกสำคัญมาเยี่ยมบ้านก็จะเตรียมดนตรีวงชะพูชะอุพร้อมการแสดงเพื่อต้อนรับแขกที่มาเยี่ยม ชาวบ้านสามารถรวบรวมนักแสดงมาแสดงทันที แสดงให้เห็นถึงความพร้อม และความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมในระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ เมื่อมีโอกาสพิเศษ เช่น งานฉลองกฐินในช่วงออกพรรษา ปี 2551 ชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะก็ยังสามารถจัดก๋วยเจ๋งให้คณะที่ไปทอดกฐินได้ชมถึงจะไม่ใช้ช่วงเวลาของก๋วยเจ๋งก็ตาม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวงชะพู่ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยทางมานุษยวิทยาเชิงคุณภาพ เป็นแนวทางในการศึกษา โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราต่างๆที่เกี่ยวข้อง และการออกปฏิบัติการภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้สำรวจสภาพทั่วไปของชุมชน และวัฒนธรรมด้านดนตรีที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบของการบรรยาย ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา “วงชะพู่ชะอู” ดนตรีประกอบการเล่นของชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของ “วงชะพู่ชะอู” ในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

2. ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

วิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงผูกพันอยู่กับธรรมชาติ ซึ่งแฝงไปด้วยคติความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเชื่อ และนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยความเคารพ จึงเกิดพิธีกรรมต่างๆ ที่แสดงถึงการเซ่นสรวง บูชา และวิงวอนให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองพื้นที่ทำมาหากิน ในพิธีกรรมต่างๆ จึงมักมีดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องเสมอ โดยเชื่อว่าดนตรีเป็นสื่อกลางระหว่างชาวกะเหรี่ยงและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ “วงชะพู่ชะอู” นั้นก็มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตชาวกะเหรี่ยงเป็นอย่างมาก ทั้งบทบาทการบรรเลงประกอบในพิธีกรรมและหน้าที่บรรเลงประกอบในการแสดง เพื่อผ่อนคลายหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตในการเกษตร ซึ่งบทเพลงที่ใช้บรรเลงดังกล่าวถ่ายทอดเรื่องราว ทั้งทางประวัติศาสตร์ชนเผ่า ความเชื่อ ศาสนา ภาษา โดยมีการสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน จากรุ่นสู่รุ่น วัฒนธรรมเหล่านี้จึงแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงอย่างแท้จริง อันเป็นมรดกที่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามหาศาลทางชาติพันธุ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวงชะพู่ชะอุของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราต่างๆที่เกี่ยวข้อง และการออกปฏิบัติการภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูลได้สำรวจสภาพทั่วไปของชุมชน และวัฒนธรรมด้านดนตรีที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบของการบรรยาย โดยใช้วิธีการวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา เป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่างๆ และสรุปผลการดำเนินการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

ศึกษาวงชะพู่ชะอุ ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 สำรวจสภาพทั่วไปของหมู่บ้านกองม่องทะ

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนและการเรียกชื่อกลุ่มชน

กลุ่มชาติพันธุ์ “กะเหรี่ยง” คนล้านนาและคนทางภาคตะวันตกมักเรียกกะเหรี่ยงว่า “ยาง” พม่าเรียกว่า “กะยีน” (Kayin) ฝรั่งเศสเรียกว่า “กะเรน” (Karen) แต่พม่าออกเสียง ร เป็น ย แต่คำว่า กะเหรี่ยง กะเรน กะยีน ก็เป็นคำที่พวกกะเหรี่ยงไม่ได้ใช้เรียกตนเอง เป็นเพียงคำที่คนภายนอกเรียกเท่านั้น กะเหรี่ยงสะกอ เรียกตนเองว่า “ปะกาเกญอ” กะเหรี่ยงโป เรียกตนเองว่า “โผล่ว่ง” ซึ่งทั้งคำว่า “ปะกาเกญอ” และ “โผล่ว่ง” นี้ ถึงจะเป็นคนละภาษาแต่ก็มีความหมายเดียวกัน โดยมีความหมายว่า “คน” สำหรับกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ นี้ เป็นกลุ่มที่เรียกตนเองว่า “โผล่ว่ง”

ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลไล่โว่เป็นชาวกะเหรี่ยงโป(โผล่ว่ง) ตามหลักฐานพบว่า ชาวกะเหรี่ยงได้อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งนี้มานานหลายร้อยปี และต่อมาก็ได้มีการอพยพโยกย้ายมาเป็นลำดับมากบ้างน้อยบ้างตามช่วงเวลาต่างๆ ที่เกี่ยวพันกับสถานการณ์ของทั้งสองฝั่งคือทั้งประเทศพม่า และประเทศไทย โดยมีตำนานเล่ากันว่าพระเจ้าแผ่นดินไทยได้มอบพื้นที่ตำบลไล่โว่ให้กับชาวกะเหรี่ยงที่หลบหนีภัยสงครามจากประเทศพม่า ให้อาศัยอยู่เพื่อประกอบอาชีพและคอยระวังสืบข่าวรายงานให้เมืองหลวงทราบมาตั้งแต่ครั้งสมัยอดีต ส่วนการตั้งตำบลไล่โว่ขึ้นเป็นทางการและมีอาณาเขตชัดเจน คงจะหลังจากการตั้งอำเภอสังขละบุรีขึ้นเป็นอำเภอเมื่อ พ.ศ. 2445 ต่อมาพ.ศ. 2445-2482 โดยที่มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในพื้นที่มาก่อนเป็นเวลานานแล้ว

ปัจจุบันพื้นที่ทั้งหมดของตำบลไผ่โง้ว อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร โดยมีหมู่บ้านต่างๆ กระจายอยู่ตามบริเวณชายแดนและแนวกันชนเขตไทย – พม่า ซึ่งกะเหรี่ยงในพื้นที่ได้ร่วมกันสืบทอดอนุรักษ์วัฒนธรรมและธรรมชาติให้คงอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันนี้หมู่บ้านในตำบลไผ่โง้ว มีอยู่ 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านสะเนฟอง หมู่ 2 บ้านกองม่องทะ หมู่ 3 บ้านเกาะสะเดิง หมู่ 4 บ้านไผ่โง้ว – ซาลาวะ หมู่ 5 บ้านทีไผ่ป่า และหมู่ 6 บ้านจะแก

2. ประวัติชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ

หมู่บ้านกองม่องทะเป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลไผ่โง้ว ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

หมู่บ้านกองม่องทะมีชื่อเรียกเป็นภาษากะเหรี่ยงแยกศัพท์ออกได้เป็น 2 คำ คือ คำว่า “กองม่อง” และคำว่า “ทะ”

กองม่อง หมายถึง ชื่อของลำห้วย และเป็นลำห้วยหนึ่งที่ไหลลงสู่แม่น้ำรันตี

ทะ หมายถึง บรรจบหรือปลาย

ดังนั้นคำว่า “กองม่องทะ” จึงมีความหมายว่า ลำห้วยที่มีน้ำไหลมาบรรจบกันหรือชื่อต้นน้ำลำห้วยกองม่องที่มาบรรจบกับแม่น้ำรันตี หรือแปลว่าปลายห้วยกองม่อง ก็ได้เช่นกัน

หมู่บ้านกองม่องทะ เป็นหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยงโปหรือโผล่ว จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุ และผู้นำท้องถิ่นพอจะสรุปได้ว่า หมู่บ้านกองม่องทะนี้เป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณ 160 กว่าปี รวพุทธศักราช 2383 โดยมีการตั้งถิ่นฐานและอพยพโยกย้ายมาอยู่ตามลำดับ จากสาเหตุ ดังนี้

1. มีชาวกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ดั้งเดิมในพื้นที่ทุ่งใหญ่นเรศวร และมีบางกลุ่มที่อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่บ้านกองม่องทะในปัจจุบัน

2. ชาวบ้านไผ่โง้ว บ้านกองม่องทะ และบ้านปริงเผด ต้องการที่ทำกินใหม่จึงย้ายเข้ามาในพื้นที่หมู่บ้านกองม่องทะ เพราะพื้นที่นี้มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งตอนแรกมีผู้อาศัยอยู่เพียงประมาณ 15 ครัวเรือนเท่านั้น ปัจจุบันมีผู้อาศัยประมาณมากกว่า 150 ครัวเรือน

3. เดิมในบริเวณทุ่งใหญ่นเรศวรมีชาวบ้านอาศัยอยู่กระจายกัน หลังจากกำหนดอาณาเขตบริเวณชัดเจนแล้วจึงให้ชาวบ้านเขามาอยู่รวมกันเป็นหมู่ เพื่อสะดวกในการแบ่งพื้นที่การปกครอง

4. การอพยพเข้ามาของชาวบ้านในพื้นที่น้ำท่วมบริเวณเหนือเขื่อนเขาแหลม รวปี 2538

3. สภาพภูมิศาสตร์

หมู่บ้านกองม่องทะ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ผืนป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยภูเขายังคงความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ พื้นที่ตั้งแต่ด้านตะวันตกเฉียงใต้เป็นหุบเขา และเป็นที่ราบติดกับบริเวณเขื่อนวชิราลงกรณ์ มีแม่น้ำที่สำคัญ ไหลผ่านหมู่บ้าน คือแม่น้ำรันตี ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากบริเวณป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ไหลลงผ่านหมู่บ้านกองม่องทะ แล้วไหลลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ์ เดิม ชื่อ เขื่อนเขาแหลม ซึ่งเป็นเขื่อนที่เก็บกักน้ำจากแม่น้ำหลักๆ 3 สาย คือ แม่น้ำบลีคลี แม่น้ำของกาเลีย และแม่น้ำรันตี ไหลลงมารวมกันที่บริเวณ “สามสบ” รวมกันเป็นแม่น้ำแควน้อย ไหลลงไปสู่อำเภอเมืองกาญจนบุรี

ทิศเหนือ ติดต่อกับหมู่บ้านเกาะสะเดิง

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลปรังเผล

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอทองผาภูมิ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับหมู่บ้านสะเนพอง

4. ศาสนาและความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง

ในปัจจุบันชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี นับถือศาสนาพุทธ ใช้หลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติและในการดำเนินชีวิต โดยมีวัดประจำหมู่บ้าน ที่เปรียบเสมือนเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของทุกคนคือ วัดกองม่องทะ ในการจัดกิจกรรม ประเพณี หรืองานสำคัญต่างๆ ของหมู่บ้าน เจ้าอาวาส เป็นผู้ที่ชาวบ้านทุกคนให้ความเคารพ นอกจากท่านจะเป็นผู้นำทางจิตใจด้านพุทธศาสนาแล้ว ท่านยังมีบทบาทเป็นผู้นำชุมชนที่สามารถให้คำปรึกษากับชาวบ้านได้ในทุกๆ เรื่อง ในขณะที่ความเชื่อดั้งเดิมคือลัทธิฤๅษี ความเชื่อเรื่องขวัญ(วิหาล่า) ความเชื่อเกี่ยวกับของเหม (ไม่นับถือศาสนาอื่น) และความเชื่อในโพวไจย (คลีคลายมาจากกลุ่มของเหม) และความเชื่อในเรื่องจิตวิญญาณในธรรมชาติ โดยที่เป็นความเชื่อที่ได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ก็ยังคงสืบทอดและปฏิบัติมาถึงปัจจุบันและเป็นรากฐานความเชื่อดั้งเดิมที่มีผลต่อการดำเนิน ชีวิตของคนกะเหรี่ยงที่ศาสนาพุทธเริ่มเข้ามาผสมผสานในภายหลัง จนได้เป็นคลองจิตใจจากชาวบ้านในที่สุด พิธีกรรมต่างๆ จึงมักมีการผสมผสานพุทธศาสนากับความเชื่ออื่นๆ เข้าด้วยกันเสมอ ชาวกะเหรี่ยงเชื่อในเรื่องบุญ และถือว่างานบุญ หรือการทำบุญนั้นเป็นความดีที่ทุกคนต้องสะสมเพื่อให้ชีวิตมีความสุขสงบ

ในอีกมิติหนึ่งที่เป็นความเชื่อที่บ่งบอกความเป็นตัวตนกะเหรี่ยงที่มีสืบทอดมาตั้งแต่สมัยปู่ย่า ตายาย นั่นคือ ความเชื่อเรื่องอองเหม่ เรื่องโพวไจ้ย ความเชื่อเรื่องขวัญ (วีหล่า) และความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นความเชื่อที่นับถือสิ่งศักดิ์ตามอุดมคติของชาวกะเหรี่ยงโดยจะต้องมีหลักการประพฤติปฏิบัติแทรกอยู่ในจังหวะชีวิตของชาวกะเหรี่ยง ไม่ช่วงใดก็ช่วงหนึ่ง เช่นความเชื่อในเรื่องขวัญ (วีหล่า) มีหลักการคือ การมีสติในการใช้ชีวิต ระลึกรู้เกี่ยวกับตนเอง ผสานกับการรู้จักคุณค่าของสรรพสิ่งที่ธรรมชาติสร้างให้ไม่เบียดเบียนชีวิตอื่น อันจะนำไปสู่การเข้าใจสัจธรรมของชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าชาวกะเหรี่ยงทุกคนมีอุดมคติและหลักการปฏิบัติของชีวิตที่ลึกซึ้งเป็นเหตุเป็นผลตามหลักความจริงอยู่เสมอ โดยเฉพาะผู้อาวุโสและผู้เฒ่า

5. ภาษาของชาวกะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านกองม่องทะมีภาษาเขียนและภาษาพูดที่เป็นภาษากะเหรี่ยงเป็นของตนเอง กล่าวได้ว่าภาษากะเหรี่ยงนั้น คือ ภาษาแม่ที่เป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ การสื่อสารระหว่างชาวกะเหรี่ยงด้วยกันพูดจะใช้ภาษากะเหรี่ยง ในการใช้ภาษากะเหรี่ยงในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะสามารถสรุปได้ดังนี้

1. พูดภาษากะเหรี่ยงได้ เขียนภาษากะเหรี่ยงได้ได้ อ่านภาษากะเหรี่ยงได้ กลุ่มนี้ส่วนมากจะเป็นกลุ่มอายุตั้งแต่สามสิบปีขึ้นไป เนื่องจากได้เรียนการเขียน และการอ่านจากคนในครอบครัว หรือการรวมกลุ่มของชาวบ้านสอนหนังสือให้ลูกหลานโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง โดยมากมักจะเป็นผู้ชายที่ได้มีโอกาสบวชเรียนธรรมะ ได้ฝึกเขียน ฝึกอ่านทั้งบาลี-ไทย บาลี-มอญ บาลี-กะเหรี่ยง บาลี-พม่า

2. พูดภาษากะเหรี่ยงได้ แต่เขียนและอ่านภาษากะเหรี่ยงไม่ได้ กลุ่มนี้ เป็นกลุ่มเด็กรุ่นใหม่ที่ใช้ภาษากะเหรี่ยงพูดเป็นภาษาแม่ ที่พูดอยู่ในชีวิตประจำวันแต่ไม่สามารถเขียนภาษากะเหรี่ยงได้ กลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่ผู้เฒ่าผู้แก่เป็นห่วงและกลัวที่ได้กลุ่มใหม่จะละทิ้งภาษาที่เป็นภาษาแม่ของตนเอง จึงพยายามหาโอกาสสอนภาษาให้กับลูกหลานของตนเองในลักษณะต่างๆ เพื่อจะได้พูด อ่าน เขียน ภาษากะเหรี่ยงได้ และสืบทอดต่อไป

สำหรับภาษาไทยนั้นเปรียบเสมือนเป็นภาษาราชการ ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้สำหรับติดต่องานราชการอื่นๆ และสื่อสารกับคนภายนอกชาวบ้านส่วนมากจึงสามารถฟังภาษาไทยได้ และพูดภาษาไทยได้บ้าง แต่ก็ยังมีบางคนที่พูด และฟังภาษาไทยไม่ได้เลยคนกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ เพราะไม่ค่อยมีโอกาสได้ติดต่อกับคนภายนอก และไม่ได้เรียนหนังสือในระบบการศึกษาของไทย

ด้วยโครงการฟื้นฟู อนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษากะเหรี่ยงของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในส่วนหนึ่งของเงินทุนวิจัยและสนับสนุนของสำนักงานส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยอาจารย์ สุรศักดิ์ จำนงค์สาร อาจารย์จรัญ กาญจนประดิษฐ์และคณะได้จัดโครงการและสนับสนุนเงินทุน อุปกรณ์การเรียน อาหารกลางวัน และขนมสำหรับเด็กที่เรียน โดยร่วมกับชาวบ้านกองม่องทะ หาเงินทุนสนับสนุนเองจากองค์การบริหารส่วนตำบล และจากองค์กรภายนอก เพื่อจัดโครงการสอน ดนตรีและภาษากะเหรี่ยง โดยให้ชาวบ้านที่สามารถอ่าน เขียนภาษากะเหรี่ยงได้มาเป็นครูสอน และผู้ที่มีความรู้ด้านดนตรีกะเหรี่ยงที่อยู่ในหมู่บ้านมาช่วยสอนดนตรีกะเหรี่ยง (นำเต่ง) เมื่อปี 2547 หลังจากนั้นก็ได้มีโครงการสอนภาษา สอนดนตรี สอนรำ มาอย่างต่อเนื่องจนพบว่าในปัจจุบันมีเด็ก สามารถอ่านเขียนภาษากะเหรี่ยง และยังสามารถรำ เล่นดนตรีกะเหรี่ยงได้อีกด้วย

โครงการเหล่านี้ยังคงมีต่อเนื่อง โดยได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ อาทิเช่น โครงการ อยู่ดี มีสุขของรัฐบาล เงินสนับสนุนจากโรงเรียนบ้านกองม่องทะ และชาวบ้านยังคงหาแหล่งเงินทุน การจัดทำโครงการสอนวัฒนธรรม ภาษา ดนตรี และรำ ต่อไป

6. การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง

ในภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม การถ่ายทอดเรื่องการทอผ้าที่มีกลวิธี ที่สลับซับซ้อนในการทอนั้นจึงลดน้อยลง เกิดสภาพที่กำลังจะเกิดการสูญหายทางภูมิปัญญา ด้านการทอผ้า และทำให้การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงนั้นค่อยๆเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมที่มีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท การสรรหาเครื่องแต่งกายที่ง่ายสามารถ ซื้อได้ในราคาถูกก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ชาวกะเหรี่ยงเริ่มหันมาแต่งกายที่ทันสมัยขึ้น สวมใส่เสื้อผ้า เช่นเดียวกับคนพื้นราบ ในหมู่บ้านกองม่องทะนี้ยังคงมีกลุ่มที่ทอผ้า กลุ่มนี้รวมตัวกันในหมู่บ้าน เพื่อทอผ้าใช้เองบ้าง ขายบ้างเพียงเล็กน้อย เช่น ทอผ้าแบบของกะเหรี่ยงเพื่อขายให้สำหรับคนที่เข้ามาเยี่ยมหมู่บ้าน และยังคงสืบทอดการทอผ้าแบบกะเหรี่ยงอยู่จนปัจจุบัน

ปัจจุบันนั้นจะเห็นชาวกะเหรี่ยงใส่ชุดกะเหรี่ยงได้เฉพาะในงานทำบุญ และพิธีสำคัญต่างๆ ของหมู่บ้าน และใช้ในการแสดงรำตงของชาวกะเหรี่ยง หากเป็นชุดที่ชาวกะเหรี่ยงใส่อยู่บ้านตามปกติ จะเป็นเสื้อยืดยึดธรรมดากับผ้าถุงที่เป็นลายเฉพาะของชาวกะเหรี่ยงท้องถิ่นเอง

การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบันนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม โดยชาวกะเหรี่ยงไม่เคร่งครัดมากนักในเรื่องการแต่งกาย แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ในเรื่องการแต่งกายของชนเผ่าเอาไว้ ในยามที่ไปร่วมการประกอบพิธีกรรมและการทำบุญ โดยการนุ่งโจงและผ้าถุงลายกะเหรี่ยง

7. การประกอบอาชีพของชาวกะเหรี่ยง

อาชีพดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงคือ การปลูกข้าวไร่(ทำไร่หมุนเวียน) ปลูกผัก ผลไม้เพื่อให้มีกินในครอบครัวตลอดทั้งปี รวมถึงการหาของป่าเล็กๆ น้อยๆ เพื่อดำรงชีวิตอย่างพอเพียง แต่ปัจจุบันนี้สังคมคนกะเหรี่ยงกองมอทะเล เริ่มมีการติดต่อเชื่อมโยงกับคนเมืองภายนอกมากขึ้น วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคม อาชีพในการทำมาหากินจากเดิมที่ทำไร่หมุนเวียน ปลูกข้าวไร่ และหาของป่าเพื่อยังชีพนั้นค่อยๆ ลดน้อยลง ผู้ที่มีครอบครัวแล้วมักอยู่ในพื้นที่ทำไร่ปลูกข้าว หนุ่มสาวที่ได้จบชั้นประถม หรือมัธยมศึกษาบางคนก็ออกไปทำงานในเมือง

จากข้อมูลที่มีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ชาวบ้านกำลังเกิดอาชีพใหม่ แต่ยังอยู่ในช่วงทดลองและประเมินผลในเรื่องผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้กับผลเสียที่จะเกิดขึ้นมาน้อยเพียงไร จะมีการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง กำลังอยู่ในขั้นทดลอง โดยชาวบ้านเองได้รวมกลุ่มจัด HOME STAY ล่องแก่ง เทียวป่า ที่เป็นโครงการจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านเอง เนื่องจากไม่สามารถทนกระแสการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติได้ ซึ่งแต่เดิมมีการจัดล่องแพ ชีชีช้างของบริษัทภายนอกทำให้มีผลกระทบต่างๆ ที่ชาวบ้านไม่สามารถป้องกันและแก้ไขได้ เช่น การใช้ช้างลากแพทวนน้ำขึ้นมาเพื่อใช้ล่องแพลงไป มีผลทำให้แพที่มีน้ำหนักมากเปลี่ยนล่องน้ำในบางแห่ง และทำให้ก้อนหินในน้ำขึ้นมากีดขวางทางเรือเป็นจำนวนมาก กิจกรรมที่ชาวบ้านรวมตัวกันเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ชอบธรรมชาติและผจญภัย คือ เดินป่า พักค้างคืนในป่า 1 คืน ล่องเรือจากต้นน้ำลงมาถึงหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านได้เช่าเรือจากภายนอกมาให้บริการ และนักท่องเที่ยวจะได้พักค้างคืนกับชาวบ้าน เรียนรู้การดำรงชีวิตแบบกะเหรี่ยง โดยเน้นเรื่องวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง และจัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สมบูรณ์มากขึ้นในอนาคต

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ ยังไม่ได้เปิดให้บริการอย่างเต็มรูปแบบยังอยู่ในช่วงการทดลอง มีนักท่องเที่ยวได้เข้ามาทดลองเป็นบางกลุ่ม ดังนั้นชาวบ้านยังคงมีอาชีพหลักคือการเกษตร ทำสวน ทำไร่เช่นเดิม ซึ่งเป็นอาชีพที่ชาวถนดมากที่สุด

8. การศึกษาของชาวกะเหรี่ยง

การศึกษาของชาวบ้านกองม่องทะได้แบ่งเป็นการศึกษาออกเป็น การศึกษาในระบบ และการศึกษาดูตามภูมิปัญญา การศึกษาในระบบมีโรงเรียนบ้านกองม่องทะโดยกรมประชาสงเคราะห์ เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนการศึกษาดูตามภูมิปัญญาเป็นการสืบทอดความรู้ต่างๆ ของชุมชน เช่น การทอผ้า ยาสมุนไพร รวมถึงวงชะพูชะอู

ตอนที่ 2 วงชะพูชะอู ชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ

1. ประวัติความเป็นมาของวงชะพูชะอู

วงชะพูชะอู คือ วงดนตรีชนิดหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ เพื่อบรรเลงประกอบการแสดงนาฏศิลป์ของชาวกะเหรี่ยง คำว่า “ชะพู” หรือ “เซอพู” ภาษากะเหรี่ยง แปลว่า เครื่องดี คำว่า “ชะอู” หรือ “เซออู” แปลว่าเครื่องเป่า วงชะพูชะอู จึงหมายความว่า “วงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดีและเครื่องเป่าของชาวกะเหรี่ยง” หรือหากเชื่อมโยงความหมายของคำว่า วงชะพูชะอู ของชาวกะเหรี่ยงมาเทียบเคียงกับการประสมวงดนตรีไทยที่เป็นดนตรีประจำชาติ ลักษณะวงดนตรีที่ประกอบด้วย เครื่องดี และเครื่องเป่านี้ ตามหลักการประสมวงดนตรีของไทย เราเรียกว่า “วงปี่พาทย์” กล่าวคือ เราสามารถที่จะเรียก วงชะพูชะอู นี้ว่า **วงปี่พาทย์กะเหรี่ยง** ก็น่าจะให้ความชัดเจนในการสื่อความหมายได้ระดับหนึ่ง ในขณะที่ คำว่า “วงชะพูชะอู” เป็นคำกลางที่ชาวกะเหรี่ยงทุกคนรู้จัก และเรียกววงดนตรีประเภทนี้มาช้านาน เพราะภาษากะเหรี่ยงไม่มีคำศัพท์ คำว่า ดนตรี เป็นคำกลางเรียกอย่างชัดเจน ฉะนั้นเครื่องดนตรีและวงดนตรีของชาวกะเหรี่ยงจึงมีชื่อเฉพาะที่เป็นภาษาของชนเผ่า วงชะพูชะอูนี้ มีลักษณะคล้ายกับ วงจ๊าดไต ของชาวไทยใหญ่ และ วงชายวายเป็นปี่วงพาทย์ในราชสำนักของพม่า

2. พิธีกรรมและขั้นตอนในการไหว้ครู

กะเต๊ะปวย เป็นถาดหรืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับใส่เครื่องบูชาครู ประกอบด้วย ลูกมะพร้าว มีข้าว 1 ลูก กล้วย 1 หวี, น้ำส้มป่อย 1 แก้ว, ฐูป, เทียน, ดอกไม้, และเงินจำนวนหนึ่ง เปรียบเสมือนตัวแทนของสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือครูที่เป็นจิตวิญญาณ ที่คอยปกป้องดูแลสมาชิกคณะดนตรีและคณะละคร

ทั้ง 3 ชั้นนั้น นักดนตรีจะเลือกใช้เป็นบางเพลง หากมีเพลงที่ต้องเป่าชะน่วยก็จะต้องไม่มีการเป่าตะเหลาะ และชะน่วยปี นั้น หมายถึงเลือกใช้อย่างใดอย่างหนึ่งในการบรรเลงแต่ละเพลง

5. การประสมวงของวงชะพูชะอุ

การประสมวง วงชะพูชะอุ ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 2 กลุ่มหลักๆ คือ กลุ่มที่บรรเลงโดยการตีและกลุ่มที่บรรเลงโดยการเป่า เนื่องจากคำว่า “วงชะพูชะอุ” เป็นภาษากะเหรี่ยง มีความหมายดังนี้

ชะพู แปลว่า เครื่องตี ประกอบด้วย ปาตาล่า โหม่งว้าย, จี ว้าย เวหล่าเคาะ จี เจ่งจี

ชะอุ แปลว่า เครื่องเป่า ประกอบด้วย ชะน่วย

ฉะนั้นชื่อวงจึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการนำเครื่องดนตรีมาประสมวง หากเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางดนตรีไทย วงที่ประกอบด้วยเครื่องตีและเครื่องเป่าประสมอยู่ในวง คือ วงปี่พาทย์ วงชะพูชะอุสามารถเรียกได้อีกชื่อหนึ่งเพื่อสื่อสารให้นักดนตรีเข้าใจกันง่ายขึ้นก็น่าจะได้ คือ **วงปี่พาทย์กะเหรี่ยง**

ลักษณะการประสมวง ของชะพูชะอุ ของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ มีรูปแบบการประสมวงโดยใช้นักดนตรีบรรเลง 6 คน มีเครื่องดนตรีหลัก ๆ คือ

1. ตะโพน – ตาคั่ว - โป้ (กลอง 6 ใบ)
2. โหม่งว้าย, จีว้าย (ฆ้องแขง)
3. ปาตาล่า (ระนาดเหล็ก)
4. ชะน่วย (ปี)
5. เวหล่าเคาะ จี (เกราะไม้ ตีติดขาเล็ก)
6. เจ่ง จี (ฉาบใหญ่)

6. นักดนตรีของวงชะพูชะอุในหมู่บ้านกองม่องทะ

1. ชื่อ นายบ่องกลอง (วันชัย) นามสกุล -
2. ชื่อ นายโหล่ง นามสกุล เกียรติก่อกุล
3. ชื่อ นายคองเจ็ง นามสกุล -
4. ชื่อ นายมะโซทุ นามสกุล -
5. ชื่อ นายทองไข่ นามสกุล -
6. ชื่อ นายพูโจวโป้ว นามสกุล -
7. ชื่อ นายส่วยละเยอว นามสกุล ไทรสังขละทัศน์

7. การสืบทอดวงชะพูชะอุ

ภาพรวมการสืบทอดวงชะพูชะอุ ในตำบลไล่โว่ ปัจจุบันนี้ต้องอาศัยการแบ่งอาณาเขตในปัจจุบันมาเป็นกรอบความคิด โดยใช้ชื่อหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และประเทศ เป็นส่วนช่วยอธิบายให้มองเห็นขอบเขตและการเชื่อมโยงติดต่อสัมพันธ์ของชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบัน การสืบทอดวงชะพูชะอุของชาวกะเหรี่ยงเกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากจากเขตพื้นที่ชายแดนติดต่อกัน บริเวณนี้เป็นเขตชายแดนไทย-พม่าและมีช่องทางติดต่อกันหลายเส้นทาง เส้นทางบางเส้นทางสามารถเดินเท้าข้ามเขตแดนได้ จุดที่สำคัญคือด่านเจดีย์สามองค์ ชาวกะเหรี่ยงฝั่งไทยหรือชาวกะเหรี่ยงฝั่งพม่ายังคงใช้ชีวิตและไปมาหาสู่กันเช่นที่เคยปฏิบัติมาทำให้ภาพของความสัมพันธ์ภายในชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง ชาร่าหรือครูสอน วงชะพูชะอุ ในหมู่บ้านนั้นได้รับการสืบทอดจาก 3 ทาง คือ การสืบทอดวงชะพูชะอุ ชาวกะเหรี่ยง ในตำบลไล่โว่ ,การสืบทอดจากครูชาวกะเหรี่ยงในประเทศพม่า, การสืบทอดจากครูชาวกะเหรี่ยงในอำเภอสังขละบุรี

ชาร่าหลง จากหมู่บ้านกองม่องทะ ได้รับการถ่ายทอดวิชาดนตรี รำ และแสดงละครมาจากชาร่าโกไล่เสีย ชาวกะเหรี่ยงในประเทศพม่า จากคำบอกเล่าพบว่าชาร่าโกไล่เสีย เป็นคนที่มีชื่อเสียงทางด้านดนตรีมาก มีลูกศิษย์อยู่ในอำเภอสังขละบุรีหลายคนแสดงให้เห็นว่าจุดศูนย์กลางทางดนตรีโดยเฉพาะ วงชะพูชะอุ นั้น อยู่ที่หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในฝั่งประเทศพม่าเป็นสำคัญ แล้วถึงค่อยแผ่ขยายกว้างออกมาสู่ประเทศไทย

ปัจจุบันเยาวชน และคนทั่วไปในตำบลไล่โว่ จะรู้จัก ชาร่าทั้งสี่คนที่กล่าวมา คือ ชาร่าเปี้ยว ชาร่าบองกล่อง ชาร่าหลง และชาร่าคองเจ็ง เพราะทั้งสี่คนนี้ เป็นแกนหลักในการถ่ายทอดและสอนเด็กรุ่นใหม่

8. บทเพลง

บทเพลงที่ใช้บรรเลงในวงชะพูชะอุ นั้น มีมากมายหลายบทเพลง มีมากน้อยตามความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ซึ่งบทเพลงส่วนมากมักจะเป็นเพลงที่มีเนื้อร้อง สำหรับใช้บรรเลงประกอบการแสดง แต่ในบางครั้งก็สามารถบรรเลงโดยไม่มีขับร้องประกอบด้วยก็ได้ เพลงแต่ละเพลงมีสองอัตราจังหวะ คือ ปานกลาง และเร็ว อาจเทียบเคียงได้กับ สองชั้น และชั้นเดียว ของเพลงไทย สำหรับบทเพลงของวงชะพูชะอุ ของหมู่บ้านกองม่องทะ ได้แบ่งประเภทของบทเพลงไว้ 4 ประเภท คือ

8.1 เพลงสำหรับไหว้ครู หรือเรียกว่า “เพลงนาโตล้อง” เป็นเพลงที่บรรเลงเพื่อไหว้ครูก่อนการแสดงวงชะพูชะอู อะเย้ย ร่วมถึงก่วยเจ้าด้วย เพื่อเป็นการบอกกล่าวครูบา- อาจารย์หลังจากที่ยกเกเตาะปวยเรียบร้อยแล้ว เมื่อบรรเลงเพลงนาโตล้อง 3 รอบแล้วจึงทำการแสดง

8.2 เพลงประกอบรำตง รำตง หรือภาษากะเหรี่ยงเรียกว่า เทอ ลี ไตว เป็นนาฏศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวกะเหรี่ยง ในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงนั้นมีหลายตงหรือหลายชุด แต่ตงมูหละนี้เป็นรำตงเฉพาะของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่งทะ ตำบลไล่โว่ **รำตงมูหละ** ตงมูหละคือ รำที่เป็นมรดกของชาวบ้านกองม่งทะที่ได้สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนมากกว่าร้อยปี มูหละ หรือ “มุล” (มูน , มูนละ) หมายถึง ดั้งเดิม รากฐาน (อภิชาติ เสงตะพันธ์ : สัมภาษณ์.2550) ปัจจุบันผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงยังคงสามารถรำตงมูหละนี้ได้และมักจะแสดงในงานบุญต่างๆอยู่เสมอ รำตงมูหละนี้คนรำจะต้องรำไปพร้อมกับการร้องเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาความเชื่อรวมถึงประเพณีของชาวกะเหรี่ยง เนื้อหาของเพลงเป็นของเก่าที่ไม่ทราบประวัติความเป็นมา มีหลายวรรคแต่ด้วยการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ นั้นทำให้เนื้อร้องบางส่วนสูญหายไป แต่ปัจจุบันชาวบ้านกองม่งทะได้พยายามรักษาและรวบรวมไว้ได้อยู่เพียง 11 วรรคเท่านั้น เนื้อร้องรำตงมูหละนี้เป็นเนื้อร้องที่ใช้รำตงมูหละในปัจจุบัน

8.3 เพลงประกอบรำอะเย้ย เซ่น เป็นเพลงที่บรรเลงประกอบรำของพม่าและมอญ ซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ทั้งเพลง และเครื่องแต่งกายเป็นลักษณะของมอญและพม่า มีเพียงภาษาร้องในเพลงเท่านั้นที่เป็นภาษากะเหรี่ยง เพลงประกอบรำอะเย้ยนี้ อาจกล่าวได้ว่า เป็นกลุ่มเพลงที่เป็นสากลในกลุ่มนักปีพาทย์ข้ามวัฒนธรรม พม่า มอญ และกะเหรี่ยงเนื่องจากมีทำนองต้นแบบมาจากการแสดงของพม่า ทั้งมอญ และกะเหรี่ยงก็บรรเลงได้มีทำนองคล้ายกัน จะแตกต่างกันก็ตรงเนื้อร้องและเรื่องราวที่มีอิสระในการแต่ง เช่น เพลงโพ่วเจีย “โพ่วเจีย” เป็นภาษากะเหรี่ยง โพ่ว แปลว่า ดอกไม้เจีย แปลว่า ชีวิตที่เกิดขึ้นในหนึ่งชาติ เนื้อหาของเพลงจึงเกี่ยวกับการเปรียบเทียบถึงสัจธรรมของชีวิตมนุษย์โดยใช้ดอกไม้เป็นสื่อเปรียบเทียบในเนื้อเพลงและได้แฝงคติเตือนใจในการใช้ชีวิตให้มีความสุข นักแสดงสามารถรำเดี่ยว รำคู่ หรือสามารถแสดงเป็นหมู่คณะได้และสามารถนำเพลงไปบรรเลงในก่วยเจ้าได้

8.4 เพลงประกอบก่วยเจ้า เป็นเพลงที่มีทั้งบรรเลงและขับร้องคล้ายกับเพลงประกอบรำอะเย้ย สามารถจัดกลุ่มเพลงตามโอกาสที่ใช้ได้เป็น สองกลุ่ม คือ เพลงช่วงการไหว้ครู และเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบรำ ซึ่งเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบรำนั้น สามารถใช้เพลงบรรเลงประกอบรำอะเย้ยมา

บรรเลงในช่วงการแสดงกัณฑ์ก็ได้ แล้วแต่คนรำหรือตัวละครจะเรียกเพลง หรือนักดนตรี และนักแสดงได้นัดหมายตกลงเรื่องเพลงกันก่อนการแสดงแล้ว เช่น ละคร เทอ ลี ปานามา คงได้ เป็นเพลงชุดที่บรรเลงประกอบรำอะเย้ย เพลงชุดละคร เทอ ลี ปานามา คงได้เปรียบเสมือนการเบิกโรง เนื่องจากคำว่าปานามา แปลว่า เริ่มต้น (ละคร แปลว่า เพลง เทอ ลี แปลว่า รำ)

เพลงในชุด ละคร เทอ ลี ปานามา คงได้เป็นเพลงเก่าที่มีใช้ในวัฒนธรรมกะเหรี่ยง มอญ พม่า แต่เรียกชื่อต่างกันตามภาษาและเนื้อหา ของบทเพลง กล่าวคือ แต่ละหมู่บ้านในของชาวกะเหรี่ยง หรือของชาวมอญและพม่าก็ตาม สามารถที่จะประพันธ์เนื้อเพลงขึ้นมาใหม่ให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ของแต่ละหมู่บ้านก็ได้ อีกประการหนึ่งเพลงต่างๆซึ่งเป็นเพลงสำหรับกัณฑ์ ในพื้นที่วิจัยนี้ไม่มีการเรียกชื่อเพลงแบบเฉพาะเจาะจง ชื่อเพลงจึงมักนำมาจากเนื้อร้องบางท่อนบางตอน เป็นส่วนมาก

ตอนที่ 3 บทบาทและหน้าที่ของวงชะพูชะอุในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง

1. บทบาทในประเพณีสำคัญประจำปีของชาวกะเหรี่ยง

1.1 งานทำบุญข้าวใหม่	(โอบบือล้องคู้)
1.2 งานบุญวันสงกรานต์	(โอบตา)
1.3 งานบุญเข้าพรรษา	(เกอหลุตะเคอว)
1.4 พิธีผูกข้อมือเดือนเก้า	(ไขจูหล่าเขาะว)
1.5 งานบุญออกพรรษา	(ตะเคอวเปาะว)

ในประเพณีสำคัญประจำปีของชาวกะเหรี่ยงทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นงานบุญที่ผสมผสาน ระหว่างพิธีสงฆ์ และพิธีของชุมชน มีเป้าหมายก็เพื่อทำบุญ และอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลการจัดงานบุญ มีผลทางจิตใจของทุกคนที่จะดำเนินชีวิตด้วยความอุ่นใจ และมั่นใจตลอดระยะเวลาในรอบปีหนึ่งๆ การจัดงานบุญแต่ละครั้งนั้น วัดจะเป็นศูนย์กลางในการจัดงาน ชาวบ้านทุกคนก็จะมาช่วยกัน รับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ จนงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์

วงชะพูชะอุ นี้มีบทบาท คือ บรรเลงสร้างบรรยากาศความเป็นงานให้สมบูรณ์มากขึ้น บรรเลงเพื่อสร้างความสนุกสนานรื่นเริง หลังจากที่ได้ร่วมกันทำบุญแล้ว เมื่อเสร็จสิ้นพิธีสงฆ์หรือ การทำบุญแล้วชาวบ้านก็มักจะมีการละเล่นต่างๆ รวมถึงการเล่นดนตรี และการรำตง เมื่อเสียงเพลง จากวงชะพูชะอุดังขึ้น นั่นเป็นสัญญาณให้ทุกคนทราบว่ากำลังมีการแสดงที่ทุกคนรอคอย อีกประการหนึ่งนอกจากจะสร้างความรื่นเริงให้แล้ว ยังถือว่าเป็นการทำบุญด้วยเสียงเพลงอีกด้วย

2. ศึกษาหน้าที่ของวงชะพูชะอุในวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง

2.1 หน้าที่ในการประกอบการแสดง เป็นหน้าที่หลักของวงชะพูชะอุในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งจะมีการบรรเลงวงชะพูชะอุประกอบการแสดงชาวกะเหรี่ยง เช่น การรำตง การรำอะเย่ย์ และก่วยเจ๊าะ

2.2 หน้าที่บรรเลงในโอกาสพิเศษ เป็นลักษณะการจัดการแสดงเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่ได้อยู่ในส่วนของประเพณีประจำปี การบรรเลงวงชะพูชะอุในโอกาสนี้ จะบรรเลงเพียงดนตรีอย่างเดียวโดยไม่ต้องบรรเลงประกอบรำใดก็ได้ เช่น เมื่อแขกสำคัญมาเยี่ยมเยียนหรือเดินทางมาในหมู่บ้าน การที่นำวงชะพูชะอุ มาบรรเลงนั้นแสดงให้เห็นว่าชุมชนให้เกียรติและแสดงความจริงใจ โดยใช้วงดนตรีเป็นสื่อกลางในการแสดงน้ำใจ

5. อภิปรายผล

วงชะพูชะอุ ของชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะ ในปัจจุบันนี้นับได้ว่าเป็นวงดนตรีวงหนึ่งที่มีความเข้มแข็งและสืบทอดต่อกันเป็นระยะเวลาหลายสิบปี และยังคงรักษาสืบทอดมาถึงปัจจุบันและยังกล่าวได้ว่าบ้านกองม่องทะนี้กำลังเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมดนตรีของชาวกะเหรี่ยงในตำบลไล่โว่ เนื่องจากชาวบ้านกองม่องทะเห็นคุณค่าและรู้สึกว่าการที่วัฒนธรรมดนตรีนี้เป็นสิ่งที่ดีต่อชุมชนโดยรวมจึงให้ความสนใจและสนับสนุนให้ลูกหลานและเยาวชนในหมู่บ้านให้เรียนดนตรีและฝึกรำตงกันมากขึ้น ด้วยเหตุนี้เองนอกจากจะทำให้วัฒนธรรมดนตรีของชุมชนเองได้เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ยังได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางดนตรีกับภายนอกอยู่ตลอดเวลาเพื่อการสื่อสารและทำความเข้าใจกับคนนอกวัฒนธรรมได้ง่ายขึ้น ในขณะเดียวกันชาวบ้านก็พยายามหาครูสอนวงชะพูชะอุที่มีฝีมือเป็นที่ยอมรับของชาวกะเหรี่ยงในฝั่งไทยและพม่าให้มาสอนดนตรีกับเด็กในหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จ นับว่าเป็นหนทางหนึ่งในการพัฒนาดนตรีของชุมชนตามวิถีที่สามัคคี และการที่สร้างวงชะพูชะอุ เป็นวงดนตรีประจำของหมู่บ้านได้นั้นถือเป็นความภาคภูมิใจร่วมกันของชาวบ้านกองม่องทะ ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรมภายในชุมชน

บทบาทของวงชะพูชะอุ นอกจากจะใช้บรรเลงเพื่อความรื่นเริงสร้างบรรยากาศในพิธีกรรมหรือประเพณีต่างๆ ของชุมชนให้มีความสุขสนุกสนานรื่นเริงแล้ว ยังมีผลทางจิตใจโดยทางอ้อมที่ละเอียดอ่อนต่อชาวบ้านทุกคนอีกด้วย บทบาทของวงชะพูชะอุดังกล่าวนี้คือ

1. แสดงความเข้มแข็งและความพร้อมของชุมชน กล่าวคือ การที่สามารถสร้างวงชะพูชะอุ เป็นวงดนตรีประจำของหมู่บ้านได้นั้นต้องมาจากการยอมรับและสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี ในทุกๆ ด้าน

2. เปรียบเสมือนตัวแทนของชุมชน กล่าวคือ ในประเพณีหรือกิจกรรมสำคัญต่างๆ ของชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านต่างๆ มักจะร่วมแรงร่วมใจกันจัดงานแบ่งหน้าที่กันทำทุกคนจะมีส่วนร่วม ในการช่วยงานไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง และการส่งวงชะพูชะอุไปช่วยบรรเลงในงาน แสดงให้เห็นความ มีน้ำใจ และความรักสามัคคีของชุมชนที่มีต่อกัน

3. สร้างความรักและความสามัคคีในชุมชน กล่าวคือ เมื่อชุมชนตกลงว่าจะสร้างวงชะพูชะอุ และฝึกเด็กๆ ในหมู่บ้านให้เล่นดนตรี และร้อง ชาวบ้านที่มีความสามารถด้านดนตรีและร้องจะช่วยกัน รับผิดชอบหน้าที่ตามที่ตนถนัดอย่างเต็มที่ ครูที่มีความสามารถด้านดนตรีก็รับผิดชอบสอนดนตรี ให้เด็กทุกวันตอนเย็น ผู้ที่สอนร้องก็สอนร้องทุกวันตอนเย็นเช่นกัน การเสียสละเวลาและรับผิดชอบ ในหน้าที่ของแต่ละคนนี่เองที่แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของชาวบ้านกองม่องทะได้เป็นอย่างดี

6. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวงชะพูชะอุ ชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะ ในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงลักษณะ ของวงชะพูชะอุ ในฐานะวงดนตรีที่สำคัญของวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยงบ้านกองม่องทะที่ได้รับ ความนิยมในปัจจุบันและมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งได้มีบทบาทสำคัญในประเพณีหรือพิธีกรรมต่างๆ ของชุมชน มาบรรเลงประกอบการแสดงรำตง รำอะเย้ย และก่วยเจ๊าะ ซึ่งเป็นการแสดงที่ชาวบ้านรู้สึก ว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญมากที่สุดของวัฒนธรรมชนเผ่า และพยายามสืบทอดให้ลูกหลานได้สืบทอด รับใช้สังคมต่อไป

อย่างไรก็ดีในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เปรียบเสมือนก้าวแรกที่ได้ศึกษาวงชะพูชะอุ ที่อยู่ในวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในภาพรวมของวัฒนธรรม ซึ่งได้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ในการที่จะศึกษาเจาะลึก ลงไปในประเด็นต่างๆ ในอนาคตดังนี้

1. การศึกษาและรวบรวมบทเพลงที่บรรเลงในวงชะพูชะอุ
2. การวิเคราะห์ลักษณะต่างๆ ของบทเพลงที่บรรเลงในวงชะพูชะอุ
3. การศึกษาเทคนิคและวิธีการการบรรเลงของเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ในวงชะพูชะอุ อย่างละเอียด

4. การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวงชะตูปุระของชาวกะเหรี่ยงกับวงชาววายของพม่า และวงจาดไตของชาวไทยใหญ่
5. การศึกษาความสัมพันธ์ทางดนตรีของไทย พม่า มอญ กะเหรี่ยง ในช่วงใดช่วงหนึ่งเป็นต้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2536). เพลงพื้นบ้าน. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 12.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- โกวิท แก้วสุวรรณ. (2542). ดุทุหล่า ในพิธีเรียกวีหล่าของชาวกะเหรี่ยงโป : กรณีศึกษากะเหรี่ยงโป
บ้านเกาะสะเดิง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์. ศศม.
(วัฒนธรรมศึกษา) นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ขจัตถ์ บุรุษพัฒน์. (2518). ชาวเขา. กรุงเทพฯ: แพรววิทยานินเตอร์เนชั่นแนล ห.จ.ก.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2539). ประสบการณ์วิจัย ทางมนุษยวิทยาข้ามวัฒนธรรม. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาวราบของกลอง. (2550, 20 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย วนิดา พรหมบุตร ที่บ้านกองม่องทะ
- ชาวราบของกลอง. (2552, 14 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์โดย วนิดา พรหมบุตร ที่บ้านกองม่องทะ
- จรัญ กาญจนประดิษฐ์. (2547). การศึกษาดนตรีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงหมู่บ้านกองม่องทะ ตำบล
ไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศปม. (มานุษยวิทยา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจตชนินทร์ จิรสัตติธรรม. (2545). ดนตรีชาวเขาเผ่ามูเซอ : กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยหลวง อำเภอแม่
สาย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศปม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ชัย ปิฎกธน์ และคณะ. (2542). ดนตรีของชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอในพื้นที่มูเสคี. วิทยาลัย
ดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ณัชชา ไสคติยานุรักษ์. (2544). สังคัลลักษณ์และการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นัยพรณ วรณศิริ. (2540). มานุษยวิทยาสังคม และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจมาศ ชุมวรฐายี และคณะ. (2546). ประวัติศาสตร์ชนเผ่าชู. เอกสารรายงานความก้าวหน้า
ของโครงการ). สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- ประเวศ วะสี. (2537). วัฒนธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- ปัญญา รุ่งเรือง. (2530). *การวิจัยทางวัฒนธรรม*. (เอกสารประกอบการอบรมพื้นฐานวิชามานุษยดุริยางควิทยา) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2536). *พุทธ – ศี – ธรรมชาติ และมนุษย์ : จักรวาลวิทยาของคนกะเหรี่ยงในทุ่งใหญ่*. เมืองโบราณ. 19
- พะอบ นະมาตร์และคณะ. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องผ้าและการสืบทอดความรู้เรื่องผ้า : กรณีศึกษากะเหรี่ยงโป ในพื้นที่ จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ.
- พระไทร ไทรสังขवालลิน. (2549). *ศึกษาพิธีกรรมชาวพุทธชุมชนกะเหรี่ยง กรณีศึกษา : ชุมชนกะเหรี่ยงโปในตำบลไผ่ไผ่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยาลัยศาสนศึกษา : มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- พิพัฒน์ เรืองนาม. (2533). *ชาวกะเหรี่ยงและวัฒนธรรมชาวกะเหรี่ยง ตำบลไผ่ไผ่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี : สังคมและวัฒนธรรมกะเหรี่ยงกาญจนบุรี*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์.
- พีระชัย ลีสมบุญณผล. (2539). *ดนตรีของชาวกะเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*. ปรินญา นิพนธ์ศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต. ราชบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. ถ่ายเอกสาร.
- พู่ใจปอง. (2551, 11 เมษายน). สัมภาษณ์โดย วนิดา พรหมบุตร ที่บ้านกองมั่งทะเลมณฑล คงแถวทอง. (2538). *ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี*. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. (2533). *ดนตรีไทยวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ยศ สันตสมบัติ. (2540). *มนุษย์กับวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วรวิธ สุวรรณฤทธิ์. (2545). *กาญจนบุรี ดินแดนตะวันตก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิบูลย์ ตระกูลชั้น. (2542). *ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์อุ้ง : กรณีศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วุฒิ บุญเลิศ. (2536). *ความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงเกี่ยวกับ “ผี ป้อ โย”(แม่โพสพ)*. เมืองโบราณ. 19

- ศุภินี ทองสะอาด. (2533). *ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี : สังคมและวัฒนธรรมกะเหรี่ยงจังหวัดกาญจนบุรี*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์.
- สมชาย ศรีสุข. (2545). *การแสดงพื้นบ้าน (รำตง) ของกะเหรี่ยง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี*. ถ่ายเอกสาร.
- สมัย สุทธิธรรม, สมชาย แสงเดช. (2530). *คนบนดอย*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สมัย สุทธิธรรม. (2541). *สารคดีชีวิตของชนกลุ่มน้อยบนดอยสูงเผ่ากะเหรี่ยง*. กรุงเทพฯ : 2020 เวิลด์ มีเดีย จำกัด.
- สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง, สรินยา คำเมือง. (2540). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยงโป*.
- สุพัทธา สุภาพ. (2540). *สังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรียา รัตนกุล. (2538). *สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยงสะกอ*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิกจำกัด.
- หลง เกียรติก้องกุล. (2550, 8 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย วนิดา พรหมบุตร ที่บ้านกองม่องทะ
- หลง เกียรติก้องกุล. (2551, 12 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย วนิดา พรหมบุตร ที่บ้านกองม่องทะ
- อนุমানราชธน,พระยา. (2515). *ชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บรรณาการ.
- อภิชาติ เสตะพันธ์. (2550, 15 เมษายน). สัมภาษณ์โดย วนิดา พรหมบุตร ที่บ้านกองม่องทะ
- อภิชาติ เสตะพันธ์. (2550, 20 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย วนิดา พรหมบุตร ที่บ้านกองม่องทะ
- อภิชาติ เสตะพันธ์. (2551, 12 สิงหาคม). สัมภาษณ์โดย วนิดา พรหมบุตร ที่บ้านกองม่องทะ
- อรรรรณ บรรจงศิลป์. (2534). *ความคิดและภูมิปัญญาไทย ชุดดุริยางศิลป์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

การเดินทางเข้าหมู่บ้าน

บรรยายภาค ธรรมชาติ

ดนตรีในงานประเพณี

บรรยากาศในพิธีกรรมและอุปกรณ์

ประมวลภาพอื่นๆ

ระดับเสียงเครื่องดนตรี

1. ตะโพน

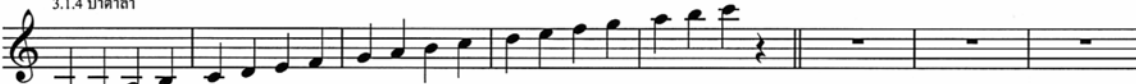
2. คอด้ว

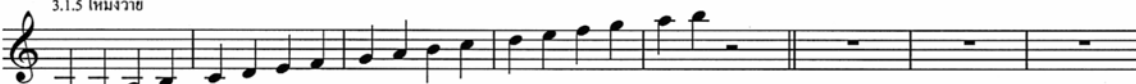
3. โข้ว

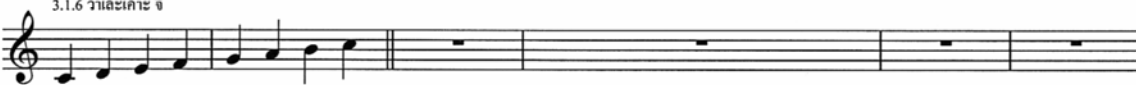
3.1.4 ปาลาล่า

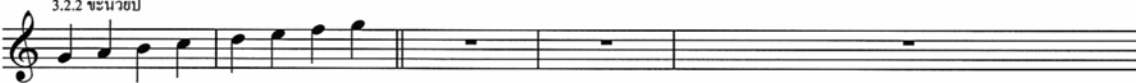
3.1.5 โหม่งวาช

3.1.6 วาละเกาะ จี

3.2.2 ชะนำวบี

ตะเหลาะ

เพลงโผนเจีย

ท่อนนำ

9 ท่อน 1

18

26 รับด้วยท่อนนำ

34 ท่อน 2

43 รับด้วยท่อนนำ

52

1. ทำนองเพลงโพลีของ มุกลำม่อง

- - - ด	ว ด ท ล	ท ล ช ด	- - - -	- - - -	- - - ด	- ท - ล	- ฟ - ม
- ฟ - ช	- - - ท	ด ท ล ช	ล ช ฟ -				

ท่อน 1

				- - - -	- - - ด	- ท - ช	- ฟ - ม
- ท - ด	- ช - ด	- - ทด	- ช - -	- ท - ด	- ช - ท	- ท - ด	- ล - ช
- ฟ - ม	- - - ช	- ฟ - ม	- ฟ - ช	- ฟ - ช	- ท - ช	- ฟ - ช	- ท - ฟ
- - - -	- - - -	- ช - ช	- ช - ฟ	- ม - ร	- ด - -	- ร - ด	- ร - ฟ
- ร - ด	- ร - ท	- ร - ด	- ช - ท	ฟชท - -	- ด - ด	- ด - ท	- ล - ช
- ฟ - ช	- ท - ม	- ฟ - ล	- ช - ร	- ด - ม	- ฟ - ช	- ม - ม	- ท - ด
- ช - ด	- - - -	} กลับต้น					

2

{	- - - -	- ด - ช	- ช - ล	- ท - ด	- ช - -	- ด - ท	- ล - ช	- ฟ - ช
	- ล - ช	- - ด ช	- ด - ท	- ล - ช	- ฟ - -	- ด - ท	- ช - ฟ	- ม - ฟ
	- ช - ฟ	- - ช ม	- ช - ฟ	- ม - ร	- ด - ช	- ม - ฟ	- ร - ด	- ม - ฟ
	- ช - ท	- ด - ช	- ด - ท	- ม - ช	- ท - -	- ด - ด	- ด - ท	- ล - ช
	- ฟ - ช	- ท - ม	- ฟ - ล	- ช - ร	- ด - ม	- ฟ - ช	- ฟ - ม	- ท - ด
	- ช - ด	- - - ด	- - - ด	- - - ด	} กลับต้น			

2.ทำนองเพลงเรซิดี ซาบอง ซาคีล่า

ท่อนนำ

---	- ร - ด	- ช - -	- ด - ช	---	- ด - ท	- ม - -	- ท - ม
---	- ล - ช	- ด - -	- ช - ด	---	---	---	---
---	---	- ช - ด	---	- ช - ด	---	- ด - ด	ซ้ำ

1

---	- ม - ท	- ด - ล	- ช - -	---	- ม - ท	- ด - ล	- ช - -
---	- ช - ม	- พ - ร	- ด - -	---	- ช - ม	- พ - ร	- ด - -
- ท - ท	- ท - ท	- ท - ด	- ช - -	- ด - ด	- ช - พ	- ม - พ	- ร - ด
---	---	- ด - ด					

บรรเลงซ้ำท่อนนำ

2

---	---	---	- ช - พ	---	- ล - ด	- ล - ด	- ล - ช
---	- ด - ท	- ด - ท	- ท - ด	---	- พ - ม	- ร - ม	- ร - ด
---	- พ - ช	- ร - ม	- ร - ด	---	- ท - ด	- ม - ช	- พ - ช
- ม - -	- ช - พ	- ช - ท	- พ - ช	- พ - ม	- - ท - ม	- พ - ช	- ม - พ
- ร - ด	---	---	---	---	- ท - ช	- พ - ช	- พ - ม
- ร - ด	---	---	---	---	---	- ร - ม	- ด - ม
- ร - ล	---	---	---	---	- ม - ช	- พ - ม	- ร - ด
---	---	---	---	- ม - ล	- ด - ม	- ล - ด	---

- <u>มรด</u>	- ฅ - ล	- ม - ล	- ฅ - ด				
--------------	---------	---------	---------	--	--	--	--

3.ทำนองเพลงกองม้องทะ ลาซู่

1

--- ด	--- ม	--- ฅ	--- ท	--- ด	- ท - ล	ฅ - ฟ	- ม - ร
- ด - ม	- ท - ด	- ร - ด	- ท - ล	- ฅ - ด	-- ด ด	- ด - ด	- ท - ล
- ฅ --	----	- ท - ด	- ล - ฅ	- ฟ - ม	--- ด	- ม - ฟ	- ล - ฅ
----	--- ฅ	- ฟ - ฅ	- ท - ฟ	- ฅ - ม	- ม - ด	- ม - ท	- ท - ท
----	--- ท	- ฟ - ฅ	- ม - ฟ	- ฟ - ฅ	- ท --	- ท - ด	ท ล --
- ท - ด	ท ล - ม	- ท - ด	- ล - ฅ	- ท - ฟ	- ฅ - ม	--- ม	--- ม

2

--- ท	- ด - ม	----	----	--- ม	- ฟ - ล	- ฟ - ล	- ฅ --
- ม - ท	- ด - ด	- ท - ล	- ฅ - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ด - ล	- ฅ - ม
- ฅ - ด	ร ท - ม	- ฅ - ด	ร ท --	- ด - ฅ	- ฅ - ฅ	----	- ท - ฟ
- ฟ - ฟ	----	----	- ฟ - ฟ	- ฅ - ฟ	- ฅ - ฟ	- ม --	- ฟ - ม
- ร - ด	- ม - ท	- ท --	- ม - ท	- ด - ฅ	- ท - ฟ	- ฅ - ม	--- ม

3

--- ด	--- ล	- ฅ - ด	--- ล	- ฅ - ฅ	- ด - ท	----	----
----	- ม - ท	- ด - ล	- ท - ด	- ฅ - ด	- ท - ฅ	- ม - ฟ	----
- ฟ - ฟ	- ฅ - ฟ	- ฅ - ฟ	- ม --	- ฅ - ม	- ฟ - ฅ	- ท --	- ร - ด
----	- ฟ - ม	- ร - ด	----	- ม - ท	- ล - ฅ	----	- ฅ - ด
--- ท	--- ล	- ฅ --	- ม - ท	- ด - ฅ	- ท - ฟ	- ฅ - ม	----

ภาคผนวก ค

ลายมือบันทึกบทเพลง (เถา)

1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7 - 1 -
C - D - E - F - G - A - B - C -

Ganglic Scale.

[#]C ⁶G
C ⁶D ⁶E [#]F [#]G ⁶A B B C
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

1 - - - | QUEVER (ဂေ့ဝ်)

1 - 1 - | MENAM (မေံ)

1 1 1 1 | CROCKHAT (ကွက်)

1 1 1 1 | SEME QUEVER
(ဒီဒီဂေ့ဝ်)

1 1 1 1 | SEME DE ME GUEVER
(ဒီဒီဒီဒီဂေ့ဝ်)

no. 20 n. 20.

INTRO V.C. ①

1 3 5 7 1 7 6 5 4 3 2 | 3 7 1 2 1 7 6 5 | 1 1 1 7 6 5

0 7 1 6 5 4 3 | 1 3 4 6 5 - | 5 4 5 7 4 5 3 3 | 1 3 7 7 7 - |

7 1 2 3 2 4 3 2 | 0 3 7 1 5 - | 4 4 5 3 4 5 7 | 0 7 1 7 6 0 7 1 7 6

INTRO

3 7 1 6 5 7 4 5 | 3 - - - | 3 - - - | 3 - - - |

V.C. ②

0 7 1 3 - | 0 3 4 6 4 6 5 | 0 3 7 1 1 7 6 5 | 6 6 6 6 6 1 6 5 |

3 5 1 2 7 3 5 1 2 7 | 0 1 5 5 5 - | 0 7 4 4 4 - | 0 4 4 5 4 5 4 3

INTRO

0 4 3 2 1 3 7 7 | 0 3 7 1 5 7 4 5 | 3 - - - | 3 - - -

V.C. ③

0 1 6 5 1 6 5 | 5 1 7 - - | 0 3 7 1 6 7 1 5 | 1 7 5 3 4 - |

0 4 4 5 4 5 4 3 | 0 5 3 4 5 7 2 | 0 4 3 2 1 - | 0 1 7 6 5 - |

INTRO

1 5 1 7 6 5 | 0 3 7 1 5 7 4 5 | 3 - - - | 3 - - -

6540 4200. 52727

INTRO

12 15 01 5 | 7 7 3 3 | 56 51 35 | 5 4 3 2 |

1 3 5 | 1 3 5 | 1 1 | 1 13 7 6 5 | 0 13 7 6 5 |

0 4 5 3 4 2 | 0 4 5 3 4 2 | 0 7 7 7 7 5 | 0 1 16 56 54 |

0 4 4 4 - - | 2 7 5 7 5 4 3 | 0 4 4 5 3 5 | 7 7 7 0 7 7 |

1 1 5 5 0 5 5 | 0 5 4 3 7 - | 1 1 5 5 0 5 5 | 0 5 4 3 7 - |

0 7 7 7 7 5 | 0 1 1 5 4 3 4 2 | 1 - - - | 1 - - -

1 6 6 6 4 | 6 6 16 16 5 | 7 7 7 7 1 | 5 4 3 2 3 2 1 |

1 3 4 5 2 3 2 1 | 1 7 1 3 5 4 5 3 | 0 5 4 5 7 4 5 4 | 3 7 3 4 5 3 4 2 |

1 1 2 1 5 - | 0 7 5 4 5 4 3 2 | 1 1 1 - | 0 0 2 3 1 3 2 |

1 6 - - 7 6 5 4 3 5 4 3 2 1 - - - | 0 3 6 1 3 6 1 |

1 5 3 2 1 5 6 3 6 5 | 1

$\frac{4}{2}$ (8 10 5) ~~Intro~~ ~~Intro~~ Intro

Intro

①

1 0 3 1 3 | 1 7 6 5 | 1 3 2 1 2 3 2 1 2 3 2 1 2 3 2 1

V.C ①

1 5 3 2 1 5 6 3 6 5 | 1 3 2 3 | 2 3 4 3 2 4 2 4 | 6 3 5 7 6 5 1

1 2 3 4 3 7 6 | 0 2 2 2 3 1 2 3 | 0 1 3 2 1 2 7 6 | 5 5 3 2 6 1 2 1

1 0 7 6 6 5 4 3 | 0 3 2 3 5 4 3 2 | 1 - - - | 1 - - - |

V.C ②

1 0 2 3 1 | 2 3 4 3 7 6 5 1 | 0 6 6 7 6 5 4 3 | 4 5 7 4 5 2 3 2

1 0 7 6 5 1 2 1 | 2 3 4 2 3 5 | 6 - 3 - | 5 3 2 1 5 6 5

Intro

1 - - - | 1 - - - | 1 - - - | 1 - - -

1. 1st 4 measures

2. 5 measures

1000 100 1000

$\frac{4}{2}$ INTRO

1 2 7 6 7 6 5 ~~1 2 7 6 5~~ | 1 7 5 4 | 3 4 5 | 7 7 6 5 6 5 4 - / - / -

1 7 5 4 3 7 1 5 | 1 7 1 5 0 7 1 5 | 7 7 1 6 5 4 3 | 5 4 3 4 5 4 5 7

| 5 4 5 7 4 - | 6 5 5 5 4 3 2 1 | 0 2 1 2 4 2 1 2 | 7 2 1 5 7 ^{4 5 7}

| 0 1 1 1 7 6 5 4 | 5 7 3 9 6 5 2 1 | 3 4 5 4 3 7 1 5 | 1 1 1 1

0 1 5 5 6 7 1 5 | 0 1 7 6 5 4 5 6 | 5 1 5 1 7 6 5 4 | 0 1 7 5 4 2 4 5

4 5 3 5 4 3 2 1 | 5 3 4 2 1 3 4 5 | 7 1 5 1 7 3 5 7 | 0 1 1 1 7 6 5 4

| 5 7 3 4 6 5 2 1 | 3 4 5 4 3 7 1 5 | 1 - - - 1 - - - 1 - - -

18 00 51

1000 100 1000

1000 100 1000

၁၇၆၁

၆၀ ၇၈၁၂ ၈၀ ၈၁ ၈၂
၆၀ ၇၈၁၂ ၈၀ ၈၁ ၈၂
၆၀ ၇၈၁၂ ၈၀ ၈၁ ၈၂

၆၀ ၇၈၁၂ ၈၀ ၈၁ ၈၂

၆၀ ၇၈၁၂ ၈၀ ၈၁ ၈၂

၆၀ ၇၈၁၂ ၈၀ ၈၁ ၈၂

၆၀ ၇၈၁၂ ၈၀ ၈၁ ၈၂

၆၀ ၇၈၁၂ ၈၀ ၈၁ ၈၂

၆၀ ၇၈၁၂ ၈၀ ၈၁ ၈၂

၁၇၆၁ (၈၀၈၀၈၀)

၁၇ ၈၈ ၆၁

တုံ့ထူရှု လာဝင် လာ ပေး

ကိုလိုထင်း ဟေ့စပ်သင့်

ပုဏ္ဏားစင်းပုဂံခုံ ထင်းဝါ - လါဝင်လာပျား ^{ထုံး} မြို့ထူရှုမင်းရှာ

မင်္ဂလာစံးစာထင်း အိမ်ဖြင့် ကျက်ဆာ ဆီကုန်ပုဂံမိုထီး

ခုံ ကိုက်ပုဂံမိုထင်းခေါ်မာသာ - မြို့ဝင် ကုန်ပုဂံမိုထီးသာကာစ

ပွိုင်းထင်းဝါ ဈေး ဆီခံင်ပုဂံမိုထင်း လိုလိုဝါ -

ပုဏ္ဏားရာဇနာ အိုင် ဂျိုင် ကိုက်ခိုက် လွှာ ပာဇာယာမင်း

ဟောပျိုင်းလား ကိုက်ကျေး ရာဇဝံသမင်းမင်းမင်းမင်း ကိုက်ခိုက်လွှာ

လါဝင်လာစင်း ရာဇနာ - ကောဝ်ဝေးလား ခေါ်ခိုင်ပျော်စရာ -

ဈေးဆီခံင်ပုဂံမိုထင်း လိုလိုဝါ

စာင်းကိန် ကျက်ဆာ အိုင်ခိုင်ခိုင် ကိုက်လွှာ လါဝင်လာပျား

တုံ့ထူရှုမင်းရှာ ဆုတံင် ပုဏ္ဏားစင်း ကိန်မင်း ကျက်ဆာ

စံးစပ် ပြေ မပျားခွိုင်း ကောဝ်လား လိုလိုသာ - စံးစပ် စံးစပ်

မင်းအိမ်သာ ပုဏ္ဏားပုဂံမိုထင်း ကိန် ဝိညာဏ် ဖါနီစေး များလား - ပညာ

အိမ်းစေး ပျော်လွှာ လါဝင်လာစင်း ရာဇနာ ဈေး ဆီခံင်ပုဂံမိုထင်း

လိုလိုဝါ

۷

להחיות את ישראל

3

- [illegible]

တောင်ကုလိပ်ရပ် မြေသားသီးဝါး

24

မုတ္တမကျေးရွာကဲ့သို့

ဆက်တိုက်ခေါ်ယူခြင်းအားလုံး

ကျွန်ုပ်တို့၏ အားလုံးအားလုံး

လျှောက်လှမ်းကျွန်းကျွန်း

စိုင်းလင်းစိုင်းလင်းပျံ့နှံ့လျှောက်

ပေတော်ကောင်းကောင်း အားလုံးအားလုံး

၇)

• ပေတော်ကောင်းကောင်း မှတ်တမ်း

စုစုပေါင်း အားလုံးအားလုံး

အားလုံးအားလုံး ပျံ့နှံ့လျှောက်

ပေတော် အားလုံးအားလုံး

ပေတော်ကောင်းကောင်း အားလုံးအားလုံး

ပေတော်ကောင်းကောင်း အားလုံးအားလုံး

ပေတော်ကောင်းကောင်း အားလုံးအားလုံး

ပေတော်ကောင်းကောင်း အားလုံးအားလုံး

(5)

(4) ဆုမိကင်း ဖျဉ်း သုဝံ

လှိုင်ခါးခါး ဓါးစုံလှိုင်
 ထိုသို့ဝံ့စွာလှိုင် လေးလင်ဆောင်
 ထိုလှိုင်ထို သံဃ်လှိုင်ပာစေ
 လှိုင်ဝံ့စွာ ဖျဉ်းလှိုင် ကံစွာ

ဟိုင်းလှိုင်လှိုင်လှိုင် ဖျဉ်းမိကင်း

လှိုင်လှိုင် ဖျဉ်းလှိုင်

လှိုင်လှိုင်လှိုင်လှိုင်

လှိုင်လှိုင် ဖျဉ်းလှိုင်
 လှိုင်လှိုင်

လှိုင်လှိုင်လှိုင်လှိုင်
 လှိုင်လှိုင်လှိုင်လှိုင်
 လှိုင်လှိုင်လှိုင်လှိုင်
 လှိုင်လှိုင်လှိုင်လှိုင်

လှိုင်လှိုင်လှိုင်လှိုင်
 လှိုင်လှိုင်လှိုင်လှိုင်
 လှိုင်လှိုင်လှိုင်လှိုင်
 လှိုင်လှိုင်လှိုင်လှိုင်

คำศัพท์ภาษากะเหรี่ยง

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

กะเต้าะปวย	หมายถึง	ถาดใส่เครื่องบูชาครู
ถะคู	หมายถึง	เพลง
นาเต่ง	หมายถึง	เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง ทำจากไม้มีสาย เล่นโดยการดีด หรือที่เรียกว่า พิณกะเหรี่ยง
วงปาดาล่า	หมายถึง	ชื่อวงดนตรีที่ชาวพม่าเรียก ซึ่งประกอบด้วยเครื่องตีและเครื่องเป่า
ชะพุ	หมายถึง	เครื่องตี
ชะอู	หมายถึง	เครื่องเป่า
วงชะพุชะอู	หมายถึง	ชื่อวงดนตรีที่ชาวกะเหรี่ยงเรียก ซึ่งประกอบด้วยเครื่องตีและเครื่องเป่า
ปาดาล่า	หมายถึง	ระนาดเหล็ก
โหม่งวาย	หมายถึง	หม้อ (ลูกช้อนคล้ายโหม่งของไทย)
จีวาย	หมายถึง	หม้อ (ลูกช้อนคล้ายหม้อของไทย)
ตะโพ้ว	หมายถึง	ตะโพน(ใหญ่)
ตาควัว	หมายถึง	ตะโพน(เล็ก)
โป้ว	หมายถึง	เบิ่ง 4 ใบวางอยู่ในราง
วาละเคาะ จี	หมายถึง	เกราะไม้ มีฉิ่งฝาเดียวตอกติดอยู่ ที่เกราะด้านบน
เจ่ง จี	หมายถึง	ฉาบใหญ่
เอ่อ คือ	หมายถึง	ไม้ตี
ชะน่วย	หมายถึง	ปี
ตะเหลาะ	หมายถึง	เครื่องดนตรีของชาวกะเหรี่ยง มีลักษณะคล้ายขลุ่ย
ผลีชะน่วย	หมายถึง	ฉิ่งปี
เพลงนาได้ส้อง	หมายถึง	เป็นเพลงสำหรับไหว้ครู

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

ปานามาคลองไถ่	หมายถึง	การเบิกโรง
ก๋วนก๊ว๊น	หมายถึง	ปีพาทย์มอญใช้ประกอบการแสดง
ชนะ่วย ซา	หมายถึง	นักดนตรีที่เป่าปี่
ซา	หมายถึง	คำที่แสดงความเป็นเจ้าของและ บทบาทหน้าที่คน
มู่หละ	หมายถึง	ดั้งเดิม รากฐาน
ตงมิซา	หมายถึง	รำตงประเภทหนึ่ง ที่แสดงโดยผู้หญิงที่อาวุโส หรือแต่งงานแล้ว
จำอะแย้ย	หมายถึง	จำ ใช้เครื่องแต่งกายมีสีสันสวยงาม
ก๋วยเจ๊าะ	หมายถึง	ละคร ที่มีเรื่องราว มีตัวละครตามบท หรือการแสดงเป็นชุดๆ นำมาร้อยเรียงกัน
ผะดู	หมายถึง	ใหญ่
ปี	หมายถึง	เล็ก
ไป่วี่	หมายถึง	ชักล่อง ใช้สำหรับติดหน้ากลอง เพื่อเทียบเสียง
ปกากะญอ	หมายถึง	กะเหรี่ยง
โผล่วง	หมายถึง	คน
ดูทุ่หล่า	หมายถึง	พิธีเรียกขวัญ
วีหล่า	หมายถึง	ขวัญ
โบวบือส้องคู้	หมายถึง	งานทำบุญข้าวใหม่
โบวต้า	หมายถึง	งานบุญวันสงกรานต์
เก่อหลุดะเคอว	หมายถึง	งานบุญเข้าพรรษา
ไผ่จูหล่าเขาะว	หมายถึง	พิธีผูกข้อมือเดือนเก้า
ตะเคอวเปาะว	หมายถึง	งานบุญออกพรรษา
ไล่วัว	หมายถึง	ผาหินแดง
สะเนฟ่อง	หมายถึง	ท่าแพ

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

กองม่องทะ	หมายถึง	ปลายน้ำห้วยกองม่องลำห้วยที่มีน้ำไหล มาบรรจบกันหรือชื่อต้นน้ำลำห้วยกองม่อง ที่มาบรรจบกับแม่น้ำรันตีหรือหมายถึง ปลายห้วยกองม่อง
เกาะสะเด็ง	หมายถึง	ชื่อต้นไม้เกาะสะเด็ง
ทิมูคี่	หมายถึง	ชื่อของต้นน้ำห้วยทิมูคี่
พูไฉ้	หมายถึง	ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่งคนไทยเรียกว่า ต้นทองหลาง
ไฉวบ่อง	หมายถึง	ต้นไม้ไฉวบ่อง
ซาลาวะ	หมายถึง	ต้นไม้ที่นำมาจักตอก เป็นเครื่องจักสาน
ซวยไ่ว่	หมายถึง	แหล่งน้ำที่มีปูสีแดงชุกชุม
ที่ท่าบ่อง	หมายถึง	แหล่งน้ำที่มีลูกช้อนชุกชุม
ไล่เลเก้	หมายถึง	ตัวหนังสือโบราณหรือที่ชาวกะเหรี่ยง เรียกว่า ไก่เขีย
เหมียวใจจุงยุ	หมายถึง	เป็นคัมภีร์ที่กล่าวถึงประวัติศาสตร์ ของชาวกะเหรี่ยงที่นับถือลัทธิฤาษี
ฤาษีจุงยุ	หมายถึง	ฤาษีที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือ
สะกอ	หมายถึง	ชื่อเผ่ากะเหรี่ยง
ซาว	หมายถึง	ชื่อเผ่ากะเหรี่ยง
ปีคี่	หมายถึง	แม่น้ำสายหนึ่งที่ไหลมาบรรจบที่สามสบ
ซอกกาเลีย	หมายถึง	แม่น้ำสายหนึ่งที่ไหลมาบรรจบที่สามสบ
รันตี	หมายถึง	แม่น้ำสายหนึ่งที่ไหลมาบรรจบที่สามสบ
กองม่องรี	หมายถึง	เมืองกาญจนบุรี
ปีเหล่ลอวไหว	หมายถึง	ห้วยดินแดง

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

ที่เหล่อวโหว่	หมายถึง	ห้วยดินแดง
บี่ หรือที่	หมายถึง	น้ำ, แม่น้ำ หรือลำห้วย,
เหล่อว	หมายถึง	หิน
โหว่	หมายถึง	สีแดง
ไม๊ยกลู่่ง	หมายถึง	ห้วยแม่กลอง
ไม๊ยจ่งทา	หมายถึง	ห้วยแม่จันทะ
บ้านหนองรี	หมายถึง	หมู่บ้านในอำเภอบ่อพลอย
บ้านหนองปรือ	หมายถึง	หมู่บ้านในอำเภอบ่อพลอย
คี่	หมายถึง	ปลายหรือยอดสุด
ลำห้วยดงว่า	หมายถึง	ห้วยในป่าทุ่งใหญ่นเรศวร
ห้วยหม่องดง	หมายถึง	ห้วยในป่าทุ่งใหญ่นเรศวร
เวีย ะดู	หมายถึง	ทุ่งขนาดใหญ่ อยู่กลางป่าชาวกะเหรี่ยง
		ทุ่งใหญ่
ลำน้ำปี้คลี่ใหญ่	หมายถึง	ลำน้ำสายนี้กำเนิดมาจากเทือกเขา ตะนาวศรี บริเวณพรมแดนไทยและพม่า ในเขตตำบลปิล็อก
ลำน้ำปี้คลี่	หมายถึง	กำเนิดจากเทือกเขาตะนาวศรี บริเวณพรมแดนไทย
ลำน้ำซองกาเรีย	หมายถึง	ลำน้ำสายนี้ไหลจากทิศเหนือสู่ทิศใต้มีต้น กำเนิดมาจากเทือกเขาตะนาวศรีที่บริเวณ ด่านพระเจดีย์สามองค์และไหลสู่แม่น้ำ แควน้อยที่ สามสบ

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

เน	หมายถึง	ชื่อเรียกนำหน้าชื่อสำหรับผู้ผ่านการ บวชเรียนมาแล้วและมีความประพฤติ ที่งดงามหลังจากลาสิกขา
ย่อง	หมายถึง	ชื่อเรียกนำหน้าชื่อสำหรับผู้ผ่าน การบวชเรียนมาแล้วหลายพรรษา ปัจจุบันไม่ค่อยพบ
แมกะนองแมกหะ	หมายถึง	หมู่บ้านในประเทศพม่า
ตะหละโคว	หมายถึง	ผู้ที่มีคุณสมบัติถือครองความจริงที่ดีที่ชอบ
ตะหละ	หมายถึง	ผู้ถือครอง
โคว	หมายถึง	คุณงามความดี
อิสิ	หมายถึง	ภาชีที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือ
อัยสัย	หมายถึง	ภาชีที่ชาวกะเหรี่ยงนับถือ
กลุ่มของเหม	หมายถึง	กะเหรี่ยงที่นับถือและไม่นับถือ พระพุทธศาสนา แต่จะนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ในบ้าน
เกี้ย อองเหม	หมายถึง	บ้านที่จะทำพิธีในความเชื่อของของเหม
ใต้ เหมย ล่า	หมายถึง	ข้าวห่อที่แม่บ้านทำให้พ่อบ้าน ตอนออกไปนอกบ้าน
ว่าคา	หมายถึง	ตัวอื่น
ยาพอง	หมายถึง	ปลา ที่ใช้ไหว้แทนตัวอื่น
โพ่วไจ้ย	หมายถึง	กลุ่มที่ไหว้บูชาสิ่งศักดิ์ด้วยลั่นมังก
บ่าไจ้ย	หมายถึง	กลุ่มโพ่วไจ้ย
โพ่ว	หมายถึง	ดอกไม้
บ่า	หมายถึง	ไหว้

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

ไจ๋ย	หมายถึง	พระ แต่ไม่ได้หมายถึงพระพุทธรูป หากแต่หมายถึง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ที่บ้าน คอยคุ้มครองสมาชิกในบ้าน
กองคาซา	หมายถึง	เทพที่คุ้มครองธรรมชาติ หรือเจ้าป่า
ซ่งทะวี	หมายถึง	เทพเจ้าผู้ดูแลแผ่นดิน หรือเทพดา แห่งผืนดิน
วีซ่งทะวี	หมายถึง	ชื่อเทพธิดาผู้ปกป้องรักษาดินองค์ที่ 1
วีซ่งทะเวีย	หมายถึง	ชื่อเทพธิดาผู้ปกป้องรักษาดินองค์ที่ 2
วีซ่งเยเตาะ	หมายถึง	ชื่อเทพธิดาผู้ปกป้องรักษาดินองค์ที่ 3
วีเนยกา	หมายถึง	ชื่อเทพธิดาผู้ปกป้องรักษาดินองค์ที่ 4
วีซ่งกะวี	หมายถึง	ชื่อเทพธิดาผู้ปกป้องรักษาดินองค์ที่ 5
วีเนการา	หมายถึง	ชื่อเทพธิดาผู้ปกป้องรักษาดินองค์ที่ 6
วีสาราถี	หมายถึง	ชื่อเทพธิดาผู้ปกป้องรักษาดินองค์ที่ 7
โปโลกุหรือโฟตุกั	หมายถึง	เทพเจ้าผู้ดูแลสายน้ำ(แม่คงคา)
เหมยละฉา	หมายถึง	เทพเจ้าที่ดูแลรักษาต้นไม้ หรือเรียกว่า รุกขเจีอ
พิป้อโย	หมายถึง	เทพเจ้าผู้ดูแลต้นข้าว(แม่โพสพ)
เซยผะดู	หมายถึง	ศาลเจ้าพ่อประจำหมู่บ้าน
เซยคู	หมายถึง	ผู้ประกอบพิธีกรรม หมู่บ้านกองม่องทะ
ไซโผล่ว	หมายถึง	ชุดผู้ชายชาวกะเหรี่ยง
ไซพลู	หมายถึง	ชุดผู้ชายชาวกะเหรี่ยง
ไซโปวกี	หมายถึง	ชุดผู้ชายชาวกะเหรี่ยง สวมใส่เมื่อ ประกอบพิธี

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

คู้โหว่กุง วึ่ง	หมายถึง	งูคอแดง เป็นส่วนของเสื้อที่ส่วนล่างของตัวเสื้อจะมีจักเป็นลายต่างๆ
ไช่ชูกี้	หมายถึง	ชุดของผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงาน
ฉะ	หมายถึง	การปัก
ไช่โหว่	หมายถึง	เป็นชุดสำหรับผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว
ไช่อู่่ง	หมายถึง	เป็นชุดสำหรับผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว
ซาร่า	หมายถึง	ครู
พูไต่โก่	หมายถึง	ซึ่งเป็นอำมาตย์หลวงของกษัตริย์มอญ ผู้ที่แปล พระไตรปิฎกเป็นภาษากะเหรี่ยง
ท่องวะเผ่อ	หมายถึง	ดินแดนของละว้าคือเมืองไทยในปัจจุบัน
บาลียุคพูไต่โก่	หมายถึง	สมัยที่มอญและขอมมีอำนาจอยู่ในสุวรรณภูมิ
บาลียุคพูไต่ไม้ย	หมายถึง	สมัยที่พม่าครองเมืองสุวรรณภูมิ
บือฟ่องฉ่องหล่อง	หมายถึง	ยุ่งข้าว
ด่อง	หมายถึง	ตระกร้าสำหรับตวงข้าว
เถะเต็ง	หมายถึง	อุปกรณ์รูปร่างคล้าย หอก ทำจากการตัดต้นระกำเป็นทรงกรวยมีปลายแหลมปักตรงปลายไม้ไผ่เล็กๆ
สะนู	หมายถึง	รูปร่างเหมือนธงเล็กๆ ที่ใช้ปักเจดีย์ทราย
ทูไก่อ่คู	หมายถึง	ใบเถาหลอด
บุงโคลง	หมายถึง	พิธีค้าโพธิ์
บุงถู่่ง	หมายถึง	พิธีไหว้สะพาน
บุงกลุ่มปะตี	หมายถึง	พิธีไหว้เจดีย์ทราย
ขลุ	หมายถึง	เกราะใช้สำหรับตีบอกสัญญาณ
ไทวมะหึ่ง	หมายถึง	พิธีเจริญพระพุทธรูป

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

ล้องกร่อง	หมายถึง	เทพยดาเบื้องบน
หล่าเขว่	หมายถึง	วันขึ้น 15 ค่ำ
โบวเววัน	หมายถึง	สุดท้ายของงาน
สโรได้ย	หมายถึง	การทำบุญด้วยการนำเงินไปใส่ในบาตร
โบวปะไนแต่่อ	หมายถึง	งานบุญเข้าพรรษากวายเป็น
ชะอองชะโอ	หมายถึง	สังฆทาน
เก่อหลุตะเคอ	หมายถึง	พิธีกรรมสำคัญพิธีปวารณาเข้าพรรษา ร่วมกับพระสงฆ์
โพ่ว เคอว	หมายถึง	ดอกข้าวโพดสำหรับไหว้พระ
ปือเคโพ	หมายถึง	ดอกข้าวโพด
โกวจีโพ	หมายถึง	ดอกมะระกอ
ซุว	หมายถึง	ขี้ผึ้ง
โล่งหมี	หมายถึง	การดักบาตรข้าว
ไก่อย เพีย	หมายถึง	การแห่ต้นเทียน
พู้ปึงถูก่อ	หมายถึง	บ้านเต็มโลก
ซาเก่อซ่องฟ่องฟองลา	หมายถึง	ดินแดนใต้กลุ่มดาวช้าง
หล่าเขาะคัยจุ	หมายถึง	พิธีกรรมเรียกขวัญประจำปี
ซากุยซา	หมายถึง	กล้วยน้ำหว่า
หมีอาย	หมายถึง	ข้าวเหนียว
หมีท่งดู	หมายถึง	ข้าวสอยปั้น
โพ่ววี	หมายถึง	ดอกเข็มลาย
ลู่อัว	หมายถึง	ด้ายขาว
ที	หมายถึง	น้ำ
ชีพู	หมายถึง	อ้อย
ปู้หล่า	หมายถึง	คำเรียกขวัญ

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

กล่งมี	หมายถึง	การไหว้เจดีย์ไฟ
บุงสะกุงที	หมายถึง	แพใส่ขนมต้ม ลอยไปในน้ำ
บุงสะกุงคุง	หมายถึง	พระธรณี
สะนะสะรอยเทิง	หมายถึง	เสาไม้ไผ่รอบๆศาลาวัด
		ทั้งหมด 8 เสา สำหรับ 8 ทิศ

ชื่อชาวกะเหรี่ยง

ภาษากะเหรี่ยง		คำแปลภาษาไทย
ก้านนงโหว่	หมายถึง	ก้านคนที่ 1 ของตำบลไล่โว่
ก้านนเงียแตะ	หมายถึง	ก้านคนที่ 2 ของตำบลไล่โว่
ก้านนเทห์นง	หมายถึง	ก้านคนที่ 3 ของตำบลไล่โว่
ก้านนเจียนุ	หมายถึง	ก้านคนที่ 4 ของตำบลไล่โว่
ก้านนเอ่งมา	หมายถึง	ก้านคนที่ 5 ของตำบลไล่โว่
ก้านนชาจี	หมายถึง	ก้านคนที่ 6 ของตำบลไล่โว่
ก้านนแตะเลอะ	หมายถึง	ก้านคนที่ 7 ของตำบลไล่โว่
ก้านนชะจง	หมายถึง	ก้านคนที่ 8 ของตำบลไล่โว่
ก้านนไมตรี เสดะพัน์	หมายถึง	ก้านคนที่ 9 ของตำบลไล่โว่
ก้านนอานนท์ เสดะพัน์	หมายถึง	ก้านคนที่ 10 ของตำบลไล่โว่
ย่องโทะ	หมายถึง	ชื่อลูกศิษย์พระภิกษุที่ส่งไปขอพรขที่พม่า
ย่องสตะ	หมายถึง	ชื่อลูกศิษย์พระภิกษุที่ส่งไปขอพรขที่พม่า
ย่องเซ่หมะ	หมายถึง	ชื่อลูกศิษย์พระภิกษุที่ส่งไปขอพรขที่พม่า
ต้าไม้ย(ตมิริกขุ)	หมายถึง	ฉายาของย่องสตะหลังจากได้บวชแล้ว ชาวกะเหรี่ยงเรียกกันว่า(ผู้ใต้ไม้ย)
หม่อง ใจ	หมายถึง	ชื่อนักดนตรีที่เล่นปี่ในอดีต
พุหม่อง	หมายถึง	ชื่อชาวบ้านในหมู่บ้านกองม่องทะ สามารถรำตงได้
ซาร่าเปี้ยว	หมายถึง	ครูสอนชะพุชะอู อายุ 51 ปี มีบ้านเกิดอยู่ที่บ้าน มิวะ ใจ ไปว
ซาร่าบองกล่อง	หมายถึง	ครูสอนชะพุชะอู ในหมู่บ้านกองม่องทะ
ซาร่าคองเจ็ง	หมายถึง	ครูสอน ชะพุชะอูของหมู่บ้านกองม่องทะ

ภาษากะเหรี่ยง

คำแปลภาษาไทย

พูโจวป่อง	หมายถึง	ชาวบ้านกองม่องทะ สามารถรำตงได้
พู่หม่องก่องมะ	หมายถึง	เป็นคนที่เป่าชะน่วย(เป้) พ่อของ พูโจวป่อง
หล่ง เกียรติก้องกุล	หมายถึง	อายุ 53 ปี สอนเมตารีและรำ
โจวใต้ดี พนาพิทักษ์สกุล	หมายถึง	ครูสอนรำอะเย่ย์ เมตารีที่บ้านเกาะสะเด็ง
ชาวไร่ไซทุ	หมายถึง	ครูสอนเมตารี
พู่กะบ่อง	หมายถึง	ผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ
		การผสมยาสมุนไพร จากหมู่บ้านทีไล่ป่า
หม่องย่องม่ง	หมายถึง	มีความเชี่ยวชาญด้านบทเพลงและแนวคิด
		ด้านพุทธปรัชญา ที่หมู่บ้านทีมู่คี่
นายแสงยะ	หมายถึง	บ้านเก็บรักษาเครื่องดนตรีของกองม่องทะ
บุญโกย ยืนเครือ	หมายถึง	คนที่รักษาเครื่องดนตรีชุดใหม่ที่ได้รับ
		งบประมาณสนับสนุนจากกองทุน SIP
		ซึ่งเป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนด้าน
		ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อสกุล นางสาววนิดา พรหมบุตร
วัน เดือน ปี 2 สิงหาคม 2523
สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 156 หมู่ที่ 6 ตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง รักษาการหัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนอรรณพวิทยพัฒน์วิทยาการ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2535 ระดับประถมศึกษา จากโรงเรียนชุมชนบ้านกุดเป่ง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
 พ.ศ. 2538 ระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนลือคำหาญวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
 พ.ศ. 2541 ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
 พ.ศ. 2545 ระดับปริญญาตรี การศึกษบัณฑิต(ดุริยางคศาสตร์ไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 พ.ศ. 2552 ระดับปริญญาโท มานุษยดุริยางควิทยา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ